

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 19 Οκτωβρίου 2025 • Έτος 16^ο • Αρ. φύλλου 895

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΝΙΑΖΙ ΚΙΖΙΛΓΙΟΥΡΕΚ

Η ευκαιρία της τ/κ ψήφου

Ο **τέως** ευρωβουλευτής Νιαζί Κιζιλγιουρεκ χαρακτηρίζει τις τ/κ «εκλογές» ως «εκλογές-δημοψήφισμα για το τι θέλουν οι Τ/κ στο Κυπριακό». Αναφέρει επίσης πως είναι ίσως η τελευταία ευκαιρία των Τ/κ να εκλέξουν εκπρόσωπο με δική τους ψήφο. **Σελ. 6**

ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΑ

Το διακύβευμα των «εκλογών»

Στο **επίκεντρο** της «εκλογικής» διαδικασίας στα Κατεχόμενα βρίσκεται εκτός από το Κυπριακό και η σχέση με την Τουρκία, η οικονομία και το μέλλον της τ/κ κοινότητας. **Σελ. 5**

ΔΗΣΥ

Κοινός στόχος... με διχογνωμία

Στην **Πινδάρου** υπάρχουν διαφορετικές απόψεις ως προς το πού πρέπει να στρέψουν τα πυρά τους, ωστόσο ο στόχος είναι κοινός, πρωταγωνιστικός ρόλος και το 2026 και το 2028. **Σελ. 7**

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος **δεν θα χαλάσει** τη στιγμή.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΙΜΕΝΑ ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΟΝΟΜΙΟ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΕΙΤΕ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟ Ή ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟ ΣΑΣ

ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Με ορίζοντα το '28 ο ανασχηματισμός

Με διαφορετική φιλοσοφία και συγκεκριμένες επιδιώξεις ο Πρόεδρος

Αντίστροφη μέτρηση για την ανακοίνωση. Θέμα ημερών, κι όχι αργότερα από την πρώτη βδομάδα Νοεμβρίου	Κυρίως πολιτική και όχι τόσο τεχνοκρατική η προσέγγιση που θα χαρακτηρίζει το νέο σχήμα	Αναγνωριστικές συζητήσεις, με παρότρυνση τρίτων, με άτομα από τον ευρύτερο κύκλο του Αβέρωφ Νεοφύτου
---	---	--

Σελ. 3

ΤΡΑΜΠ, Ο ΕΙΡΗΝΟΠΟΙΟΣ

Πιο δύσκολος από τη Γάζα ο γρίφος της Ουκρανίας

Μπορεί το momentum από την κατάπαυση του πυρός στη Μέση Ανατολή να ωθήσει σε ένα αντίστοιχο ντλ στην Ουκρανία; Στην εστία της Γάζας ο Τραμπ είχε να πείσει έναν σύμμαχο και φίλο: τον Μπέντζαμιν Νετανιάχου. Στο μέτωπο της Ουκρανίας, καλείται να διαχειριστεί έναν γεωπολιτικό αντίπαλο: τον Βλαντιμίρ Πούτιν. Οι περισσότεροι αναλυτές συμφωνούν ότι ο Πούτιν δεν είναι Νετανιάχου. Ο Τραμπ αρνείται τους Τόμαχοκ στον Ζελένσκι. Και πρόκειται να δει πάλι τον Ρώσο πρόεδρο στη Βουδαπέστη χωρίς τους Ουκρανούς. Τι θα μπορούσε να γείρει την πλάστιγγα υπέρ της ειρήνης; **Σελ. 20**

ΤΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΓΙΑ «ΚΟΥΙΝΤΕΤΟ» ΚΑΙ ΟΙ ΠΙΘΑΝΟΙ ΣΚΟΠΕΛΟΙ

Αρχίζει το πόκερ στη Μεσόγειο

Η πρωτοβουλία της Αθήνας για συγκρότηση φόρουμ των παράκτιων κρατών

Τα **νερά** της Ανατολικής Μεσογείου, όπου εκδηλώνεται ζωρό αμερικανικό ενδιαφέρον για τα ενεργειακά, αποφάσισε να ταραξει η Αθήνα, με την πρότασή της για συγκρότηση ενός φόρουμ των παράκτιων κρατών. Το εγχείρημα δεν

έχει ακόμη λάβει οριστικό σχήμα, αλλά προκάλεσε ήδη την πρώτη αντίδραση από την Αγκυρα. Η Τουρκία διεκδικεί την πατρότητα της ιδέας και θέτει ως όρο τη συμμετοχή των Τουρκοκυπρίων στο εγχείρημα. **Σελ. 18-19**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΜΥΝΑ

Ελευθέρas για τις βιομηχανίες της Αγκυρας

Το **πακέτο** απλοποίησης των νομοθεσιών για την άμυνα, mini-Omnibus, υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο των κρατών-μελών της Ε.Ε., περιλαμβάνοντας και ρήτρα που οριστικοποιεί την εμπλοκή τουρκικών αμυντικών βιομηχανιών στην ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική άμυνας και ασφάλειας. **Σελ. 4**

ΜΑΚΗΣ ΚΕΡΑΥΝΟΣ

Η πορεία του και οι σκιές...

Ποιος είναι ο άνθρωπος πίσω από τον τεχνοκράτη και τον υπουργό; Η πορεία του, οι σκιές, και οι μεγάλες του αγάπες, η μουσική και η ζωγραφική. **Σελ. 10**

ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ

Αλλάξε ήδη το έγκλημα

Το **οργανωμένο** έγκλημα δείχνει πως έχει αλλάξει τους κανόνες του. Η τελευταία δολοφονία της Λεμεσού επιβεβαιώνει πως πλέον κυριαρχούν νέα ήθη. **Σελ. 8**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Τομές, χθες

Λέχθηκαν πολλά το προηγούμενο διάστημα για την πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος, με αφορμή τις δολοφονίες εν μέσω οδών, μέρα μεσημέρι, στη Λεμεσό. Εκ του αποτελέσματος, με την εκτέλεση του Σταύρου Δημοσθένους την Παρασκευή, δεν έγινε τίποτε το ουσιαστικό από πλευράς υπουργείου Δικαιοσύνης και Αστυνομίας. Το έγκλημα αλλάζει, εξελίσσεται, σε αντίθεση με το κράτος, που μένει στις εξαγγελίες και τις μεγαλοστομίες. Μαζί με την ευθιξία των υπευθύνων χρειάζονται επειγνόντως και σοβαρές τομές στην αντιμεταληπτική πολιτική της χώρας πριν θρηνησουμε και άλλα θύματα.

ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ

Η οικονομία πετάει, οι μισθοί δεν απογειώνονται

Παρά τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη και τις αυξήσεις στις απολαβές, η κυπριακή οικονομία παρουσιάζει έντονες μισθολογικές ανισότητες. Οι υψηλόμισθοι υπάλληλοι

βλέπουν μεγαλύτερες αυξήσεις, ενώ οι χαμηλόμισθοι μένουν πίσω, επιβεβαιώνοντας ότι η ανάπτυξη δεν κατανέμεται ισότιμα σε όλους. **Οικονομική, σελ. 5**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η υφυπουργός Πολιτισμού στην «Κ»

Η **Λίνα Κασσιανίδου** μιλάει για τις πρόσφατες κρίσεις στον χώρο του πολιτισμού, τα μεγάλα έργα και κάνει έναν απολογισμό για όσα έχουν γίνει απ' όταν ανέλαβε τα νήνια του υφυπουργείου. **Τέχνες, σελ. 4, 5**

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Η «Φόνισσα» της Εύας Νάθενα

Η **σκηνοθέτρια** της «Φόνισσας», του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, μιλάει στην «Κ» για το διαγενεακό τραύμα, και το πώς αντιμετώπισε τη γλώσσα και τις εικόνες του παπδιαμαντικού διηγήματος. **Τέχνες, σελ. 8**

Κρατάμε τη μια όψη του νομίσματος. Αυτή που μας φέρνει πιο κοντά.

#ΚοινόΚυπρίων

Τράπεζα Κύπρου

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel: 22 897 361

ZENITH

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Η αλματώδης επιδείνωση των πολιτικών φαινομένων

Στο καθιερωμένο group therapy του καρέ, οι κυρίες κρέμονταν από τα χείλη της ψυχαναλύτριας Νεοφύτας Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ... «Μη μας κρατάτε άλλο σε αγωνία! Υπάρχει διάγνωση;» ψέλλισε η Ιουλία. «Υπάρχει», απάντησε η Όλα Τα Σφάζει Και Όλα Τα Μαχαιρώνει Νεοφύτα. «Πρόκειται αναμφίβολα για αλματώδη επιδείνωση των πολιτικών φαινομένων» αποφάνθηκε, με το κύρος της επιστημοσύνης που τη διακρίνει. «Τουτέστιν;». «Τουτέστιν, από πού θέλετε να ξεκινήσουμε;».

Ξεκινώντας από τα απλά, πλην όμως εξόχως υπαρξιακά, οι κυρίες έπειτα από μερικές ασκήσεις αναπνοής είδαν ξανά τη νέα καμπάνια του υπουργείου Υγείας για τους εμβολιασμούς γρίπης και Covid. Όπου πάνω από το αμείλικτο ερώτημα «Είσαι 60 ετών+;» το ευφάνταστο υπουργείο τοποθέτησε έναν γέρο και μια γριά... με μπαστούνια. «Αναρωτιέμαι, αν σύμφωνα με το υπουργείο τα 60 είναι τα νέα 90, εμείς που πατήσαμε ήδη τα 85 είμαστε αιωνόβιες και απλώς δεν το γνωρίζουμε;» έθεσε το αυτονόητο ερώτημα η Ευγενία η Καλαμαρού, προσπερνώντας το κραυγαλέο ορθογραφικό λάθος της διαφήμισης («ευσάτο» αντί εαυτό). «Εδώ πλέον μιλάμε για άλλα λογικά, μόνα μου».

Μιλάνε στο σπίτι του κρεμασμένου για σκονί; Η συζήτηση περί αλματώδους επιδείνωσης μοιραία οδήγησε τις κυρίες στις καταιγιστικές εξελίξεις στο ΑΛΛΜΑ. Η Νεοφύτα Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ μάλιστα έκανε ένα νόστιμο λογοπαίγνιο: «Πρόκειται ξεκάθαρα για ένα απονευσμένο ΑΛΛΜΑ». «Τουτέστιν;». «Τουτέστιν, εδώ δεν μιλάμε απλώς για αλματώδη επιδείνωση αλλά για κανονικό μπάχαλο! Ο μέχρι χθες εξ απορρήτων του Οδυσσέα απασφάλισε και τους πήρε όλους παραμάζωμα». «Κι ακόμα το ΑΛΛΜΑ δεν είναι κόμμα;». «Το οποίο, καταπώς μου φαίνεται, οδηγείται σε άνω τελεία».

Ο καβγάς ανάμεσα σε Χασαπόπουλο, Τσούκα και Χριστοφίδη δεν ήταν παρά το ορεκτικό. Το κυρίως ξεκατίνισμα έγινε ανάμεσα στον ινφλουένσερ Αβραάμ Θεμιστοκλέους (που αποχώρησε) και την επίσης ινφλουένσερ Νικολέττα Τσικκίνη (που παρέρμεινε) οι οποίοι διασταύρωσαν τα TikTok τους. Η απόφαση του ιδρυτικού μέλους Θεόδουλου Παπαβσιλείου να αποχωρήσει από το μέτωπο των εχθροπραξιών («ένα όμορφο ταξίδι τελείωσε πριν καν ξεκινήσει») δικαιώνει τις προέβλεψαν ότι «οι όμορφες φρούσκες, όμορφα σκάνε».

«Είναι δυνατόν η Ειρήνη να προσχωρήσει σε αυτό το μπάχαλο;», έθεσε το ακανθώδες παραπολιτικό ερώτη-

μα η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. «Αν το κάνει, τότε θα δικαιωθεί ο Χασαπόπουλος που αποκάλυψε τη μυστική συμφωνία μεταγραφής της. Γεγονός που μας φέρνει στην αλματώδη επιδείνωση των πολιτικών πθών για την οποία τόσο γλαφυρά τοποθετήθηκε ο Ονούφριος Κουλλά: “Υπάρχει μυστική συμφωνία με Οδυσσέα Μιχαηλίδη; Τι κρύβετε; Γιατί; Και τι σημαίνει θα πάρεις τις αποφάσεις σου; Σαν επαγγελματίας ποδοσφαιριστής δικαιώνει τις προέβλεψαν ότι «οι όμορφες φρούσκες, όμορφα σκάνε».

οφύτα Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ υπερθεμάτισε.

Τι μας έλειπε για να απογειωθεί το υπερθέαμα; Νέα κόμματα διαδικτυακών προσωπικτήτων (sic) στον δρόμο που άνοιξε η Νανά, η Νικολέττα, ο Αβραάμ και τ' άλλα παιδιά. Και βεβαίως ο ΝΕΒΕΡΣΑΡΕΝΤΕΡ, κατά κόσμον Χριστόφορος Τορναρίτης. Το καρέ, ανταποκρινόμενο στην πρόσκληση πρόκληση να επιλέξει logo για το νέο κόμμα «Σήκου Πάνω» κατέληξε σε μια εναλλακτική πρόταση: «Γιατί όχι ένα λιοντάρι που βρυχάται;». «Ενόψει του νέου κόμματος του Φειδία, πάντως, ο Χριστόφορος θα πρέπει μάλλον να αρκεστεί σε ένα... γατάκι», σημείωσε με νόημα η Ιουλία.

Το νέο κόμμα «Άμεση Δημοκρατία» εξαγγέλθηκε από τον Φειδία Παναγιώτου με μύτη κλδουν και με ανάλογης αισθητικής κινησιολογία. «Θα μπορούσε να είναι μια σπάνια στιγμή αυτογνωσίας και αυτοσαρκασμού. Πλην όμως, πολύ φοβάμαι, αποτελεί επιβεβαίωση του γελοίου του πράγματος», ψιθύρισαν οι κυρίες καθώς παρακολουθούσαν αποσβολωμένες το επίμαχο βίντεο-εξαγγελία.

Η αλματώδης επιδείνωση των πολιτικών φαινομένων δεν ήταν δυνατόν να αφήσει ανεπηρέαστο και το ακροδεξιό ΕΛΑΜ. Η είσοδος στον πολιτικό στίβο της Μαρίας Κορυτσά («Διαθέτω επιστημονική κατάρτιση,

επαγγελματική εμπειρία και λογοτεχνική δημιουργικότητα») αποτελεί ένα κλείσιμο του ματιού στο οπτικο-ακουστικό σόου του 2026. Όσο για τις «τσιριλιές» της, για να χρησιμοποιήσουμε μια παραστατική λέξη της διαλέκτου μας, σε βίντεο που κυκλοφορεί στα social («τα σύνορα της πατρίδας μου δεν χαρίζονται (...) Μολών λαβέ!») αποτελούν την απτή απόδειξη για την αλματώδη επιδείνωση του πολιτικού λόγου στη χαλκέντερη βραχονησίδα μας.

«Όσες και όσοι σκέφτεστε να ψηφίσετε το ΕΛΑΜ, απλά να έχετε υπόψιν σας ότι το κόμμα αυτό λειτουργεί όπως ακριβώς λειτουργεί μια συμμορία». Ποιος το είπε άραγε; Κάποιο λούμπεν στοιχείο της Αριστεράς ενδεχομένως; Το ερώτημα τέθηκε από την πάντοτε ενημερωμένη Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, καταφέροντας να πιάσει τις υπόλοιπες κυρίες αδιάβαστες. Μόνο η σειροκουτάλα η Κουίταλου μουρμούρισε προβληματισμένη «Ο Ανδρέας Θεμιστοκλέους», χωρίς να κρύβει την ενόχλησή της για τους κλυδωνισμούς στο κατά τ' άλλα αντισυστημικό κόμμα του αποφορτισμένου και διατάσσου.

Με τούτα και με κείνα δεν χρειάστηκαν περισσότερα παραδείγματα για να πεισθούν οι ηγερίες της αστικής Λευκωσίας ότι η ψυχαναλύτρια Νεοφύτα Νεοφύτου Φρίντενσμπουργκ είχε δίκιο: η αλματώδης επιδείνωση των πολιτικών φαινομένων δεν είναι απλά γεγονός αλλά τα χειρότερα έπονται. Σε μια χώρα που έπεσε το ίντερνετ στο Προεδρικό επεισόδιο ένα φορτηγό έκοψε ένα καλώδιο (!) και που ο Πρόεδρος συζήτησε το Κυπριακό με τον πλανητάρχη κατά τη διάρκεια μιας χειραφιάς (!), είναι φανερό πως «τα βάσανά μας εν πύω ακόμα» όπως συμφώνησε το καρέ. «Κι ακόμα δεν μπήκε στο παιχνίδι το κόμμα του Φειδία», αναστέναξε η Ιουλία.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

19-10-1935

Κουρελόχαρτον: [Συνέντευξη Ωστεν Τσάμπερλεν, φωτ.] «Δυνάμεθα, ναι ή όχι, να έχωμεν εμπιστοσύνην εις τας ρητάς υποσχέσεις και εις τας συνθήκας επί των οποίων τα διάφορα κράτη ήλθον εις διαπραγματεύσεις τας οποίας επισήμως προσεπικύρωσαν; Μήπως το Σύμφωνον της Κοινωνίας των Εθνών είχε ένα κουρελόχαρτον, το οποίον επικαλούμεθα μόνον όταν ανταποκρίνεται προς τα συμφέροντά μας και το οποίον θέλομεν ν' αγνοούμεν όταν γίνεται ενοχλητικόν δι' ημάς;».

Συνωμοσία: Εις τα σύνορα Τουρκίας και Συρίας συνελήφθη συμμορία Κιρκασίων, οίτινες απεσκόπων να δολοφονήσουν τον Πρόεδρον της Τουρκικής Δημοκρατίας κ. Κεμάλ Ατατούρκ. Οι συλληφθέντες μετέχουν ως φαίνεται μεγάλης συνωμοτικής κινήσεως, της οποίας ηγείται ο γνωστός Κιρκάσιος αρχηγός Ετέμ, όστις συμπεριλαμβάνεται μεταξύ των 150 ανεπιθυμητών, εις τους οποίους απαγορεύεται η μετάβασις εις Τουρκίαν.

Ελλείψεις: Ο επικείμενος χειμώνας δεν προοιωνίζεται καθόλου ευχάριστος διά τους Βερολινέζους, ιδιαίτερος δε διά τας λαϊκὰς τάξεις. Σιγά-σιγά άρχισαν να σημειούνται ελλείψεις διαφόρων ειδών πρώτης ανάγκης. Πρώτον παρετηρήθη έλλειψις ωρισμένων κατηγοριών κρέατος, η οποία δεν εθεραπεύθη. Τώρα υπάρχει έλλειψις των λιπωδών ουσιών. Ιδιαίτερος η έλλειψις βουτύρου είναι οδυνηρώς αισθητή.

Ο ΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ

/ Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Η Αννίτα, ο Νίκaros και η εθνική μας δυστυχία

Η Αννίτα είναι δημιούργημά μου.

Ήταν μια πολύ ενδιαφέρουσα εβδομάδα: Ξινιαμένο γάλα είχαμε. Συζήτηση με τον Τραμπ για το Κυπριακό είχαμε. Προτάσεις για να κάνουμε τη Γάζα να πετά είχαμε. Δολοφονία μέρα μεσημέρι στο χάιγουεϊ είχαμε. Κόμμα με κλδουν είχαμε. Άρτον και θεάματα πτωχού πλην τίμιου ιθαγενείς. The show must go on. Δεν φτάνουν την εθνική μας ινσταγκράμερ τα τόσα προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει, της ήρθε ξαφνικά και χτύπημα κάτω από τη μέση όταν ο μέγας Επίτμος αποφάσισε να μιλήσει και τη χαρακτήρισε δημιούργημά του. Κάποιοι χαμογέλασαν υποχθόνια αφού θυμήθηκαν πόσους ψήφους έχανε ο Φούλης -που φάνηκε αφελής και foolish- κάθε φορά που ο Νίκaros προέτρεπε τον κόσμο «να ψηφίσει Αβέρωφ», λειτουργώντας σαν μεγαλύτερη αλεπού από την αλεπού της Αργάκας. Άλλη μια τέτοια δήλωση στοργής και η Αννίτα θα πρέπει να προσλάβει ακόμη μια ομάδα επικοινωνιολόγων για να μαζέψει τη ζημιά.

Ένας κακεντρεχής φίλος μου έστειλε μήνυμα πως ο Φειδίας δεν είναι ο μόνος κλδουν του πολιτικού μας συστήματος και τον άφησα στο αδιάβαστο, γιατί δεν ήξερα τι να του απαντήσω. Κάποιος άλλος μου είπε πως του λείπει ο Ούτοπος μα τον καθιστούσας πως φέτος προβλέπεται να έχουμε πολλούς γραφικούς - πιο γραφικούς από τα Λευκάρα- και δεν πρέπει να αγχώμεται. Δεν θα πληξούμε στιγμή.

Η Αθηνά Μιχαηλίδου είναι από τα λίγα άτομα του Υπουργικού της παρούσης

κυβέρνησης που παίρνει θετικό πρόσημο για τον αγώνα της να γίνουν τομές που θα μπορούσαν να πάρουν μπροστά τη βαλτωμένη Παιδεία μας. Δυστυχώς, αντί να βρει τους εκπαιδευτικούς συμπαραστάτες, τους βρήκε απέναντί της. Πού ξανακούστηκε εργαζόμενος να αξιολογείται; Μη διατρέξουμε τον κίνδυνο να μην είμαστε όλοι άριστοι των αρίστων. Κι ως παίρνει η Παιδεία μας απροβίβαστο.

Έκπληξη της εβδομάδας η έκπληξη του Θεμιστοκλέους, όταν διαπίστωσε πως ένα ακροδεξιό κόμμα δεν λειτουργεί με απόλυτα δημοκρατικούς θεσμούς και κανόνες. Ούτε ότι στο ΕΛΑΜ μπορεί να περάσει και μισός αιώνας προτού δι-

ενεργηθούν εκλογές τον είχε κάνει να υπομφιστεί οποιαδήποτε αντιδημοκρατικά φαινόμενα. Για μαθηματικό θα τον περίμενε κανείς λίγο πιο έξυπνο...

Ο Βρετανός ύπατος αρμοστής δηλώνει πως η επανένωση της Κύπρου είναι και εφικτή και αναγκαία. Τραγική ειρωνεία βέβαια όταν προέρχεται από την πλευρά που πρώτη εφάρμοσε σε αυτό τον τόπο το διαίρει και βασίλευε με ολέθρια αποτελέσματα. Right mate?

Διαβάζω πως θα γίνει υποθαλάσσια σήραγγα για να ενώσει Ηνωμένες Πολιτείες και Ρωσία. Και μου ήρθε ξαφνικά η ιδέα του αιώνα: θα κάνουμε λίγο πιο μεγάλες τις σωλίνες του καλωδίου και να

ενώσουμε με υποθαλάσσια σήραγγα την Πάφο με το Ηράκλειο. Μα όλα εγώ θα τα σκέφτομαι τελικά;

Τα πιο θλιβερά αποτελέσματα που είδα ποτέ σε έρευνα διάβασα χθες και στενοκωρήθηκα αφάνταστα: οι πιο δυστυχισμένοι στην Ευρώπη οι νέοι της Κύπρου». Αυτό, για μένα είναι το πιο οδυνηρό πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα ο τόπος μας. Κι αποτελεί όνειδος για κάθε αξιωματούχο και ανευθυνού-πεύθυνο αυτού του κράτους. Σε αυτή την Κύπρο θέλουμε λοιπόν να επαναπατριστούν οι νέοι που έφυγαν; Και απορούμε γιατί διατάζουν να το πράξουν παρά τα όποια κίνητρα; Η Κύπρος αλλάζει, αλλά δυστυχώς προς το πιο δυστυχισμένο.

Εκτός από το ότι έχουμε το δεύτερο ακριβότερο ρεύμα στην Ευρώπη -πρώτο αν λάβουμε υπόψη τους μισθούς στην Κύπρο- ξεκινούν και πάλι οι αποκοπές παραγωγής ενέργειας από φωτοβολταϊκά και κατά τις καθημερινές, ηγναιοντάς από το εθνικό σύνθημα «Φωτοβολταικά για όλους;» στο «Φωτοβολταϊκά που λειτουργούν απρόσκοπτα για κανένα». Μια χώρα που πετά στα σκουπίδια τη φτηνή ενέργειά της για να παράγει με μαζούτ, μια χώρα που κάνει το μεγαλύτερο μέρος του πόσιμου νερού της σε σπασμένες σωλίνες για να αφρατώνει -με τεράστιο κόστος- το νερό της θάλασσας. Μια χώρα που δεν τελειώνει κανένα μεγάλο έργο χωρίς καθυστερήσεις, υπερχρεώσεις, ενστάσεις και σκάνδαλα. Ας ελπίσουμε στην ανοικοδόμηση της Γάζας να τα καταφέρουμε καλύτερα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Νικόλαου Σαρπίδου 2 & Λεωφ. Λυκαβίτου, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Αναπληρωτής Διευθυντής: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ • Σύμβουλος έκδοσης: ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΘΑΝΑΣΗΣ ΦΩΤΙΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αετός: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Του ΘΑΝΑΣΗ ΦΩΤΙΟΥ

Η δήλωση του Νικόλα Παπαδόπουλου την προηγούμενη Κυριακή στην «Κ», στο πλαίσιο της συνέντευξής του στον Αντρέα Κημήτρη πως, «αν θα γίνει ανασχηματισμός, πρέπει να γίνει το συντομότερο, γιατί σε λιγότερο από 80 μέρες η Κύπρος αναλαμβάνει την Προεδρία της Ε.Ε. και οι υπουργοί πρέπει να είναι έτοιμοι», είναι σαφέστατη ως προς το χρονικό πλαίσιο στο οποίο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει περιθώριο να κινηθεί στο θέμα του φημολογούμενου ανασχηματισμού. Και σίγουρα το περιθώριο αυτό δεν επεκτείνεται πέραν της πρώτης εβδομάδας του Νοεμβρίου. Το γεγονός, επίσης, ότι το ΔΗ-ΚΟ δεν έχει ακόμα ανακοινώσει τα ψηφοδέλτιά του για τις βουλευτικές εκλογές, «γίνονται επαφές με διάφορες προσωπικότητες που προέρχονται από τον χώρο μας αλλά και από την ευρύτερη κοινωνία. Λίγη υπομονή και σύντομα τα ψηφοδέλτια θα είναι έτοιμα», είχε πει στη συνέντευξη, δεν είναι άσχετο με το θέμα του ανασχηματισμού. Καθότι οι αποφάσεις του Προέδρου μπορεί να επηρεάζουν, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, τον καταρτισμό τους. Και είναι λογικό. Μια ενδεχόμενη υπουργοποίηση στελέχους πρώτης γραμμής, του Μαρίνου Μασσιούττα, για παράδειγμα, δημιουργεί άλλα δεδομένα στο κόμμα.

Ήγγικεν η ώρα

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος μπορεί να φρόντισε να υπογραμμίσει —ορθώς— στην απάντησή του τη φράση «αν είναι να γίνει κάτι...», καθότι ο ανασχηματισμός είναι καθαρά θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, ωστόσο όλοι γνωρίζουν —και πρώτιστως ο ίδιος ο Νίκος Χριστοδουλίδης, στο πρόσωπο του οποίου αντανακλάται η όποια εικόνα του Υπουργικού Συμβουλίου— ότι τη δεδο-

Ανασχηματισμός, η αντίστροφη μέτρηση

Αλλαγή φιλοσοφίας – Πολιτική και όχι τόσο τεχνοκρατική η προσέγγιση του Νίκου Χριστοδουλίδη για το νέο σχήμα

Θέμα ημερών η ανακοίνωση του ανασχηματισμού από τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Οι πληροφορίες μιλούν για ένα περισσότερο πολιτικό, παρά τεχνοκρατικό Υπουργικό Συμβούλιο, ενισχυμένο με τρόπο που θα του δώσει ώθηση μέχρι και το 2028.

μένη στιγμή ο ανασχηματισμός είναι κάτι πέρα από αναγκαίος.

Ώθηση, η βασική επιδίωξη

Άλλωστε, η παρατεταμένη φημολογία —ξεκίνησε πριν από την άνοιξη— ότι ο Πρόεδρος ψάχνει πρόσωπα και τρόπους ούτως ώστε να φρεσκάρει την εικόνα της κυβέρνησής του, αρχίζει πλέον να γίνεται από μόνη της επίζημία. Γι’ αυτό και οι πληροφορίες της «Κ» φέρουν τον Νίκο Χριστοδουλίδη να βρίσκεται στο τελικό στάδιο των διεργασιών και

Το ζητούμενο για τον Πρόεδρο είναι το νέο σχήμα να χαρακτηρίζεται από στιβαρότητα, σοβαρότητα, αποτελεσματικότητα.

να προβαίνει σε ανακοινώσεις τις επόμενες λίγες ημέρες. Το ζητούμενο από αυτό τον ανασχηματισμό είναι σαφέστατο. Το κύρος,

η στιβαρότητα, η παραγωγή έργου και η αποτελεσματικότητα είναι τα κύρια βασικά χαρακτηριστικά, ο γνώμονας με βάση τον οποίο θα γίνουν οι τελικές επιλογές του Νίκου Χριστοδουλίδη. Θέλοντας έτσι, όχι απλώς να φρεσκάρει αλλά, εάν είναι δυνατόν, να ανανεώσει πλήρως την εικόνα της κυβέρνησης στα μάτια των πολιτών. Διότι γνωρίζει ότι μόνο έτσι μπορεί να αντιστραφεί η όποια αρνητική εικόνα, να εκλειψεί η δυσαρέσκεια, να ανακτηθεί η εμπιστοσύνη, να δώσει ώθηση

στον ίδιο. Αυτό βεβαίως σε καμία περίπτωση δεν σημαίνει ολική αλλαγή στο κυβερνητικό σχήμα. Ο Πρόεδρος θα κρατήσει τα καλά χαρτιά της τράπουλας, ενδεχομένως και να τα ανακατέψει, και θα προχωρήσει σε αντικατάσταση των φθαρμένων.

Για να είναι σε θέση να κάνει και πάλι παιχνίδι. Γι’ αυτό άλλωστε και επέλεξε, όπως μαθαίνουμε, να κινηθεί στο πλαίσιο των διεργασιών και των βολιδοσκοπήσεων, να κινηθεί εκτός «καθορισμένου πλαισίου», με ανοικτούς ορίζοντες και προοπτικές. Μάλιστα, από καλά ενημερωμένη πηγή πληροφορούμαστε ότι δεν ήταν αρνητικός σε αναγνωριστικές συζητήσεις μετά από παρότρυνση τρίτων, ακόμα και με πρόσωπα από τον ευρύτερο κύκλο του Αβέρωφ Νεοφύτου.

Καλοί οι τεχνοκράτες, αλλά...

Σ’ αυτό, καθοριστικό ρόλο αναμένεται να διαδραματίσει η αλλαγή ρότας και η νέα προσέγγιση που, σύμφωνα πάντα με τις πληροφορίες της «Κ», προσανατολίζεται να υιοθετήσει ο Πρόεδρος στον σχηματισμό του νέου υπουργικού του συμβουλίου. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης φέρεται απόλυτα συνειδητοποιημένος ότι η αρχική επιμονή του για καταρτισμό κυβέρνησης τεχνοκρατών, ακουγόταν μεν εύχρη, δεν απέδωσε ωστόσο. Δεν αφορά όλες τις περιπτώσεις. Οι προβληματικές ωστόσο αποτελούν βαρίδια για όλη την κυβέρνηση. Γι’ αυτό και η προσέγγιση που θα ακολουθήσει τώρα, θα έχει μάλλον περισσότερη πολιτική απόχρωση παρά τεχνοκρατική. Ο απώτερος στόχος άλλωστε είναι η δυναμική του νέου σχήματος να είναι τέτοια που να «πάει» τον Νίκο Χριστοδουλίδη με προοπτική μέχρι το 2028. Γι αυτό, όπως είναι κατανοητό, απαιτεί όχι μόνο αλλαγή φιλοσοφίας αλλά και ισορροπίες που ενδέχεται να ξαφνιάσουν.

Ο υπουργός Ενέργειας

Με τα μέτρη στιγμής δεδομένα ως αδύναμος κρίκος της εξίσωσης παρουσιάζεται ο υπουργός Ενέργειας, με τις πληροφορίες να θεωρούν την παραμονή του στο κυβερνητικό σχήμα ως έκπληξη. Πολύ πριν ξεσπάσει η φουρτούνα με το καλώδιο, ο κ. Παπαναστασίου, λένε οι πληροφορίες του πολιτικού παρασκηνίου, βρέθηκε τουλάχιστον μία φορά στην πόρτα εξόδου με τον ίδιο να υποβάλλει την παραιτήσή του, η οποία δεν έγινε αποδεκτή από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Η αβεβαιότητα που φαίνεται να αφορά τον Γιώργο Παπαναστασίου αποδίδεται στο έργο που επιτέλεστηκε και τα συμφέροντα που άγγιξε στον τομέα της ενέργειας και τον θέλουν εκτός κυβέρνησης. Τέτοια συμφέροντα εντοπίζονται πρώτον στο κομμάτι της αποθήκευσης ενέργειας από ΑΠΕ και τις ρίτρες που αφαιρέθηκαν από τα αιολικά και φωτοβολταϊκά πάρκα. Μια άλλη περίπτωση είναι η μονάδα παραγωγής της ΑΗΚ στη Δεκέλεια η οποία σκόπημα, λέγεται, αφέρθηκε χωρίς εκσυγχρονισμό και μονάδες ευέλικτες, καθώς και το άνοιγμα της αγοράς ενέργειας μετά από πολλά χρόνια που έπληξε συμφέροντα στην αγορά ενέργειας. Στο κομμάτι αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθεί και το καλώδιο το οποίο βγήκε από την αφάνεια επί υπουργίας Παπαναστασίου και φαίνεται να είναι εχθρικό ως προς τα συμφέροντα άλλων παραγωγών ενέργειας. Όπως πληροφορείται η «Κ», το τελευταίο διάστημα Βρυξέλλες και Αθήνα δείχνουν ιδιαίτερη προσοχή για το ενδεχόμενο ανακαταδέξων στο υπουργείο Ενέργειας που μπορεί να επιδράσουν αρνητικά στον GSI.

Ο υπουργός Οικονομικών

Για τον Μάκη Κεραυνό οι πληροφορίες ως προς το μέλλον του στην κυβέρνηση δίδονται. Από τη μία τον θέλουν να μην είναι στη λίστα των προεδρικών επιλογών και από την άλλη ο ίδιος να έχει εκφράσει την επιθυμία του στον Νίκο Χριστοδουλίδη να μη συνεχίσει στο κυβερνητικό σχήμα. Την πρόθεσή του να διευκολύνει την κυβέρνηση από τις απόψεις που έχει για το ηλεκτρικό καλώδιο ο Μάκης Κεραυνός τις διατύπωσε μετά τη συνέντευξή του στην «Κ», όπου ουσιαστικά έβαλε το καλώδιο στον πάγο, προκαλώντας θύελλα αντιδράσεων σε Λευκωσία και Αθήνα. Επιβεβαίωση των πληροφοριών για παραμονή του Μάκη Κεραυνού στο ΥΠΟΙΚ αναπόφευκτα θα εντείνει τις ανσυχίες που έχουν δημιουργηθεί για το καλώδιο εκτός Κύπρου, μιας και ο ΥΠΟΙΚ θεωρείται απίθανο να ριζεί νερό στο κρασί του για τη βιωσιμότητά του GSI, το μέλλον του αλλά και για το ποια θα πρέπει να είναι η στάση της κυπριακής πλευράς. Επί του προκειμένου υπάρχουν απόψεις στη Λευκωσία που υποστηρίζουν πως και η ελληνική πλευρά σε κάποια φάση θα επικαλεσθεί τις ανσυχίες που εκφράζει ο υπουργός Οικονομικών, προκειμένου να ξεπεράσει τα γεωπολιτικά ζητήματα που δημιουργούνται με τις έρευνες βυθού και τις προκλήσεις της Τουρκίας.

Η εξίσωση του ανασχηματισμού με προεδρία και καλώδιο

Το επερχόμενο ανακάτεμα της τράπουλας σε Οικονομικών και Ενέργειας και τα μηνύματα της Λευκωσίας σε Αθήνα και Βρυξέλλες

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Το αναμενόμενο ανακάτεμα του κυβερνητικού σχήματος παρουσιάζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα οποία σε κάποιους υπουργικούς θώκους θα καθορίσουν τις αλλαγές αλλά και τις επιλογές προσώπων που θα γίνουν από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Στην προκειμένη περίπτωση το ενδιαφέρον που υπάρχει για κάθε κυβερνητική αναδόμηση δεν θα περιοριστεί μόνο στους νέους που θα έλθουν και τους παλιούς που θα φύγουν. Μια τέτοια περίπτωση είναι τα υπουργεία Οικονομικών και Ενέργειας, για τα οποία υπάρχει έντονη πληροφορόρηση ότι θα συγκαταλέγονται στην προεδρική λίστα των επερχόμενων αλλαγών. Το ενδιαφέρον για τις επιλογές που θα γίνουν από τον Νίκο Χριστοδουλίδη εκ των πραγμάτων είναι συνυφασμένο με τη διαφορετική γλώσσα που χρησιμοποίησε κυρίως ο υπουργός Οικονομικών Μάκης Κεραυνός στο στρατηγικής σημασίας έργο της ηλεκτρικής διασύνδεσης και τα μηνύματα που στάλθηκαν και εκτός γεωγραφικών ορίων της Κύπρου. Παρά την προσπάθεια του Προεδρικού να πείσει πως δεν υπάρχει διγλωσσία εντός της κυβέρνησης, το ανακάτεμα της τράπουλας και το ενδεχόμενο να συμπεριλάβει το Οικονομικών και Ενέργειας έρχεται σε μια περίοδο όπου οι έντονες πιέσεις που ασκούνται στη Λευκωσία να ξεκαθαρίσει τα θέλω της στο ηλεκτρικό καλώδιο δεν μπορεί και δεν είναι αποκομμένες από τα πρόσωπα που είναι επικεφαλής των υπουργείων. Στοιχείο που φαίνεται ότι θα διαδραματίσει ρόλο στις προεδρικές επιλογές και θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό το

Με βάση τα σημερινά δεδομένα οι πληροφορίες θέλουν τον υπουργό Ενέργειας εκτός κυβέρνησης, ωστόσο, υπάρχουν ανοικτά ζητήματα όπως η προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου από την Κύπρο που μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά.

πρόσωπο ή τα πρόσωπα που θα ανασχηματιστούν. Ήδη, σε Βρυξέλλες και Αθήνα οι αλλαγές προσώπων, εάν τελικά γίνουν, μπορεί να εκληφθούν ως ένα μήνυμα της κυπριακής πλευράς απέναντι στις δύο σχολές διαχείρισης του καλώδιου που υπάρχουν και προκαλέσαν πολιτικές φουρτούνες. Στα κριτήρια με τα οποία θα γίνουν οι τελικές επιλογές θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και το βάρος των θεμάτων του κάθε υπουργείου κατά την περίοδο που η Κύπρος θα έχει την προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Ευρωπαϊκή προεδρία

Εκτός από τα ζητήματα που υπάρχουν και αφορούν τις ισορροπίες που θα κρίνουν τον αναμενόμενο ανασχηματισμό, υπάρχουν και άλλα που ξεπερνούν το εσωτερικό πολιτικό σκηνικό. Ένα τέτοιο είναι η ανάληψη της προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το πρώτο εξάμηνο του 2026 από την Κυπριακή Δημοκρατία. Στα θέματα που θα έχει ενώπιόν της να διαχειριστεί η Λευκωσία συγκαταλέγονται και αρκετά

Οι επιλογές που θα γίνουν στα υπουργεία Οικονομικών και Ενέργειας πιστεύεται πως θα έχουν επίδραση και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

σοβαρά που αφορούν το υπουργείο Ενέργειας όπως το εμπόριο, η ανταγωνιστικότητα και η ενέργεια. Θέματα με ειδική βαρύτητα που σίγουρα δεν επιτρέπουν πολιτικές αλλαγές δυόμισι μήνες πριν από την ανάληψη της προεδρίας και τη διαχείρισή τους από ένα νέο υπουργό Ενέργειας που θα προεδρεύει. Στο παζλ του ενδιαφέροντος που φαίνεται να εκδηλώνεται από τις Βρυξέλλες δεν πρέπει να αγνοηθούν και οι πιέσεις που ήδη ασκούνται από τις διαφορετικές αντιλήψεις διαχείρισης του GSI που υπάρχουν στη Λευκωσία. Το ζητούμενο που θα πρέπει να διαχειριστεί η κυπριακή πλευρά είναι ενδεχόμενα προβλήματα που θα προκληθούν

από τη στάση της Λευκωσίας στο καλώδιο σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Δεν είναι λίγες οι απόψεις εκείνες που θέλουν τις Βρυξέλλες να επεκτείνουν τα σημάδια επιθετικότητας υπό τη μορφή πιέσεων προς τη Λευκωσία και σε άλλα θέματα πέραν του καλώδιου, τα οποία θα κληθεί να διαχειριστεί η κυβέρνηση στο μέλλον.

Πρόσωπα και μηνύματα

Μέχρι σήμερα το Προεδρικό ακολουθούσε μια τακτική ισορροπιών απέναντι στις σχολές σκέψης δύο μελών της κυβέρνησης για το έργο της ηλεκτρικής διασύνδεσης, που σε κάποια φάση μάλιστα απείλησαν να προκαλέσουν κυβερνητική κρίση με παραιτήσεις. Σε μία περίπτωση η απόφαση να μην γίνει αποδεκτή η παραίτηση που υπέβαλε ένας εκ των δύο υπουργών απέτρεψε τα χειρότερα, όμως δεν διαφοροποίησε την ουσία του προβλήματος παρά την προσπάθεια του Προέδρου της Δημοκρατίας να τοποθετηθεί δημόσια πως η πολιτική της κυβέρνησης στο καλώδιο είναι μια και ενιαία. Προσπάθεια που

δεν έπεισε μιας και οι διακριτικές νουθεσίες των άλλων δύο μερών στο καλώδιο συνεχίσθηκαν στο ίδιο μοτίβο. «Η κυπριακή πλευρά πρέπει να ξεκαθαρίσει τα θέλω της» με παραπομπή στην αντίληψη του Μάκη Κεραυνού για τον GSI, ο οποίος την επαναλάμβανε σε κάθε ευκαιρία. Θέση που παραπέμπει σε λογική τραπεζίτη, κατά κάποιες απόψεις στη Λευκωσία, και όχι σε ορθολογιστική διαχείριση διασυννοριακών έργων όπως είναι το καλώδιο. Απέναντι στον ΥΠΟΙΚ βρίσκεται ο υπουργός Ενέργειας Γιώργος Παπαναστασίου, ο οποίος παρά τις ανσυχίες που έχει εκφράσει κατά καιρούς για το έργο, ακολουθεί μια τελείως διαφορετική προσέγγιση από τον ΥΠΟΙΚ και αντί της ακύρωσης του έργου προκρίνει τον ορθολογισμό και τη διαχείριση των προκλήσεων, όποιες και να είναι αυτές. Στο σενάριο που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας επιλέξει να αφήσει εκτός αλλαγών το ΥΠΟΙΚ, όπως θέλουν πηγές κοντά στην κυβέρνηση, η επιλογή θα εκληφθεί πως το Προεδρικό υιοθετεί την προσέγγιση διαχείρισης του Μάκη Κεραυνού που θέλει το καλώδιο μη βιώσιμο. Μια άποψη που οδηγεί σε ναυάγιο του έργου και που μέχρι σήμερα ο ίδιος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν φαίνεται να την ασπάζεται δημόσια. Ενδεχόμενη παραμονή του Μάκη Κεραυνού στο κυβερνητικό σχήμα οδηγεί τον Γιώργο Παπαναστασίου στην έξοδο, όπως επίσης είναι οι πληροφορίες που υπάρχουν. Πάντως, αυτό που έχει ενδιαφέρον και προκύπτει από πηγές με γνώση είναι πως και οι δύο υπουργοί είναι έτοιμοι να διευκολύνουν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο καθένας με τον δικό του τρόπο.

Ο Λόγος για τον οποίο η Λευκωσία τήρησε αποχή και δεν καταψήφισε το mini-Omnibus αποδίδεται στην επικείμενη ανάληψη της προεδρίας της Ε.Ε., θέλοντας να εμφανίζεται ως έντιμος διαμεσολαβητής (honest broker).

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Το πακέτο απολοποίησης των νομοθεσιών για την άμυνα, mini-Omnibus, υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο των κρατών-μελών της Ε.Ε., περιλαμβάνοντας μεταξύ άλλων και μια ρήτρα που οριστικοποιεί σε όλο το φάσμα του, την εμπλοκή τουρκικών αμυντικών βιομηχανιών στην ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική άμυνας και ασφάλειας. Η απόφαση για υιοθέτηση του mini-Omnibus από το Συμβούλιο λήφθηκε την περασμένη εβδομάδα, με ειδική πλειοψηφία, στην Επιτροπή Μονιμών Αντιπροσώπων, Coreper.

Όπως πληροφορείται η »Κ«, η Ελλάδα καταψήφισε το mini-Omnibus, υποβάλλοντας παράλληλα μονομερή δήλωση, ενώ η Κυπριακή Δημοκρατία κατέθεσε επίσης τη διαφωνία της, υποβάλλοντας δική της μονομερή δήλωση, αλλά στην ψηφοφορία επέλεξε να τηρήσει αποχή. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, ο λόγος για τον οποίο η Λευκωσία τήρησε αποχή και δεν καταψήφισε το mini-Omnibus αποδίδεται στην επικείμενη ανάληψη της προεδρίας της Ε.Ε., σε λιγότερο από τρεις μήνες. Όπως μας λέχθηκε, αν και η Κύπρος διαφώνησε, εντούτοις επέλεξε να τηρήσει αποχή, καθώς η τελική έγκριση του πακέτου απολοποίησης νομοθεσιών, mini-Omnibus, ενδέχεται να ολοκληρωθεί στη διάρκεια της κυπριακής προεδρίας (μετά τους τριλόγους με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο), το πρώτο εξάμηνο του 2026. Και ως εκ τούτου, η Κύπρος θα ήθελε να εμφανίζεται ως έντιμος διαμεσολαβητής (honest broker), κατά την άσκηση της εκ περιτροπής προεδρίας της Ε.Ε., και να μην προτάξει την εθνική της ατζέντα. Καθεστώς που είναι υποχρεωμένα να τηρούν όλα τα κράτη-μέλη στη διάρκεια άσκησης της εξάμηνης προεδρίας της Ε.Ε., αν και στην πράξη έχουν καταγραφεί πάρα πολλές «εξαιρέσεις».

Σε κάθε πάντως περίπτωση, η Κύπρος εξέδωσε μονομερή δήλωση, όπως και η Ελλάδα, στο πλαίσιο της οποίας διατυπώνει, όπως πληροφορούμαστε, την αντίθεσή της στην εμπλοκή τρίτων χωρών ή οντοτήτων τους, που αντικεινται στα συμφέροντα ασφάλειας και άμυνας της Ένωσης και των κρατών-μελών της. Συγκλίνουσες πληροφορίες της »Κ« αναφέρουν ότι η Λευκωσία συνέστησε προσοχή στη συμμετοχή τρίτων χωρών και των βιομηχανιών/νομικών οντοτήτων τους, όταν αυτές οι τρίτες χώρες δεν ευθυγραμμίζονται με τους στόχους της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας της Ε.Ε., δεν συμμερίζονται τις θεμελιώδεις αξίες και αρχές της Ένωσης ή/και παραβιάζουν τα συμφέροντα ασφάλειας και άμυνας της Ε.Ε.

«Ελευθέρως» από Ε.Ε. στην αμυντική βιομηχανία της Τουρκίας

Η Λευκωσία τήρησε αποχή στο mini-Omnibus και η Αθήνα το καταψήφισε – Εξέδωσαν μονομερείς δηλώσεις

και όλων των κρατών-μελών της. Οι διαφωνίες της Κύπρου (και της Ελλάδας) δεν ήταν πάντως αρκετές ώστε να ανατρέψουν τη γενική τάση που επικρατεί υπέρ της εμπλοκής οντοτήτων τρίτων χωρών στην ευρωπαϊκή άμυνα και δη της Τουρκίας. Άλλωστε, μια μεγάλη ομάδα κρατών-μελών, με πρωτοστάτη τη Γερμανία, θεωρούν την Τουρκία, η οποία διαθέτει τον δεύτερο μεγαλύτερο στρατό στο ΝΑΤΟ, ως τη χώρα που θα καλύψει το κενό της αποστασιοποίησης των ΗΠΑ από την ευρωπαϊκή ομπρέλα άμυνας. Δεν είναι προφανώς τυχαίο ότι ενώ γράφονταν αυτές οι γραμμές, την περασμένη Παρασκευή, ο υπουργός Εξωτερικών της Γερμανίας πραγματοποιούσε επίσκεψη στην Άγκυρα, στο πλαίσιο της οποίας βρισκονταν στο τραπέζι τόσο η εμπλοκή της Τουρκίας στην ευρωπαϊκή άμυνα, όσο και η αγορά 40 μαχητικών αεροσκαφών Eurofighters Typhoon που επιθυμεί η Τουρκία και για τα οποία το Βερολίνο άναψε ήδη πράσινο φως από τον περασμένο Ιούλιο. Παρά το γεγονός ότι η εξασφάλιση από την Τουρκία των 40 Eurofightes, εκτιμάται ότι θα ανατρέπει το ισοζύγιο δυνάμεων πάνω από το Αιγαίο. Υπενθυμίζεται ότι πριν από μερικούς μήνες, επισκεφθηκε την Τουρκία ο αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων της Γερμανίας Carsten Breuer, πραγματοποιώντας επαφές με τουρκικές αμυντικές βιομηχανίες, με τις οποίες συζητήσε συμφωνίες συνεργασίας.

Υπό το φως αυτών των δεδομένων και της ανοικτής στήριξης που εκφράζουν πολλά κράτη-μέλη (Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία και πολλές άλλες χώρες της Ε.Ε.) για εμπλοκή της Τουρκίας στην ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική άμυνας, υιοθετήθηκε λοιπόν και το mini-Omnibus από το Συμβούλιο των κρατών-μελών. Σημειώνεται ότι τα κράτη-μέλη έλαβαν την απόφασή τους με ειδική πλειοψηφία και όχι με ομοφωνία και άρα χωρίς να παρέχεται δυνατότητα άσκησης βέτο, στην Κύπρο (και στην Ελλάδα).

φία και όχι με ομοφωνία και άρα χωρίς να παρέχεται δυνατότητα άσκησης βέτο, στην Κύπρο (και στην Ελλάδα). Διευκρινίζεται ότι με βάση αυτή την απόφαση, τα κράτη-μέλη έχουν καθορίσει τη δική τους θέση αναφορικά με το mini-Omnibus, ενώ η διαδικασία έγκρισής του θα ολοκληρωθεί ως αποτέλεσμα των τριλόγων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Όπως πληροφορούμαστε, κατά της έγκρισης του mini-Omnibus τάθηκαν επίσης η Αυστρία (που εξέφρασε γενικές ανησυχίες για χρηματοδότηση της άμυνας μέσω του Horizon Europe) ως επίσης

Τα κράτη-μέλη έλαβαν την απόφασή τους με ειδική πλειοψηφία και όχι με ομοφωνία και άρα χωρίς να παρέχεται δυνατότητα άσκησης βέτο, στην Κύπρο (και στην Ελλάδα).

και η Ουγγαρία (σε σχέση με την Ουκρανία). Οι ίδιες πληροφορίες της »Κ« αναφέρουν ότι οι εν λόγω δύο χώρες υπέβαλαν επίσης μονομερείς δηλώσεις, ενώ μονομερή δήλωση υπέβαλε και η Γερμανία, η οποία ήταν βεβαίως υπέρμαχος της έγκρισης του πακέτου απολοποίησης της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την άμυνα. Την περασμένη Πέμπτη, αργά το βράδυ, οι θεσμοί της Ε.Ε. ολοκλήρωσαν τον τρίλογο και κατέληξαν σε καταρχήν συμφωνία για το EDIP, το «Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Αμυντικής Βιομηχανίας και ενός πλαισίου μέτρων για τη διασφάλιση της έγκαιρης διαθεσιμότητας και προμήθειας αμυντικών προϊόντων». Το οποίο είναι επίσης ανοικτό στις τουρκικές αμυντικές βιομηχανίες, κάτι

που όπως είχε αποκαλύψει η »Κ«, τον περασμένο Ιούνιο, οδήγησε την Κύπρο να το καταψηφίσει (όπως και την Ελλάδα). Η Λευκωσία κατέθεσε και τότε μονομερή δήλωση. Σημειώνεται ότι οι μονομερείς δηλώσεις δεν παράγουν κανένα νομικό ή πολιτικό αποτέλεσμα, πέραν της εξήγησης των θέσεων ενός κράτους-μέλους και συνεπώς υποβάλλονται «για την τιμή των όπλων».

Η προώθηση όλων των αλληλοσυνδεόμενων ντοσιέ για την άμυνα της Ε.Ε., αντανakλά και την προσπάθεια υλοποίησης του «Χάρτη Πορείας για την Αμυντική Ετοιμότητα 2030», τον οποίο παρουσίασε η Κομισιόν, επίσης την περασμένη Πέμπτη και θα τεθεί στο τραπέζι της Συνόδου Κορυφής στις 23-24 Οκτωβρίου, στις Βρυξέλλες. Η Κομισιόν υποστηρίζει ότι μια στρατιωτικοποιημένη Ρωσία συνιστά διαρκή απειλή για την ευρωπαϊκή ασφάλεια στο ορατό μέλλον. Θέση που είναι προφανώς εμβολιασμένη από τη Γερμανία, καθώς ο επικεφαλής της υπηρεσίας πληροφοριών της χώρας, Bruno Kahl, είχε εκφράσει ανησυχίες ότι η Ρωσία ενδέχεται να επιτεθεί σε ευρωπαϊκό έδαφος, στα τέλη της τρέχουσας δεκαετίας.

Τα κέρδη της Άγκυρας

Η γενική τάση που επικρατεί μεταξύ των 27 κρατών-μελών, στο Συμβούλιο, παρά τις ενστάσεις Κύπρου και Ελλάδας, ακολουθεί χωρίς παρέκκλιση την πορεία που χαράχθηκε μέσω του Κανονισμού SAFE, τον περασμένο Μάιο, νομιμοποιώντας την εμπλοκή στην ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική άμυνας και ασφάλειας, οντοτήτων τρίτων χωρών που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό έδαφος. Γεγονός που ενισχύει και μέσω του εν λόγω πακέτου απολοποίησης των νομοθεσιών της Ε.Ε., mini-Omnibus, την εμπλοκή τουρκικών αμυντικών βιομηχανιών στην ευρωπαϊκή άμυνα και

ασφάλεια. Είτε, γιατί έχουν εξαγοράσει ευρωπαϊκές εταιρείες, όπως η περίπτωση της τουρκικής Baykar που εξαγόρασε την ιταλική Piaggio Aerospace, είτε γιατί έχουν φροντίσει να συστήσουν κοινοπραξίες σε ευρωπαϊκό έδαφος, όπως η τουρκική Baykar και η ιταλική Leonardo, στην Ιταλία, για συμπαραγωγή drones, η τουρκική Repcon στη Γερμανία για βλήματα 155 χιλιοστών, η τουρκική Otokar στη Ρουμανία ή η τουρκική Nurol Makina που συνέστησε θυγατρική εταιρεία στην Ουγγαρία, ως επίσης και αρκετές ακόμη εταιρείες, σε άλλα κράτη-μέλη.

Ως αποτέλεσμα, οι τουρκικές αμυντικές βιομηχανίες αποκτούν «ελευθέρως», σε σχέση με την πρόσβασή τους στην ευρωπαϊκή δομή άμυνας και ασφάλειας. Αντίθετα, η Τουρκία αυτή καθαυτή, ως χώρα, δεν δύναται τυπικά να συμμετάσχει στην ευρωπαϊκή άμυνα και ασφάλεια, μέσω προγραμμάτων της Ε.Ε., περιλαμβανομένου του SAFE, συνολικού ύψους 150 δισεκατομμυρίων ευρώ. Καθώς δεν διαθέτει συμφωνία ασφαλείας με την Ε.Ε., κάτι που αποτελεί προαπαιτούμενο για «κρατική συμμετοχή» και η έγκρισή της προϋποθέτει ομόφωνη απόφαση από όλα τα κράτη-μέλη. Περιλαμβανομένων της Κύπρου και της Ελλάδας.

Ωστόσο, είναι προφανές ότι η Τουρκία είναι ήδη μέρος του συστήματος άμυνας και ασφάλειας της Ε.Ε., «διά της πλάγιας». Μέσω των τουρκικών αμυντικών βιομηχανιών που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό έδαφος και για τις οποίες η Ε.Ε. έχει φροντίσει να ανοίξει διάπλατα τις πόρτες της, με αποτέλεσμα, στην πράξη να επωφελείται η ίδια η Τουρκία. Άλλωστε, σε αρκετές περιπτώσεις, τα κέρδη κατευθύνονται προς την οικογένεια του Ταγίπ Ερντογάν, καθώς η εταιρεία Baykar που έχει δραστηριοποιηθεί έντονα στην ευρωπαϊκή επικράτεια, μέσω εξαγορών και κοινοπραξιών, ανήκει στον γαμπρό του Τούρκου προέδρου, Σελτζούκ Μπαϊράκταρ.

Υπενθυμίζεται ότι η Τουρκία μπορεί εντελώς ελεύθερα να συμμετέχει –και ως χώρα– στο πρόγραμμα ενίσχυσης της άμυνας των κρατών-μελών, ύψους 650 δισεκατομμυρίων ευρώ, με εθνικούς πόρους, για το οποίο η Κομισιόν έχει ήδη ενεργοποιήσει τη «ρήτρα διαφυγής», ώστε οι δαπάνες των κρατών-μελών να μη συνυπολογίζονται στο δημόσιό τους χρέος. Κάτι που είχε φροντίσει να γνωστοποιήσει από τον περασμένο Μάρτιο η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, στον Ταγίπ Ερντογάν, τον οποίο καθυστάλασε για τις δυνατότητες άμεσης και έμμεσης εμπλοκής της Τουρκίας στην αρχιτεκτονική άμυνας και ασφάλειας της Ε.Ε.

Η παράγραφος 5β της απόφασης

Στην παράγραφο 5β της απόφασης του Συμβουλίου των κρατών-μελών, αναφορικά με το πακέτο mini-Omnibus, προνοείται μια «εξαιρεση» ανάλογη με τον Κανονισμό SAFE, παρέχοντας δυνατότητα συμμετοχής αμυντικών βιομηχανιών τρίτων χωρών, περιλαμβανομένης δηλαδή της Τουρκίας, στην ευρωπαϊκή δομή άμυνας και ασφάλειας, με ιδιαίτερη ευκολία και άνεση. Με μόνη προϋπόθεση, η ευρωπαϊκή χώρα στην οποία έχουν εγκατασταθεί τουρκικές εταιρείες, με διάφορους τρόπους, περιλαμβανομένων και κοινοπραξιών, να παρόσκει εγγυήσεις προς την Κομισιόν σε σχέση με την εγκαθίδρυση των εν λόγω εταιρειών. Κάτι που όπως έλεγε κοινοτική πηγή στην »Κ« αποτελεί μια τυπική διαδικασία, η οποία εύκολα μπορεί να υλοποιηθεί, καθώς θεωρείται δεδομένο ότι ευρωπαϊκά κράτη, όπως η Ιταλία και η Γερμανία, είναι σε θέση να παρόσχουν τις εν λόγω εγγυήσεις, γύρω από την εγκαθίδρυση τουρκικών εταιρειών στο έδαφός τους, κάτι που άλλωστε έχουν ήδη εγκρίνει». Η παράγραφος 5β της απόφασης των κρατών-μελών επισημαίνει ότι «κατ'εξαιρεση, νομικά πρόσωπα που έχουν συσταθεί στην Ένωση ή σε κράτος-μέλος του ΕΟΧ και ελέγχονται από τρίτη χώρα εκτός του ΕΟΧ και της Ουκρανίας ή από οντότητα τρίτης χώρας εκτός του ΕΟΧ και της Ουκρανίας, θα πρέπει να είναι επιπλέον ως δικαιούχοι, εφόσον:

- έχουν υποβληθεί σε έλεγχο κατά την έννοια του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/452, όπου απαιτείται, έχουν ληφθεί κατάλληλα μέτρα μετριασμού ή

- εφόσον έχουν υποβληθεί εγγυήσεις εγκεκριμένες σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες του κράτους-μέλους ή του κράτους-μέλους του ΕΟΧ στο οποίο έχουν συσταθεί τα νομικά πρόσωπα, και αυτές οι εγγυήσεις τίθενται στη διάθεση της Επιτροπής».

Με άλλα λόγια, ένα κράτος-μέλος, που έχει εγκρίνει τη δραστηριοποίηση τουρκικών αμυντικών βιομηχανιών στο έδαφός του, θα πρέπει απλώς να παρόσκει προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγγυήσεις αναφορικά με την εγκαθίδρυση των υπό αναφορά εταιρειών. Κάτι που δεν ικανοποιεί σε καμία περίπτωση τη θέση της Κύπρου, η οποία ζητάει όπως αποκλεισθεί η συμμετοχή οντοτήτων τρίτων χωρών, που δεν ευθυγραμμίζονται με τους στόχους της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας της Ε.Ε., δεν συμμερίζονται τις θεμελιώδεις αξίες και αρχές της Ένωσης ή/και παραβιάζουν τα συμφέροντα ασφάλειας και άμυνας της Ε.Ε. και όλων των κρατών-μελών της.

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ως διαδικασία με πολύ σημαντικές προεκτάσεις, αρχής γενομένης από το Κυπριακό, χαρακτηρίζονται οι «εκλογές» σήμερα στα Κατεχόμενα. Ερσίν Τατάρ και Τουφάν Ερχιουρμάν αναμένεται να συγκρουστούν σε μια διαδικασία, εκτός απροόπτου, ενός γύρου με τη βραδιά απόψε να δείχνει ποιος θα ηγηθεί στο τιμόνι της τουρκοκυπριακής κοινότητας για μια πενταετία. Πέραν όμως του Κυπριακού, στο οποίο εστιάζει πρωτίστως η Λευκωσία μεσοσύνης της προσπάθειας για άρση του αδιεξόδου στο Κυπριακό, και άλλα σημαντικά θέματα με προσέχουσα τη σχέση με την Τουρκία αλλά και το μέλλον της λεγόμενης ΤΔΒΚ έχουν τεθεί στο επίκεντρο του προεκλογικού, με όλους τους παρατηρητές, στα Κατεχόμενα, να κάνουν λόγο για ισχυρή αλλά διακριτική παρέμβαση της Τουρκίας στο τελικό αποτέλεσμα των «εκλογών».

Με πλάτη από Άγκυρα

Παρά το προβάδισμα του κύριου αντιπάλου του σε κάποιες δημοσκοπήσεις που είδαν το φως της δημοσιότητας, η κορύφωση του προεκλογικού στα Κατεχόμενα ανέδειξε σημαντική παρέμβαση της Τουρκίας υπέρ της υποψηφιότητας του Ερσίν Τατάρ. Μένοντας να διαφανεί αν οι κάλπες απόψε θα δουλέψουν όπως το 2020, όταν η Τουρκία παρενέβη ουσιαστικά υπέρ της επικράτησης Τατάρ, αυτό που καθίσταται σαφές είναι πως η Άγκυρα έκανε πλάτη υπέρ της υποψηφιότητας της τουρκοκυπριακής Δεξιάς σε τρεις άξονες:

- **Με επισκέψεις** στα Κατεχόμενα κορυφαίων στελεχών του ΑΚΡ (χαρακτηριστικά οι πρώην υπουργοί Άμυνας και Εσωτερικών του Ερντογάν, Χουλουσί Ακάρ και Σουλεϊμάν Σοϊλού) αλλά και προσωποκτιτών όπως ο κορυφαίος πρώην διεθνής ποδοσφαιριστής της Γερμανίας, τουρκικής καταγωγής, Μεσοού Οζιλ. Όλες, ενέργειες στήριξης της υποψηφιότητας Τατάρ.
- **Με τη συζήτηση** για την ύπαρξη «ομάδας παρέμβασης υπέρ Τατάρ», κάτι που παραπέμπει σε σενάριο επανάλληψης του 2020 με απευθείας επεμβάσεις στη διαδικασία υπέρ της επιβολής Τατάρ. Πτυχή που απασχόλησε έντονα και το ρεπορτάζ των τουρκοκυπριακών εφημερίδων.
- **Με τη διακριτική** δημόσια στάση του ίδιου του Τούρκου προέ-

Στη Λευκωσία πάντως θεωρούν πως και πιθανή ανάδειξη του Ερχιουρμάν δεν θα λύσει αμέσως τον γόρδιο δεσμό της ταχείας επανόδου στο τραπέζι των συνομιλιών, ωστόσο θα λειτουργήσει υπέρ της διαδικασίας σαφώς καλύτερα από τον Τατάρ.

Αναμέτρηση στη σκιά της Τουρκίας

Οι δυναμικές των Ταλάτ και Ερχιουρμάν και πώς θα συμπεριφερθούν οι Τ/κ στις «εκλογές» για ανάδειξη του ηγέτη της κοινότητάς τους

δρου, Ταγίπ Ερντογάν, που αν και δεν πήρε θέση υπέρ κάποιας υποψηφιότητας, αναφέρθηκε δημοσίως σε δηλώσεις στήριξης της λύσης δύο κρατών.

Καλά ενημερωμένες πηγές αναφέρουν στην «Κ» πως «επανεκλογή» Τατάρ θα αποτελέσει ισοφάριση, στην πράξη, μιας διανομής επικράτησης που ιστορικά στα Κατεχόμενα έχει επιτύχει μόνο ο Ραούφ Ντενκτάς, εξ ορισμού ιστορικός ηγέτης της κοινότητας. Οι ίδιες πηγές σημειώνουν πως, ωστόσο, αν δεν υπάρξει απευθείας εμπλοκή υπέρ της αλλοίωσης του αποτελέσματος υπέρ του Τατάρ, τότε η μάχη

απόψε τελεί ακόμη υπό κρίση.

Με σινιάλα προς Άγκυρα

Παρά το γεγονός πως ο Τουφάν Ερχιουρμάν έχει μέχρι στιγμής κινηθεί απορριπτικά ως προς το μοντέλο λύσης δύο κρατών που προτάσσει εμμονικά εδώ και μια πενταετία ο Τατάρ, στον προεκλογικό του τόσο ο ίδιος όσο και η ηγεσία του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος έχουν κινηθεί παρελκυστικά. Αφενός προσάουν την «καταστροφική πενταετία», με έμφαση στη δεινή οικονομική κατάσταση στα Κατεχόμενα, αλλά και την απουσία οποιασδήποτε πρόδου στο Κυ-

πριακό (ή στην άρση της απομόνωσης των Τουρκοκυπρίων) αφετέρου ωστόσο δείχνουν να στέλνουν και σινιάλα προς την Άγκυρα μη απομάκρυνσης από τη γραμμή των δύο κρατών αλλά στη λογική της «ισοτιμίας των ιδρυτικών εταίρων» (της Κ.Δ. του 1960). Η στάση αυτή του Ερχιουρμάν ερμηνεύεται από έμπειρους παρατηρητές στα Κατεχόμενα ως ρεαλιστική απέναντι στην πίεση της Άγκυρας, αλλά και ενδεικτική της στάσης που θα τηρήσει ο Ερχιουρμάν, αν τελικά αναδειχθεί ο νέος ηγέτης της τουρκοκυπριακής κοινότητας που θα κληθεί, ακόμη και εντός Νοεμβρίου, να

επανεέλθει σταδιακά στο τραπέζι των συνομιλιών. Στη Λευκωσία πάντως θεωρούν πως και πιθανή ανάδειξη του Ερχιουρμάν δεν θα λύσει αμέσως τον γόρδιο δεσμό της ταχείας επανόδου στο τραπέζι των συνομιλιών, ωστόσο θα λειτουργήσει υπέρ της διαδικασίας σαφώς καλύτερα από τον Τατάρ, που σε τόσους μήνες κινητικότητας στο Κυπριακό προς την κατεύθυνση της άρσης του αδιεξόδου δεν έχει συμβάλει καθοριστικά σε τίποτα.

Η ψήφος των εποίκων

Η ψήφος των εποίκων αποτελεί μια ενδιαφέρουσα διάστα-

ση της σημερινής αναμέτρησης. Ήδη, έχει σχηματιστεί ως προς την «προέλευση» μεταξύ των ψηφοφόρων με καταγωγή από την επαρχία του Χατάι της Τουρκίας. Η εν λόγω πτυχή ανοίξε, πολύ πριν από τον προεκλογικό, τη συζήτηση για τον δημογραφικό μετασχηματισμό των Κατεχομένων και την «πολιτογράφηση» εποίκων ως «υποκώων» της λεγόμενης ΤΔΒΚ. Η εκτίμηση πως αυτοί οι, σε αριθμό 30.000 εκλεκτορες, με αυτά τα χαρακτηριστικά θα κρίνουν το αποτέλεσμα έχει ήδη εμπειρωθεί μεταξύ των επιτελείων των δύο βασικών υποψηφίων και ήδη έχει υπάρξει και αρχική τοποθέτηση: Ο «Συνδεσμός Επιχειρηματιών και Ηγετών Γνώμης του Χατάι», με μεγάλο αποτύπωμα του κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ) της Τουρκίας έχει αναφερθεί σε οργανωμένη στήριξη προς τον Τατάρ, ενώ ο λεγόμενος πρόεδρος του «Συνδέσμου Πολιτισμού και Αλληλεγγύης του Χατάι» της επαρχίας Κερύνειας, Αμπντούραχμάν Σανβερντί, αναφέρθηκε σε οργανωμένη στήριξη προς τον Ερχιουρμάν.

Αυτό πάντως που δείχνει να ισχύει ως προς το εκλογικό σώ-

Η σχέση με την Τουρκία, το Κυπριακό, η δεινή θέση της οικονομίας και το μέλλον της τουρκοκυπριακής κοινότητας θα βρεθούν σήμερα στο επίκεντρο της διαδικασίας ανάδειξης νέου Τουρκοκύπριου ηγέτη στα Κατεχόμενα.

μα στα Κατεχόμενα είναι πως λόγω έλλειψης στοιχείων επίσημης απογραφής και «πολιτογραφίσεων» εποίκων κανείς δεν μπορεί να προσδιορίσει με ακρίβεια τον ακριβή αριθμό διαμενόντων στην «ΤΔΒΚ» και κατ' επέκταση του ακριβούς αριθμού ψηφοφόρων. Σε κάθε περίπτωση και δεδομένου πως η παρέμβαση της Άγκυρας υπέρ Τατάρ δεν θα είναι αυτή μιας διαδικασίας «βίας και νοθείας», πολλοί έμπειροι παρατηρητές του Κυπριακού αναμένουν απόψε και μια καλή ευκαιρία για να προσδιοριστεί, με σχετική ακρίβεια, ο ακριβής αριθμός των Τουρκοκυπρίων στα Κατεχόμενα.

Στο κάδρο για τη Γάζα η Κύπρος

Παρούσα στην ειρήνευση, αλλά με περιορισμούς για ρόλο την επόμενη ημέρα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όταν την περασμένη Δευτέρα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Νίκος Χριστοδουλίδης, πετούσε για την Αίγυπτο για να συμμετάσχει στη Σύνοδο Ειρήνης του Σααρμ ελ Σέιχ, με φόντο την πρωτοβουλία Τραμπ για μια συμφωνία εκεχειρίας στη Λωρίδα της Γάζας, μετά από δύο χρόνια πολέμου και ανθρωπιστικές καταστροφές, το αίσθημα μεταξύ έμπειρων παρατηρητών των εξελίξεων ήταν αυτό του ενθουσιασμού. Κι όντως η Κυπριακή Δημοκρατία εξασφάλιζε θέση στην οικογενειακή φωτογραφία των ηγετών που συνέτειναν στο να σταματήσουν σχεδόν 720 ημέρες πολέμου που γύρισαν την αραβαιοραβινή σύγκρουση δεκαετίες πίσω, αφήνοντας ένα τεράστιο αποτύπωμα ανθρωπιστικής καταστροφής στη Γάζα, με χιλιάδες νεκρούς άμαχους αλλά και ένα τεράστιο τραύμα στην κοινωνία του Ισραήλ με νεκρούς και επί μακρόν ομήρους. Η Κύπρος ήταν παρούσα, μαζί με την Ελλάδα, μεταξύ των χωρών που πρωταγωνίστησαν για τη συμφωνία εκεχειρίας και ανταλλαγής αιχμαλώτων (Κατάρ, Τουρκία, Αίγυπτο) σε ένα παγκόσμιας προέκτασης γεγονός που ωστόσο αν ιδωθεί ψυχρά από τη Λευκωσία έχει και γόντρο και ουσία – αρκεί να δει κανείς επιμέρους την ουσία αμφοτέρων.

Η μεγάλη εικόνα

Η Κυπριακή Δημοκρατία εξασφάλισε θέση στο τραπέζι ενισχύοντας δύο πραγματικά γεγονότα της εξωτερικής της πολιτικής: Την στάση αρχών στο Μεσανατολικό που επανέλαβε καθ' όλη τη διάρκεια του πολέμου στη Γάζα μετά την 7η Οκτωβρίου (του 2023) και το άριστο επίπεδο των σχέσεων με όλα τα κράτη της περιοχής – και δη τις αντιμαχόμενες πλευρές (Ισραήλ-Παλαιστίνιοι). Επιπλέον, με αφορμή τη Σύνοδο του Σααρμ ελ Σέιχ η Λευκωσία έχτισε και δύο αφηγήματα ως προς την πρόταση της εξωτερικής της πολιτικής στην περιοχή. Την πρωτοβουλία «Αμάλθεια», που αποτελεί εξ ορισμού μια θετική προσπάθεια αποστολής ανθρωπιστικής βοήθειας στην περιοχή που ωστόσο δεν κατέστη game-changer ως προς τη ροή της εν λόγω βοήθειας στη

Σε επίπεδο δημόσιων δηλώσεων η παρουσία της Κυπριακής Δημοκρατίας, διά του προέδρου Νίκου Χριστοδουλίδη στο Σααρμ ελ Σέιχ, συνδέθηκε ως αποτέλεσμα της εξωτερικής πολιτικής της μετά την 7η Οκτωβρίου.

Γάζα ή στη μετατροπή της Κύπρου ως κόμβου μέχρι στιγμής. Έτσι και σε επίπεδο δημόσιων δηλώσεων η παρουσία της Κ.Δ. στο Σααρμ ελ Σέιχ συνδέθηκε ως αποτέλεσμα της εξωτερικής πολιτικής της μετά την 7η Οκτωβρίου. Σε ένα δεύτερο επίπεδο κοινωνήθηκε η πρόταση των 6 σημείων (ανοικοδόμηση, ανθρωπιστική βοήθεια, συμπληρωματική εφαρμογή) της Λευκωσίας ως προς τη μεγάλη εικόνα του σχεδίου Τραμπ (20 σημείων) για

την ανοικοδόμηση της Γάζας και τη διαχείριση της περιοχής την επόμενη ημέρα. Η εν λόγω επιδίωξη για τη Λευκωσία δείχνει να αποσκοπεί σε δύο στόχους:

- **Στην περαιτέρω** εμπλοκή της Ε.Ε. με πρωτοβουλία της Κ.Δ., άρα και στη διεκδίκηση εκ μέρους της Λευκωσίας να αναζητήσει τον πάντα πολύτιμο ρόλο του έντιμου διαμεσολαβητή και
- **Στη διεκδίκηση**, αν τους επόμενους μήνες υπάρξει όντως οργα-

νωμένη μεταπολεμική ανάπτυξη στην (ισοπεδωμένη) Γάζα μεριδίου για την Κύπρο δεδομένου πως, διαχρονικά, οι μεταπολεμικές αναπτύξεις αυτού του είδους αποτελούν ευκαιρία για σημαντικές οικονομικές επενδύσεις από κράτη με ενεργητική στάση.

Οι περιορισμοί

Η όλη συζήτηση της παρουσίας της Κ.Δ. στο Σααρμ ελ Σέιχ αναπόφευκτα δημιούργησε και

για συζήτηση στο εσωτερικό και στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης για το αν όλο αυτό μπορεί να έχει ρεαλιστικές προεκτάσεις ή αν η Κύπρος διεκδικεί μεγαλύτερο ρόλο από ό, τι της αναλογεί. Κι εδώ υπάρχουν ρεαλιστικά δεδομένα και αντικειμενικοί περιορισμοί, δεδομένου πως η Κύπρος μπορεί μεν να διεκδικήσει ρόλο και λόγο στη Γάζα της επόμενης ημέρας, να εμπλέξει την Τουρκία με σινιάλα αλλά και τις ΗΠΑ, αλλά έχει και δυσκολίες. Αρχής γενομένης από τον μη ρό

ο στην επίτευξη της συμφωνίας για την εκεχειρία (η Τουρκία και το Κατάρ έπαιξαν καθοριστικό ρόλο σε διπλωματία, μυστική και μη) κάτι που εξήρε και ο ίδιος ο Αμερικανός πρόεδρος Τραμπ, αναφερόμενος στον Τούρκο πρόεδρο Ερντογάν αλλά και στο παρασκήνιο της μη παρουσίας Νετανιάχου στην Αίγυπτο κατόπιν παρασκηνιακών πιέσεων στην Άγκυρα. Από εκεί και πέρα έμπειροι παρατηρητές αναφέρουν στην «Κ» πως η Κύπρος, ιδίως την περίοδο της Προεδρίας στην Ε.Ε., θα μπορούσε να δημιουργήσει συνθήκες για περιφερειακές πρωτοβουλίες για «μικρά» θέματα του διαλόγου για την ανάπτυξη και την ειρήνη στην περιοχή, αλλά και ρεαλιστικά να διεκδικήσει συμβόλαιο, υποσυμβόλαιο ή λογιστικό ρόλο σε πιθανή ανοικοδόμηση της Γάζας.

«Οι Τ/κ επιθυμούν στενή σχέση με την Τουρκία αλλά έχουν και ευρωπαϊκό προσανατολισμό. Είναι ιστορικά μια κοσμική κοινότητα που βλέπει προς τη Δύση», λέει στην «Κ» ο Νιαζί Κιζίλγιουρεκ.

Νιαζί Κιζίλγιουρεκ, τέως ευρωβουλευτής

Εκλογές-δημοψήφισμα για το τι θέλουν οι Τ/κ στο Κυπριακό

Επανεκλογή Τατάρ σημαίνει ότι βολεύονται με το στάτους κβο – Εκλογή Ερχιουρμάν δείχνει ότι επιλέγουν προοπτική για ομοσπονδιακή λύση

Ο γεωπολιτικός ανταγωνισμός με την Τουρκία δεν θα φέρει λύση αλλά θα οδηγήσει σε φινλανδοποίηση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

«**Εκλογές-δημοψήφισμα** για το τι θέλουν οι Τουρκοκύπριοι στο Κυπριακό», χαρακτηρίζει στην «Κ» ο τέως ευρωβουλευτής Νιαζί Κιζίλγιουρεκ τη σημερινή αναμέτρηση στα κατεχόμενα για ανάδειξη του ηγέτη των Τουρκοκυπρίων. Υποστηρίζει ότι επανεκλογή Τατάρ σημαίνει ότι οι Τ/κ βολεύονται με το στάτους κβο, ενώ εκλογή Ερχιουρμάν δείχνει ότι επιλέγουν προοπτική για ομοσπονδιακή λύση. Εξηγεί ότι οι Τουρκοκύπριοι παραμένουν ακόμη πλειοψηφία στο εκλογικό σώμα, όμως όχι στον πληθυσμό των κατεχομένων, διότι εκεί υπερτερούν οι έποικοι. Συνειπώς, αναφέρει, οι ισορροπίες αναμένεται να αλλάξουν τα επόμενα χρόνια και στο εκλογικό σώμα, καθώς οι λεγόμενες πολιτογραφήσεις εποίκων συνεχίζονται. Υπό αυτή την άποψη, λέει, είναι ίσως η τελευταία ευκαιρία των Τ/κ να εκλέξουν εκπρόσωπο με δική τους ψήφο. Τονίζει ότι τα παιδιά των εποίκων μπορεί να αποτελέσουν τον καθοριστικό παράγοντα για το τελικό αποτέλεσμα. Είναι μια ομάδα, εξηγεί, που ενσωματώνονται στην τ/κ κοινότητα και θέλουν να έχουν μια ευρωπαϊκή προοπτική, και γι' αυτό, σημειώνει, μπορεί να υπάρξει έκπληξη και αρκετοί από αυτούς να ψηφίσουν τον Ερχιουρμάν.

—**Ποιο είναι το διακύβευμα των εκλογών στα κατεχόμενα;**
—Είναι λογικό ότι κυριαρχεί το Κυπριακό, διότι ο Τουρκοκύπριος ηγέτης εκλέγεται ως εκπρόσωπος της τουρκοκυπριακής κοινότη-

τας για να διαπραγματευτεί το Κυπριακό, καθώς δεν έχει άλλες εξουσίες. Υπάρχουν δύο βασικοί υποψήφιοι. Από τη μία είναι ο Ερσίν Τατάρ, ο οποίος συνεχίζει να στηρίζει λύση δύο κρατών στο Κυπριακό και από την άλλη υπάρχει ο Τουφάν Ερχιουρμάν, ο οποίος υπόσχεται να διαπραγματευτεί στη βάση των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών για μια ομοσπονδιακή λύση. Πρόκειται λοιπόν για εκλογές-δημοψήφισμα για το τι θέλουν οι Τουρκοκύπριοι στο Κυπριακό. Επανεκλογή Τατάρ σημαίνει ότι βολεύονται με το στάτους κβο. Εκλογή Ερχιουρμάν δείχνει ότι επιλέγουν προοπτική για ομοσπονδιακή λύση.

—**Γίνεται συζήτηση για τις σχέσεις της τουρκοκυπριακής κοινότητας με την Τουρκία;**
—Μεγάλη συζήτηση. Είναι ένα από τα βασικά θέματα. Σε αυτό το ζήτημα δεν συναντάμε μεγάλη διαφορά γιατί όλοι μιλούν για τη σημασία της Τουρκίας. Και ο Ερχιουρμάν λέει ότι χωρίς την Τουρκία δεν μπορεί να υπάρξει διαπραγμάτευση και ότι αν εκλεγεί η πρώτη του επίσκεψη θα είναι στην Άγκυρα για συντονισμό σχετικά με το Κυπριακό. Σε αυτό το πλαίσιο γίνεται συζήτηση κατά πόσο η Τουρκία πρέπει να συνεχίσει να είναι εγγυητρια δύναμη σε πιθανή λύση του Κυπριακού και υπάρχει μια μεγάλη πλειοψηφία των Τουρκοκυπρίων που στηρίζει τη συνέχιση της συνθήκης εγγυήσεων, βάζοντας μπροστά τα θέματα ασφάλειας.

—**Οι Τουρκοκύπριοι τι θέλουν τελικά; Στενούς δεσμούς με την Τουρκία ή στροφή προς την Ε.Ε. μέσω**

μιας λύσης του Κυπριακού;
—Και τα δύο. Σίγουρα οι Τουρκοκύπριοι έχουν έναν ευρωπαϊκό προσανατολισμό. Το έδειξαν και στο σχέδιο Ανάν, επειδή δεν ήθελαν να χάσουν την προοπτική ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι ιστορικά μια κοσμική κοινότητα που βλέπει προς τη Δύση.

—**Σε ενδεχόμενη λύση του Κυπριακού όμως δεν μπορούν να έχουν και τα δύο. Και την ασφάλεια των τουρκοκίων εγγυήσεων και τα οφέλη από την Ε.Ε.**
—Επειδή γύρω από το Κραν Μοντανά έχει γίνει μεγάλη συζήτηση κατά πόσον η Τουρκία έδειξε κάποια ετοιμότητα για αναθεώρηση της συνθήκης Εγγυήσεως, είναι, πλέον, ένα θέμα που όλοι αντιλαμβάνονται ότι κάτι πρέπει να συζητηθεί. Η αντίληψη που υπάρχει στην τουρκοκυπριακή κοινότητα είναι ότι η Τουρκία υπερασπίστηκε τους Τουρκοκύπριους ιστορικά και συνεχίζει να το κάνει, ενώ η αντίληψη στην ελληνοκυπριακή κοινότητα είναι ότι δεν μπορεί να υπάρξει συνέχιση των τουρκοκίων εγγυήσεων για λόγους ασφαλείας. Άρα, απομένει να δούμε πώς αυτές οι αντιλήψεις αντανακλώνται στο τραπέζι των συνομιλιών και τι είδους σύστημα ασφαλείας θα βρεθεί που θα ικανοποιήσει και τις δύο κοινότητες. Όμως, μπορεί κανείς να φανταστεί την Κύπρο εντελώς μακριά από την Ελλάδα και την Τουρκία; Εγώ λέω, όχι.

—**Εχοντας αυτό υπόψη, ποια φόρμουλα μπορεί να δώσει προοπτική διευθέτησης του Κυπριακού;**
—Το ερώτημα που μπαίνει,

κατά την άποψή μου, είναι πώς μπορούμε να εξασφαλίσουμε ειρηνική συνύπαρξη στο τρίγωνο Κύπρος-Ελλάδα-Τουρκία. Η σχέση σε αυτό το τρίγωνο πρέπει να αλλάξει και από τον ανταγωνισμό να πάμε στη συνεργασία. Αυτή είναι η φόρμουλα για να υπάρξει προοπτική διευθέτησης του Κυπριακού. Ο γεωπολιτικός ανταγωνισμός με την Τουρκία σίγουρα δεν θα φέρει λύση, αλλά θα οδηγήσει σε φινλανδοποίηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, δηλαδή δεν θα καταφέρει ποτέ να ασκήσει απόλυτα τα κυριαρχικά της δικαιώματα, κάτι που είδαμε στο παρελθόν με τους S-300 και που βλέπουμε να συμβαίνει σήμερα με το έργο GSI. Άρα χρειαζόμαστε μια ριζική αναθεώρηση για το πώς συνυπάρχουν σε αρμονία Ελλάδα, Τουρκία και ομοσπονδιακή Κύπρος.

—**Στο Κυπριακό ποιες είναι οι βασικές θέσεις του Ερχιουρμάν;**
—Μιλά για λύση ομοσπονδίας στη βάση των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών. Υποστηρίζει ότι πρέπει να τεθεί χρονοδιάγραμμα και ότι αν οι διαπραγματευτές καταρρεύσουν με ευθύνη των Ελληνοκυπρίων, δεν πρέπει να επιστρέψουμε στο στάτους κβο, αλλά να αρθεί η λεγόμενη απομόνωση των Τουρκοκυπρίων. Οι ευθύνες για το ποιος φταίει θα αποδοθούν κυρίως από τα Ηνωμένα Έθνη. Επισημαίνει ότι η πολιτική ισότητα έχει συμφωνηθεί και δεν είναι θέμα προς διαπραγμάτευση. Σε σχέση με το εδαφικό λέει ότι θα συζητηθεί στο τέλος, όταν κλείσουν άλλα ζητήματα. Αναφορικά με τα μέτρα οικοδο-

μπος εμπιστοσύνης είναι υπέρ της διανοίξης οδοφραγμάτων. Γενικά, ο Ερχιουρμάν υποστηρίζει ότι οι Τουρκοκύπριοι είναι συνιδρυτές της Κυπριακής Δημοκρατίας και ότι έχουν ίσα δικαιώματα σε ολόκληρη την Κύπρο και αυτό πηγάει από τις Συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου.

—**Τι θα σημαίνει επανεκλογή Τατάρ;**
—Επανεκλογή Τατάρ για τους Τουρκοκύπριους θα σημαίνει ακόμη πέντε χαμένα χρόνια, εγκλωβισμένοι στο στάτους κβο όπως είναι τώρα σε απομόνωση, χωρίς διεθνή επικοινωνία και χωρίς καμιά προοπτική να αναγνωριστεί το ψευδοκράτος. Για την ελληνοκυπριακή πλευρά θα σημαίνει έναν πόντο υπέρ της στο blame game.

—**Το γεγονός ότι πέρασε ψήφισμα για λύση δύο κρατών από την ψευδοβουλή, σημαίνει κάτι ή πρόκειται για ένα καθαρά προεκλογικό ζήτημα;**
—Είναι καθαρά ένα προεκλογικό παιχνίδι που ετοίμασε ο Τατάρ και τα κόμματα που τον στηρίζουν και βεβαίως καλά έκανε το κόμμα του Ερχιουρμάν που τήρησε αποστάσεις. Δεν έχει καμία σημασία αυτό που έγινε, άλλωστε όταν τα συμφέροντα της Τουρκίας έδειχναν προς την Ευρώπη το 2003 εγκαταλείφθηκε η πολιτική της λύσης δύο κρατών. Συνειπώς, η γεωπολιτική της περιοχής, τα ενεργειακά, οι ευρωτουρκικές σχέσεις, ενδεχομένως και τα ελληνοτουρκικά είναι παράγοντες που μπορεί να λάβει η Τουρκία υπόψη για να κάνει ξανά ένα άνοιγμα στο Κυπριακό.

Επανεκλογή Τατάρ για τους Τ/κ θα σημαίνει ακόμη πέντε χαμένα χρόνια. Για την ε/κ πλευρά θα σημαίνει έναν πόντο υπέρ της στο blame game.

Στελέχη των κομμάτων που στηρίζουν την κυβέρνηση Ερντογάν προσπαθούν να εξασφαλίσουν ψήφους για τον Τατάρ, όμως έχω την εντύπωση ότι δεν τα καταφέρνουν και πολύ καλά.

Τα παιδιά εποίκων ίσως καθορίσουν το αποτέλεσμα των εκλογών

—**Ποιοι είναι η πλειοψηφία στο εκλογικό σώμα των κατεχομένων; Οι Τουρκοκύπριοι ή οι έποικοι;**
—Έχουμε περίπου 220 χιλιάδες ψηφοφόρους. Ανάμεσά τους υπάρχουν αρκετοί έποικοι και παιδιά εποίκων. Οι Τουρκοκύπριοι παραμένουν πλειοψηφία ανάμεσα σε αυτούς που έχουν δικαίωμα ψήφου, όμως όχι στον πληθυσμό των κατεχομένων, διότι εκεί υπερτερούν οι έποικοι. Οι αριθμοί όμως είναι κοντά και στο εκλογικό σώμα είναι περίπου 55%-45% υπέρ των Τουρκοκυπρίων. Αυτά όμως τι δείχνουν; Ότι σε μερικά χρόνια θα αλλάξει η ισορροπία και στο εκλογικό σώμα, διότι γίνονται συνεχώς πολιτογραφήσεις στα κατεχόμενα. Τα τελευταία χρόνια έκαναν γύρω στις 15 με 20 χιλιάδες. Από αυτή την άποψη είναι ίσως η τε-

λευταία ευκαιρία των Τουρκοκυπρίων να εκλέξουν εκπρόσωπο με δική τους ψήφο στα κατεχόμενα. Αν και πρέπει να πούμε ότι υπάρχουν και αρκετοί Τουρκοκύπριοι εθνικιστές που δεν θέλουν ομοσπονδιακή λύση.

—**Από τη στιγμή που οι Τ/κ δεν ψηφίζουν με τον ίδιο τρόπο, ποια παράμετρος θα είναι καθοριστική για το αποτέλεσμα;**
—Τα παιδιά των εποίκων. Οι έποικοι δεν είναι ένα ομογενοποιημένο μπλοκ. Υπάρχουν πολλές διαφοροποιήσεις. Για παράδειγμα, παιδιά εποίκων ενσωματώνονται στην τουρκοκυπριακή κοινότητα και θέλουν να έχουν μια ευρωπαϊκή προοπτική, θέλουν να έχουν πρόσβαση στο ευρωπαϊκό διαβατήριο μέσα από την Κυπριακή Δημοκρατία. Και νομίζω ότι θα υπάρξει έκπληξη

«Οι Τ/κ παραμένουν πλειοψηφία στο εκλογικό σώμα, όμως όχι στον πληθυσμό των κατεχομένων. Είναι ίσως η τελευταία τους ευκαιρία να εκλέξουν εκπρόσωπο με δική τους ψήφο».

και αρκετοί από αυτούς θα ψηφίσουν τον Ερχιουρμάν. Γι' αυτό λέω ότι ίσως αυτή η ομάδα ψηφοφόρων, δηλαδή τα παιδιά εποίκων, να καθορίσουν το αποτέλεσμα των εκλογών. Υπάρχουν, επίσης, πολλοί έποικοι που ανήκουν στην αντιπολίτευση της Τουρκίας, άρα δεν θα είναι εύκολο να στηρίζουν Τατάρ. Συνειπώς, μιλάμε για ένα καινούργιο εκλογικό σώμα στα κατεχόμενα, όπου πέραν των Τουρκοκυπρίων, υπάρχουν οι έποικοι και τα παιδιά των εποίκων.

—**Οι έποικοι αντιλαμβάνονται ότι είναι προϊόν παρανομίας;**
—Δεν το βλέπουν έτσι, ειδικά όσοι γεννήθηκαν στην Κύπρο. Ενοχλούνται από το γεγονός ότι οι Τουρκοκύπριοι μπορούν να περάσουν τα οδοφράγματα και να έχουν επαφή με όλη την Κύ-

προ, ενώ αυτοί δεν μπορούν. Και αυτό που τους ενοχλεί περισσότερο είναι η κατάσταση με τα παιδιά μεικτών γάμων, που ένας γονιός είναι Τουρκοκύπριος και ο άλλος έποικος, που στερούνται το δικαίωμα στην ιθαγένεια.

—**Η Άγκυρα κάνει παρεμβάσεις σε αυτή την εκλογική αναμέτρηση; Είναι ο Τατάρ ο εκλεκτός της;**
—Οι παρεμβάσεις που γίνονται είναι κυρίως από τα κόμματα που στηρίζουν την τουρκική κυβέρνηση και όχι τόσο από το κράτος, όπως είδαμε να συμβαίνει την προηγούμενη φορά προκειμένου να χάσει ο Μουσταφά Ακιντζί. Στελέχη των κομμάτων που στηρίζουν την κυβέρνηση Ερντογάν προσπαθούν να εξασφαλίσουν ψήφους για τον Τατάρ, όμως έχω την εντύπωση ότι δεν τα καταφέρνουν και πολύ καλά.

Γίνεται και προσπάθεια αποκαθίλωσης της θετικής εικόνας που έχει η κοινή γνώμη για το ΑΛΜΑ, με τους Συναγερμικούς να προτάσσουν και σ’ αυτή την περίπτωση την έλλειψη θέσεων για πολλά κυρίαρχα ζητήματα.

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Σε στοχευμένες ενέργειες ώστε παραδοσιακοί ψηφοφόροι της Δεξιάς, που επιλέγουν βάσει δημοσκοπήσεων τόσο το ΕΛΑΜ όσο και το ΑΛΜΑ, να επιστρέψουν στο κόμμα, πραγματοποιούν ηγετικά στελέχη του ΔΗΣΥ. Μπορεί βέβαια στην Πινδάρου να υπάρχουν διαφορετικές απόψεις ως προς το πού πρέπει να στρέψουν τα πυρά τους, ωστόσο αυτή την ώρα ο στόχος είναι κοινός για όλους, η 25η Μαΐου να βρει το κόμμα με ποσοστό που θα του επιτρέψει να έχει τον πρωταγωνιστικό ρόλο τόσο εντός Βουλής όσο και ενόψει των επόμενων προεδρικών εκλογών.

Πρόσφατα, ιστορικό στέλεχος απευθυνόμενος προς την ηγετική πυραμίδα τόνισε την ανάγκη το κόμμα αυτή την ώρα να επικεντρωθεί στις βουλευτικές και όχι στις όποιες συζητήσεις για προεδρικές (ορισμένοι αφήνουν ανοιχτό το ενδεχόμενο συνεργασίας και στήριξης κοινού υποψηφίου), μιας και όπως εξήγησε ένα καλό αποτέλεσμα τώρα θα κάνει πιο εύκολη τη διαδικασία το 2028, με τον ΔΗΣΥ να κατεβαίνει με δικό του υποψήφιο. Πάντως, αυτή την ώρα γίνεται προσπάθεια ώστε να μην υπάρξουν περαιτέρω διαρροές όσο και να επιστρέψουν στο κόμμα ψηφοφόροι που πιθανώς να απομακρύνθηκαν λόγω της στάσης του ΔΗΣΥ σε πλειάδα ζητημάτων, ενώ κάποιον ρίσκουν ευθύνης και στον τέως πρόεδρο Αβέρωφ Νεοφύτου για στροφή του κόμματος προς τον νεοφιλελευθερισμό, με ενέργειες που δίνουν στο κόμμα μια πιο συντηρητική εικόνα.

Μάλιστα, αυτή η εικόνα φαίνεται να συντηρείται και μέσα από τις επιλογές του ΔΗΣΥ στα ψηφοδέλτια, αν αναλογιστεί κανείς ότι εκτός ψηφοδελτίου Λευκωσίας έμεινε ο Κώστας Γαβριηλίδης, ενώ δεν τέθηκε προς συζήτηση υποψηφιότητα της Ξένias Κωνσταντίνου, αν και όπως σημειώνεται το να προβάλλεις τον συντηρητισμό στους ψηφοφόρους της πρωτεύουσας είναι και ρίσκο, μιας και είναι πολλοί που δεν αποδέχονται τον εν λόγω χαρακτηρισμό.

Σε σχέση με τη Λεμεσό η κάλπη έδειξε την καθαρή επικράτηση του αναπληρωτή προέδρου του κόμματος Ευθύμιου Δίπλου, που αν και ο ίδιος δεν μπορεί να επαναδικαδικήσει, φέρεται όμως

ΔΗΣΥ εναντίον παλιών και νέων αντιπάλων

Φουλ μηχανές στην Πινδάρου για πρωτιά στις εκλογές – Μάχες σε όλα τα μέτωπα εντός κι εκτός κόμματος

η ομάδα του να επικράτησε –την του νυν βουλευτή Νίκου Σύκα– των υπολοίπων υποψηφίων. Μάλιστα, η ανάρτηση του Τίμην Ευθυμίου «μάγκες τα καταφέρατε... δεν θα είμαι στο ψηφοδέλτιο» υπονοεί πολλά, αν αναλογιστεί κανείς πως υπήρχαν στελέχη της ανώτατης ηγεσίας που τις προηγούμενες μέρες έκαναν τηλεφωνήματα για στήριξη του κ. Ευθυμίου.

Συναγερμικός δάκτυλος φαίνεται να εμπλέκεται και στην παράληψη του μέχρι πρότινος Α΄ αντιπρόεδρου του ΕΛΑΜ, Βαγγέλη Τσαγγαρίδη, ο οποίος παραμένει ενεργό στέλεχος του κόμματος, ωστόσο δεν θα διεκδικήσει μία θέση στην επαρχία της Λεμεσού, με τις πληροφορίες να αναφέρουν πως άτομα του στενού του κύκλου βρέθηκαν στην κάλπη την προηγούμενη βδομάδα για επιλογή των υποψηφίων βουλευτών του ΔΗΣΥ, επιλέγοντας πρόσωπα κοντά στον κ. Δίπλου.

Πάντως, στον ΔΗΣΥ εξακολουθούν να προτάσσουν τη μη ύπαρξη πολιτικών θέσεων από πλευράς ΕΛΑΜ, ενώ την ίδια ώρα επιδιώκουν και μία αντιπολιτευτική στάση έναντι του Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Χριστοδουλίδη, αφού μερίδα Συναγερμικών που τον στήριξε κόντρα στην επίσημη θέση του κόμματος, αυτή την ώρα δηλώνουν ψηφοφόροι του. Στην τελευταία συνεδρία του Πολιτικού Γραφείου του ΔΗΣΥ εκφράστηκαν ανησυχίες ως προς τις ενέργειες που γίνονται για να επιτευχθεί η συσπείρωση του κόμματος. Ο Νίκος Αναστασιάδης έκανε λόγο για επαναπροσδιορισμό θέσεων με χαρακτηριστικό παράδειγμα το

Κυπριακό όπου θα πρέπει, όπως επισήμανε, να τονίζεται πέραν από τη λύση ΔΔΟ η θέση για αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων και η κατάρνηση των εγγυήσεων.

Την ίδια ώρα ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας επισήμανε την ανάγκη αναφορών στο έργο που επιτέλεσε η κυβέρνηση του –οι πλειστοί επιλέγουν να αποφεύγουν οποιαδήποτε αναφορά στη δεκαετία Αναστασιάδη– εξηγώντας πως είναι πολλά τα θετικά μέτωπα όπως η οικονομία και ο τομέας της υγείας, με το ΓεΣΥ,

Τώρα που οι μηχανές πρέπει να πάρουν μπρος δεν φαίνεται να υπάρχει ομογνωμία στον πρώην καφέ ούτε και σύμπνοια απόψεων.

τα οποία ο ΔΗΣΥ θα πρέπει να εκμεταλλευτεί προς όφελός του. Βέβαια, αυτά πιθανώς να έρχονται πακέτο με τα κακώς έχοντα και τη διαφθορά, αλλά όπως σημειώνεται θα πρέπει να βρεθούν τρόποι διαχείρισης των εν λόγω ζητημάτων, μιας και οι υποψήφιοι θα τα βρίσκουν συνεχώς μπροστά τους.

Παράλληλα, γίνεται και προσπάθεια αποκαθίλωσης της θετικής εικόνας που έχει η κοινή γνώμη για το ΑΛΜΑ, με τους Συναγερμικούς να προτάσσουν και σε αυτή την περίπτωση την έλλειψη θέσεων για πολλά κυρίαρχα ζητήματα. Το κόμμα του τέως γενικού ελεγκτή Οδυσσέα Μιχαηλίδη

αρχικά φαίνεται να μην προβληματίζει τον ΔΗΣΥ, ωστόσο πλέον έχει μπει στην εμβέλειά του, με μερίδα κομματικών στελεχών να σημειώνουν πως θα πρέπει να κινηθούν προς αυτή την κατεύθυνση με το σκεπτικό ότι το τοπίο είναι ρευστό. Το ΑΛΜΑ, υποστηρίζουν, μπορεί ακόμα να προσελκύει Συναγερμικούς σε αντίθεση με το ΕΛΑΜ που έχει πιάσει την οροφή του.

Καμπανάκι για Αμμόχωστο

Την ίδια ώρα στο στόχαστρο του ΔΗΣΥ μπαίνει και ο διαχρονικός τους αντίπαλος, το ΑΚΕΛ, όχι βέβαια για κλοπή ψηφοφόρων, αφού είναι ξεκάθαρο πως αντλούν από διαφορετική δεξαμενή, αλλά ως μοχλός πίεσης για συσπείρωση των δικών του, με το αιτιολογικό να αποτρέψουν το κόμμα της Αριστεράς να τερματίσει πρώτο στις βουλευτικές εκλογές. Στόχος του ΔΗΣΥ θα πρέπει να είναι το 25%, τονίζουν στελέχη του κόμματος, με την ίδια την πρόεδρο να παραδίδει τις επόμενες μέρες στους υποψηφίους μαχητικό αρχών και θέσεων με τα οποία θα κληθούν να πορευτούν κατά την προεκλογική περίοδο.

Πάντως, για το γεγονός ότι ενώ άρχισε η προεκλογική, στη Λάρνακα τα πράγματα εξακολουθούν να είναι ιδιαίτερα δύσκολα –μέχρι αυτή την ώρα δεν έχει κλείσει το ψηφοδέλτιο– φέρεται να καταλογίζεται μεγάλο μερίδιο ευθύνης στην ίδια την Αννίτα Δημητρίου. Τονίζεται ότι στην επαρχία της θα έπρεπε να δημιουργήσει εκείνο τον μηχανισμό στήριξης ενόψει εκλογών με υποψήφιους που θα

εργαστούν για ψηλά ποσοστά του κόμματος, αν και η εκλογή τους θα θεωρείτο απίθανη, μιας και οι θέσεις είναι κατεληγμένες από την Αννίτα Δημητρίου και τον νυν βουλευτή Πρόδρομο Αλαμπρίτη, ο οποίος θα επαναδικαδικήσει.

Μεγάλο πρόβλημα φαίνεται να υπάρχει στην επαρχία Αμμοχώστου, με το ΕΛΑΜ να σημειώνει βάσει δημοσκοπήσεων πολύ ψηλά ποσοστά. Μάλιστα, ο αντιπρόεδρος του κόμματος Γιάννης Καρούσος φέρεται να χτυπάει καμπανάκι αλλά να μην εισακούεται. Στο τραπέζι ρίχτηκε και η ιδέα για διαδοχικές επισκέψεις στην περιοχή ιστορικών στελεχών του κόμματος ώστε να βοηθήσει το έργο των νυν υποψηφίων, χωρίς μέχρι αυτή την ώρα να υλοποιείται. Αυτό που σημειώνεται είναι πως τώρα που οι μηχανές πρέπει να πάρουν μπρος δεν φαίνεται να υπάρχει ομογνωμία στον πρώην καφέ ούτε και σύμπνοια απόψεων. Μάλιστα, σε κάποιες θέσεις της η Αννίτα Δημητρίου δεν φέρεται να έχει τη στήριξη ορισμένων μελών της ηγετικής πυραμίδας, ενώ όσα είπε ο Νίκος Αναστασιάδης για προσπάθεια συστράτευσης παλιών στελεχών, αυτή την ώρα κρίνονται από ορισμένους ως ενέργειες που θα βοηθήσουν να μην το κόμμα, αλλά όχι όσο υπολογίζεται αφού τα δεδομένα έχουν διαφοροποιηθεί.

Πάντως, πέρα από το μαχητικό, βάσει του οποίου θα κινηθούν οι υποψήφιοι, η ηγεσία θα τους παροτρύνει να προβάλλουν μεν θέσεις και απόψεις μέσα από τα social media, αλλά να δώσουν προτεραιότητα στην προσωπική επαφή και στις κατ΄ ιδίαν συζητήσεις. Βέβαια αυτό κάποια φορά κοστίζει, μιας και όπως σημειώνεται υπάρχουν υποψήφιοι που δίδουν μεγάλα ποσά ως εισφορές σε συλλόγους και οργανώσεις με απώτερο σκοπό να είναι ομιλητές σε μία εκδήλωσή τους και υπάρχουν και αυτοί που δεν έχουν τους απαιτούμενους οικονομικούς πόρους για να μπουν σε αυτή τη διαδικασία. Την ίδια ώρα θα τους τονιστεί πως θα πρέπει να αποφεύγουν τις αλαζονικές κι εριστικές τοποθετήσεις, όπως και να αποδέχονται πιθανά λάθη του παρελθόντος από πλευράς ΔΗΣΥ, ζητώντας την ίδια ώρα μία ευκαιρία να αποδείξουν πως μπορούν σήμερα να βελτιώσουν τα πράγματα.

Ο ατίθασος και θρασύς εχθρός του ικανού

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Στα σχολεία της Κύπρου ο/η κάθε μαθητής/μαθήτρια έχει το δημοκρατικό δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στα συμβούλια τμήματος και στα κεντρικά μαθητικά συμβούλια. Αυτοί/αυτές που επιτυγχάνουν την εκλογή τους είναι συνήθως οι πιο δημοφιλείς ανάμεσα στον μαθητικό κόσμο. Η δημοφιλία, όμως, δεν βασίζεται πάντα στην απόδοση και την υποδειγματική συμπεριφορά των υποψηφίων, αλλά ενίοτε στη ζωηρότητα, τον ατίθασο και θρασύ χαρακτήρα.

Η εκλογική συμπεριφορά κυρίως των μαθητών/μαθητριών της Α΄ τάξης γυμνασίου χρήζει περαιτέρω ανάλυσης, αν αναλογιστεί κανείς ότι μέσα σε λιγότερο από έναν μήνα από την έναρξη των μαθημάτων έχουν σχηματίσει άποψη για τους εκπαιδευτικούς τους στα μαθητικά

συμβούλια. Ένα από τα βασικά κριτήρια της επιλογής τους είναι η δημοφιλία, που πηγάζει συνήθως από την απρεπή συμπεριφορά έναντι εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων.

Παρ' όλο που στις οδηγίες για εκλογή συμβουλίου τμήματος γίνεται ρητή αναφορά για την ανάγκη της εκλογής των ικανότερων συμμαθητών/τριών, η ικανότητα περιορίζεται στη δημοφιλία και στις γνωριμίες αρκετών υποψηφίων. Με αυτό λοιπόν τον τρόπο οι καλοί/καλές μαθητές/μαθήτριες που διακρίνονται για την απόδοση, τη σωστή συμπεριφορά και τον καλό χαρακτήρα, κατατάσσονται χαμηλά στις προτιμήσεις των συμμαθητών/τριών τους ή απλώς δεν εκλέγονται.

Η εκλογή ατίθασων μαθητών/τριών δεν είναι σημεινικό φαινόμενο, όμως στις μέρες μας είναι

πο έντονο και καθρεπτίζει τη σημερινή κοινωνία, όπου εκλέγονται οι ανυπάκουοι και προκλητικοί και όχι κατ' ανάγκη οι πιο ικανοί, υπεύθυνοι και δραστήριοι. Το σχολείο αποτελεί, κατά κάποιο τρόπο, μία μικρογραφία της κοινωνίας, όπου οι εντυπώσεις υπερτερούν της ποιότητας, των γνώσεων και της δημοκρατίας. Φυσικά και ευχόμεμαστε στους εκπαιδευόμενους να διαπρέψουν στους τομείς που θα επιλέξουν και αποτελεί καθήκον των εκπαιδευτικών να τους καθοδηγούν με τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους. Κάποιοι θα επιλέξουν τον χώρο της πολιτικής, όπου το θέμα θα συνεχίσει να κυριαρχεί τις ουσίας. Δεν είναι λοιπόν καθόλου τυχαίο που αρκετοί εκπαιδευόμενοι είναι θαυμαστές αυταρχικών και λαϊκιστών πολιτικών ηγετών. Οι έφηβοι και μελ-

λοντικοί ψηφοφόροι ελκύνονται από τις ατάκες, τις προσβολές, το φτωχό λεξιλόγιο, αγνοώντας το κράτος δικαίου και τον τεκμηριωμένο πολιτικό λόγο.

Ο 21ος αιώνας έχει χαρακτηριστεί ως ο αιώνας της μισαλλοδοξίας και της κατάθλιψης που προκαλεί ο σύγχρονος τρόπος ζωής, της επιστημονικής τεχνολογικής προόδου, της τεχνητής νοημοσύνης, της κυριαρχίας των εκατομμυριούχων τεχνοκρατών και ιδιωτών. Η έλλειψη ικανών ηγετών σήμερα αναγκάζει πολλούς να αναπολούν τις «καλές εποχές» του παρελθόντος, κάτι που δεν είναι απαραίτητα επιθυμητό, ιδιαίτερα στην εκπαίδευση, αφού ο σεβασμός έναντι των εκπαιδευτικών έχει σήμερα εξαφανιστεί ως απότοκο της ταχύτητας και του θεάματος, όπως

σωστά επεσήμανε ο Άγγλος ψυχολόγος D. Winnicott.

Η δημοκρατία σήμερα, είτε πεθαίνει είτε πνέει τα λοίσθια, αφού έχει επικρατήσει το σύνδρομο της εξέδρας και του όχλου, με τα φώτα στραμμένα προς τους ατίθασους και πολυλογάδες. Η άνοδος της αυταρχικής συμπεριφοράς έχει πλῆξει βασικές ανθρώπινες αξίες, όπως η καλοσύνη, η αγνότητα και η πραότητα, φτάνοντας στο σημείο να ακούμε συνεχώς, τόσο στο σχολικό περιβάλλον όσο και σε πολιτικό επίπεδο, ότι, αφού «αυτοί που εκλέχθηκαν δεν έπραξαν τίποτα, τώρα ήρθε η σειρά μας»!

Συμπερασματικά, λοιπόν, η τάση της σημερινής κοινωνίας που φαίνεται να ανταμείβει τους θορυβώδεις και να αγνοεί τους ικανούς θα πρέπει να αλλάξει από τη βάση, δηλαδή από το σχολείο.

Ο έφηβοι θα πρέπει να κατανοήσουν ότι αληθινή ηγεσία σημαίνει ανιδιοτέλεια, σεμνότητα και συνεργασία. Ο εχθρός του καλού, που στα σχολεία μας υπάρχουν αρκετά λαμπρά παραδείγματα μαθητών/μαθητριών πρότυπα, δεν είναι πάντα το καλύτερο, όπως λέει το γνωστό ρητό, αλλά συχνά ο ατίθασος και θρασύς.

Το σχολείο, όπως έγραψε ο κλινικός ψυχολόγος και ψυχαναλυτής J.K. Freud, είναι αντανάκλαση της κοινωνίας και η κοινωνία γίνεται σήμερα όλο και πιο βίαιη και ανταγωνιστική. Οι νέοι θα πρέπει να διδαχθούν από τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς ότι η ηγεσία δεν είναι επίδειξη δύναμης, αλλά ευθύνη και προσφορά.

Ο Άντρος Γ. Καραγιάννης είναι τέως δήμαρχος Δερύνειας.

Της **ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ ΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Χωρίς φόβο και φραγμούς λειτούργει πλέον το οργανωμένο έγκλημα. Αυτό καταδεικνύει η δολοφονία του επιχειρηματία και αθλητικού παράγοντα Σταύρου Δημοσθένους, στη Λεμεσό, το πρωί της Παρασκευής 17 Οκτωβρίου. Το γεγονός ότι η επίθεση σημειώθηκε μπροστά στον 18χρονο γιο του, δείχνει πως όλα έχουν αλλάξει στη δράση των κυκλωμάτων. Το νέο φονικό σημειώθηκε γύρω στις 9:30 το πρωί, μόλις 500 μέτρα από την οικία του Σταύρου Δημοσθένους. Ο επιχειρηματίας βρισκόταν στη θέση του συνοδηγού, ενώ το όχημα οδηγούσε ο γιος του, όταν ένα βαν που προπορευόταν επιβράδυνε, άνοιξε τις πόρτες και οι δράστες άνοιξαν πυρ. Σύμφωνα με αστυνομικές πηγές, η επίθεση ήταν επαγγελματική, με στρατιωτική ακρίβεια και προμελέτη, αφήνοντας πίσω της μια εικόνα ωμής εγκληματικής ισχύος και της εκτέλεσης ενός ακριβοπληρωμένου συμβολαίου θανάτου. Το γεγονός ότι οι εκτελεστές κινήθηκαν με ψυχρό αίμα, πρωινές ώρες, σε κατοικημένη περιοχή και παρουσία μέλους της οικογένειας του θύματος, επιβεβαιώνει τη μετατόπιση της δράσης του οργανωμένου εγκλήματος: από το σκοτάδι της νύχτας στο φως της ημέρας.

«Μέχρι πριν από λίγα χρόνια, τα ξεκαθαρίσματα λογαριασμών σχεδιάζονταν με τρόπο που περιόριζε την έκθεση και απέφυγε τις παράπλευρες απώλειες», δηλώνει στην «Κ» ο πρώην υπαρχηγός της Αστυνομίας Χρίστος Μαυρής. Η αλλαγή αυτή δεν είναι θεωρητική. Επιβεβαιώνεται από μια σειρά αιματηρών υποθέσεων της τελευταίας δεκαετίας, που σκιαγραφούν την αποθράσυνση των κυκλωμάτων.

Το 2012, το πενταπλό φονικό στην Αγία Νάπα, όταν πέντε άτο-

μα –φρουροί και συνεργάτες του Φάνου Καλοψιδιώτη– εκτελέστηκαν εν ψυχρώ σε τουριστική περιοχή, θεωρήθηκε το πρώτο μεγάλο χτύπημα που έφερε το οργανωμένο έγκλημα στο προσκήνιο. Το 2016, η εν ψυχρώ δολοφονία του ίδιου του Καλοψιδιώτη σε εστιατόριο μαζί με τρία ακόμη πρόσωπα, σε δημόσιο χώρο, ήρθε να ενισχύσει την εικόνα αυτής

Η αλλαγή των «κανόνων» επιβεβαιώνεται από μια σειρά αιματηρών υποθέσεων της τελευταίας δεκαετίας, που σκιαγραφούν την αποθράσυνση των κυκλωμάτων.

της μετάβασης. Το 2023, η εκτέλεση του Θανάση Καλογερόπουλου στην παραλιακή Αμαθούντας, μπροστά σε περαστικούς και υπό το φως της ημέρας, κατέρριψε οριστικά τον μύθο της «σιωπής της νύχτας». Ένα χρόνο αργότερα, το 2024, οι δράστες πυροβόλησαν τον Δημήτρη Ανδρονίκου, γνωστό ως «Δημητρούι», εν κινήσει σε πολυσύχναστο δρόμο της Ανθούπολης, σε ένα περιστατικό που καταγράφηκε καρέ-καρέ από κάμερες ασφαλείας. Των περιστατικών αυτών προηγήθηκαν

Η δολοφονία του Σταύρου Δημοσθένους στη Λεμεσό, σε κατοικημένη περιοχή και μπροστά σε μέλος της οικογένειάς του, έρχεται να επιβεβαιώσει με τον πιο ωμό τρόπο πως οι παλιοί άγραφοι κανόνες έχουν πλέον καταρρεύσει.

ή ακολούθησαν και άλλες απόπειρες φόνου, είτε μπροστά σε παιδιά, είτε σε πολυσύχναστες λεωφόρους.

Και τώρα, το χτύπημα στον Σταύρο Δημοσθένους στη Λεμεσό –μα ενέδρα πρωί, σε κατοικημένη περιοχή και μπροστά σε μέ-

λος της οικογένειάς του– έρχεται να επιβεβαιώσει με τον πιο ωμό τρόπο πως οι παλιοί άγραφοι κανόνες έχουν πλέον καταρρεύσει.

Το έγκλημα έχει μεταλλαχθεί Μιλώντας στην «Κ», ο κ. Μαυρής, με πολυετή εμπειρία στην Δύ-

ναμη σε θέσεις-κλειδιά, εξηγεί πώς και γιατί το οργανωμένο έγκλημα φαίνεται να έχει αλλάξει μορφή. «Τα συμφέροντα που κρύβονται πίσω από τις εγκληματικές οργανώσεις είναι τεράστια. Οι ομάδες αυτές δεν είναι διατεθειμένες να χάσουν τα κέρδη τους και για να τα διαφυλάξουν, διεκδικούν και επιρροή», σημειώνει. Όπως εξηγεί, οι εκτελέσεις πλέον ανατίθενται συχνά σε πληρωμένους εκτελεστές – είτε Κύπριους είτε αλλοδαπούς. «Είναι εύκολο να φέρεις έναν μη Κύπριο στην Κύπρο για να εκτελέσει μια αποστολή και να φύγει αμέσως μετά. Αυτό δυσκολεύει πολύ τον εντοπισμό του», υπογραμμίζει. Σύμφωνα με τον ίδιο, το έγκλημα έχει μεταλλαχθεί με νέους «παίκτες», περισσότερες ομάδες και ευρύτερο πεδίο δράσης. «Αν πάμε χρόνια πίσω, οι εγκληματικές οργανώσεις αποτελούσαν κυρίως από Κύπριους.

Σήμερα εμπλέκονται και μη Κύπριοι, οι οποίοι φέρνουν μαζί τους διαφορετική κουλτούρα και μεθόδους δράσης». Αυτό, ενδεχομένως να εξηγεί σύμφωνα με τον ίδιο και τις εκτελέσεις σε κοινή θέα, χωρίς καμία τήρηση των παλιών «αρχών». Ο πρώην υπαρχηγός δεν κρύβει την ανησυχία του: «Δεν εκπλήσσομαι με αυτές τις εξελίξεις, αλλά ανησυχώ γιατί η κατάσταση παίρνει διαστάσεις και πάει να ξεφύγει από τον έλεγ-

χο. Οι παλιοί κανόνες της νύχτας δεν τηρούνταν ποτέ απόλυτα – υπήρχαν πάντα παρασπονδίες μεταξύ τους αλλά τουλάχιστον προσπαθούσαν να μην υπάρχουν αθώα θύματα».

Λεμεσός όπως «Τέξας»;

Η Λεμεσός τα τελευταία χρόνια αποτελεί σύμβολο οικονομικής ανάπτυξης και επενδυτικής εξωστρέφειας, βρίσκεται όμως και στο επίκεντρο της εγκληματικής έξαρσης. Εκτελέσεις σε δημόσιους χώρους, εμπρησμοί οχημάτων και στοχευμένες επιθέσεις δημιουργούν ένα κλίμα φόβου και ανασφάλειας που επηρεάζει ευρύτερα την τοπική κοινωνία. «Η Λεμεσός μπορεί να είναι στο στόχαστρο λόγω του οικονομικού της πλούτου και της πιο ανεπτυγμένης νυχτερινής ζωής. Όλα αυτά συντείνουν και στην αύξηση του εγκλήματος. Μια πόλη με έντονη νυχτερινή δραστηριότητα είναι πάντα πιο ευάλωτη», εξηγεί ο κ. Μαυρής.

Να γίνει η «σκιά» τους

Τοπικοί φορείς με τους οποίους μίλησε η «Κ» αναφέρουν χαρακτηριστικά πως πρέπει να νιώθουν οι ίδιοι ασφαλείς στην πόλη τους, αλλά και στις εμπορικές δραστηριότητές τους για να αισθάνεται κάποιος άλλος ασφαλής να επενδύσει. Επίσης, σημειώνουν πως χρειάζεται η αύξηση των περιπολιών από την Αστυνομία για διαχείριση της παραβατικότητας και σε άλλα επίπεδα. Το οργανωμένο έγκλημα στην Κύπρο φαίνεται να έχει αλλάξει πρόσωπο και ρυθμούς.

Δεν είναι πλέον κρυφό, είναι επιδεικτικό. Ο κ. Μαυρής υπογραμμίζει την ανάγκη ενεργητικής στρατηγικής από πλευράς της Αστυνομίας: «Η Αστυνομία πρέπει να στοχοποιήσει ενεργά αυτές τις ομάδες, να γίνει η “σκιά” τους. Μόνο έτσι θα δυσκολευτούν να κινηθούν».

Διπλό κτύπημα της ΥΚΑΝ σε διακινητές ναρκωτικών

Δέσμευση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων όσων διώκονται ή καταδικάζονται είναι μόνο μερικά από τα μέτρα που λαμβάνονται

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Αυξητική τάση καταγράφουν στην Κύπρο οι επιτυχίες κατά των εμπόρων ναρκωτικών και άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών, καθιστώντας το 2025 μια από τις πιο αποτυχεσματικές χρονιές για την Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών (ΥΚΑΝ). Η κατάσχεση των 102 κιλών ναρκωτικών που μεταφέρθηκαν από τη Θεσσαλονίκη στη Λεμεσό, εκτόξευσε την ποσότητα που πέρασε στα χέρια των δικτυικών Αρχών και δεν κατέληξε στην αγορά. Σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Καταπολέμησης Ναρκωτικών (ΥΚΑΝ) το πρώτο εννιάμηνο του 2025 προέκυψαν 50 περισσότερες υποθέσεις κατοχής ναρκωτικών σε σύγκριση με την ίδια χρονική περίοδο του 2024, με ιδιαίτερα αυξημένες τις ποσότητες κάνναβης, κοκαΐνης και μεθαμφεταμίνης. Και στην πρόσφατη περίπτωση των ναρκωτικών που έφθασαν από τη Θεσσαλονίκη στο λιμάνι Λεμεσού, 97 κιλά ήταν κάνναβη και 5 κιλά κοκαΐνη, κρυμμένα μέσα σε φουσκωτά παιχνίδια. Σε αυξημένες ποσότητες εντοπίζονται σκευάσματα της νέας ναρκωτικής ουσίας THC, τα γνωστά ζελεδάκια κάνναβης, που θεωρείται πολύ πιο επικίνδυνα από την κάνναβη. Η αύξηση στις υπό διερεύνηση υποθέσεις και στις ποσότητες που εντοπίζονται, αποδίδεται μεταξύ άλλων και στην αναβάθμιση και βελτίωση της συνεργασίας της Υπηρεσίας Καταπολέμησης Ναρκωτικών (ΥΚΑΝ) με την Υπηρεσία Πληροφοριών (ΚΥΠ) και άλλες Υπηρεσίες της Δημοκρατίας.

Μέτρα κατά εμπόρων

Το πλέον ενδιαφέρον στοιχείο, όμως, είναι η αύξηση των χρημάτων και άλλων περιουσιακών στοιχείων που δεσμεύονται ή δημεύονται από το κράτος, σε υποθέσεις κατοχής και εμπορίας ναρκωτικών. Συγκεκριμένα, παράλληλα με τις ποσότητες ναρκω-

τικών που εντοπίζονται, αύξηση καταγράφεται και στα περιουσιακά στοιχεία που δεσμεύονται ή δημεύονται από τη Δημοκρατία σε υποθέσεις κατοχής ή διανομής ναρκωτικών, όπως καταθέσεις μετρητών σε τραπεζικά ιδρύματα, αυτοκίνητα, ακίνητα και τιμαλφή.

Χαρακτηριστικά, από τα στοιχεία προκύπτει ότι το 2025 αναμένεται να δεσμευτεί περιουσία μισού εκατομμυρίου ευρώ, ενώ από το 2020 μέχρι το 2025 έχει δεσμευτεί ποσό κοντά στο 1,5 εκατομμύριο ευρώ. Ο οικονομικός έλεγχος γίνεται από την ΥΚΑΝ στο πλαίσιο διερεύνησης οποιασδήποτε ποινικής υπόθεσης ναρκωτικών, από την οποία προκύπτει μαρτυρία ή εύλογη υποψία ότι οποιαδήποτε πρόσωπα έχουν αποκομίσει όφελος ή έσοδα, από

Έντονη ανησυχία στις αρμόδιες αρχές προκαλεί η χημική ψυχοδραστική ουσία MDMA-4en - PINACA, ένα ευρέως διαδεδομένο συνθετικό κανναβινοειδές, που βρίσκεται ψηλά στη λίστα των διακτινών Αρχών, ειδικά στις Φυλακές.

τη διάπραξη γενεσιουργών αδικημάτων. Η οικονομική έρευνα διεξάγεται παράλληλα και ταυτόχρονα με τη διερεύνηση της ποινικής υπόθεσης, προς εντοπισμό των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν από παράνομες δραστηριότητες και δη τη διακίνηση ναρκωτικών, με σκοπό τη δέσμευσή τους αρχικά και, σε περίπτωση καταδίκης από το δικαστήριο, τη δήμευσή τους πριν από την επιβολή της ποινής, ως οι οδηγίες του δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, τα επαρχιακά κλιμάκια της ΥΚΑΝ που διερευνούν τέτοιες

Από τα στοιχεία που υπάρχουν προκύπτει πως το 2025 αναμένεται να δεσμευτεί περιουσία μισού εκατομμυρίου ευρώ, ενώ από το 2020 μέχρι το 2025 έχει δεσμευτεί ποσό κοντά στο 1,5 εκατομμύριο ευρώ.

ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ/ΚΑΤΑΣΧΕΥΣΕΙΣ-ΔΗΜΕΥΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΚΑΝ

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ	1/1/2024 -30/9/2024	1/1/2025 -30/9/2025
Αριθμός υποθέσεων	831	881
Ενχόμενα πρόσωπα	886	886
Κύπριοι	532	515
Αλλοδαποί	355	371

ΚΑΤΑΣΧΕΥΟΝΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Κάναβη	332 κιλά και 30 γρ.	759 κιλά και 282 γρ.
Ρητίνη Κάναβη	1 κιλό και 487 γρ.	1 κιλό και 494 γρ.
Φυτά Κάναβης	14 φυτά	53 φυτά
Κοκαΐνη	10 κιλά και 966 γρ.	47 κιλά και 60 γρ.
Μεθαμφεταμίνη	382,64 γρ.	6 κιλά και 27 γρ.
THC (Τετραϋδροκανναβινόλη)	0	2476 σκευ. (444 γρ.)

ΕΤΟΣ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΥΚΑΝ	ΑΞΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΠΟΥ ΔΕΣΜΕΥΗΤΗΚΕ ΚΑΤΑΣΧΕΥΗΚΕ	ΑΞΙΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΠΟΥ ΔΗΜΕΥΗΤΗΚΕ
2020	24	€83.840	€1.125
2021	24	€391.948	€47.000
2022	8	€96.122	€251.390
2023	15	€19.335	€58.100
2024	12	€515.126	€118.785
2025	6	€320.183	€357.383
ΣΥΝΟΛΟ	89	€1.426.554	€833.783

ποινικές υποθέσεις, προχωρούν και στη διεξαγωγή οικονομικής έρευνας μέσα από τη συλλογή των οικονομικών δεδομένων των υπό έρευνα φυσικών ή/και νομικών προσώπων. Στη συνέχεια, ο φάκελος της οικονομικής έρευνας διαβιβάζεται στο αρμόδιο γραφείο στη Διοίκηση της ΥΚΑΝ για μελέτη και έλεγχο. Ακολουθεί αξιολόγηση και ανάλυση των οικονομικών δεδομένων που έχουν συλλεγεί και εάν προκύψει ανάγκη γίνεται περαιτέρω διερεύνηση. Οι υποθέσεις που έχουν σημαντικά ευρήματα αποστέλλονται στη Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΟΚΑΣ) για σκοπούς έκδοσης διαταγμάτων δέσμευσης και δήμευσης, ενώ οι υπόλοιπες υποθέσεις αρχειοθετούνται/ ενσωματώνονται με τον φάκελο της ποινικής υπόθεσης για μελλοντική χρήση. Παράλληλα, εάν κατά τη διάρκεια έρευνών προκύψει εύλογη υποψία ότι συγκεκριμένα πρόσωπα έχουν αποκομίσει περιουσιακά στοιχεία που προέρχονται είτε από άλλους αδικητές, η ΥΚΑΝ προωθεί τις συγκεκριμένες πληροφορίες και στοιχεία για διερεύνηση, στην Υποδιεύθυνση Διερεύνησης Οικονομικού Εγκλήματος του Αρχηγείου Αστυνομίας.

Η ουσία MDMA-4en - PINACA

Η χημική ψυχοδραστική ουσία MDMA-4en - PINACA, ένα ευρέως διαδεδομένο συνθετικό κανναβινοειδές, βρίσκεται ψηλά στη λίστα των διακτινών Αρχών, ειδικά στις Φυλακές. Η εν λόγω ναρκωτική ουσία είναι δύσκολα ανιχνεύσιμη και γι' αυτό μεταφέρεται πιο εύκολα σε ελεγχόμενους χώρους, γιατί ο εντοπισμός τους απαιτεί εξειδικευμένη χημική ανάλυση.

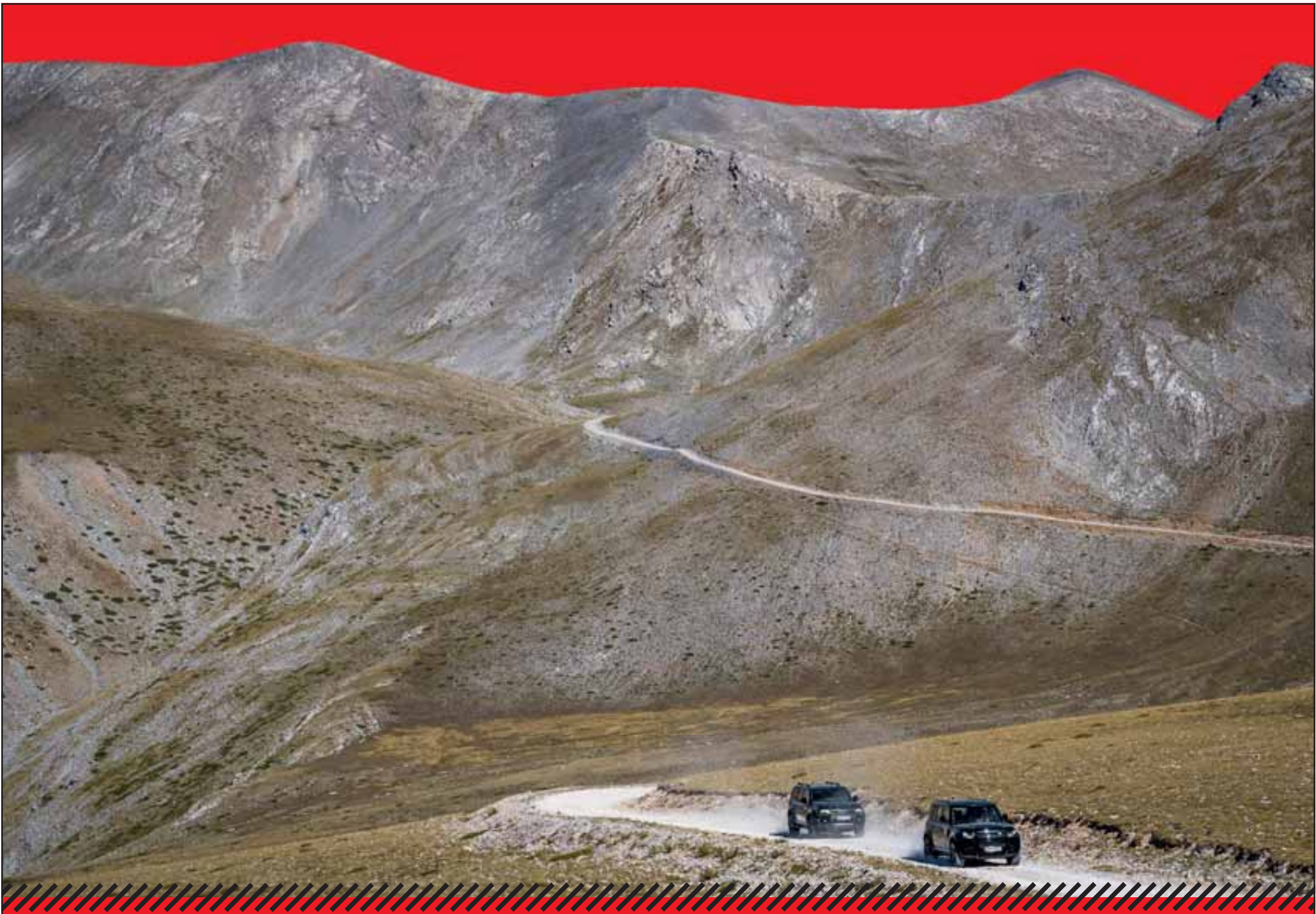
Έμφαση στην πρόληψη

Η ΥΚΑΝ διαθέτει ειδικό Γραφείο Πρόληψης & Κοινωνικής Παρέμβασης, το οποίο αναλαμβάνει τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων και εκδηλώσεων

καθολικής πρόληψης, καθώς και επικεντρωμένης πρόληψης σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, κυρίως στην Εθνική Φρουρά και σε μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως στην Τεχνική Σχολή και την Προπαρασκευαστική Μαθητεία. Κατά το έτος 2024, οι παρεμβάσεις του Γραφείου Πρόληψης και Κοινωνικής Παρέμβασης της ΥΚΑΝ εστιάστηκαν σε ομάδες στόχου που καταγράφονται στο Στρατηγικό Σχέδιο της Αστυνομίας. Στο πλαίσιο της επιλεκτικής πρόληψης, πραγματοποιήθηκαν εργαστήρια σε μαθητές Τεχνικών Σχολών, σε μαθητές της Προπαρασκευαστικής Μαθητείας και σε Εσπερινά Σχολεία. Η θεματολογία των δράσεων είναι: Η πρόληψη των συνεπειών των παράνομων ουσιών εξάρτησης, η απομυθοποίηση της χρήσης της κάνναβης, η γνωστοποίηση της κοινωνικής υπεροχής της Υ.ΚΑ.Ν. καθώς και της τηλεφωνικής γραμμής 1498.

Σύνδεσμοι στα σχολεία

Κατά της μάστιγας στη διακίνηση ναρκωτικών στα σχολεία, η ΥΚΑΝ και άλλες αρχές ακολουθούν πεδίο ειδικής δράσης. Στο πλαίσιο αυτό εφαρμόζεται πρωτόκολλο συνεργασίας για την πρόληψη και αντιμετώπιση παράνομων ουσιών εξάρτησης στο σχολείο μεταξύ του υπουργείου Δικαιοσύνης & Δημοσίας Τάξεως, της Αστυνομίας και της ΥΚΑΝ, του υπουργείου Άμυνας και της Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου, για διαχείριση θεμάτων που αφορούν σε ουσίες εξάρτησης στα σχολεία Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης και Μέσης Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Για τον σκοπό αυτό, σε κάθε σχολική μονάδα έχει οριστεί ως «Σημείο Επαφής-Σύνδεσμος», αστυνομικός της ΥΚΑΝ για διευκόλυνση και συντονισμό της αποτελεσματικότητας κατά της παραβατικότητας σε προληπτικό-αποτρεπτικό επίπεδο.

55 ΧΡΟΝΙΑ
διαδρομές
δίχως όρια

ΚΥΡΙΑΚΗ
26/10

55 ΧΡΟΝΙΑ
4ΤΡΟΧΟΙ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ' | Νο 5 | ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2025

LOTUS
RELOADED
EMIRA, ELETRE, EMEYA:
1.936 ΙΠΠΟΙ ΣΕ 24 ΩΡΕΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ
⇒ ΜΕ PORSCHE 911 GTS ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ
⇒ ΜΕ SUBARU BRZ II ΚΑΙ TOYOTA GR YARIS DAT-8
ΣΤΟΝ ΧΟΛΟΜΟΝΤΑ
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΕΣ ΔΟΤ
⇒ OMODA 5 EV - S

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ
⇒ ΜΕ DEFENDER 11

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
Κυριακή Πόλη και Οικονομική Επιμέλεια
www.kathimerini.com.cy

Του ΘΑΝΑΣΗ ΦΩΤΙΟΥ

“

Τα μόλις δύο χρόνια υπουργοποίησής του – και κυρίως ο ένας που καθόταν στην «καυτή» και «αντιδημοφιλή» καρέκλα του υπουργού Οικονομικών, ήταν αρκετά για να κτίσει την εικόνα που τον συνοδεύει μέχρι σήμερα: του έμπειρου, σοβαρού και μετρημένου τεχνοκράτη, η παρουσία του οποίου εμπνέει σιγουριά και εμπιστοσύνη στην αγορά. Μεθοδικός και προσπλωμένος στους στόχους του, μετρημένος στα λόγια του, αξόδευτος στις εμφανίσεις του, τον ανέδειξαν ως έναν από τους πιο πετυχημένους υπουργούς της διακυβέρνησης του Τάσσου Παπαδόπουλου.

“

Για τη σχέση των δύο αντρών –Χριστοδουλίδη και Μάκη Κεραυνού– ψιθυρίζονται διάφορα. Το γεγονός ότι ο υπουργός συγκρατεί τα γκέμια ενώ άλλοι στο κυβερνητικό σχήμα εμφανίζονται ανοιχτοχέρηδες, λέγεται ότι έχει φέρει διαφονίες και συγκρούσεις, ενώ πληροφορίες ανεπιβεβαίωτες, θέλουν τον υπουργό να είχε –στο παρελθόν πάντα– υποβάλει μέχρι και παραίτηση.

Το αυστηρό παρουσιαστικό του τεχνοκράτη, το σπάνια χαμογελαστό, συχνά συνοφρυωμένο πρόσωπο – στις δημόσιες, τουλάχιστον, εμφανίσεις του– και η εν γένει εικόνα του στιβαρού οικονομικού παράγοντα που τον συνοδεύει, δεν αφήνει περιθώριο να «διακρίνεις» ότι ο «τσάρος» της Οικονομίας είναι ένας εκ φύσεως καλλιτέχνης. Κι όμως, ναι. Τόσο η μουσική –παίζει κιθάρα– μα κυρίως η ζωγραφική με την οποία καταπάνεται παιδιόθεν, είναι οι δύο «κρυφές» του αγάπες.

Ήθελε να γίνει ζωγράφος

Ενδεχομένως μάλιστα, εάν ο πατέρας του δεν του υπέβαλλε πως, αν σπουδάσει ζωγράφος, θα πεθάνει στην ψάθα, ίσως άλλη να ήταν η πορεία της ζωής του. Διότι ο ίδιος αυτό ήθελε να γίνει: ζωγράφος! Ήταν ο ζωγράφος του σχολείου, λάμβανε κάθε μέρος σε εκθέσεις, συμμετείχε σε πολλές ομαδικές εκθέσεις, συνέχιζε να ζωγραφίζει ακόμα και σήμερα. Μάλιστα, πριν από δύο χρόνια, το καλοκαίρι του 2023, πραγματοποίησε την πρώτη του ατομική έκθεση και τα έσοδα –17 χιλιάδες ευρώ– από τις πωλήσεις των έργων του, δόθηκαν ως εισφορά στο Ίδρυμα Ελπίδα για τα παιδιά με καρκίνο και λευχαιμία. Βέβαια, μπορεί ο πατέρας του –άνθρωπος της βιοπάλης, που τα χέρια του έκαναν πολλών ειδών δουλειές και που εκπαιδεύτηκε στα ξενοδοχειακά πηγαίνοντας σε νυχτερινές σχολές– να τον απέτρεψε από το να γίνει ζωγράφος, ωστόσο από αυτόν «μεταγγίστηκε» την εργατικότητα, είχε πει σε μια συνέντευξή του στον «Φ» και στην Αντιγόνη Δρουσιώτη. Στην ίδια συνέντευξη, ο Μάκης Κεραυνός σύστηνε τον εαυτό του ως άνθρωπο ευαίσθητο, οραματιστή, εργατικό και αποφασιστικό.

Οικονομία και πολιτική

Μια φορά, τη μετά εφηβεία πορεία που ακολούθησε, με τίποτα δεν τη λες καλλιτεχνική. Σπούδασε Οικονομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, αφού τελείωσε άρχισε να εργάζεται σε μια διεθνή εταιρεία και ταυτόχρονα έκανε μεταπτυχιακό στα Οικονομικά στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, στη συνέχεια γύρισε στην Κύπρο, εργάστηκε ως γενικός διευθυντής σε εταιρεία και ακολούθως στην Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού όπου ακολούθησε μια εξελικτική πορεία, ενώ παράλληλα απέκτησε MSc στο Industrial Relations. Η ευρύτερη κοινωνία γνώρισε τον Μάκη Κεραυνό με την υπουργοποίησή του, τον Μάρτιο του 2003, από τον Τάσσο Παπαδόπουλο. Αρχικά ως υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και από τον Μάιο του 2004, ως τον πρώτο υπουργό Οικονομικών μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θέση στην οποία παρέμεινε για ένα μόνο χρόνο, μέχρι τον Αύγουστο του 2005, οπότε και παραιτήθηκε, αφού πέτυχε το δύσκολο έργο της ένταξης της Κύπρου στον προθάλαμο της ΟΝΕ, για να αναλάβει από τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου, καθήκοντα ανώτατου εκτελεστικού διευθυντή στον Όμιλο της Ελληνικής Τράπεζας.

Τα μόλις δύο χρόνια υπουργοποίησής του – και κυρίως ο ένας που καθόταν στην «καυτή» και «αντιδημοφιλή» καρέκλα του υπουργού Οικονομικών, ήταν αρκετά για να κτίσει την εικόνα που τον συνοδεύει μέχρι σήμερα: του έμπειρου, σοβαρού και μετρημένου τεχνοκράτη, η παρουσία του οποίου εμπνέει σιγουριά και εμπιστοσύνη στην αγορά.

ΜΑΚΗΣ ΚΕΡΑΥΝΟΣ

Το rocking and rolling του «τσάρου» της Οικονομίας

Πέρασαν πολλά χρόνια από τότε που ήταν έφηβος, είχε μακριά μαλλιά, άκουγε Beatles, κόρευε rock and roll στα πάρτι και ερωτευόταν κάθε βδομάδα. Το rocking and Rolling, όμως, δεν έπαιξε να τον ακολουθεί

Μεθοδικός και προσπλωμένος στους στόχους του, μετρημένος στα λόγια του, αξόδευτος στις εμφανίσεις του, τον ανέδειξαν ως έναν από τους πιο πετυχημένους υπουργούς της διακυβέρνησης του Τάσσου Παπαδόπουλου, ενώ ο ρόλος του δεν άργησε να εκτιμηθεί κι από την κοινή γνώμη. Τον ίδιο βέβαια, και παρόλο που εισέπραττε μεγάλη εκτίμηση από τον κόσμο, δεν τον απασχολούσε ποτέ η δημοτικότητα του, ούτε αποτελούσε κριτήριο στις αποφάσεις του. Δεν ήταν πολιτικός καριέρας για να ελίσσεται και να προσαρμόζεται, να τον απασχολεί και να επηρεάζεται από την αυξομειωση του δείκτη δημοφιλίας. Την ενασχόλησή του με την πολιτική την αντιμετώπιζε, όπως ο ίδιος έχει δηλώσει σε συνεντεύξεις του, ως «προσφορά στο σύνολο». Και όταν το έλεγε, ήξερε ότι αυτή η φράση –υπό άλλες συνθήκες– θα ήταν μια έκφραση του συρμού, που δεν θα έπαιζε κανέναν. Γι' αυτό, όμως, και παρότι είχε μεταπηδήσει στον ιδιωτικό τομέα για πολλά χρόνια, δεν απέκλειε να επιστρέψει κάποια στιγμή στην πολιτική – εάν μπορούσαν οι γνώσεις και οι εμπειρίες του, όπως έλεγε, να βοηθήσουν να διασφαλιστεί και να συνεχιστεί η

αναπτυξιακή πορεία της κυπριακής οικονομίας. Όπως και έγινε αρκετά χρόνια μετά, στις 27 Φεβρουαρίου 2023, όταν επανήλθε ως υπουργός Οικονομικών στην κυβέρνηση του Νίκου Χριστοδουλίδη.

Οι σκιές που τσαλάκωσαν το προφίλ

Ανήκουστο και παράδοξο δεν θα ήταν, εάν το «βιογραφικό» οποιουδήποτε εμπλεκόμενου στην πολιτική είχε να παρουσιάσει μόνο φωτεινές σελίδες; Το ίδιο, λοιπόν, ισχύει και στην περίπτωση του Μάκη Κεραυνού, που καταγράφηκε ως ο πρώτος υπουργός στην Κυπριακή Δημοκρατία που μεταπήδησε κατευθείαν από το Υπουργικό Συμβούλιο στον ιδιωτικό τομέα. Στις 30 Αυγούστου ήταν υπουργός των Οικονομικών, την 1η Σεπτεμβρίου εκτελεστικός διευθυντής της Ελληνικής.

Οι φήμες για το επαγγελματικό φλερτ με την Ελληνική Τράπεζα, είχαν αρχίσει να κυκλοφορούν επτά μήνες μετά που διορίστηκε υπουργός Οικονομικών από τον Τάσσο Παπαδόπουλο. Και συγκεκριμένα, από τις αρχές του 2005. Και επόμενο ήταν, καθώς ο χρόνος περνούσε και αυξάνονταν οι πιθανότητες να είναι

βάσιμες οι φήμες, να γινόταν αποδέκτης έντονων επικρίσεων για το γεγονός ότι, ενόσω ήταν υπουργός Οικονομικών, διαπραγματευόταν το πόστο του στην Ελληνική. Και ενόσω συνομιλούσε με την Ελληνική, διαπραγματευόταν ως υπουργός εκ μέρους του Δημοσίου δύο μεγάλα ζητήματα στα οποία είχε οικονομικά συμφέροντα η Εκκλησία. Το πρώτο αφορούσε στην προσμφωνία για ρύθμιση των φορολογικών οφειλών της Εκκλησίας προς το κράτος και το δεύτερο, η συμφωνία για τη διαχείριση των αεροδρομίων Λάρνακας και Πάφου με κοινοπραξία εταιρειών, στις οποίες περιλαμβάνονταν και η ΕΜΕ, εταιρεία η οποία επίσης ήταν εκκλησιαστικών συμφερόντων. Η δεοντολογία δεν τηρήθηκε σε καμιά περίπτωση και το γεγονός αυτό –που συνοδεύτηκε και με ένα παρασκήνιο που αφορούσε στον έλεγχο των τραπεζών– παρέμεινε σκιά στην, κοινά αποδεκτή, μεγάλη συνεισφορά του Μάκη Κεραυνού στην οικονομία.

Η επάνοδος και το ρήγμα

Κατά την επάνοδό του πάντως, το 2023, στο υπουργείο Οικονομικών, ο Μάκης Κεραυνός βρέθηκε

μπροστά από σχόλια ηλικιακού ρατσισμού – κι αυτό ήταν ένα παράπονο, μια πικρία που δεν δίστασε να την εκφράσει. Παρόλα αυτά, ο διορισμός του κρίθηκε θετικός από την πλειοψηφία, δεδομένου και του «ερασιτεχνισμού» που εξέπεμπε το υπουργικό σχήμα του Νίκου Χριστοδουλίδη.

Ήταν ο δείκτης ασφαλείας που καθιστούσε την κοινωνία, την επιχειρηματικότητα και τις αγορές. Άλλωστε, η θετική εικόνα, η αναπτυξιακή πορεία, οι αναβαθμίσεις της κυπριακής οικονομίας είναι γεγονός, πιστώνεται στα θετικά της διακυβέρνησης Χριστοδουλίδη και στη στοχοπροσέγγιση του υπουργού. Για τη σχέση των δύο αντρών, τώρα, ψιθυρίζονται διάφορα στην παρούσα φάση. Το γεγονός ότι ο υπουργός συγκρατεί τα γκέμια, ενώ άλλοι εμφανίζονται πιο ανοιχτοχέρηδες, λέγεται ότι έχει φέρει συγκρούσεις, ενώ ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες θέλουν τον υπουργό να είχε –στο παρελθόν πάντα– υποβάλει μέχρι παραίτηση.

Όσον αφορά στη θέση που εκφράζει για τη βιωσιμότητα του καλωδίου ηλεκτρικής διασύνδεσης, δεν είναι σημερινή. Ενδεχομένως να είναι άκαιρη, δεδομένου ότι και να σταματήσει το έργο, και πάλι θα πληρώσουμε πολλά εκατομμύρια, αλλά σημερινή δεν είναι. «Έχω αναφέρει κατ' επανάληψη και δημόσια και στο Υπουργικό Συμβούλιο ότι, ως υπουργός Οικονομικών και ως Υπουργείο δεν πρόκειται να βάλουμε την υπογραφή μας σε ένα ακριβό και πολυέξοδο έργο, όπως είναι η ηλεκτρική διασύνδεση Κύπρου - Ελλάδας - Ισραήλ (Great Sea Interconnector), εφόσον δεν πειστούμε για την οικονομική βιωσιμότητά του και κυρίως ότι δεν θα συμπαρασύρει την οικονομία μας και τα δημόσια οικονομικά», έλεγε σε συνέντευξή του τον Δεκέμβριο του 2024 στην Brief και στη Χρύσω Αντωνιάδου. Και συμπλήρωνε: «Θα συμφωνήσουμε μόνο, εφόσον εκπληρωθούν οι προϋποθέσεις που έχουν τεθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο, για συμμετοχή μόνο εάν είναι οικονομικά βιώσιμη και μπορεί ν' αντιμετωπίσει τους οποιοσδήποτε κινδύνους γεωπολιτικούς και άλλους. Πρόκειται για ένα ακριβό έργο και οφείλουμε να σταθμίσουμε όλες τις παραμέτρους και το οικονομικό κόστος, αλλά και οποιοδήποτε ρίσκο είναι δυνατόν να αναληφθεί ώστε να ληφθεί τελική απόφαση από την κυβέρνηση, χωρίς συναισθηματισμούς και βεβιασμένες κινήσεις».

Ξενίζει, βέβαια, το γεγονός ότι τον τελευταίο καιρό επανήλθε πιο δυναμικά στο θέμα του καλωδίου, με αποτέλεσμα να έχουμε πρωτοφανείς αναμμιμπούλες στις σχέσεις Αθηνών - Λευκωσίας. Κι αυτό δεδομένου ότι το καλώδιο δεν είναι ένα θέμα για το οποίο θα αποφασίσουμε σήμερα, αλλά ένα θέμα που έκλεισε προ μηνών πολλών με συμφωνίες, δεσμεύσεις και ρήτρες. Και σ' αυτή την περίπτωση, η τακτική του μασιτίου και του καρότου, δεν κρίνεται σοφή για να θεωρηθεί ως εξήγηση από κάποιους. Οπότε;

Άτομα του περιβάλλοντός του, πάντως, τον φέρουν να επιθυμεί εδώ και καιρό να αποχωρήσει από το κυβερνητικό σχήμα. Δεδομένου ότι η αντιστροφή μέτρηση για τον επικείμενο ανασχηματισμό έχει αρχίσει, δεν θα αργήσει να διαπιστώσουμε την παραμονή ή την αναχώρησή του. Παρόλο που στο ενδεχόμενο αποχώρησής του από το υπουργείο στο πλαίσιο του ανασχηματισμού, θα εκληφθεί ως απομάκρυνσή του. Και αυτό δεν είμαι σίγουρος ότι το θέλει ούτε αυτός, ούτε η κυβέρνηση. Ίδωμεν.

algofen®

Γρήγορη ανακούφιση από τον πόνο

✓ πονοκέφαλο ✓ ημικρανία ✓ πονόδοντο ✓ πυρετό ✓ μυαλγίες ✓ αρθραλγίες ✓ πόνους περιόδου

MEDOCHEMIE

1-10 Κωνσταντινουπόλεως, 3011 Λεμεσός, Κύπρος, Τηλ.: +357 25 867600, e-mail: office@medochemie.com www.medochemie.com

Πώς αποκτάς 20 εκατομμύρια ακολούθους;

Ο Ολλανδός Kwebbelkor μιλάει στην «Κ» για την τεχνητή νοημοσύνη στα social media

Συνέντευξη στον ΠΑΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Με καταγωγή από το Άμστερνταμ, ο 30χρονος Jordi van den Bussche, ευρύτερα γνωστός στο διαδικτυακό του κοινό ως «Kwebbelkor» θεωρείται κορυφαία περσόνα στους τομείς της τεχνολογίας, του gaming και της τεχνητής νοημοσύνης. Με αφορμή τη συμμετοχή του στο φετινό Digital Agenda Cyprus Summit 2025, περιγράφει στην «Κ» πώς κατόρθωσε να προσελκύσει περισσότερους από 20 εκατομμύρια ακολούθους καθώς και τι πιστεύει για τα οφέλη αλλά και τους κινδύνους της τεχνητής νοημοσύνης. –Είκοσι εκατομμύρια ακολούθου! Πώς συνέβη όλο αυτό;

–Πρώτα απ’ όλα, ευχαριστώ! Είναι κάπως τρελό όταν το σκέφτομαι. Το ταξίδι ξεκίνησε από την αγάπη που είχα για το gaming και τη δημιουργία βίντεο. Άρχισα να ανεβάζω gameplays, αστέρια σχόλια, προκλήσεις και απλώς επένδυνα πολλές ώρες, δοκιμάζοντας, αποτυγχάνοντας και επαναλαμβάνοντας. Με τον καιρό προσέλκυσα ένα κοινό που του άρεσε το στίλ μου, η συνέπειά μου στις δημοσιεύσεις και μάλλον η φωνή μου. Σίγουρα όλο αυτό δεν έγινε από τη μια μέρα στην άλλη. Προέκυψε μέσα από επιμονή, προσήλωσή στο τι άρεσε, προσαρμογή στις αλλαγές της πλατφόρμας, συνεργασίες και σταδιακή ενίσχυση της υποδομής μου. Μέχρι που έφτασε η στιγμή όπου το brand «Kwebbelkor» ξεπέρασε εμένα που απλώς έφτιαχνα βίντεο. Συνοψίζοντας, θα έλεγα πως όλο αυτό με τους εκατομμύρια ακολούθους συνέβη με πάθος, συνέπεια και ευελι-

“
Τώρα με ενθουσιάζουν και οι νέες πλατφόρμες όπου η τεχνητή νοημοσύνη, τα avatars, οι εικονικοί influencers και το καθηλωτικό περιεχόμενο μπορούν να καινοτομήσουν.

ξία στα συστήματα πίσω από τις κάμερες. –Είναι προτιμότερο να απευθύνσαι σε συγκεκριμένους χρήστες ή να ανεβάζεις περιεχόμενο για το ευρύ κοινό;

–Μπορείς να κινηθείς ευρύτερα αλλά το να έχεις μια εξειδίκευση (niche) σε βοηθάει να ξεχωρίσεις νωρίτερα. Όταν ξεκινάς, είναι ευκολότερο να προσελκύσεις ένα πιστό κοινό όταν το περιεχόμενό σου αγγίζει σταθερά μια κοινότητα, π.χ. gamers ή λάτρεις της τεχνολογίας. Αφού κερδίσεις αξιοπιστία, μπορείς σταδιακά να επεκταθείς. Σίγουρα πιστεύω πως αν προσπαθήσεις να απευθυνθείς στους πάντες από την πρώτη μέρα, υπάρχει κίνδυνος να μην αφοράς κανένα τελικά.

–Ακολουθείς αυστηρή στρατηγική αναφορικά με τις ώρες που δημοσιεύεις το περιεχόμενό σου;

–Ναι και όχι. Σίγουρα υπάρχει στρατηγική. Θα δεις πότε είναι πιο ενεργό το κοινό σου και τι επιβραβεύει ο αλγόριθμος, μέσω παραδείγματος χάριν της δι-

«Κίνδυνος υπάρχει και από την πιθανότητα οι άνθρωποι να αρχίσουν να εμπιστεύονται την τεχνητή νοημοσύνη περισσότερο από την ανθρώπινη αλληλεπίδραση, με τις προφανείς κοινωνικές και δημοκρατικές συνέπειες» λέει για τους κινδύνους της τεχνητής νοημοσύνης ο «Kwebbelkor».

άδρασης τα πρώτα λεπτά. Ποιες ώρες, ποιες μέρες και ποια μοτίβα προσελκύουν τις περισσότερες θεάσεις είναι επίσης κάτι που θα

δεις. Λογικό δεν είναι να θέλεις να δημοσιεύεις υλικό όταν έχεις μεγαλύτερες πιθανότητες για καλή απόδοση; Από την άλλη, αυτό

δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι τόσο αυστηρό και να σε αγχώνει. Χρειάζεται ευελιξία. Μερικές φορές κάτι επίκαιρο ή αυθόρμητο αξίζει να δημοσιευτεί εκτός του «ιδανικού» ωραρίου. Με τον καιρό αποκτάς δεδομένα και υιοθετείς μοτίβα που σε βοηθούν να ξέρεις πώς περίπου θα κινηθείς. –Ποια είναι η αγαπημένη σου πλατφόρμα και γιατί;

–Αυτό αλλάζει με τον καιρό και τις τάσεις αλλά αυτή τη στιγμή προτιμώ πλατφόρμες που επιτρέπουν και προωθούν σύντομη αφήγηση, χορταστική αλληλεπίδραση και καινοτομία. Βίντεο και διαδραστικότητα δηλαδή. Το YouTube είναι η αγαπημένη μου πλατφόρμα. Όμως τώρα με ενθουσιάζουν και οι νέες πλατφόρμες όπου η τεχνητή νοημοσύνη, τα avatars, οι εικονικοί influencers και το καθηλωτικό περιεχόμενο μπορούν να καινοτομήσουν. Μια πλατφόρμα όπου οι δημιουργοί έχουν το πάνω χέρι είναι πιο ελκυστική, αφού προϋποθέτει λιγότερη εξάρτηση και μεγαλύτερη δυνατότητα να ξεπεράσεις τα όριά σου και να καινοτομήσεις.

–Ποια τα πλεονεκτήματα από την τεχνητή νοημοσύνη και τους εικονικούς influencers στις πλατφόρμες;

–Αυτό είναι ένα θέμα που με παθιάζει πολύ. Από τα μεγαλύτερα οφέλη είναι η εκδημοκρατικοποίηση της δημιουργικότητας και το γεγονός ότι άτομα που δεν έχουν από πίσω τους μεγάλα μπάτζετ ή ομάδες παραγωγής μπορούν πια με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης να φτιάξουν ποιοτικό περιεχόμενο με avatars. Η αποδοτικότητα του περιεχόμενου σου είναι ένα άλλο

ισχυρό πλεονέκτημα, καθώς μπορείς μόνος ή μόνη σου να φτιάξεις ιστορίες που να εκτείνονται πολύ πέρα των δυνατοτήτων ενός ατόμου. Γενικώς, μέσω μιας μικτής πραγματικότητας όπου οι εικονικοί influencers συνυπάρχουν με διαδραστικές αφηγήσεις δημιουργούνται νέες μορφές έκφρασης, δημιουργικότητας και τέχνης.

–Και οι κίνδυνοι;

–Οτιδήποτε έχει να κάνει με την κατάχρηση της τεχνητής νοημοσύνης όπως είναι τα deepfakes, η αντιγραφή φωνών ή προσώπων χωρίς τη συγκατάθεσή τους, η πλαστοπροσωπία και η παραπληροφόρηση. Χρειάζεται μεγάλη προσοχή γιατί τα μοντέλα της τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να ενισχύσουν τη μεροληψία και την αδικία και να αναπαράγουν ή να ενισχύσουν επιβλαβείς προκαταλήψεις. Έπειτα είναι σοβαρά ερωτήματα που δεν έχουν απαντηθεί ικανοποιητικά, όπως το ποιος ελέγχει ή «κόβει τα φτερά» μιας εικονικής περσόνας και ποιος φέρει την ευθύνη όταν ένας εικονικός influencer πει κάτι επιβλαβές. Κίνδυνος υπάρχει και από την πιθανότητα οι άνθρωποι να αρχίσουν να εμπιστεύονται την τεχνητή νοημοσύνη περισσότερο από την ανθρώπινη αλληλεπίδραση, με τις προφανείς κοινωνικές και δημοκρατικές συνέπειες. Τέλος, να σημειωθεί και η ενδεχόμενη μονοπωλιακή φύση και εξάρτηση των πλατφορμών. Αν μόνο λίγες εταιρείες παγκοσμίως καταντήσουν να ελέγχουν ολόκληρη την αλυσίδα των μέσων της τεχνητής νοημοσύνης, καθίσταται προφανές ότι μπορεί να συγκεντρωθεί υπερβολικά μεγάλη δύναμη στα χέρια ελάχιστων.

ΠΛΗΘΩΡΑ ΕΠΙΛΟΓΩΝ

FLY BETTER

Χαλαρώστε με άνεση με το αγαπημένο σας ποτό και εξερευνήστε έως και 6.500 κανάλια ψυχαγωγίας. Παρακολουθήστε μια νέα ταινία, ανακαλύψτε μια νέα σειρά ή διαλέξτε το soundtrack για το ταξίδι σας. Είναι ο ιδανικός τρόπος να ξεκινήσετε τις διακοπές σας. Πετάξτε με την Emirates με άνεση από την Κύπρο σε περισσότερους από 150 προορισμούς.

Emirates

Ποια ορθή πορεία;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Όταν τον περασμένο Ιούλιο ο κ. Αναστασιάδης εμφανίστηκε επικριτικός προς τον ΔΗΣΥ λέγοντας πως «δυστυχώς έχουμε παρεκκλίνει της ορθής πορείας», ο κάθε σκεπτόμενος πολίτης ήλθε αντιμέτωπος με την εξής εύλογη απορία: Πώς είναι δυνατόν να μην αντιλαμβάνεται ότι η παρέκκλιση ξεκίνησε από την ώρα και τη στιγμή που ο ίδιος κλόνισε την εμπιστοσύνη του συναγερμικού, πρώτον, προς το πρόσωπό του με τον τρόπο διακυβέρνησής του και δεύτερον, προς το ίδιο το κόμμα με την «υπόγεια» υποστήριξη της υποψηφιότητας του κ. Χριστοδουλίδη και την υποδαύλιση του επερχόμενου αποπροσανατολισμού; Στην τότε παρέμβασή του φρόντισε ο κ. Αναστασιάδης, με τη δικτική κόνιττα που τον χαρακτηρίζει, να υποδείξει πως ο ΔΗΣΥ «αρκείται στον λαϊκισμό, στον μηδενισμό και στην υποσκαίψη» και έσπευσε να προβεί στην υπενθύμιση ότι «το κόμμα δεν δημιουργήθηκε για να ικανοποιεί τις φιλοδοξίες του όποιου από εμάς αλλά τις ανάγκες της χώρας». Την επομένη της παρέμβασης –αντιλαμβανόμενος πως ήταν ιδιαίτερα «αυστηρός»– δοκίμασε να κατευνάσει τα πνεύματα, λέγοντας πως εξέφραζε απλώς την ανησυχία του για την κρατούσα κατάσταση στον ΔΗΣΥ και πως δεν ήθελε να στοχοποιήσει την ηγεσία ή συγκεκριμένα στελέχη, παραδεχόμενος –γενικά και αόριστα– πως η ευθύνη βαρβαίνει όλους.

Παρ’ όλα αυτά, δεν δίστασε να προειδοποιήσει πως «αν κάποιοι συνεχίσουν να καλλιεργούν την εσωστρέφεια αντί της ενότητας (ποια ενότητα επιτέλους!), και δεν συνειδητοποιήσουν πως πρόχειο η νικηφόρα πορεία του κόμματος στις βουλευτικές του ’26 και όχι οι προσωπικές τους επιλογές, δεν θα διστάσει να είναι αυστηρότερος την επόμενη φορά». Και να που ήλθε λοιπόν η επόμενη φορά. Και αυτή ήταν στην πρόσφατη συνεδρία του Πολιτικού Γραφείου του ΔΗΣΥ, όπου ακόμα μια «ηγετική» παρέμβαση του τέως Προέδρου της Δημοκρατίας, άφησε τον κάθε σκεπτόμενο πολίτη εμβρόντητο, όχι λόγω της αυστηρότητάς του αλλά λόγω της παραδοξότητας του. Δεν έφτανε δηλαδή που ο κ. Αναστασιάδης μοιάζει να μην αντιλαμβάνεται τη ζημιά που προκλήθηκε στο κόμμα από το πώς πολιτεύτηκε ο ίδιος –και δη στη δεύτερη πενταετία– φέρνει τώρα μαζί του στο προσκήνιο τον πρώην πρόεδρο του ΔΗΣΥ κ. Νεοφύτου, λέγοντας πως «σκέφτονται από κοινού μια συνάντηση με παλιά στελέχη του κόμματος για συστράτευση και συσπείρωση ενόψει των βουλευτικών».

Και σαν να μην ήταν αρκετό αυτό το οξύμωρο, μίλησε και για τη συνεργασία που είχε με τον κ. Νεοφύτου κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησής του(;), που ήταν –όπως είπε– διακυβέρνηση ΔΗΣΥ. Κι αν όλο αυτό δεν είναι εμπαιγμός της νοημοσύνης του κόσμου, τότε τι άλλο μπορεί να είναι; Μόνο αν πιστεύει ο κ. Αναστασιάδης πως έχουμε πάθει αμνησία μπορεί να δικαιολογηθεί αυτή η παρουσίαζόμενη ως αγαστή συμπίρρευση των δύο πρώην. Από την άλλη, είναι πραγματικά απορίας άξιον το ότι ο ΔΗΣΥ πραγματικά πιστεύει ότι στο σημερινό πολιτικό σκηνικό, όπου κυριαρχεί η αβάσταχτη ελαφρότητα της εικόνας και ο λαϊκισμός προβάλλεται ως αντισυστημικός λόγος, το κόμμα θα ανοικοδομηθεί από τις στάκτες του επαναφέροντας στην πρώτη γραμμή το δίδυμο Αναστασιάδης-Νεοφύτου, τους οποίους οι πλείστοι πολίτες θεωρούν υπαίτιους γι’ αυτό το κατάντημα. Είναι με αυτούς τους πολιτικούς που διέθεταν μεν τις ικανότητες, αλλά τις προσπέρασαν προκειμένου να ικανοποιηθούν κάτι άλλο, που σίγουρα δεν ήταν το κόμμα ούτε η χώρα, που θα επανεφεύρει ο ΔΗΣΥ την ορθή του πορεία;

Πολιτικοί που αμφότεροι ακόμα δεν αναγνώρισαν τα καταστροφικά τους λάθη –όπως το ότι έκαναν το έδαφος πρόσφορο για τον κάθε λογής «σωτήρα»– και εξακολουθούν να μην κατανοούν πως εκείνο που πραγματικά συμφέρει τον ΔΗΣΥ είναι να μην αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες συσπείρωσης, αλλά να μένουν σιωπηλοί και μεταμελημένοι. Κι αυτή η ιστορία με την ενότητα είναι καιρός επιτέλους να σταματήσει, διότι, πρώτον, δεν υφίσταται και αν υπάρξει θα είναι επίπλαστη και δεύτερον, μόνο αν ο ΔΗΣΥ ξεκαθαρίσει πού στέκεται σήμερα στη μετα-Αναστασιάδη και στη μετα-Νεοφύτου εποχή λογαριάζεται ως αφετηρία για να επανέλθει σε μια ορθή πορεία.

elenixenou11@gmail.com

«Η στάση ενός πολιτικού κόμματος απέναντι στα λάθη του είναι ένα από τα σπουδαιότερα και ασφαλέστερα κριτήρια για τη σοβαρότητά του. Η ανοικτή αναγνώριση του λάθους του, ο εντοπισμός των αιτιών του λάθους, η ανάλυση των συνθηκών που το δημιούργησαν, η προσεκτική εξέταση των μέσων για τη διόρθωση του λάθους – αυτό είναι το γνώρισμα ενός σοβαρού κόμματος...». Τη γνώστη ρήση του Λένιν είχε επικαλεστεί ο Άντρος Κυπριανού στην αρχή της ομιλίας του, μιλώντας το καλοκαίρι του 2016 από το βήμα της ολομέλειας της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛ, που συζητούσε το αποτέλεσμα των βουλευτικών εκλογών που είχαν προηγηθεί. «Αυτό πρέπει να βρούμε το θάρρος να κάνουμε με τη σημερινή μας συζήτηση. Να αναγνωρίσουμε τα λάθη μας, να εντοπίσουμε τις αιτίες που τα γεννούν και να καταλήσουμε στα μέσα που θα τα διορθώσουν. Δίκως υπερβολές, υποκειμενισμό, σκοπιμότητες και υστεροβουλία. Με θάρρος, ειλικρίνεια και αυτοκριτική διάθεση», είπε στη συνέχεια, φροντίζοντας να τονίσει και να αναδείξει

Οι πρώην ως κομματικά βαρίδια

Του **ΘΑΝΑΣΗ ΦΩΤΙΟΥ**

το πνεύμα της συνόδου. Για να τα ακυρώσει όλα λίγα λεπτά αργότερα, στη συνέχεια της ομιλίας του, ακολουθώντας μια ολίγον ασυνήθιστη πρακτική αυτοκριτικής. «Ο κόσμος δικαίως ή αδικώς θεωρεί ότι δεν έχουμε εναλλακτικές προτάσεις» / «Διαστρεβλώθηκαν οι θέσεις μας» / «Δεν αναδείξαμε με σθένος τα θετικά και το πολυσχιδές έργο της διακυβέρνησης Χριστόφια» / «Παρόλη την ειλικρινή μας προσπάθεια να αντιμετωπίσουμε και να πατάσουμε φαινόμενα διαφθοράς, δεν καταφέραμε να πείσουμε ότι η διαφθορά δεν άγγιξε το ΑΚΕΛ» / «Κόσμος, παραδοσιακά προσκείμενος στην Αριστερά, απείχε από τις εκλογές γιατί δεν είδε σε εμάς το αποκούμπι στα προβλήματα του, ούτε την ελπίδα στο μέλλον του»... Εν ολίγοις, η διαφθορά δεν είχε αγγίξει το ΑΚΕΛ, δεν λερώθηκαν με σκάνδαλα, απλώς δεν κατάφεραν να πείσουν γι’ αυτό. Εναλλακτικές προτάσεις είχαν, ο κόσμος δεν τις εκτίμησε, δεν τις είδε. Η διακυβέρνηση Χριστόφια δεν είχε επισωρεύσει κακά, δεν αναδείχθηκαν όσο έπρεπε τα θετικά και το πολυσχιδές έργο της, δεν απώλεσαν οι ίδιοι το «ηθικό πλεονέκτημα», τραυματίστηκε από τον ανηλεή πόλεμο που δέχθηκαν...

Εν κατακλείδι, αντί αυτοκριτικής, επίρριψη ευθυνών σε άλλους και, συμπερασματικά, ο λόγος για τον οποίο «η διακυβέρνηση Χριστόφια επιπρεάζει αρνητικά τη συνείδηση πολλών», ήταν μάλλον επικοινωνιακός!

Όχι, δεν πρόκειται για κάποια ετεροχρονισμένη κριτική προς το ΑΚΕΛ – άλλωστε τα γράψαμε τότε, την επομένη της ολομέλειας. Για το ανασκόλισμα την ευθύνη έχει η προ ημερών «ηγετική παρέμβαση» του Νίκου Αναστασιάδη στο Πολιτικό Γραφείο του ΔΗΣΥ – που για να τη χαρακτηρίζει ως τέτοια η πλειοψηφία των ΜΜΕ, όντως θα ήταν. Εάν αντιληφθήκαμε σωστά, η «ηγετική παρέμβαση» αφορά σε πρωτοβουλία για την ενότητα του κόμματος και στην επούλωση τραυμάτων (που εκείνος προκάλεσε), τον επαναπατρισμό δυσαρεστημένων ψηφοφόρων και τη συστράτευση αποστασιοποιημένων παλιών και νέων στελεχών, ενόψει των βουλευτικών εκλογών του 2026.

Προφανώς, ούτε ο ίδιος αλλά ούτε και τα εκστασιασμένα από την «ηγετική παρέμβαση» στελέχη αντιλαμβάνονται ότι ο Νίκος Αναστασιάδης αποτελεί βαρίδι για το κόμμα του, ανάλογο της διακυ-

βέρνησης Χριστόφια για το ΑΚΕΛ, από την οποία δεν τόλμισε ποτέ να απογαλακτιστεί και το έχει πληρώσει επανειλημμένα. Μάλιστα, ο λόγος που εκείνος αποτελεί βαρίδι για τον Δημοκρατικό Συναγερμό δεν έχει να κάνει με ακαπαροσύνη, ανικανότητα, αγκυλώσεις και ετσιθελισμό, έχει να κάνει κυρίως με τον λεκέ της διαφθοράς σε όλα τα επίπεδα και καθ’ όλη τη διάρκεια της θητείας του – που αγγίζει ακόμα και τον ίδιο.

Έχει να κάνει με όσα σκανδαλώδως αποφάσισε η κυβέρνηση του και τις περιέργες συμβάσεις που βρίσκουμε σήμερα μπροστά μας. Και τα οποία, βεβαίως, θα κληθούμε να ακριβοπληρώσουμε. Έχει να κάνει με το «κλείσιμο» του Κυπριακού. Έχει να κάνει με τη χρεοκοπία της πολιτικής ηθικής. Εντούτοις, επειδή δεν θα ήθελα να είμαι άδικος, οφείλω να παραδεχτώ πως, όταν ένας πρώην Πρόεδρος εμφανίζεται στα ανώτατα όργανα του κόμματός του δηλώνοντας «δυστυχώς, έχουμε παρεκκλίνει της ορθής πορείας, παρεκκλινάμε από τις αρχές του κόμματος», ασφαλέστατα και είναι αυτό μια «ηγετική παρέμβαση»!

photiouth@kathimerini.com.cy

Καραμπινιέροι και αστυνομικοί μπροστά από το σπίτι του Ιταλού ερευνητικού δημοσιογράφου Sigfrido Ranucci, στην Pomezia, κοντά στη Ρώμη. Εκρηκτικός μηχανισμός εξεργάγη στις 16 Οκτωβρίου κάτω από το αυτοκίνητο του Ranucci έξω από το σπίτι του, καταστρέφοντας το αυτοκίνητο του ίδιου και της κόρης του, χωρίς να αναφερθούν θύματα.

Εμείς, οι πιο σημαντικοί

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Η παρουσία της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Σαρμ ελ Σέιχ, στην υπογραφή συμφωνίας για τη Γάζα, είναι σημαντική. Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης ήταν μεταξύ των 23 ηγετών που παρευρέθηκαν, κάτι που δεν υποβαθμίζεται. Το γεγονός ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει κι ένα σχέδιο υποβοήθησης της προσπάθειας για ανοικοδόμηση της Γάζας έχει επίσης σημασία.

Όλα αυτά, όμως, απαιτούν ένα φίλτρο σοβαρότητας. Διότι πολύ φοβάμαι ότι η παρουσία και μόνο του προέδρου Χριστοδουλίδη στο Σαρμ ελ Σέιχ, αν και τη θεωρώ σημαντική, δεν μπορεί να εκληφθεί αυτοματοποιημένα ως ενίσχυση του αποτυπώματος του κυπριακού κράτους. Στο κάτω-κάτω, ήμασταν στις πίσω θέσεις και βλέπαμε την πλάτη του αναβαμισμένου Ταγίπ Ερντογάν που κρατούσε το «κλειδί» της Χαμάς και το εκμεταλλεύτηκε δεόντως. Υπέγραψε τη συμφω-

νία κατάπαυσης του πυρός, ως «εγγυητής», προκαλώντας ρίγη ικανοποίησης στον Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος εξήρε τον ρόλο του Τούρκου προέδρου, στην παράδοση των 20 Ισραηλινών ομήρων από την τρομοκρατική οργάνωση, στο Ισραήλ. Άλλωστε, ο κ. Τραμπ είθισται να θαυμάζει όσους έχουν ισχύ, ανεξαρτήτως αν τη χρησιμοποιούν με σεβασμό στη διεθνή νομιμότητα. Και δεν είναι τυχαίο ότι ο πλανητάρχης εκθείαζε τον Ερντογάν και για την άλωση της Συρίας, χαρακτηρίζοντας τον πρόεδρο της Τουρκίας «έναν φίλο, κάποιον που αγαπώ και σέβομαι».

Την ίδια ώρα, ο δικός μας Πρόεδρος έκρινε ότι η παρούσα χρονική συγκυρία του επέτρεπε να γνωστοποιήσει σχέδιο «έξι συγκεκριμένων προτάσεων, σε τρεις τομείς», ασφάλεια, ανοικοδόμηση και ανθρωπιστική βοήθεια, το οποίο όπως εξήγησε, θα λειτουργήσει συνδυαστικά με το αμφιλεγόμενο σχέδιο 20 σημείων του Αμερικανού προέδρου Ντόναλντ Τραμπ,

για τη Γάζα. Και λέει ότι συζήτησε την πρότασή του. Με ποιον και πού; Από το πίσω τραπέζι; Και οι τέσσερις «εγγυητές» που κάθονταν μπροστά του, ο πρόεδρος των ΗΠΑ, ο πρόεδρος της Τουρκίας, ο εμίρης του Κατάρ και ο πρόεδρος της Αιγύπτου, γύρισαν τα κεφάλια τους προς τα πίσω και άκουσαν το «πλάνο έξι σημείων» του δικού μας Προέδρου; Διότι ένα σχέδιο αποκτά σημασία όχι όταν γνωστοποιείται, όπως προφανώς θεωρεί μερίδα του κυπριακού Τύπου, αλλά όταν εισπράττεται θετικά από τους εμπλεκόμενους και του προσδίδουν τη διάσταση που απαιτείται, προκειμένου να υλοποιηθεί.

Αυτό όμως που έκλεψε την παράσταση ήταν η δήλωση του προέδρου Χριστοδουλίδη, ότι «παρά το γεγονός ότι υπήρχαν κάποιοι που δεν ήθελαν την Κυπριακή Δημοκρατία να ήταν εκεί, εκπροσωπηθήκαμε». Φωτογραφίζοντας ευκρινώς την Τουρκία. Δηλαδή, ο Ερντογάν έβαλε βέτο στην παρουσία της Κύπρου

κατά την υπογραφή της συμφωνίας για τη Γάζα, αλλά ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, με το ενισχυμένο πολιτικό του αποτύπωμα, γείωσε τον Τούρκο πρόεδρο που συνυπέγραψε με τον Τραμπ τη συμφωνία και έτσι λοιπόν «εκπροσωπήθηκε». Μπράβο μας! Ελπίζω και εύχομαι με την ίδια ακριβώς άνεση να γειώσει ο Νίκος Χριστοδουλίδης τον Ταγίπ Ερντογάν στο Κυπριακό, στη συμμετοχή των τουρκικών αμυντικών βιομηχανιών στην ευρωπαϊκή ομπρέλα άμυνας και να τον συνθλίψει διπλωματικά, όπως θεωρεί ότι κατάφερε στο Σαρμ ελ Σέιχ.

Υπάρχει όμως μια σοβαρή λεπτομέρεια σε όλα αυτά, που δυστυχώς δεν συγκλίνει με τις τοποθετήσεις του προέδρου Χριστοδουλίδη. Ο κ. Ερντογάν έβαλε βέτο στην παρουσία του Βενιαμίν Νετανιάχου και εξασφάλισε ότι ο ηγέτης του Ισραήλ δεν παρευρέθηκε κατά την υπογραφή της συμφωνίας στο Σαρμ ελ Σέιχ. Με απλά λόγια, ο Ερντογάν, που ομολογουμένως κατάφερε να επιβάλει

την απουσία του Νετανιάχου στο Σαρμ ελ Σέιχ, θα είχε πρόβλημα, εάν ήθελε, να μπλοκάρει και τον δικό μας Πρόεδρο; Γνωρίζει η κυβέρνηση μας ότι ο κ. Ερντογάν απειλούσε να μην υπογράψει τη συμφωνία και ότι το αεροπλάνο που τον μετέφερε στην Αίγυπτο πέρασε πάνω από τον διάδρομο προσγειώσεως, αποφεύγοντας να προσγειωθεί επανειλημμένα και ζητώντας εγγυήσεις ότι ο Νετανιάχου δεν θα παρευρισκόταν στο Σαρμ ελ Σέιχ; Γνωρίζουν επίσης ότι ο Ντόναλντ Τραμπ ικανοποίησε το αίτημα του Ερντογάν; Έχοντας όλα αυτά υπόψη, εξακολουθούν οι φωστήρες μας να θεωρούν ότι ο Ερντογάν που μπλόκαρε τον Νετανιάχου, δεν μπορούσε να μπλοκάρει την παρουσία Χριστοδουλίδη; Ή μήπως θεωρούν ότι ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης είναι σημαντικότερος στα μάτια του Τραμπ από τον Βενιαμίν Νετανιάχου;

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Σήμερα για τι είμαστε περήφανοι;

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ομολογώ ότι έχω κουραστεί να ακούω κομπλιμέντα για τη χώρα μας, τα οποία αισθάνομαι ότι δεν αφορούν το σήμερα. Τι εννοώ; Κάθε φορά που ένας ξένος ηγέτης θα έλθει στην Ελλάδα, θα μας πει πόσο σημαντικό είναι που επισκέπτεται το λίκνο της Δημοκρατίας. Ναι, είμαστε, είμαι πολύ περήφανος για το τι σημαίνει η λέξη «Ελλάδα» και «Ελληνas» για τον Κινέζο, τον Αμερικανό ή τον Γάλλο πολίτη. Και έχουμε συνειδηση της κληρονομιάς και της ιστορίας μας, αν και πρέπει να πω ότι πιο συχνά συναντώ μια Ελληνες που απαγγέλλουν στίχους του Αισχύλου ή επισκέπτονται με δέος τον Τύμβο του Μαραθώνα παρά συμπολίτες μας.

Εξίσου κουραστικά βρίσκω τα κομπλιμέντα για το «πόσο όμορφη είναι η χώρα σας». Ναι, είναι, και το λένε ξένοι που έχουν ταξιδέψει κυριολεκτικά παντού στον κόσμο. Και αυτό, όμως, το θείο δώρο το κληρονομήσαμε, δεν το φτιάξαμε. Αντιθέτως, έως και στις μέρες μας έχουμε κάνει ό,τι μπορούμε για να το κακοποιήσουμε και να το αλλοιώσουμε, αν και αντιστέκεται...

Αφορμή για τις παραπάνω σκέψεις ήταν το κομπλιμέντο του Ντόναλντ Τραμπ στην ομιλία του στην Κνεσέτ: «Αυτό το κομμάτι γης είναι πολύ μικρό. Είναι απίστευτο τι έχετε κάνει με μία τόσο μικρή χώρα. Είναι απίστευτο». Προφανώς αναφερόταν στα επιτεύγματα του Ισραήλ στην τεχνολογία, σε startups, στην πολεμική βιομηχανία, στη γεωργία κ.α. Ήταν ένα κομπλιμέντο που αφορούσε το σήμερα.

Ξέρουμε, εμείς οι Ελληνες, τι μας λείπει και ψάχνουμε να βρούμε παραδείγματα για να

μας ανεβάσουν. Πανηγυρίζουμε ξέφρενα με μία αθλητική επιτυχία, μας κάνουν περήφανους ακόμη και τα ελληνικά ονόματα που αναζητούμε καθώς κυλούν στην οθόνη οι τίτλοι τέλους στο σινεμά. Ενίοτε παρασυρόμαστε και κάνουμε «δικό μας» έναν Κροάτη... Έχουμε, βεβαίως, αληθινά παραδείγματα αριστείας σε πολλούς τομείς, δεν το υποτιμώ καθόλου. Δεν συνιστούν, όμως, κρίσιμη μάζα, ούτε δημιουργούν το brand μιας χώρας που διεκδικεί ρόλο παγκόσμιου ή έστω ευρωπαϊκού «πρωταθλητή» στη βιομηχανία, στην έρευνα, στα πανεπιστήμια, σε νέες αμυντικές τεχνολογίες. Νιώσαμε για μια στιγμή περήφανοι την περίοδο της COVID με τα πρώτα ψηφιακά επιτεύγματα, αλλά μετά δεν ακολούθησαν άλλα, δυστυχώς. Το παράδειγμα, και το πιο εξοργιστικό για όποιον πιστεύει στις δυνατότητες αυτού του λαού, είναι η καταφάνη οι Ελληνες μόλις φύγουν από τον τόπο τους. Αλλά και αυτό έχει γίνει ένα κλισέ που αναμασάμε σαν μοιρολογίστρες, αναμένοντας κάποιον από μηχανής θεό να μας απογειώσει.

Δεν ξέρω πού θα βρούμε τη φιλοδοξία και τη δύναμη να ανεβούμε λίγο ψηλότερα. Μας λείπει δυστυχώς πολύ η δύναμη και η αισιοδοξία των 400.000 συνελλήνων που έφυγαν. Επειδή όμως έχουμε περάσει τους γνωστούς επτά κύκλους καταστροφών και θριάμβων του Στάθη Καλύβα, δεν μπορεί, κάπως, κάποτε, θα πετύχουμε αυτό που μας αξίζει. Μέχρι τότε, θα ακούμε τα γνωστά κομπλιμέντα που μπορεί να τονώνουν το Εγώ μας, αλλά μας υπνωτίζουν ταυτόχρονα.

Ο αυτοκράτωρ

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΥΡΑΝΙΔΗ**

Είναι όντως ασυγκράτητος ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ. Μετά τη θριαμβική εμφάνισή του στο Σαρμ ελ Σέιχ

της Αιγύπτου, όπου επευφημούμενος από είκοσι ηγέτες ανακοίνωσε την υπογραφή καταπαύσεως του πυρός μεταξύ του Ισραήλ και της Χαμάς, δεν στάθηκε να πάρει μια ανάσα.

Τρεις ημέρες αργότερα, την περασμένη Πέμπτη, παραμονή της συναντήσεώς του με τον πρόεδρο της Ουκρανίας Βολοντίμιρ Ζελένσκι, που μετέβη στην Ουάσιγκτον αιτούμενος την παροχή αμερικανικών πυραύλων μεγάλου βεληνικού, ο κ. Τραμπ ανακοίνωσε τηλεφωνική επικοινωνία διαρκείας δύο ωρών με τον Ρόσο ομόλόγο του Βλαντιμίρ Πούτιν, «η οποία ήταν πολύ παραγωγική».

«Ο πρόεδρος Πούτιν και εγώ θα συναντηθούμε σε έναν συμφωνημένο τόπο, στη Βουδαπέστη της Ουγγαρίας, για να δούμε αν μπορούμε να θέσουμε τέλος σε αυτόν τον «άδοξο» πόλεμο», είπε, αφού προηγουμένως διευκρίνισε ότι είχαν αφιερώσει «πολύ χρόνο συζητώντας για το εμπόριο μεταξύ Ρωσίας και Ηνωμένων Πολιτειών όταν τελειώσει ο πόλεμος».

Εάν αυτά δεν συνιστούν πλήρη ανατροπή του κλίματος που επικρατούσε πριν από λίγες μόνον ημέρες, τότε αναζητείται η λέξη που να αποδίδει τις τελευταίες εξελίξεις. Η αρμόδια πενταμελής νορβηγική επιτροπή δεν τον επέλεγε στις 10 Οκτωβρίου για το Βραβείο Νομπέλ Ειρήνης του 2025. Μόνος του πήρε τον τίτλο του ειρηνοποιού.

Ουδείς, επίσης, τον αναγνώρι-

σε ως «παγκόσμιο ηγέτη». Αυτοανακηρύχθηκε «αυτοκράτωρ», όπως ο Ναπολέων Βοναπάρτης, όταν το 1804 σήκωσε με τα χέρια του από την Αγία Τράπεζα της Παναγίας των Παρισίων το «σιδηρούν στέμμα της Δομβαρδίας», που είχε μεταφέρει από τη Ρώμη ο Πάπας Πίος Ζ', και το επέθεσε επί της κεφαλής του, έγραφε ο Βρετανός ιστορικός, καθηγητής Ρόμπερτ Τομπς αυτές τις ημέρες.

Και συνεχίζοντας τη σύγκριση των δύο ανδρών ανέφερε πως η διαφορά τους είναι ότι ενώ ο Ναπολέων δεν μπορούσε να διοικήσει δίκως να διεξάγει διαρκώς πολέμους, προτεραιότητα του κ. Τραμπ είναι η σύνταξη επικερδών εμπορικών συμφωνιών. Τις εμπορικές σχέσεις ΗΠΑ και Ρωσίας συζήτησαν οι κ. Τραμπ και Πούτιν, μετά το τέλος του ουκρανικού πολέμου.

Είναι απολύτως προφανές ότι ο πρόεδρος Τραμπ διακαώς επιθυμεί να τιμηθεί με το Βραβείο Νομπέλ Ειρήνης, που είχε απονεμηθεί το 1919 στον τότε πρόεδρο των ΗΠΑ Τόμας Γούντροου Ουίλσον όταν μετά το τέλος του Ευρωπαϊκού Πολέμου είχε πρωτοστατήσει στην ίδρυση της Κοινωνίας των Εθνών.

Αλλά η ειρήνη του Ουίλσον αποδείχθηκε βραχύβια. Ο ιδεαλιστής εκείνος Δημοκρατικός πρόεδρος των ΗΠΑ δεν έζησε για να δει το μεγάλο οικονομικό κραχ του 1929, την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία και την έκρηξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στη συνέχεια. Εάν ο πραγματιστής και ειρηνοποιός Ντόναλντ Τραμπ πετύχει εκεί όπου απέτυχε ο ιδεαλιστής Ουίλσον, είναι ένα θέμα που πάντες εύχονται αλλά μόνον ο καιρός θα δείξει.

Στη Γαλλία η ανακύκλωση του πρωθυπουργού Λεορνάι πέτυχε. Με κάποιες τροποποιήσεις βέβαια, αλλά, τι να κάνουμε, η δημοκρατία στηρίζεται στη συναλλαγή των αντιπάλων δυνάμεων και στους συμβιβασμούς για τις μεταρρυθμίσεις. Θα μου πείτε υπάρχουν πολλών ειδών μεταρρυθμίσεις και η εν προκειμένω ταξίδευε πρώτη θέση στην πολιτική του Μακρόν. Η κυβέρνηση υποχώρησε στο θέμα του συνταξιοδοτικού για να κερδίσει την ευνοϊκή ψήφο των σοσιαλιστών. Ένα θέμα που στοίχισε την επιβίωση μερικών πρωθυπουργών και απείλησε τη χώρα με νέες εκλογές εξαιτίας της αδυναμίας κατάθεσης προϋπολογισμού για το 2026. Οι σοσιαλιστές βέβαια θα μπορούσαν να είχαν συμβουλευθεί τον κ. Γιαννίτση για τις συνέπειες της απόρριψης της ασφαλιστικής του μεταρρύθμισης, όμως σιγά μην καταδεχθεί μια Γαλλία να ασχοληθεί με τις πτωχεύσεις της ταιλαίωρης Ελλάδας. Παρ' όλα αυτά δεν μπορείς να παραβλέψεις τη λεπτομέρεια: το συνταξιοδοτικό ήταν η αιχμή του δόρατος για την πολιτική του Μακρόν. Η εγκατάλειψη της μεταρρύθμισης θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως εγκατάλειψη της πολιτικής του. Εβγαλε την πολιτική από τη μέση για να επιβιώσει πολιτικά. Με δύο λόγια η πολιτική κρίση των προηγού-

μενων μνηνών αναβαθμίστηκε σε κρίση της πολιτικής.

Στη Γερμανία πέρασε σχεδόν απαρατήρητη η δημιουργία του κιτ επιβίωσης για το ενδεχόμενο πολέμου – με τη Ρωσία εννοείται. Μόνον που σε περίπτωση πολέμου δεν φτάνει το κιτ. Χρειάζεται και στρατός. Και ο καγκελάριος Μερτς δήλωσε ότι η Γερμανία θα πρέπει να αποκτήσει τον ισχυρότερο στρατό της Ευρώπης. Να ένα ισχυρό πολιτικό πρόγραμμα, δεδομένου ότι η Γερμανία είναι εξοπλισμένη με βάση την προηγούμενη ιστορική φάση. Για να υλοποιηθεί θα χρειαστεί και κοινωνική και πολιτική συναίνεση, αφού θα μεταμορφωθεί η μεταπολεμική Γερμανία. Ήδη όμως οι πρώτες αντιδράσεις είναι αρνητικές. Ελάχιστοι είναι οι νέοι που επιθυμούν να στρατευθούν και χωρίς να θέλω να είμαι μάντης δυσοίωνων εξελίξεων, νομίζω ότι κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει την προοπτική μιας κρίσης της πολιτικής ακόμη και στη δεύτερη ευρωπαϊκή υπερδύναμη. Η πολιτική κρίση είναι αυτό που λέμε «η δημοκρατία δεν έχει αδιέξοδο». Κοινώς η κρίση παράγει εναλλακτικές διακυβέρνησης. Η κρίση της πολιτικής είναι η κατάσταση όπου η δημοκρατία αδυνατεί να παράγει τις μεταρρυθμίσεις, που όσοι την διαχειρίζονται θεωρούν απαραίτητες για την επιβίωσή της. Κι αυτό συμβαίνει όταν οι

πολιτικές ελίτ μιλούν διαφορετική γλώσσα από την κοινωνία. Κοινώς όταν οι πολιτικές ελίτ αδυνατούν να κινητοποιήσουν την κοινωνία.

Ο Ευάγγελος Βενιζέλος δήλωσε προχθές ότι η Ελλάδα δεν είναι «διακυβερνήσιμη». Τι εννοεί με τον νεολογισμό; Υποθέτω εννοεί ότι η χώρα μας δεν είναι σε θέση να δεχθεί τις μεταρρυθμίσεις που είναι απαραίτητες για την προσαρμογή της στις νέες συνθήκες. Κι όμως στην Ελλάδα δεν έχουμε πολιτική κρίση. Η κυβέρνηση έχει μια άνετη πλειοψηφία στη Βουλή, διατηρεί το προβάδισμα στις δημοσκοπήσεις και η αντιπολίτευση την παρακολουθεί ελπίζοντας πως κάποια στιγμή θα γυρίσει ο τροχός. Μεταρρυθμίσεις γίνονται σε επιμέρους τομείς, όμως η κοινωνία εξακολουθεί να πιστεύει ότι κυριαρχεί η διαφθορά και ότι κατακυλάμε και πάλι στις συνθήκες που μας οδήγησαν στην πτώχευση.

Υπάρχουν βέβαια και όσοι προσπαθούν να μετατρέψουν την κρίση της πολιτικής σε πολιτική κρίση. Τρεις ολόκληροι πρώην πρωθυπουργοί. Ο κ. Καραμανλής μίλησε έπειτα από χρόνια για να μας πει ότι η χώρα είναι σε κρίση. Δεν αναφέρθηκε βέβαια στην κρίση που ο ίδιος διαχειρίστηκε ανεπιτυχώς. Περρασμένα ξεχασμένα, απλώς αναρωτιέμαι αν ο ίδιος πιστεύει ότι έχει να προτείνει λύ-

σεις. Έχει τουλάχιστον τη σεμνότητα να μην τις προτείνει. Ο κ. Σαμαράς ετοιμάζεται να ιδρύσει νέο κόμμα. Δεν είναι η πρώτη φορά και δεν μοιάζει να συνειδητοποιεί ότι το δράμα το έχουμε ξαναδεί και ξέρουμε το τέλος του. Ο κ. Τσίπρας εκδίδει την «Ιθάκη» πριν ετοιμάσει το δικό του κόμμα για να σαρώσει τα ερείπια που άφησε πίσω του. Πάντως, as έχει υπόψη του πως ο δρόμος που είχε πάρει ως πρωθυπουργός ήταν αρκετά μακριά ώστε να εξαντλήσει την ελληνική κοινωνία για χρόνια. Και ψυχολογικά και πθικά. Η ανακύκλωση πολιτικών που έχουν δοκιμασθεί και αποτύχει, ο καθένας με τον τρόπο του, δίνει και το στίγμα της κρίσης της πολιτικής.

Μια πολιτική κρίση μπορεί να είναι γόνιμη, διότι μπορεί να αναδείξει καινούργιες προτάσεις και πρόσωπα. Η κρίση της πολιτικής είναι στείρα και αφήνει έκθετη την κοινωνία απέναντι σε μια πολιτική τάξη που αδυνατεί να διαχειρισθεί τα προβλήματά της. Μια κοινωνία που έχει χάσει την εμπιστοσύνη της στην πολιτική χάνει και την εμπιστοσύνη της και στους θεσμούς της δημοκρατίας. Επιφυλάσσομαι να μιλήσω για τις ευθύνες της κυβέρνησης την επόμενη Κυριακή. Προς το παρόν προσπάθησα να ερμηνεύσω αυτό το «μη διακυβερνήσιμη» του κ. Βενιζέλου.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini. gr

Κάποτε σ’ έκλαιε λαός – τώρα ούτε που σε ξέρει

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΑΝΤΟΥΛΑ**

Κεφαλή του – μην πέσει στα χέρια των εχθρών το σεπτό σκάνημά του. Και κοντά εβδομήντα χρόνια μετά, πήγε να τον ανταμώσει στο κιβούρι του η Παύλινα, η υπερωιανόβια κυρά-Ναταλία (που αν με άφηναν οι διορθωτές, όλα τα γράμματα του ονόματός της θα τα έγραφα κεφαλαία), η οποία όλο της τον καιρό πορεύτηκε ανδροπατώντας, ιοόβιο ψυκοκέρη στη μνήμη εκείνου του αμυνού που έγινε όχι το ψοφίμι αλλά το σφαγάδι της Μακεδονίας – της σκέτης Μακεδονίας, άνευ ετέρου προσδιορισμού τότε.

Ο Παύλος Μελάς δεν άφησε περιουσία στην οικογένειά του, άφησε όμως αυτό που και ο ίδιος κληρονόμησε από τον πατέρα του: «Αθικτον, όνομα τιμιον και αγαπητό».

Το φόνεμα του νεαρού αξιωματικού τάραξε τη φρόνιμη Αθήνα των Μελούνων και η αντρεία του έγινε σύμβολο μιας φιλοπατρίας που πορευόταν χωρίς να εμπορεύεται το ιερό της ελευθερίας αγαθό. Και κοντά στα «κορίτσια από την Καστοριά κι απ’ τη Μακεδονία» μαυροφορέθηκε σύμψας ο ελληνισμός που η χρόνια φύλαγε ή φιλάγε (εδώ αμφότερες οι γραφές είναι ολόσωστες) στα εικονοστάσια του την τιμία μορφή του.

Υπήρχαν ενδεείς πρόγονοί μας που δεν είχαν λάδι να φάνε, αλλά το καντήλι τους δεν σταμάτησε να φεγγολοάει τη δυσβάστακτη απουσία του κλωρού παλκαριού – ο Γέροντας των Εξαρχείων μάλιστα, ο παπα-Ανανίας Κουστέντς, είχε εικόνα του όχι μόνο στο εικονοστάσι του σπιτιού του, αλλά και στον ναό που λειτουργούσε.

Μετά άλλαξαν άρδην τα πράγματα και οι νεότεροι Ελληνες, παρότι συχνάκις τα επικαλούνται, σταμάτησαν να ανάβουν τα καντήλια. Κοιτάνε ήσυχα ήσυχα τις δουλειές τους, απολυσμονώνοντας όσους για χάρη τους άφησαν στη μέση τις δικές τους. Ξεχάστηκε και ο Μελάς, πάψαν και τα τραγούδια. Γι’ αυτό, και σε αντίθεση με τον κοσμάκη, η αποκοτιά του ελάχιστα συνάραξε τον πνευματικό μας κόσμο που τον άφησε, εντέλει, παντελώς ανυπεράσπιστο. Το ίδιο, νομίζω, συνέβη και με την πολιτική. Η μεν Αριστερά αμχανούσε με την καταγωγή και τη φιλοπατρία του, η δε Δεξιά προτιμούσε να ξεσκολίζει πλησίον των ευρωπαϊκών πόρων και όχι των επικώριων μνημάτων. Στις μέρες μας, μάλιστα, εμφανίστηκαν και ευάρηθοι τυμβωρύχοι που ένθεν κακείθεν λιθοβόλησαν μέχρι και τον ίσκιο του. Ας είναι. Μάταιος

είναι ο κόπος τους. Δεν κολλάν οι μαγαριστές στους ίσκιους και στους μύθους.

Γιατί ο καπετάνιος Παύλος Μελάς, ερήμην της λήθης και της ακριδείας μας, ανήκει στον νεοελληνικό Μύθο, «γιατί ο μύθος είναι η αλήθεια, αυτό που μένει όταν ξεχνάμε τα πάντα» (Ν. Γ. Πεντζίκης, «Υδάτων υπερεκχείλιση»).

Την εβδομάδα που μας πέρασε ήταν η επέτειος του θανάτου του Παύλου Μελά. Η επέτειος πέρασε στα μουλωχτά. Το κατανοώ. Μην σας πω ότι χαιρόμαι κιόλας. Γλιτώσε τη θεσμική και θεσμοθετημένη τσαπατσουλιά του κράτους μας, που, όπως έλεγε ο πρότερος Διονύσης Σαββόπουλος, ζει φευγάτο «απ’ ό,τι ελληνικό στον κόσμο αυτόν»...

ΥΓ. Ευτυχώς συγκυρία ότι εντός του έτους θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Πατάκη, με επιμέλεια και σχόλια του φιλότιμου Νόντα Τσίγκα, ο δεύτερος τόμος από τα «κρυμμένα» ημερολόγια του Ιωνού Δραγούμη υπό τον τίτλο «Θα ζήσω καίοντας τον εαυτό μου», ο οποίος θα φωτίσει αρμοδίως και έτι περισσότερο την περίοδο και τη θυσία του απέθαντου Παύλου Μελά.

Ο κ. Θεόδωρος Παντούλας είναι συγγραφέας.

Χόλγουντ φθινό, τρομακτικό και κακόγουστο

Του ΠΑΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Από τα γελοία αλλά όχι αστεία καμώματα του Παναγιώτου που εμφανίστηκε σε βίντεο με μύτη παλιάτσου να γνωστοποιεί τη δημιουργία νέου κόμματος, μέχρι το ιλαροτραγικό, χολιγουντιανού τύπου show, που με την αντιπροσωπευτική του κυδαιότητα έσπασε στο Σαρμ Ελ Σέιχ για να ανακοινώσει τάχα την ειρήνη στη Μέση Ανατολή ο εγωπαθής πρόεδρος των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τραμπ, η τσιρκοποίηση της πολιτικής έφτασε εντός και εκτός Κύπρου σε κορύφωση την εβδομάδα που πέρασε. Μπορεί φυσικά ο Φειδίας ως παλιάτσος και ο Τραμπ ως ειρηνοποιός να είναι δύο περιστατικά ασύγκριτα σε έκταση και σημασία, πηγάζουν όμως από το ίδιο γκροτέσκ φαινόμενο της γελοιοποίησης της πολιτικής σε σοκαριστικά πρώτο επίπεδο. Ζούμε την εποχή πρωτοφανούς γραφικότητας στη δημόσια σφαίρα, και όσο πιο αμόρφωτος, όσο πιο θρασύς και όσο πιο αδαής εμφανίζεσαι, τόσο μεγαλύτερη προβολή και σημασία εισπράττεις και παίρνεις.

Από τη δημιουργία δηλαδή ενός νέου κόμματος στη μικρή Κύπρο μέχρι γιγαντιαία γεγονότα τεράστιας γεωπολιτικής έντασης και σημασίας, όπως η —επίσης γελοία αλλά όχι αστεία— φιέστα που έσπασε ο διαταραγμένος πλανητάρχης στην Αίγυπτο για την πνιγμένη στο αίμα Λωρίδα της Γάζας, καθίσταται ξεκάθαρο πως η νηφαλιότητα και ο ορθολογισμός πέφτουν παντού σε κωματώδη κατάσταση. Ζήτω η δημαγωγία και ο λαϊκισμός. Ειδικά για τον τραγέλαφο της λεγομένης Συνόδου Ειρήνης στην Αίγυπτο, τι να πρωτοσκολιάσει κανείς και με τι στομάχι: Την αποθέωση στην ισραηλινή Κνεσέτ, νωρίτερα την ίδια μέρα, των μεγαλύτερων μακελάρηδων των ημερών ως των μεγαλύτερων ειρηνοποιών; Ή το ότι με το γνωστό ύφος κακομαθημένου πεντάχρονου που τον χαρακτηρίζει, ο Ντόναλντ Τραμπ συνεχάρη εν μέσω θερμού χειροκροτήματος κιόλας τον Νετανιάχου για την εξαιρετική (amazing) χρήση που έχει κάνει των αμερικανικών οπλικών συστημάτων; Συγχαρητήρια δηλαδή κύριε Πρωθυπουργέ για τις χιλιάδες αμάχους που έχετε δολοφονήσει, το κάνετε με μεγάλη επιτυχία και αποτελεσματικότητα και μπράβο σας. Και να το λέει χωρίς κανένα νητικό φραγμό, χωρίς ίκνος αναστολής. Το ότι, δε, κανονικοποιήθηκε εντελώς το εξωφρενικό αφήγημα για την πολύπαθη Λωρίδα της Γάζας ως ένα... εξαιρετικό φιλέτο προς αξιοποίηση, ενόσω ακόμα δεν ξέρω κι εγώ πόσες χιλιάδες διαμελισμένοι νεκροί βρίσκονται θαμμένοι κάτω από τα ερείπια, δεν ξέρω αν αξίζει να το σχολιάσουμε ή θα ακουστεί μείζον και διδακτικό να το πράξουμε...

Η θεοποίηση του Ερντογάν από τον Τραμπ ως ενός ακόμη γκράντε ειρηνοποιού και η αναγγελία ότι οι αρχές της Τουρκίας ανακοίνωσαν την Πέμπτη πως έχουν αρχίσει να αναπτύσσουν ειδικούς προκειμένου να ανακτηθούν πτώματα θαμμένα στα συντρίμια της Γάζας είναι μια άλλη είδηση που, ειδικά για εμάς στην Κύπρο, καλό θα ήταν να μείνει ασχολίαστη... Για να μη μηδενίζονται φυσικά τα πάντα, ασφαλώς η εφαρμογή της εκκευρίας, για όσο διαρκέσει, ελπίζουμε για πάντα, είναι μια θετική εξέλιξη, όπως εξαιρετικά χαρμόσυνη και ανακουφιστική ήταν η είδηση για απελευθέρωση των χιλιάδων Παλαιστινίων και των είκοσι Ισραηλινών που μετά από αδιανόητες κακουχίες και βάσανα επέστρεψαν σπίτι τους. Σε τι σπίτι επέστρεψαν οι Παλαιστίνιοι, ας το αφήσουμε επίσης ασχολίαστο. Είναι όμως σίγουρα σημαντικό που μετά από δύο χρόνια τα παιδιά της Γάζας ξύπνησαν χωρίς τον εκκωφαντικό ήχο των στρατιωτικών drones και των ισχυρών πολυνεκρων εκρήξεων πάνω απ' τα κεφάλια τους. Ευχή και επιθυμία κάθε νουνεχούς ανθρώπου η εκκευρία να διαρκέσει και η ειρήνη να επικρατήσει για όλους τους λαούς στην πολύπαθη περιοχή. Με τα ναρκισσιστικά, αρρωστημένα τερτίπια του Τραμπ και την πολυπλοκότητα του ζητήματος κρατάμε μικρό καλάθι, δεν παύουμε ωστόσο απ' το να ελπίζουμε.

Ένα από τα ευστοχότερα σχόλια των ημερών το έκανε νομίζω ο καθηγητής Πολιτικών Επιστημών στο Αριστοτέλειο, Νικόλας Σεβαστάκης: Πρόκειται, είπε, «για την εποχή των ντίλερ σε όλα τα επίπεδα, όπου μετά το στρατιωτικό όργιο έρχεται ο εμπορικός πυρετός και στο ενδιαμέσο η αποθέωση των ενόχων».

Υ.Υ. Το γεγονός ότι αρκετά στήθη στην Κύπρο φούσκωσαν από περηφάνια για την ιστορική επιτυχία του Χριστοδουλίδη να αποτελέσει μέρος του τραγέλαφου στο Σαρμ Ελ Σέιχ, εκτιμώ πως είναι ενδεικτικό της παρακμής που, μαζί με τον υπόλοιπο κόσμο, βιώνουμε κι εμείς ως κράτος και κοινωνία.

demetriadesp@sppmedia.com

ΕΡΩΤΗΤΕΡ ΓΚΙΛΑΜ

Αφghanοί πρόσφυγες περιμένουν σε φορτηγά το άνοιγμα των συνόρων στο Τσαμάν του Πακιστάν. Τα πακιστανο-αφγανικά σύνορα παραμένουν κλειστά μετά από τις πρόσφατες συνοριακές συγκρούσεις. Το Πακιστάν και η κυβέρνηση των Ταλιμπάν του Αφγανιστάν συμφώνησαν σε 48ωρη εκκευρία στις 15 Οκτωβρίου.

Κόσμος εν κινήσει...

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Ισραήλ - Τουρκία: Δύο ιστοσελίδες ριχνουν φως στο παρσκήνιο. Ο τίτλος: «Βαθιές διεργασίες επαναπροσέγγισης Τουρκίας - Ισραήλ» (SoL Haber, πάνω σε δημοσίευμα από Yediot Aharonot). Ισραήλ, ρεπορτάζ της Yediot Aharonot: «Ο αρχηγός της MIT Ιμπραχίμ Καλίν («η σκιά του Ερντογάν»), θέλει να αποκαταστήσει σταδιακά τις σχέσεις με το Ισραήλ, ξεκινώντας με ανταλλαγή πρέσβων και επανέναρξη πτήσεων της Turkish Airlines προς το Τελ Αβίβ. Μάλιστα, φέρεται να έχει στενή επαφή με κορυφικούς Ισραηλινούς αξιωματούχους, όπως τον αρχηγό της Μοσάντ Ντέντι Μπαρνέα και τον σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας Τσάχι Χανέγκμπι. Ισραηλινή πηγή φέρεται να τον περιγράφει ως «έξυπνο, με αξίες και χωρίς μίσος για το Ισραήλ», ενώ άνθρωποι του περιβάλλοντός του λένε πως «θέλει να ρίξει τους τόνους και να φέρει πίσω τους τουρίστες και τα αεροπλάνα», ενώ, σύμφωνα με το ρεπορτάζ, προετοιμάζει την αποστολή εργατών για την ανοικοδόμηση της Γάζας. Χαρακτηριστική είναι η φράση που είπε ο Ερντογάν στον Ι. Καλίν στο Σαρμ Ελ Σέιχ: «Μην φύγεις από το Σαρμ χωρίς συμφωνία!» (www.edotourkia.gr).

Την Παρασκευή 17 Οκτωβρίου ο Γερμανός υπουργός Εξωτερικών Γιόχαν Βάντεφουλ πήγε στην Άγκυρα για διμερή και περιφερειακά ζητήματα, ειδικότερα, συνομιλίες για την πώληση αεροσκαφών Eurofighter. Τον Ιούλιο, η Τουρκία και το Η.Β. υπέγραψαν μια προκαταρκτική συμφωνία που θα επέτρεπε στην Άγκυρα να χρησιμοποιεί αεροσκάφη Eurofighter Typhoon, τα οποία παράγονται από μια κοινοπραξία Γερμανίας, Βρετανίας, Ιταλίας και Ισπανίας. Η Γερμανία άνοιξε τον δρόμο για την παράδοση 40 αεροσκαφών Eurofighter στην Τουρκία («Χουριέτ», 15/10). Η επίσκεψη Βάντεφουλ στην Αθήνα (13 Οκτωβρίου) αναβλήθηκε λόγω Σαρμ Ελ Σέιχ, ωστόσο, το ρεπορτάζ της «Καθημερινής» έριξε φως μια ημέρα πριν: «Παρανέσεις και από το Βερολίνο, προκειμένου να καμφθούν οι αντιδράσεις της Αθήνας και να μην μπλοκάρει τη συμμετοχή της Άγκυρας στα δάνεια του κανονισμού SAFE για την ευρωπαϊκή άμυνα, θεωρείται πολύ πιθανό ότι θα κομίσει και ο ΥΠΕΕ της Γερμανίας Γιόχαν Βάντεφουλ. Με τη Γερμανία συντάσσονται ουσιαστικά οι υπόλοιπες τρεις από τις τέσσερις μεγάλες χώρες της Ε.Ε. Η Ιταλία, η Ισπανία και η Πολωνία επιθυμούν την ενίσχυση των σχέσεων με την Τουρκία στον αμυντικό τομέα. Πρακτικά, οι υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. στηρίζουν τη συνεργασία με την Τουρκία, καθώς θεωρούν ότι το κράτος με τον δεύτερο μεγαλύτερο στρατό στο ΝΑΤΟ, και με μια αμυντική βιομηχανία σε άθηση είναι ιδανικός εταίρος για την Ευρώπη». Οι επαφές πυκνώνουν καθώς «πλησιάζει η λήξη της προθεσμίας (30 Νοεμβρίου) για τις χώρες που επιθυμούν δάνεια μέσω του SAFE, ώστε να γίνει άμεση αξιολόγησή τους από το Ευρωπαϊκό Συμβού-

λιο» («Καθημερινή», 15/10).

Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, την επομένη της συμφωνίας για εκκευρία στη Γάζα, σημείωσε μια πρόταση «που άπτεται έξι συγκεκριμένων προτάσεων σε τρεις τομείς: στους τομείς της ασφάλειας, της ανοικοδόμησης και του ανθρωπιστικού τομέα, πάντοτε σε σχέση με το σχέδιο του Αμερικανού προέδρου. Η Κύπρος θέλει να αξιοποιήσει εκείνα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που της προσδίδουν οι μηχανισμοί, υποδομές, γεωγραφία και διπλωματική της θέση, και πάλι για να παρουσιάσει στη διεθνή κοινότητα συγκεκριμένες λύσεις και προτάσεις προς υλοποίηση».

Τα «συγκριτικά πλεονεκτήματα» της Κύπρου, όπως καταγράφονται πιο πάνω, είναι διατυπωμένα εξαιρετικά εύστοχα. Αν προτείνεις τα εξαιρετικά για τη Γάζα, γιατί τα ίδια εξαιρετικά δεν τα επεξεργάζεσαι για το δικό σου, άλυτο ζήτημα, ώστε να τα επενδύσεις στην προοπτική της επίλυσής του; Ό,τι είδαμε στη Γάζα, το είδαμε πριν στο Κραν Μοντάνα —τηρουμένων των αναλογιών— με το «Πλαίσιο Γκυτέρες», ως το κατέθεσε στα μέρη ο γ.γ. των Η.Ε., 30/6/17. Σημείο 1: «Σχετικά με την ασφάλεια, νομίζω ότι θα πρέπει να ξεκινήσουμε να αναγνωρίζουμε ότι χρειαζόμαστε ένα καινούργιο σύστημα εγγυήσεων, όχι τη συνέχιση του παλιού. Πιστεύω ότι χρειαζόμαστε τον τερματισμό του μονομερούς επεμβατικού δικαιώματος και της Συνθήκης Εγγυήσεως. Αυτή πρέπει να αντικατασταθεί από ένα στιβαρό σύστημα διασφάλισης:

το οποίο να είναι πολυμερές/διεθνές με τη συμμετοχή αρκετών χωρών (διεθνής διάσταση). Οι εγγυητριες δυνάμεις δεν μπορούν να εφαρμόσουν και να εποπτεύουν τους εαυτούς τους». Μέσα στις γραμμές αυτές («στιβαρό σύστημα διασφάλισης, με τη συμμετοχή αρκετών χωρών») συναντούμε τη μορφή του συστήματος ασφαλείας, καθώς θα «τερματίζεται» το παλιό σύστημα του «μονομερούς επεμβατικού δικαιώματος».

Ο κόσμος αλλάζει, αναζητεί λύσεις σε παλαιά προβλήματα, ωστόσο, κάθε λαός και κάθε ηγεσία, έχουν τις δικές τους ευθύνες να ξεκολλήσουν το δικό τους κάρο από την ακινσσία. Δεν αρκεί να ταξιδεύεις, μετρά μόνο το πόσο δουλεύεις πάνω στα ζητήματα, το πόσο επεξεργάζεσαι τα επιχειρήματά σου, το πόσο «ενσωματώνεις» τα διεθνή συμφέροντα στη δική σου κορυφαία προτεραιότητα. Στη νήσο δεν παρακολουθούμε τις αλλαγές, δεν εξελίσσουμε την πολιτική μας. Μαρμαρωμένες πολιτικές, στοχευμένες στο να φτιάχνουν φοβική κοινή γνώμη, έτοιμη να πιστεύει ότι η κινητικότητα είναι «επικίνδυνη». Η στρατηγική της στασιμότητας είναι η βολική, γιατί δίνει την εντύπωση ότι η πολιτικά υπεύθυνη ηγεσία δεν έχει καμία ευθύνη, αυτή, με τα φέρεται στους ώμους άλλων, στους ξένους, στους απεσταλμένους κ.λπ. Ο δρόμος της στασιμότητας οδηγεί βήμα-βήμα στον δρόμο της παραίτησης, έτσι στον δρόμο της μακρόσυρτης ήττας.

www.larkoslarkou.org.cy

The war isn't televised

Του ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Ο πρόεδρος Τραμπ πέτυχε την εκκευρία στη Γάζα και αυτό είναι, αντικειμενικά, μια μεγάλη του επιτυχία. Το μεγαλόπνοο σχέδιο των 20 σημείων που συνομολόγησε, είναι μια εξέλιξη πολύ μεγάλης δυσκολίας, με την ευθραυστη ανακωχή μάλλον να κρίνεται στο δεύτερο στάδιο εφαρμογής, που προϋποθέτει τον αφοπλισμό της Χαμάς. Ο πόλεμος στη Γάζα έχει σαφή χαμένο, τον κατευθυνόμενο από το Ιράν, λεγόμενο «Άξονα της Αντίστασης». Η Χαμάς και η Παλαιστινιακή Ισλαμική Τζιχάντ έχουν αποδυναμωθεί, αποδυναμωμένοι, χάνουν το οποίο ηθικό πλεονέκτημα ανάμεσα στον τοπικό πληθυσμό, τις υποδομές τους και τον έλεγχο στη Γάζα. Η Χεζμπολάχ στον Λίβανο ηγεσία, εν κρήνη και το στάτους του «κράτους εν κράτει» στον Λίβανο. Οι Χουθί στην Υεμένη έχουν αντίστοιχες αποδυνάμειες, ενώ η «γέφυρα» της Συρίας έχει καθεί με την πτώση του Άσσαντ. Το ίδιο το Ιράν πλήγηκε από επιθέσεις του Ισραήλ στην επικράτειά του, με την κοινωνική αναταραχή να

καθιστά ακόμη και τον νόμο για τη ματιλία μετέωρο.

Εάν ο στόχος της επίθεσης της 7ης Οκτωβρίου 2023, όπως προσωπικά πιστεύω, ήταν να αποτρέψει τη συνεργασία των χωρών της περιοχής και να πετύχει μια αραβική συστράτευση κάτω από νέα τζιχάντ, το αποτέλεσμα είναι μια τρύπα στο νερό. Η συμφωνία Τραμπ επαναφέρει το πνεύμα των συμφωνιών του Αβραάμ ακόμη πιο ενισχυμένο, πιο εκτεταμένο και —κυρίως— πιο απενοχοποιημένο.

Τα θύματα όμως αυτού του πολέμου είναι πολύ περισσότερα από την αποδυναμωμένη ιρανική κομπανία. Με ζημιές για το ίδιο το Ισραήλ, τους διενείς οργανισμούς, τις κοινωνίες μας και πάνω απ' όλα την αλήθεια και την ενημέρωση.

Το Ισραήλ, κυρίως από πλευράς κύρους και ηθικής, εφόσον δεν είχε τη σοφία να μην εξαντλήσει την ανοχή μεγάλων ομάδων του πληθυσμού, ακόμη και κυβερνήσεων του δυτικού κόσμου. Έχει εκληφθεί ως μια αιμοσταγής πολεμική μηχανή χωρίς ανθρωπιστικούς φραγμούς, ανεξάρτητα από το αν ευσταθούν

ή όχι οι κατηγορίες για γενοκτονία. Εάν —αυτή τη φορά— δείξει ρεαλισμό η ηγεσία των Παλαιστινίων, τότε το παλαιστινιακό κράτος θα γίνει πραγματικότητα. Ναι, αυτό που τους προσφέρθηκε κατ' επανάληψη από το 1948 και αυτοί το απορρίπτουν.

Τραυματισμένοι είναι οι διενείς οργανισμοί: Ηνωμένα Έθνη, Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Ερυθρός Σταυρός και Διεθνής Αμνηστία, επέδειξαν ασύγγνωστη μονομέρεια και μεροληψία. Ένα είναι να καταδικάζεις ακρότητες του Ισραήλ και άλλο να αδιαφορείς για την απρόκλητη τρομοκρατική επίθεση της 7ης Οκτωβρίου, τους 1.319 νεκρούς της και τους 250 όμηρους, πολλούς από τους οποίους είδαμε να απελευθερώνονται μόλις πριν από λίγες μέρες.

Κάτι που αφορά και μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης. Όσους έσπευσαν σε όλη τη Δύση να αγκαλιάσουν και να παρέρχουν απλόχερα άφεση κάθε αμαρτίας σε θεοκράτες τρομοκράτες. Σε δολοφόνους που πριν επιτεθούν στους εχθρούς

τους, παραβιάζουν κάθε ανθρώπινο δικαίωμα, κάθε ελευθερία και εκτελούν κάθε δικό τους άνθρωπο τολμά να εκφράζει αποψη ή να είναι διαφορετικός από τους άλλους. Όσο εσφαλμένη ήταν η τυφή και άκριτη στήριξη στο Ισραήλ, αφότου ξεπέρασε τα όρια και ισοπέδωσε ολόκληρες πόλεις, πολύ περισσότερο επαίσχυντη ήταν η στήριξη στη Χαμάς, τα «from the river to the sea» που εννοούν τον αφανισμό του Ισραήλ και η ταύτιση με τη χειρότερη μορφή δικτατορίας και φανατισμού βιώνει σήμερα ο πλανήτης. Την ίδια τη μέρα της εκκευρίας, είδαμε δεκάδες στιγγνές εκτελέσεις Παλαιστινίων στη Γάζα.

Από τον πόλεμο του Κόλπου, το 1990, η θεωρία ήταν ότι θα παρακολουθούμε τους πολέμους σε ζωντανή σύνδεση και θα έχουμε κάθε πληροφορόρηση. «The war will be televised» έλεγαν, παραφράζοντας το γνωστό απόφθεγμα «The revolution won't be televised» του Γκίλ Σκοτ-Χέρον. Όμως, στη Γάζα, αποδείχθηκε το αντίθετο. Δεν υπάρχει ούτε ένα μέσο σε όλο τον κόσμο που να παρείχε αντικειμενική και εξακριβω-

μένη πληροφόρηση του τι συμβαίνει. Όλα ενήργησαν ως μηχανισμοί προπαγάνδας, διαλαλτές ψευδών και κατασκευασμένων ειδήσεων, υπηρέτες ιδεοληψιών, ή σερβιτόροι ανεξαρτίτων πληροφοριών που «έπρεπε» να δημοσιευθούν πριν προλάβει άλλος. Όλοι στρατευμένοι και όλοι αποτυχημένοι.

Στα 20 σημεία του προέδρου Τραμπ δεν περιλαμβάνεται η ευθύνη του κάθε πολίτη του δυτικού κόσμου. Να μην καταπίνουμε αμάσπτα την κάθε πληροφορία που μπαίνει στον ανεμιστήρα της παραπληροφόρησης των ΜΜΕ και των κοινωνικών δικτύων. Τον 6ο αιώνα π.Χ., στο βιβλίο του «Η Τέχνη του Πολέμου», ο Κινέζος στρατηγός Σουν Τσου έγραφε ότι «πάσα τέχνη πολέμου βασίζεται στην απάτη». Δυόμισι χιλιάδες χρόνια μετά, αυτές οι απάτες αποδεικνύονται μεγαλύτερες από ποτέ. Με τις «πολυσπουδασμένες» και «σκεπτόμενες» κοινωνίες μας, να τρέχουν σαν στρατοί από ζόμπι να αγκαλιάσουν κάθε τέτοια, βολική δόθεν, απάτη.

michalis@michalis.com

Οι ασύμμετρες κυβερνοεπιθέσεις

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Οι ασύμμετρες απειλές είναι η νέα μορφή πολέμου, όπως εμφανίζεται στις μέρες μας. Σε ανύποπτο χρόνο, πριν από μερικούς μήνες, ο Χριστόδουλος Πρωτοπαπάς, ο διευθύνων σύμβουλος της Hellas Sat, παρουσίασε στην Επιτροπή Ελέγχου της Βουλής τις νέες δυνατότητες, αλλά και τις νέες απειλές από τους κβαντικούς υπολογιστές και την τεχνητή νοημοσύνη. Ανέφερε ότι: «Ο ηλεκτρονικός πόλεμος αποτελεί πλέον μέρος των πολεμικών συρράξεων. Σε κάθε υπουργείο Άμυνας μιας ευνομούμενης χώρας, υπάρχει ειδικός κλάδος Ηλεκτρονικού Πολέμου (Electronic Warfare) και Κυβερνοπολέμου (Cyber Warfare). Οι κυβερνοεπιθέσεις είναι οι πρώτες που ξεκινούν εναντίον των υποδομών μιας χώρας, προτού ακόμα κηρυχθεί επίσημα κάποια πολεμική σύρραξη και αποτελεί μαζί με τις πυρκαγιές και την καταστροφή των υποδομών μιας αντιπαλής χώρας, μέρος ενός ακανόνιστου πολέμου και μιας ασύμμετρης απειλής». Δεν αποτελεί μυστικό ότι βρίσκονται σε εξέλιξη, εκτός από τους ορατούς πολέμους στα πεδία των μαχών και πολλοί άορατοι πόλεμοι, με πρωταγωνιστές τους χάκερς και ένα σωρό άλλους «πανούργους» επιστήμονες, οι οποίοι πίσω από κλειστούς κυβερνητικούς «πύργους», πολεμούν είτε για να μην υποκλαπούν πληροφορίες, είτε για να υποκλέψουν πληροφορίες από αντιπάλους, μέσα από το αχανές διαδίκτυο, τις εναέριες αλλά και τις διαστημικές επικοινωνίες. Οι λεγόμενες κυβερνοεπιθέσεις εκτιμάται ότι στοιχίζουν όκι εκατομμύρια, αλλά δισεκατομμύρια ευρώ. Μερικοί υποστηρίζουν ότι το μισό έγκλημα στον κόσμο δεν γίνεται από τους κλέφτες, αλλά από τους χάκερς.

Το τελευταίο διάστημα γίναμε μάρτυρες των άπιστευτων ζημιών από τις ακινητοποιήσεις μεγάλου αριθμού αεροσκαφών στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και από την αναστολή της λειτουργίας πολλών δημόσιων υπηρεσιών στην Κύπρο. Φυσικά ούτε λόγος δημοσίως, για το ύψος της ζημιάς και των χαμένων εργατοωρών. Ο Χριστόδουλος Πρωτοπαπάς ανέφερε στην αποκαλυπτική συνεδρία της Επιτροπής Ελέγχου της Βουλής ότι: «Αναντίρρητα οι κβαντικοί υπολογιστές αποτελούν σήμερα ένα υπερόπλο στα χέρια διαφόρων κυβερνήσεων, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αποκρυπτογράφηση πολλών κατά τα άλλα ασφαλών σήμερα κρυπτογραφήσεων και για αυτό πολλές χώρες κατευθύνονται με ταχείς ρυθμούς στη θωράκισή τους με κβαντική κωδικοποίηση (Quantum Encryption) και με την ενίσχυση του “οπλοστασίου” τους με την ανάπτυξη της τεχνολογίας των κβαντικών υπολογιστών εντός της χώρας». Οι αποκαλυπτικές και εμπιστευτικές

αλήθειες λέχθηκαν, αλλά από εκεί και πέρα είναι θέμα των αρμοδίων, πόσο γρήγορα θα κινηθούν, πριν να τους προλάβουν τα γεγονότα.

Μετά τη φονική πυρκαγιά στην ορεινή Λεμεσό, διερωτάται κανείς αν η Κύπρος δέχθηκε μια ασύμμετρη επίθεση ή αν απλώς πληρώσαμε ως κράτος τις κοιτοπονηριές και την αφροσύνη των αρμοδίων. Στη λογική των ασύμμετρων επιθέσεων, λέγεται –μεταξύ μύθου και αλήθειας– ότι εντάσσονται επιθέσεις με ακτίνες από δορυφόρους, οι οποίες καίνε ολόκληρες περιοχές. Ακόμη οι σεισμοί και τα τσουνάμια, τα οποία προκαλούνται από τη διέλευση, κάτω από τη θάλασσα, αόρατων υποβρυχίων και πυραύλων, με ασύλληπτες ταχύτητες. Ακόμη σε αυτές τις θεωρίες εντάσσονται και πολλές ασθένειες, μέσω φαρμάκων και ενέσιμων σκευασμάτων. Ιστορικά όλοι οι πόλεμοι έχουν πραγματική αιτία την απόκτηση πλούτου, άρα και εξουσίας και όλοι οι πόλεμοι κερδίζονται από τις καινοτομίες στην τεχνολογία. Σπουδαίος ιστορικός, συνταξιούχος σήμερα, έλεγε πρόσφατα ότι το «θαύμα» του Μεγάλου Αλεξάνδρου οφείλεται στη «σάρισα», το μεγάλο δόρυ, το βασικό επιθετικό όπλο της μακεδονικής φάλαγγας. Το μυστικό δεν ήταν στο ξύλο κρανιάς, αλλά στο κράμα των μετάλλων της σιδερένιας αιχμής και του σαυρωτήρα, στην αντίθετη πλευρά, η οποία μπορούσε να καρφωθεί το έδαφος.

Στο Βυζάντιο είχαμε το περίφημο υγρό πυρ, το οποίο για αιώνες αποτελούσε το υπερόπλο για κάθε επίδοξο κατακτητή στην Κωνσταντινούπολη. Εφευρέθηκε από τον Καλλίνικο τον 7ο αιώνα και εκτοξευόταν με καταπέλτες στους εχθρούς. Το μεγάλο μυστικό δεν ήταν μόνο στη σύνθεση του υγρού πυρ, αλλά και στο γεγονός ότι εκτοξευόταν πεπιεσμένο και δεν έσβηνε ούτε στο νερό. Τον περασμένο αιώνα, κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, η νίκη των συμμαχικών δυνάμεων κατά της Γερμανίας, ήταν αποτέλεσμα της γρηγορότερης ανάπτυξης των αρμάτων μάχης. Κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, η ήττα της Γερμανίας, ήταν αποτέλεσμα των ρωσικών ρουκετοβόμβιδων «κατιούσα», οι οποίες ισοπέδωναν ολόκληρες περιοχές, αλλά και των αμερικανικών ατομικών βομβών, οι οποίες ισοπέδωσαν το Ναγκασάκι και τη Χιροσίμα. Η ιστορία σίγουρα θα ήταν διαφορετική αν η Γερμανία κατάφερνε να κατασκευάσει πρώτη πυρηνικές βόμβες. Και αν σήμερα ο κόσμος στροβιλίζεται στον φόβο ενός νέου παγκοσμίου, κανείς δεν ξέρει τι κρύβουν οι μεγάλες δυνάμεις, στο οπλοστάσιό τους. Το μόνο παρήγορο είναι ότι «όταν ο άνθρωπος σχεδιάζει, ο Θεός γελά». Εκεί ακριβώς σάζονται όλα και ο άνθρωπος και ο κόσμος.

kaparispan@yahoo.gr

Ανάμεσα στις γλάστρες με τους φίκους

Του δρος **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΟΥ**

Η Σύνοδος Κορυφής για την ειρήνη στη Γάζα είχε όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που αποκαλύπτουν τον τρόπο με τον οποίο κάθε ηγέτης αντιλαμβάνεται τη θέση του στο διεθνές πολιτικό γίγνεσθαι. Είχε ηγέτες με πραγματικά πυγμή και αναγνώριση, είχε άλλους που φαιδρύνουν την πολιτική, είχε εθελόδουλους και δουλοπρεπείς, είχε ηγέτες που έγιναν αντικείμενα χλευασμού, είχε ηγέτες που ο πρόεδρος των ΗΠΑ δεν συμπαθεί και είχε ηγέτες αδιάφορους, οι οποίοι είτε πήγαν για να εξασφαλίσουν μια φωτογραφία για τα προσωπικά τους μέσα κοινωνικής δικτύωσης είτε προσκλήθηκαν απλώς για να γεμίσουν το φόντο, ώστε να μην είναι άδεια η πανηγυρική φωτογραφία. Με άλλα λόγια, ζυγίστηκε η αξιοπρέπεια των ηγετών και μετρήθηκε η αξία που ο καθένας και η καθεμία προσδίδει στον εαυτό του/της.

Η έννοια της αξιοπρέπειας, βαθιά ριζωμένη στην ανθρώπινη ύπαρξη και τη φιλοσοφική σκέψη, αποκτά ιδιαίτερη σημασία στο πεδίο των διεθνών σχέσεων, ιδίως όσον αφορά τη θέση και την αναγνώριση των μικρών κρατών. Ενώ η ανθρώπινη αξιοπρέπεια έχει αποτελέσει θεμέλιο λίθο του διεθνούς δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η αξιοπρέπεια των κρατών, και ειδικότερα των μικρών, συχνά παραβλέπεται ή υποτιμάται από τις ηγεμονικές δυνάμεις.

Η φιλοσοφική θεμελίωση της αξιοπρέπειας είναι πολύπλοκη και πολυδιάστατη. Ο Ιμμάνουελ Καντ τόνισε ότι η αξιοπρέπεια έγκειται στην ικανότητα του ανθρώπου να είναι αυτόνομος και να δρα σύμφωνα με τον ηθικό νόμο, αντιμετωπίζοντας τον εαυτό του και τους άλλους ως σκοπούς και όχι ως απλά μέσα. Αν και αρχικά επικεντρωμένη στο άτομο, αυτή η καντιανή προσέγγιση μπορεί να επεκταθεί αναλογικά και στα κράτη. Ένα κράτος, ως συλλογική οντότητα που εκπροσωπεί έναν λαό, διαθέτει μια εγγενή

αξία που δεν πρέπει να υποβιβάζεται σε απλό εργαλείο για τα συμφέροντα άλλων, ισχυρότερων κρατών. Οι Herbert C. Kelman (1977) και Harold K. Jacobson (1982) υποστήριξαν ότι η ανθρώπινη αξιοπρέπεια πρέπει να αποτελεί την οργανωτική αρχή του διεθνούς συστήματος, με τον Kelman να ορίζει την αξιοπρέπεια ως την αντιμετώπιση των ατόμων ως «σκοπών καθαυτών».

Η συζήτηση περί αξιοπρέπειας στις διεθνείς σχέσεις έχει συχνά επισκιαστεί από την κυριαρχία του λόγου περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ωστόσο, η αξιοπρέπεια δεν είναι απλώς η απουσία ταπεινώσης ή υποβάθμισης, αλλά η ενεργός διεκδίκηση του σεβασμού και της αυτονομίας. Για τα μικρά κράτη, η διατήρηση της αξιοπρέπειας είναι ζωτικής σημασίας για την επιβίωσή τους σε ένα διεθνές περιβάλλον, όπου η ισχύς είναι ασύμμετρη. Η άρνηση της αξιοπρέπειας ενός μικρού κράτους από μια ηγεμονική δύναμη, ή και από τον εαυτό του, δεν αποτελεί απλώς προσβολή, αλλά υπονόμευση της κυριαρχίας και της αυτοδιάθεσής του. Ο Peter J. Smith (2003) αναλύει την έννοια της «κρατικής αξιοπρέπειας» (state dignity) στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου, υποστηρίζοντας ότι η ασυλία των κρατών είναι μια θεμελιώδης πτυχή της κυριαρχίας τους, η οποία προϋπήρχε της συνταγματικής επικύρωσης.

Η πρόκληση για τα μικρά κράτη έγκειται στο πώς μπορούν να διασφαλίσουν την αξιοπρέπειά τους απέναντι σε δυνάμεις που λειτουργούν με βάση το συμφέρον και την ισχύ. Η ιστορία είναι γεμάτη παραδείγματα μικρών κρατών που υπέστησαν περιφρόνηση ή εκμετάλλευση από μεγαλύτερες δυνάμεις. Ωστόσο, η αξιοπρέπεια δεν είναι ένα παθητικό χαρακτηριστικό που αναμένει αναγνώριση, αλλά μια ενεργός διεκδίκηση. Τα μικρά κράτη μπορούν να καλλιεργήσουν την αξιοπρέπειά τους μέσω της εσωτερικής

συναχής, της προσήλωσής στις δημοκρατικές αρχές, της διαφάνειας και της χρηστής διακυβέρνησης. Η ηθική υπεροχή που απορρέει από την προσήλωση σε αρχές και αξίες μπορεί να αποτελέσει ένα ισχυρό εργαλείο για τα μικρά κράτη, επιτρέποντάς τους να ασκήσουν επιρροή δυσανάλογη με το μέγεθός τους.

Επιπλέον, η στρατηγική εξωτερική πολιτική και η οικοδόμηση συμμαχιών είναι κρίσιμες. Τα μικρά κράτη μπορούν να ενισχύσουν την αξιοπρέπειά τους συμμετέχοντας ενεργά σε διεθνείς οργανισμούς, προωθώντας το διεθνές δίκαιο και την πολυμέρεια. Μέσω της διπλωματίας, της συνεργασίας και των καθοριστικών πρωτοβουλιών, μπορούν να δημιουργήσουν ένα δίκτυο υποστήριξης που θα λειτουργήσει ως ανάχωμα απέναντι στις πιέσεις των ηγεμονικών δυνάμεων. Η διεκδίκηση της αξιοπρέπειας δεν σημαίνει απαραίτητα αντιπαράθεση, αλλά μάλλον μια σταθερή και συνεπή στάση που βασίζεται στην αυτοεκτίμηση και την πεποίθηση στις ίσες αξίες. Η άρνηση υποταγής σε αθέμιτες απαιτήσεις, η πρόσπιση των εθνικών συμφερόντων με σεβασμό στο διεθνές δίκαιο και η διατήρηση μιας ανεξάρτητης φωνής είναι εκφράσεις της κρατικής αξιοπρέπειας.

Συμπερασματικά, η αξιοπρέπεια των μικρών κρατών δεν είναι πολυτελές ιδεώδες, αλλά πρακτική αναγκαιότητα. Μέσω της εσωτερικής ενδυνάμωσης, της ηθικής υπεροχής και της στρατηγικής διπλωματίας, τα μικρά κράτη μπορούν να διασφαλίσουν ότι η φωνή τους θα ακούγεται και τα συμφέροντά τους θα γίνονται σεβαστά. Ώστε, δηλαδή, οι ηγέτες της Ελλάδας και της Κύπρου να βρίσκονται στο προσκήνιο, και όχι στο φόντο, ανάμεσα στις γλάστρες με τους φίκους.

Ο δρ Ευάγγελος Κωνσταντέλος είναι ειδικός επιστήμονας Ηθικής και Δεοντολογίας στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ

Η ακροδεξιά αντιεπίθεση

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Το τελευταίο διάστημα οι γαλλόφωνοι χρήστες του διαδικτύου λαμβάνουν σωρεία μικρού μήκους ταινίες και μηνύματα, όλα με επεξεργασία από συστήματα τεχνητής νοημοσύνης κατά της μετανάστευσης. Ακούγονται λογικοφανή επιχειρήματα κατά των μεταναστών, κατά της φθοράς του δυτικού τρόπου ζωής, κατά της διάβρωσης του κοινωνικού και οικονομικού ιστού που επιφέρουν οι μετανάστες και εν γένει κατά της παρασιτικής, σύμφωνα με τους εμπνευστές τους, παρουσίας εκατοντάδων χιλιάδων «ξένων» στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Τα σποτάκια αυτά δεν έχουν ως μόνο στόχο την επιρροή της κοινής γνώμης στη Γαλλία, ενόψει των επερχόμενων εκλογών. Διαδίδονται μαζί, καταπιεστικά και ύστερος σκοπός τους είναι η δημιουργία εχθρικού κλίματος κατά των μεταναστών, κοινωνικής πόλωσης και καθημερινής αντιπαράθεσης με τους μεταναστευτικούς πληθυσμούς. Η επίθεση δεν απέχει πολύ από τη ναζιστική προπαγάνδα κατά των Εβραίων των δεκαετιών του 1930 και του 1940. Οι μετανάστες κατηγορούνται για όλα τα δεινά της εποχής μας, από την ακρίβεια έως την κοινωνική ανομία και την έλλειψη αλληλεγγύης, χαρακτηριστικά του ατομοκεντρικού μοντέλου της νεωτερικότητας.

Σε ένα σατιρικό φιλμάκι, παρακολουθούμε δύο Πολωνούς σε συνέντευξή τους με έναν υπάλληλο του γραφείου μετανάστευσης σε κάποια γαλλική πόλη. Η ερώτηση που απευθύνει στους δύο Πολωνούς ο υπάλληλος είναι γιατί θέλουν να εγκατασταθούν στη Γαλλία. Μήπως φταίει η έλλειψη εργασίας, η ακρίβεια, η στέγασση, η ασφάλεια; Φυσικά δεν είναι τίποτε από όλα αυτά. Οι δυο Πολωνοί απαντούν ότι δεν θα μπορούσαν να παραπονεθούν για τα παραπάνω. «Τότε γιατί;», επιμένει ο υπάλληλος. Πάירνει δε τη σατιρική απάντηση: «Γιατί στη Γαλλία μπορούμε να παραπονιόμαστε για τα πάντα». Είναι φανερό ότι το μήνυμα που περνάει είναι ότι οι Πολωνοί μετανάστες δεν έχουν τίποτε να προσφέρουν στη γαλλική κοινωνία και στη γαλλική οικονομία παρά μόνο μια διαρκή φωνή διαμαρτυρίας κατά των γαλλικών θεσμών. Το μόνο αποτέλεσμα της μετανάστευσης φαίνεται να είναι μια διαβρωτική δράση της μη ικανοποίησης των αιτημάτων των μεταναστών, οι οποίοι δεν έχουν έρθει για να προσφέρουν και να εργασθούν αλλά για να επωφεληθούν από το πλήρως ανεπτυγμένο κοινωνικό πρόγραμμα του γαλλικού κράτους. Σε επόμενο φιλμάκι, ένας αγριέμενος ρήτορας απευθύνει δόθεν ακανθώδη ερωτήματα στο κοινό που τον παρακολουθεί χειροκροτώντας, όπως γιατί δεν μπορούμε να απελάσουμε άνεργους

μετανάστες στη Γαλλία. Δεν θα έπρεπε, ρωτάει σε έντονο ύφος ο ακροδεξιός ρήτορας, να μην επιτρέπεται η παραμονή των μεταναστών σε γαλλικό έδαφος αν δεν έχουν εξασφαλίσει επαγγελματική θέση και αν δεν έχουν εισοδήματα από την εργασία τους; Συνεχίζει απαριθμώντας χώρες οι οποίες έχουν ψηφίσει παρόμοιες νομοθεσίες και διερωτάται γιατί και εμείς, οι Γάλλοι, δεν προχωρούμε σε παρόμοια μέτρα.

Οι συγκεκριμένοι ρήτορες βέβαια δεν απευθύνονται ευθέως στους μετανάστες. Απώτερος σκοπός τους είναι να καταγγείλουν το θεσμικό πλαίσιο που έχουν θεσπίσει φιλελεύθεροι και σοσιαλιστές και το οποίο προστατεύει τους μετανάστες. Καταγγέλλουν έτσι την πολιτική αδράνεια όλων των κυβερνήσεων της Πέμπτης Γαλλικής Δημοκρατίας, αφήνοντας σαφές υπονοούμενο ότι μόνο με την εκλογή της ακροδεξιάς στην εξουσία μπορούν να αλλάξουν τα πράγματα. Στοχεύουν έναν πληθυσμό κουρασμένο από την παρατεταμένη κοινωνική κρίση στη Γαλλία, έναν ευρωπαϊκό πληθυσμό ταλαιπωρημένο από την ακρίβεια και τις ανατιμήσεις λόγω της επιθετικής οικονομικής δασμών του Αμερικανού Προέδρου Τραμπ και γενικότερα μια μεσαία τάξη, η οποία βλέπει την αγοραστική της δύναμη να χάνεται από τα τέλη της δεκαετίας του προηγούμενου αιώνα. Απευθύνεται

κυρίως σε νέες και νέους, οι οποίοι δεν μπορούν πλέον να πραγματοποιήσουν τα όνειρά τους, να βρουν γρήγορα σίγουρη και καλή απασχόληση, να αγοράσουν ακίνητα, να δημιουργήσουν οικογένεια και να πλουτίσουν μέσω της εργασίας τους. Σκοπός της καμπάνιας είναι να εγείρει την αγανάκτηση των Γάλλων και των Ευρωπαίων και να στρέψει την απογοήτευσή τους και τα συναισθήματα που συνδέονται με αυτή κατά των μεταναστών. «Οι μετανάστες είναι η πληγή στο σώμα των ευρωπαϊκών κοινωνιών»: αυτό είναι το μόνο ξεκάθαρο μήνυμα μίσους των εμπνευστών της διαδικτυακής αυτής εκστρατείας.

Στα σύντομα αυτά οπτικοακουστικά προπαγανδιστικά μηνύματα δεν ακούγεται βέβαια κανένας αντίλογος. Οι κατηγορίες φαίνονται να είναι αυταπώδεικτες, χωρίς δυνατότητα απάντησης. Η αγανάκτηση του μισαλλόδοξου ρήτορα, ενισχυμένη από την τεχνητή νοημοσύνη, λειτουργεί αυτοεπιβεβαιωτικά, σαν το συναίσθημά του να είναι αξιωματική αρχή. Κανείς δεν πρέπει να αμφισβητεί την επικινδυνότητα αυτής της καλά και αστραπιαία οργανωμένης εκστρατείας μίσους. Τα φιλελεύθερα καθεστώτα δεν λειτουργούν απαγορευτικά επειδή προστατεύουν την ελευθερία του λόγου και της έκφρασης. Η ελευθερία του λόγου είναι άλωστε αυτή που μας δείχνει τη

μόνη δυνατή απάντηση, στον βαθμό που θα μπορείει να προβάλει με πειστικότητα και αμεσότητα θεωρίες που απαντούν αποτελεσματικά στα μηνύματα μίσους της ακροδεξιάς εκστρατείας. Δύο θεωρίες, μια κοινωνική και μια οικονομική, είναι σε θέση να απαντήσουν στις ψευδείς κατηγορίες και τις σοφιστείες κατά της μετανάστευσης. Η πρώτη αναφέρεται από τον Georg Simmel, ο οποίος στο έργο του «Ο ξένος» εξηγεί ότι μια κοινωνία χωρίς «ξένους» αυτοπαγιδύεται στην ίδια της την αδιαλλαξία. Οι ξένοι είναι ο κοινωνικός θεσμός που επιτρέπει σε μια κοινωνία να συνδιαλλαχθεί με τον εαυτό της, να αμφισβητήσει τον εαυτό της και να ενδυναμωθεί μέσα από μια συλλογική διαδικασία αυτοελέγχου. Πρόσφατα δε, Αμερικανοί οικονομολόγοι προτάσσουν κατά του αντιμετασταντευτικού προγράμματος Τραμπ την ιδέα της «συμπληρωματικότητας» ανάμεσα σε ντόπιους και ξένους εργαζομένους. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, όταν μετανάστες απελαύνονται, χρεούουν δύσκολα αναπληρώσιμες θέσεις εργασίας. Με τις θέσεις αυτές των μεταναστών όμως χάνονται μαζί και άλλες, ντόπιων, οι οποίες εξαρτώνται από τις εργασίες που μόνο μετανάστες κάνουν.

Ο Παναγιώτης Χριστίας είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Η τριλογία της Άννας Μαραγκού «Περπατώντας στο Βασίλειο της Σαλαμίνας», παρουσιάστηκε στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης στις 10 Οκτωβρίου, στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του υπουργού Εσωτερικών κ. Κωνσταντίνου Ιωάννου. Την εκδήλωση συνδιοργάνωσαν το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών της Κυπριακής Δημοκρατίας και το Κυπριακό Πολιτιστικό Κέντρο Βιέννης.

Η Αμμόχωστος είναι η ψυχή όλων μας

Στη Βιέννη ταξίδεψε το τρίτομο έργο της Άννας Μαραγκού «Περπατώντας στο Βασίλειο της Σαλαμίνας»

Επιμέλεια: **ΜΑΡΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΗ**

Η τριλογία της Άννας Μαραγκού «Περπατώντας στο Βασίλειο της Σαλαμίνας», παρουσιάστηκε στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης στις 10 Οκτωβρίου, υπό την αιγίδα του υπουργού Εσωτερικών κ. Κωνσταντίνου Ιωάννου. Την εκδήλωση συνδιοργάνωσαν το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών της Κυπριακής Δημοκρατίας και το Κυπριακό Πολιτιστικό Κέντρο Βιέννης. Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν, μεταξύ άλλων, η διευθύντρια του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών και Αλίκη Στυλιανού, ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αυστρία κ. Ανδρέας Ιγνατίου, μέλη του διπλωματικού σώματος κρατών μελών της Ε.Ε. και τρίτων χωρών, εκπρόσωποι της ακαδημαϊκής κοινότητας της Βιέννης και πλήθος κόσμου. Στον χώρο φιλοξενήθηκε επίσης έκθεση για την Αμμόχωστο με φωτογραφικό υλικό που παραχώρησε η κα Μαραγκού και προβλήθηκε ταινία με εικόνες από την Αμμόχωστο.

Στην ομιλία του ο υπουργός Εσωτερικών ανέφερε πως η Άννα Μαραγκού «κατορθώνει να ζωντανέψει μνήμες, να αναδειξει μνημεία και να μας καλέσει σε ένα πνευματικό ταξίδι μέσα στον χρόνο και τον τόπο», σημειώνοντας πως το έργο της αποτελεί συμβολή στη μελέτη και τη διαφύλαξη της ιστορίας μας, αλλά ταυτόχρονα και μια πράξη σεβασμού προς την πολιτιστική ταυτότητα της πολύπαθης Κύπρου, λέγοντας χαρακτηριστικά: «Η συγγραφέας και οι φωτογράφοι μάς καλούν να περιδιαβούμε μαζί τους τα μονοπάτια της Σαλαμίνας, σε ένα οδοιπορικό που είναι περισσότερο μύηση παρά μια απλή ξενάγηση. Κάθε βήμα που μας προτείνουν οι συντελεστές είναι και μια πρόσκληση να σταθούμε με σεβασμό απέναντι σε ό,τι μας διαμόρφωσε». Αναφερόμενος στις προσπάθειες για επίλυση του Κυπριακού, ο κ. Ιωάννου σημείωσε ότι, παρά την τουρκική αδιαλλαξία, η προσπάθεια του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών στην αναζήτηση λύσης βάσει του συμφωνημένου πλαισίου, «μας ενθαρρύνει να συνεχίσουμε προσπλωμένοι την προσπάθεια και να αξιοποιήσουμε τη διαπραγματευτική ευκαιρία, για να απαλλάξουμε την πατρίδα μας από το άγχος της κατοχής».

Συνεχίζοντας, ο υπουργός τόνισε πως οι προκλήσεις πολλές, έχουμε όμως την υποχρέωση να συνεχίσουμε την προσπάθεια και να διατηρήσουμε ανοικτό το παράθυρο ευκαιρίας για εξελίξεις στο Κυπριακό. «Ο Πρόεδρος της Δημο-

Ο λόγος παρουσίας του τρίτομου έργου της Άννας Μαραγκού, στη Βιέννη, μόνο τυχαίος δεν είναι, αφού όπως είπε η κα Μαραγκού, η Βιέννη σημάδεψε για καλά τη ζωή της.

κρατίας» σημείωσε ο κ. Ιωάννου, «προ-ετοιμάζεται και εργάζεται εντατικά, ώστε στην επόμενη διευρυμένη σύνοδο μετά την ανάδειξη Τουρκοκύπριου ηγέτη, να υπάρξουν αποτελέσματα που θα δρομολογούν ουσιαστικές εξελίξεις προς την κατεύθυνση της επανέναρξης των διαπραγματεύσεων, παράλληλα με την υλοποίηση ουσιαστικών μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης. Σε κάθε συνάντηση και με κάθε ευκαιρία, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μεταφέρει τη θέση ότι η Αμμόχωστος μπορεί να είναι το πιο δραστικό και έμπρακτο μέτρο οικοδόμησης εμπιστοσύνης, εάν η κατοχική Τουρκία υλοποιήσει τα σχετικά Ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ», τόνισε ο υπουργός Εσωτερικών, λέγοντας παράλληλα πως «η Αμμόχωστος αποτελεί την προμετωπίδα των προσπαθειών που καταβάλλουμε, για να διαρρήξουμε το αδιέξοδο και να δημιουργήσουμε προοπτικές για επανέναρξη των συνομιλιών». Ο κ. Ιωάννου ανέφερε πως ζητούμενο είναι η μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας σε μια διζωνική, δικονομική ομοσπονδία, με πολιτική ισότητα και με πλήρη σεβασμό στις αρχές και τις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. «Οραματιζόμαστε ένα κράτος σύγχρονο, ελεύθερο και επανενωμένο. Ένα κράτος που θα προσφέρει σε όλους τους νόμιμους πολίτες του τα ίδια δικαιώματα που απολαμβάνει κάθε

«*Μέσα από μια ιστορική αναδρομή των γεγονότων που σημάδεψαν την Αμμόχωστο και διαμόρφωσαν τον πολιτισμό και την ιστορία της Κύπρου, η συγγραφέας κατέληξε στον ξεριζωμό των κατοίκων της Αμμοχώστου πριν από 51 χρόνια, τον Αύγουστο του 1974.*»

Ευρωπαίος πολίτης, ώστε να ζουν και να δημιουργούν σε συνθήκες ειρήνης, ασφάλειας και ευημερίας».

Ζωντανεύουν ιστορίες

Ο πρόεδρος του Κυπριακού Πολιτιστικού Κέντρου Βιέννης κ. Κύρος Πατσαλίδης καλωσορίζοντας το κοινό αναφέρθηκε στα 21 χρόνια παρουσίας του Κέντρου στην αυστριακή πρωτεύουσα και την έντονη δράση του, που

στοχεύει, μέσα από εκδηλώσεις υψηλού επιπέδου, στη «συνεχή προβολή της καταπίεσης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς στην κατεχόμενη από την Τουρκία γη μας». Απευθυνόμενος στη συγγραφέα της τριλογίας και τους συνεργάτες της, ο κ. Πατσαλίδης εξήρε τη δράση τους για προβολή του Κυπριακού και του θέματος της Αμμοχώστου στην Κύπρο και το εξωτερικό. Μέσα από το τελευταίο έργο της κας Μαραγκού, πρόσθεσε, «ζωντανεύουν ιστορίες, μνήμες, εμπειρίες, από τους τόπους που αγάπησες και αγαπήσαμε τόσο πολύ στην κατεχόμενη γη μας, στην Αμμόχωστο και όχι μόνο, τα οποία θα ζωντανέψουν για πρώτη φορά, απόψε, εδώ, στο κεντρικό Πανεπιστήμιο της αγαπημένης σου Βιέννης». «Εμείς, όσο αναπνέουμε στη γη των προγόνων μας και κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες, θα αγωνιζόμαστε ασταμάτητα και με υπευθυνότητα για την ελευθερία της κατεχόμενης γης μας. Η πόλη της Αμμοχώστου είναι η ψυχή όλων μας και χωρίς ελεύθερη Αμμόχωστο δεν μπορεί να υπάρξει ελεύθερη Κύπρος», είπε χαρακτηριστικά στον χαιρετισμό του ο κ. Πατσαλίδης.

Πόθος για επιστροφή

Στην παρουσίαση της τριλογίας της, η συγγραφέας κα Άννα Μαραγκού ευ-

χαρίστησε τον Αμμοχωστιανό υπουργό Εσωτερικών, ο οποίος έθεσε υπό την αιγίδα του την εκδήλωση. Επίσης, η κα Μαραγκού ευχαρίστησε και το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, στο πρόσωπο της διευθύντριας του, Αλίκης Στυλιανού, λέγοντας: «Η όλη εκδήλωση οργανώθηκε με πολύ αγάπη και ευαισθησία από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών και θέλω, αγαπητή κυρία Στυλιανού, να σας συγχαρώ για το όλο έργο σας που αγκαλιάζει και προβάλλει επάξια τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό το καλλιτεχνικό και λογοτεχνικό πρόσωπο της Κύπρου».

Ο λόγος παρουσίας του τρίτομου έργου της Άννας Μαραγκού, στη Βιέννη, μόνο τυχαίος δεν είναι, αφού όπως είπε η κα Μαραγκού, η Βιέννη σημάδεψε για καλά τη ζωή της. «Ο Αμμοχωστιανός πατέρας μας έφθασε εδώ το 1925 για να σπουδάσει ιατρική και απόλαυσε κάθε στιγμή της πολychρονης παραμονής του. Η Βιέννη ήταν γι' αυτόν η δεύτερή του πατρίδα, και όταν επέστρεψε στο νησί χρόνια μετά, διορίστηκε γενικός πρόξενος της Αυστρίας. Μεγάλωσε εμάς, τις τρεις κόρες του, das drei madelhaus μέσα στα πρότυπα της αυστριακής παράδοσης. Διδασχθήκαμε τη γερμανική γλώσσα με τη μουσικότητα της αυστριακής προφοράς, μεγαλώσαμε μέσα στη μουσική του Στράους και την τέχνη του Κλιμτ και γνωρίσαμε κάθε γωνιά της Αυστρίας». Στη συνέχεια η συγγραφέας έκανε εκτενή αναφορά στους 37 αιώνες πολιτισμού της πόλης της Σαλαμίνας και της Αμμοχώστου.

«Η Αμμόχωστος είναι η Σαλαμίνα, όπως η Σαλαμίνα είναι η Αμμόχωστος. Η Σαλαμίνα είναι η συνέχεια, η μετεξέλιξη των τριών άλλων πόλεων στον ίδιο χώρο: της προϊστορικής Έγκωμης, της Αρσινόης των Πτολεμαίων και της μετέπειτα Βυζαντινής Κωνσταντίας, της πρωτεύουσάς μας τότε», εξήγησε η κα Μαραγκού.

Στις σελίδες των τριών βιβλίων, συμπλήρωσε η συγγραφέας, εξελίσσεται η πορεία και η μοίρα της ανατολικής μας παρείας από την εποχή του Χαλκού μέχρι τη μέρα που το βιβλίο εκτυπώθηκε το 2024. Μέσα από μια ιστορική αναδρομή των γεγονότων που σημάδεψαν την Αμμόχωστο και διαμόρφωσαν τον πολιτισμό και την ιστορία της Κύπρου, η συγγραφέας κατέληξε στον ξεριζωμό των κατοίκων της Αμμοχώστου πριν από 51 χρόνια, τον Αύγουστο του 1974, μεταφέροντας με γλαφυρότητα τον πόθο για απελευθέρωση και επιστροφή στην αγαπημένη πόλη της Αμμοχώστου.

«Εμείς, όσο αναπνέουμε στη γη των προγόνων μας και κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες, θα αγωνιζόμαστε ασταμάτητα και με υπευθυνότητα για την ελευθερία της κατεχόμενης γης μας. Η πόλη της Αμμοχώστου είναι η ψυχή όλων μας και χωρίς ελεύθερη Αμμόχωστο δεν μπορεί να υπάρξει ελεύθερη Κύπρος» ανέφερε ο πρόεδρος του Κυπριακού Πολιτιστικού Κέντρου Βιέννης Κύρος Πατσαλίδης.

Στον χώρο φιλοξενήθηκε επίσης φωτογραφική έκθεση για την Αμμόχωστο με φωτογραφικό υλικό που παραχώρησε η κα Μαραγκού και προβλήθηκε ταινία με εικόνες από την Αμμόχωστο.

Της **ΑΝΝΑΣ ΜΑΡΑΓΚΟΥ***

[...]Θα σας μιλήσω στα επόμενα 20 λεπτά για τους 37 αιώνες πολιτισμού της πόλης, εξ άλλου για αυτήν και την πολύβουη ιστορία της γράφτηκε το βιβλίο με τίτλο «Περπατώντας στο βασίλειο της Σαλαμίνας». Πολλοί θα διερωτηθείτε γιατί ενώ το βιβλίο είναι αφιερωμένο στην Αμμόχωστο, ο τίτλος του παραπέμπει στη Σαλαμίνα. Γιατί, αγαπητοί φίλοι, η Αμμόχωστος είναι η Σαλαμίνα, όπως η Σαλαμίνα είναι η Αμμόχωστος. Η Σαλαμίνα είναι η συνέχεια, η μετεξέλιξη τριών άλλων πόλεων στον ίδιο χώρο: της προϊστορικής Έγκωμης, της Αρσινόης των Πτολεμαίων και της μετέπειτα Βυζαντινής Κωνσταντίας, της πρωτεύουσάς μας τότε. Όταν οι Οθωμανοί τον 16ο αιώνα εκδίωξαν από τη λαμπρή μεσαιωνική Αμμόχωστο τους Ορθόδοξους Έλληνες προγόνους μας, αυτοί μάζεψαν την ψυχή και το κουράγιο τους και έκτισαν λίγο πιο πέρα το Βαρώσι αλλά για αυτό θα ακούσετε πολλά και θαυμαστά σε λίγο. Αυτός είναι ο τόπος μας, είναι η επιμονή, η θέληση και η υπομονή που μας κράτησαν στον παγκόσμιο χάρτη της ιστορίας, και είναι αυτά που χαρακτηρίζουν τον κόσμο της Κύπρου, τότε και τώρα.

Από 1600 π.Χ.
μέχρι το 2024 μ.Χ.

Σε τούτο το ανατολικότερο κομμάτι του νησιού που βλέπει και ακούει τις απέναντι κοντινές ακτές εξελίχθηκαν από την αυγή της ιστορίας μας πόλεις με έναν πρωτόγνωρο πολιτισμό που οφείλεται στο μεγαλύτερο δώρο που οι θεοί έδωσαν στο νησί. Τον χαλκό. Η προϊστορική Έγκωμη, αγαπητοί φίλοι, είναι μια πολιτεία κράτος που κτίστηκε ακριβώς για να εξυπηρετήσει την εμπορία του πολύτιμου αυτού μετάλλου που βρέθηκε στα σπλάχνα της οροσειράς του Τροόδους μέσα από τη μοναδική γεωλογική της εξέλιξη.

Η πολιτεία της Έγκωμης, ο οικισμός, το λιμάνι με το αρχικό φρούριο, τα μεγάλα κτίρια, τα ιερά, το τείχος και οι πλούσιες ταφές με τα ντόπια και ξένα κτερίσματα του τότε μεσογειακού κόσμου μαζί με τις πινακίδες της γραφής, αποτελούν την πρώτη εικόνα ενός αστικού κέντρου που συναγωνίζεται επάξια τους τεράστιους γειτονικούς πολιτισμούς. Μιας πολιτείας - κράτους της Εποχής του Χαλκού, μιας πολιτικής δύναμης ικανής να φέρνει σε πέρας τη διοίκηση μιας ολόκληρης βιομηχανίας εξόρυξης και εξαγωγής χαλκού σε μεγάλες ποσότητες στους μεγάλους εμπορικούς δρόμους της Μεσογείου.

Όταν σίγησε η Έγκωμη, ίσως επειδή το λιμάνι της είχε προσχωθεί από τους δύο μεγάλους ποταμούς της Κύπρου και δεν μπορούσε ν' ανταποκριθεί στις ανάγκες του εμπορίου, ή ίσως από καταστρεπτικούς σεισμούς, οι κάτοικοι της μετατοπίστηκαν προς ανατολάς, προς τη θάλασσα και έκτισαν εκεί τη Σαλαμίνα της Κύπρου. Η παράδοση λέει ότι την έκτισε ο Τεύκρος, ο αδελφός του Αίαντα, όταν επέστρεψε από τον Τρωϊκό πόλεμο για να του θυμίζει τη δική του Σαλαμίνα στην Ελλάδα.

Η Σαλαμίνα για εμάς είναι η μεγαλύτερη απόδειξη της σχέσης της Κύπρου με την Ελλάδα, είναι η δόξα της πολιτείας του βασιλιά Ευαγόρα, είναι οι αγώνες του να ενώσει τα δέκα βασίλεια που είχαν ιδρυθεί στην Κύπρο, τόσο μεγάλη ήταν η ευδαιμονία και ο πλούτος που έφερε ο χαλκός στο νησί.

Δεν είδε την πάγκαλη Σαλαμίνα του Ευαγόρα ο Μέγας Αλέξανδρος, δεν ήλθε στο νησί. Την είδαν και την αγάπησαν οι συνεχιστές του, οι Πτολεμαίοι και τη

μετονόμασαν σε Αρσινόη, προς τιμή της γυναίκας και αδελφής του βασιλιά. Κατά τη διάρκεια της Ρωμαϊκής κυριαρχίας και ειρήνης –Pax Romana– οι Ρωμαίοι της Σαλαμίνας έζησαν μια πολυτελέστατη ζωή με γυμνάσια, παλαίστρες, θέατρα, στάδια, επαύλεις με αγάλματα, μαρμάρινες κολόνες με κορινθιακά κιονόκρανα, ψηφιδωτά και τοιχογραφίες, ενώ στο πολύβουο λιμάνι έφθαναν τα προϊόντα της Ανατολής και έφευγαν τα αγαθά της κυπριακής γης.

Όταν διαμοιράστηκε η Ρωμαϊκή αυτοκρατορία σε δυτική και ανατολική, η Κύπρος πέρασε στη Βυζαντινή κυριαρχία και ανήκε στην Αντιόχεια. Στη Σαλαμίνα άραξαν από την απέναντι ακτή ο Βαρνάβας και ο Παύλος για να διδάξουν τη νέα θρησκεία που βρήκε

Αυτός είναι ο τόπος μας,
είναι η επιμονή, η θέληση
και η υπομονή που μας
κράτησαν στον παγκόσμιο
χάρτη της ιστορίας, και εί-
ναι αυτά που χαρακτηρί-
ζουν τον κόσμο της Κύ-
πρου, τότε και τώρα.

πρόσφορο έδαφος ανάμεσα στο λαό της Κύπρου. Δύο τρομεροί σεισμοί κατεδάφισαν εξ ολοκλήρου την ένδοξη πολιτεία της Σαλαμίνας τον 4ο αιώνα μ.Χ. Ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Κωνστάντιος ανέλαβε να την ξανακτίσει και τη μετονόμασε σε Κωνσταντία. Νέο λιμάνι με περίφημα καρνάγια, νέα τείχη, ο αρχιεπίσκοπος της Κύπρου απέκτησε προνόμια από τον 5ο αιώνα μ.Χ., είμασταν μια αυτοκέφαλη Εκκλησία, η Σαλαμίνα έγινε η πρωτεύουσα του νησιού. Δυο τεράστιες βασιλικές κοσμούν την Κωνσταντία, η επιτάκτιη του Αγίου Επιφανίου που είναι η μεγαλύτερη της Κύπρου και η Καρπινόπετρα, η πιο κομψή, με αίθρια και πλατείες για τους ταξιδιώτες προσκυνητές. Τούτη τη λαμπρή περίοδο της ιστορίας της Κωνσταντίας/Σαλαμίνας σκίασαν οι αραβικές επιδρομές από τον 7ο μέχρι και τον 10ο αιώνα. Ζήτηψε ο Εμίρης της Συρίας την ευδαιμονία και το κάλλος της νέας πρωτεύουσας. Καταστράφηκαν τα παλάτια και οι βασιλικές της Κωνσταντίας και Άραβες και Βυζαντινοί συμφώνησαν να συγκυριαρχίσουν, ενώ είναι ο δικός μας ιδρώτας πλήρωνε πόρους και στους δύο.

Όταν το ευρωπαϊκό βασίλειο και η πρωτεύουσά του Ιερουσαλήμ έπεσε μαχόμενην το 1187 στον Άραβα γιγάντη Σαλάχ-Αλ-Ντίν το γεγονός αυτό άλλαξε συθέμελα και την πορεία της δικής μας ανατολικής ακτής. Ο πάπας και η Ευρώπη ολόκληρη θρήνησαν την απώλεια της πόλης των πόλεων, της Ιερουσαλήμ, και κήρυξε την έναρξη των σταυροφοριών για την απελευθέρωση των Αγίων Τόπων. Λίγα χρόνια αργότερα, η Τρι-

τη Σταυροφορία υπό τον βασιλιά της Αγγλίας Ριχάρδο Λεοντόκαρδο είναι η απαρχή μιας απίστευτης εξέλιξης της πόλης της Αμμοχώστου. Ο Ριχάρδος, αφού νίκησε τον Βυζαντινό αυτοκράτορα της Κύπρου, πούλησε το νησί πρώτα στο τάγμα των Ναϊτών και μετά στον Γουίδο Λουζινιάν σύζυγο της βασίλισσας Σίβυλλας της Ιερουσαλήμ. Έτσι όλη η Κύπρος βρέθηκε το 1192 κάτω από τη δυναστεία της γαλλικής πριγκιπικής οικογένειας των Λουζινιάν. Μετατράπηκε με τη σύμφωνη γνώμη της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας σε βασίλειο με πρωτεύουσα τη Λευκωσία, αλλά η Αμμόχωστος ήταν το σημαντικότερο εμπορικό κέντρο, το κλειδί και η καρδιά της Κύπρου.

Ανάμεσα στον 13ο και τον 15ο αιώνα η πόλη γίνεται το κέντρο του διαμετακομιστικού εμπορίου που ενώνει τη Δύση με την Ανατολή, και ενώ ο πάπας είχε κυκλοφορήσει απαγόρευση να εμπορεύονται οι ευρωπαίοι με αραβικά λιμάνια, οι Κύπριοι εκμεταλλευόμενοι το εμπόργκο, αγοράζουν και μεταφέρουν στην Αμμόχωστο όλα τα προϊόντα της Ανατολής που χρειάζεται η Δύση. «Δεν τολμώ να μιλήσω για τα πλούτη τους», καταγράφει Ludolf Von Suchen ένα Γερμανός περιηγητής το 1338. Κτιζονται τα τείχη για να προστατεύσουν το λιμάνι, τα παλάτια, οι πλατείες, ο καθεδρικός ναός του Αγίου Νικολάου, ο Άγιος Γεώργιος των Ελλήνων, ο ναός των Πέτρου και Παύλου και τόσοι άλλοι. Η παράδοση λέει ότι η πόλη είχε 365 εκκλησίες, μία για κάθε ημέρα του χρόνου. Κατοικούν εδώ, εκτός από τους Έλληνες ορθόδοξους που είναι η πλειο-

ψηφία και τους Ευρωπαίους εμπόρους, ο κόσμος της Ανατολής: Νεστοριανοί, Ιακωβίτες, Μελχίτες, Εβραίοι, Αρμένιοι, Μαρωνίτες, Βαλκάνιοι, το λιμάνι είναι η καρδιά της πόλης και υπάρχει ένας κοινός παρονομαστής που λέγεται «εμπόριο και κέρδος».

Για 91 χρόνια η Γένουα κατέχει πρώτα την Αμμόχωστο και μετά όλη τη διοίκηση του νησιού, ενώ οι Σουλτάνοι της Αιγύπτου που ενοχλούνται από τις συχνές επιδρομές των ευρωπαίων πειρατών ζητούν από τους Λουζινιάν να τους προστατεύσουν. Όταν αυτό δε γίνεται οι Μαμελούκοι της Αιγύπτου κυριεύουν το νησί το πυρπολούν απ' άκρη εις άκρη, και καταστρέφουν ανάμεσα σε άλλα και το παλάτι της Αμμοχώστου. Από το 1426 το νησί πληρώνει αμύθητα ποσά ως φόρο υποτέλειας δημιουργώντας τεράστια οικονομικά προβλήματα στο βασίλειο.

Ο Ιάκωβος Β΄ ο είναι ο τελευταίος Λουζινιάν. Είναι ο νόθος γιος του Ιωάννη Λουζινιάν και της ερωμένης του Μαρριέττας, ενώ από τον γάμο του με την Ελένη Παλαιολογίνα έχει μια κόρη, την Καρόλotta, νόμιμη διάδοχο του θρόνου. Ο Ιάκωβος Β΄ αφού καταφέρνει να διώξει τους Γενουάτες με τη βοήθεια του Σουλτάνου, στέφεται βασιλιάς, διώχνει την αδελφή του που είναι η κληρονόμος του θρόνου, βρίσκει όμως τα ταμεία του κράτους άδεια. Για να αντεπεξέλθει παντρεύεται την Αικατερίνη Κορνάρο, την πλούσια κόρη της Βενετίας. Το βασίλειο είναι ανόστατο από τον εμφύλιο ανάμεσα στον Ιάκωβο και την αδελφή του Καρόλotta, η Βενετία ως η μεγαλύτερη ναυτική δύναμη της Μεσογείου

συνειδητοποιεί τη δύναμη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και επεμβαίνει, απομακρύνει την Αικατερίνη από τον θρόνο που έχει κληρονομήσει από τον σύζυγό της, και αναλαμβάνει την κυριότητα του νησιού το 1489.

Ο καπετάνιος της Αμμοχώστου είναι πια ο καπετάνιος της Κύπρου. Ο Ενετός Μαρκαντώνιος Βραγαδίνος προετοιμάζει την πόλη για την οθωμανική απειλή, ενισχύει τα τείχη και τους προμαχώνες και ζητάει βοήθεια από τη Βενετία, γιατί αντιλαμβάνεται ότι το νησί είναι το τελευταίο προπύργιο της χριστιανοσύνης, ενώ η οθωμανική απειλή είναι προ των πυλών. Η πόλη αντιστέκεται για 11 μήνες σε μια πρωτόγνωρη πολιορκία από ξηρά και από θάλασσα, η βοήθεια από τη Βενετία δεν ήλθε ποτέ και παραδόθηκε τον Σεπτέμβριο του 1571.

Η πόλη δεν έπεσε, κατά γενική απόφαση της Università, της συμβουλίας της πόλης και του καπετάνιου της Αμμοχώστου παραδόθηκε στον Λαλά Μουσταφά. Οι Οθωμανοί επέτρεψαν στους Ευρωπαίους να φύγουν, όσοι ξένοι Ευρωπαίοι ή άλλοι επέλεξαν να παραμείνουν στην πόλη έπρεπε αναγκαστικά να εξισλαμισθούν. Οι Έλληνες ορθόδοξοι κάτοικοι της Αμμοχώστου, η πλειοψηφία δηλαδή, εκδιώχθηκαν και στάλθηκαν να κατοικήσουν έξω από την πόλη, στο varos, που σημαίνει πρόστιο στην τουρκική γλώσσα. Μάζεψαν ό,τι είχαν και δεν είχαν και άρχισαν μια νέα ζωή εκεί που ήταν τα περιβόλια τους και τα άφθονα νερά.

Η μεσαιωνική Αμμόχωστος έμεινε κάτω από οθωμανική κυριαρχία για τρεις ολόκληρους αιώνες. Ο καθεδρικός ναός του Αγίου Νικολάου μετετράπηκε τζαμί όπως και οι άλλες καθολικές εκκλησίες. Η πόλη είχε ερειπωθεί εντελώς από τους κανονιοβολισμούς, το λιμάνι συνέχισε να λειτουργεί, αλλά ήταν πια μια σκιά του παλιού της μεγαλείου. Το 1878 το νησί δόθηκε από τους Οθωμανούς στη Μεγάλη Βρετανία για να το διοικήσει σε αντάλλαγμα την προστασία της Βρετανίας προς την Τουρκία σε περίπτωση επίθεσης από τη Ρωσία.

Εκεί γεννήθηκαν οι πρόγονοί μας, προστέθηκαν οικογένειες από τα Ιόνια νησιά, το έδαφος ήταν πρόσφορο όπως και το πείσμα και το σθένος των κατοίκων του Βαρώσιου και αντάμα έφτιαξαν μια πόλη, αντάξια της παλαιάς, στις όχθες ίσως της πιο όμορφης παραλίας της Κύπρου. Εκεί πάνω στην «άμμο τη ξανθή» που λέει και ο ποιητής μεγάλωσαμε και εμείς, όπως και εσείς, κύριε υπουργέ. Ήταν μια πόλη με μια μοναδική και ανεπανάληπτη φυσιογνωμία, ένα εμπορικό δαιμόνιο, μια πνευματικότητα που πρωτόγνωρη για την εποχή. Είναι το Βαρώσι και το λιμάνι του που στήριξε οικονομικά τη νεοσύστατη δημοκρατία του 1960, είναι στο Βαρώσι που άνηψε ο πρώτος τουρισμός, είναι το Βαρώσι και οι φιλοπρόδοοι κάτοικοι που φιλοξένησαν τον νομπελίστα Γιώργο Σεφέρη, είναι το Βαρώσι με τα σχολεία και τα Λύκεια του, τις δημοτικές και ιδιωτικές βιβλιοθήκες και πινακοθήκες που μεγάλωσαν μια νέα γενιά λογοτεχνών και καλλιτεχνών για τους οποίους φημίζεται η Κύπρος.

Από αυτήν την λαμπρή πόλη εκδιώχκαμε από τον τουρκικό στρατό κατοχής τον Αύγουστο του 1974, εμείς οι νόμιμοι κάτοικοι της, πριν 51 χρόνια.

*Εκτενές απόσπασμα από την ομιλία της Άννας Μαραγκού για την παρουσίαση του τρίτου έργου της «Περπατώντας το Βασίλειο της Σαλαμίνας», που πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης, στις 10 Οκτωβρίου 2025.

Ο **Κυριάκος Μητσοτάκης** ανάμεσα σε ηγέτες κρατών που κλήθηκαν στη σύνοδο του Σαρμ ελ Σείχ της Αιγύπτου για την κατάπαυση του πυρός στη Γάζα, τη Δευτέρα. Η κινητικότητα που αναπτύσσει ο αμερικανικός παράγοντας στην περιοχή φαίνεται ότι αποτέλεσε κίνητρο για την Αθήνα να προβεί στην πρωτοβουλία για ένα φόρουμ παράκτιων κρατών της Ανατολικής Μεσογείου.

Το κουιντέτο και οι σκόπελοι

Γιατί η Αθήνα προτείνει διάσκεψη για την Ανατολική Μεσόγειο – Τα ενεργειακά σχέδια και η επιρροή των ΗΠΑ

ΤΟ ΠΟΚΕΡ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ**

Το σχέδιο μιας αμερικανικής διαμεσολάβησης για τη διακεκαυμένη ζώνη από τη Μαύρη Θάλασσα έως τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική και, αναπόφευκτα, την Ανατολική Μεσόγειο δεν γεννήθηκε χθες. Ήδη από το τέλος του Ψυχρού Πολέμου οι Αμερικανοί ήθελαν να δημιουργήσουν διάφορους «διαδρόμους» συνεργασίας στον κόσμο που αναδυόταν. Τα τελευταία 25 χρόνια, τα δεδομένα στην περιοχή έχουν αλλάξει ραγδαία και τα σχέδια αυτά ήλθαν με διάφορους τρόπους (ανολοκλήρωτα παραδείγματα αυτών έχουν καταγραφεί και πρόσφατα όπως ο EastMed, ο IMEC κ.λπ.) είτε από την Ουάσιγκτον είτε από τις Βρυξέλλες και την Ε.Ε. Σε ανύποπτο χρόνο, σχέδια για τη συνεννόηση ανάμεσα στις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου είχε συνεισφέρει και η τουρκική πλευρά, αν και κάπως απρόθυμα, κυρίως για να αποσείσει την κατηγορία της αδιαλλαξίας έναντι των γειτόνων.

Η πρώτη αντιδραση

Η ανακίνηση μιας τέτοιας πρωτοβουλίας από τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, την περασμένη Πέμπτη, κατά την προ ημερησίας διάταξης συζήτηση στη Βουλή, δεν συμβαίνει σε γεωπολιτικό κενό, αλλά αποτελεί ενεργή προσπάθεια της Αθήνας να διαμορφώσει το πλαίσιο πιθανών διαπραγματεύσεων για τις θαλάσσιες ζώνες στην Ανατολική Μεσόγειο. Γι' αυτό, άλλωστε, την Παρασκευή η κυβέρνηση έσπευσε να διευκρινίσει ότι εκείνο που προτείνει η ελληνική πλευρά είναι επί της ουσίας ένα πενταμερές σχήμα με τη συμμετοχή Ελλάδας, Τουρκίας, Αιγύπτου, Λιβύης, αλλά και της Κυπριακής Δημοκρατίας, η οποία δεν μπορεί να αποκλειστεί. Οι πρώτες αντιδράσεις της Τουρκίας ήταν, φυσικά, αναμενόμενες, καθώς η Αγκυρα δεν επιθυμεί τη συμμετοχή της Λευκωσίας, αν στο τραπέζι δεν έχει θέση και το ψευδοκράτος.

Η άριστη σχέση των προέδρων των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ και Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, όπως αυτή αποτυπώθηκε και στη συμφωνία που επέτρεψε στην Αγκυρα να επισημοποιήσει την επιρροή και παρουσία της και στη Γάζα, προφανώς προκαλεί ανησυχία στην

Αθήνα. Η εκπνερασμένη βούληση του κ. Τραμπ να αξιοποιήσει τη δεύτερη θητεία για την επίλυση διαφόρων διεθνών διενέξεων, θερμών ή «παγωμένων», είχε από καιρό απασχολήσει την ελληνική διπλωματία, η οποία αντιλαμβάνονταν ότι μια μεσολάβηση και στα ελληνοτουρκικά δεν θα πρέπει να αποκλείεται. Η απευθείας γραμμή ανάμεσα στους κ. Τραμπ και Ερντογάν δημιουργεί ερωτήματα και στην ελληνική διπλωματία για το τι ακριβώς μπορεί να συζητούν και, κυρίως, αν ο πρόεδρος της Τουρκίας επιχειρεί να πείσει τον πρόεδρο των ΗΠΑ για την ανάγκη κάποιας διευθέτησης στην Ανατολική Μεσόγειο.

Μάλιστα, εντός και εκτός του υπουργείου Εξωτερικών καταγράφονταν διαρκείς συζητήσεις σχετικά με την ανάγκη η Αθήνα να μη βρεθεί ενώπιον τετελεσμένων, εν προκειμένω κάποιες φόρμουλας που θα αντικατοπτρίζει τις απόψεις της Αγκυρας. Η αναφορά του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη, την περασμένη Πέμπτη, για «φόρουμ παράκτιων κρατών» και εν συνεχεία η διευκρίνιση ότι πρόκειται για ένα πενταμερές σχήμα με τη συμμετοχή Ελλάδας, Τουρκίας, Αιγύπτου, Λιβύης και της Κυπριακής Δημοκρατίας (και με νηπρή

εξαιρεση το Ισραήλ) με θεματικές την οριοθέτηση θαλασσιών ζωνών, το μεταναστευτικό, την πολιτική προστασία, τη συνδεσιμότητα και την προστασία του περιβάλλοντος, αποτελούν μέρος αυτής της προσπάθειας της Αθήνας να τοποθετηθεί εμπροσθοβαρώς, δίκως, όπως όλα δείχνουν, να έχει γίνει κάποια ουσιαστική προετοιμασία σχετικά με την πιθανή μακροπρόθεσμη εξέλιξη ενός τέτοιου εγχειρήματος. Στη κυβέρνηση φαίνεται να εκτιμάται πως με τον τρόπο αυτόν η Αθήνα αποκτά κάποιο στρατηγικό πλεονέκτημα σε μια πιθανή συζήτηση για την ετοιμότητα της Ελλάδας να διαπραγματευθεί, υπάρχει όμως πλήρης αντίληψη για τα όρια του εγχειρήματος υπό τις παρούσες συνθήκες.

Ο Γιώργος Γεραπετρίτης θα αναλάβει τις αμέσως επόμενες ημέρες να μιλήσει με τους ομολόγους του των άλλων τεσσάρων χωρών του πενταμερούς σχήματος που προτείνει η Αθήνα. Στο υπουργείο Εξωτερικών αντιλαμβάνονται, πάντως, ότι η πρόταση αυτή εκ των πραγμάτων δύσκολα θα γίνει επί της ουσίας αποδεκτή από τους Τούρκους, λόγω της συμμετοχής της Κυπριακής Δημοκρατίας και μόνον, ωστόσο θα πρέπει να ανα-

λάβει και το κόστος της απόρριψης μιας τέτοιας πρότασης.

Αμερικανικοί σύνδεσμοι

Αρκετοί στην Αθήνα εκτιμούν ότι παρά την κινητικότητα κάποιων στενών συνεργατών του κ. Τραμπ, οι οποίοι έχουν αναλάβει θέσεις-κλειδιά (όπως ο ανώτερος σύμβουλος για την Αφρική Μασάντ Μπούλος, ο πρέσβης των ΗΠΑ στην Αγκυρα Τομ Μπάρακ, ο απεσταλμένος για τη Μέση Ανατολή Στιβ Γουίτκοφ), οι ελληνοτουρκικές διαφορές αυτή τη στιγμή περνούν κάτω από το ραντάρ του προέδρου των ΗΠΑ, αφού αυτός έχει, εύλογα, άλλες προτεραιότητες, όπως αυτό φαίνεται άλλωστε και από το πρόγραμμά του, που αυτό το χρονικό διάστημα στρέφεται ξανά προς τον ρωσοουκρανικό πόλεμο. Σε κάθε περίπτωση, οσονούπω φτάνει στην Αθήνα και η νέα πρέσβειρα των ΗΠΑ Κίμπερλι Γκίλφοϊλ, επίσης πρόσωπο του κύκλου Τραμπ, που διαθέτει απευθείας επικοινωνία με όλους τους παραπάνω φίλους και συνεργάτες του προέδρου, με ό,τι μπορεί να συνεπάγεται αυτό για την ανακίνηση μιας ελληνοτουρκικής ατζέντας στον Λευκό Οίκο. Είναι απολύτως σαφές ότι μέρος της αμερικανικής αντίληψης για την κατάσταση αφορά την εκμετάλλευση των ενεργεια-

κών πόρων που βρίσκονται στην Ανατολική Μεσόγειο. Η Chevron ήδη έχει ανακοινώσει τη δραστηριοποίησή της σε ελληνικά ύδατα, η Exxon Mobil ερευνά σε περιοχή λιβυκής δικαιοδοσίας, ενώ οι αμερικανικές εταιρείες είναι παρούσες στη Κύπρο, στην Αίγυπτο και στο Ισραήλ.

Πληροφορίες από την Ουάσιγκτον έκαναν λόγο για δυσανεκία του ισραηλινού παράγοντα για το γεγονός ότι η πρωτοβουλία περιλαμβάνει την Τουρκία, αλλά όχι το Ισραήλ, που, όπως λέγεται, δεν είχε καν ενημερωθεί, παρ' ότι έχει ζωτικά συμφέροντα στην περιοχή και στρατηγική σχέση με την Ελλάδα. Ένα σενάριο πάντως που θα δρομολογείτο με την ενεργό εμπλοκή των ΗΠΑ θα οδηγούσε εκ των πραγμάτων σε έναν πρώτο σκόπελο, που δεν είναι άλλος από την εκκρεμότητα του Κυπριακού. Μια επιτάχυνση των διαδικασιών θα μπορούσε να οδηγήσει τη σημερινή Ουάσιγκτον σε θέσεις που θα πρόκριναν μια «λύση-εξπρές» και είναι απολύτως βέβαιο ότι ο κ. Ερντογάν θα προσπαθούσε να πείσει τον κ. Τραμπ ότι, ύστερα από 51 χρόνια, το Κυπριακό μπορεί να επιλυθεί μόνο στη βάση μιας λύσης των δύο κρατών. Ο συγκεκριμένος κίνδυνος απασχολεί εμπειρους διπλωμάτες, οι οποίοι αντιλαμβάνονται ότι ο κ. Ερντογάν ήδη έχει προετοιμάσει το έδαφος προς αυτή τη κατεύθυνση.

Το αμερικανικό ενδιαφέρον

Η Chevron έχει ανακοινώσει τη δραστηριοποίησή της σε ελληνικά ύδατα, η Exxon Mobil ερευνά σε περιοχή λιβυκής δικαιοδοσίας, ενώ οι αμερικανικές εταιρείες είναι παρούσες σε Κύπρο, Αίγυπτο και Ισραήλ.

Οι πυκνές επαφές του κ. Μπούλος

Ο **Μασάντ Μπούλος** είναι ανώτερος σύμβουλος του προέδρου Τραμπ για αφρικανικές υποθέσεις και εσχάτως όχι μόνον.

Ο **πρόεδρος** των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ συννηίζει να αξιοποιεί σε διάφορα πόστα μέλη της ευρύτερης οικογένειάς του ή φίλους του. Ο Μασάντ Μπούλος, γεννημένος στον Λίβανο από ελληνορθόδοξους γονείς, δραστηριοποιείται στις ΗΠΑ και στη Νιγηρία, ωστόσο βρίσκεται στον κύκλο εμπιστοσύνης του κ. Τραμπ ως συμπαίκτης. Ο 28χρονος γιος του, Μάικλ Μπούλος, παντρεύτηκε το 2022 την Τίφανι Τραμπ, κόρη του Ντόναλντ Τραμπ από τον γάμο του με τη δεύτερη σύζυγό του Μάρλα Μέιπλς. Πριν από λίγους μήνες είχε έλθει στην επιφάνεια μια περίεργη ιστορία, όπου οι δύο γαμπροί του κ. Τραμπ, ο Μάικλ Μπούλος και ο Τζάρεντ Κούσνερ (σύζυγος της Ιβάνκα Τραμπ) φαίνεται να είχαν σχεδόν παρεξηγηθεί, καθώς ο πρώτος είχε επιχειρήσει να προωθήσει στον δεύτερο ένα γιο που ναυπηγείται (ακόμη) στο Πέραμα, αλλά ήταν υπερτιμολογημένο. Τελικά ο κ. Κούσνερ δεν το αγόρασε και έχει

ζητήσει τα χρήματα που προκατέβαλε πίσω, όχι από τον υιό Μπούλος, αλλά από έναν μεσάζοντα. Ως προς τον Μασάντ Μπούλος, πολύ πριν διοριστεί από τον κ. Τραμπ αρχικά ως ειδικός σύμβουλος του προέδρου και στη συνέχεια ως ανώτερος σύμβουλος για αφρικανικές υποθέσεις, ανήκε στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα, όπου επί 30 χρόνια είχε υποστηρί-

ξει διάφορες καμπάνιες. Ο κ. Μπούλος ήταν και την περασμένη εβδομάδα στην περιοχή, καθώς την Πέμπτη έγινε δεκτός από τον πρόεδρο της Αιγύπτου Αμπντέλ Φατάχ αλ Σίσι. Ο κ. Μπούλος μίλησε με τον κ. Μητσοτάκη στη Νέα Υόρκη στις 27 Σεπτεμβρίου, σε μια συνάντηση που συμμετείχαν ο υπουργός Εξωτερικών Γιώργος Γεραπετρίτης και η υφυπουργός Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου. Στη Νέα Υόρκη ο κ. Μπούλος είχε επαφές με τον πρόεδρο της Λιβύης Μοχάμεντ Μένφι, ενώ δύο εβδομάδες νωρίτερα (12 Σεπτεμβρίου) είχε υποδεχθεί στην Ουάσιγκτον αντιπροσωπεία από τη Λιβύη με κύριο θέμα συζήτησης τις επενδύσεις στη χώρα. Στις 8 Αυγούστου ο κ. Μπούλος επισκέφθηκε την Αγκυρα όπου συναντήθηκε με τον υπουργό Εξωτερικών της Τουρκίας Χακάν Φιντάν, παρουσία και του Αμερικανού πρεσβευτή στη χώρα – επίσης στενού φίλου του προέδρου των ΗΠΑ – Τομ Μπάρακ.

Το καλώςδίο

Όλη αυτή η συζήτηση εκ των πραγμάτων φέρνει στην επιφάνεια και εκκρεμότητες που είναι πιο πρόσφατες, όπως η ηλεκτρική διασύνδεση Ελλάδας - Κυπριακής Δημοκρατίας. Από την Αθήνα έχει αναδειχθεί η περίπτωση των ερευνητών του «Πίρι Ρέις» στο Αιγαίο ως μια περίπτωση ευθέως ανάλογη εκείνων που διακόπηκαν στα ανοικτά της Κάσου, δηλαδή επί σπλήν υδάτων, δίκως να επηρεάζεται η υφαλοκρηπίδα κάποιου κράτους. Εφόσον επέλθει η όχι αυτονόητη επίλυση των προβλημάτων ανάμεσα στην Αθήνα και στη Λευκωσία, τότε δεν αποκλείεται να ξεκινήσουν οι έρευνες των πλοίων στα νότια και στα ανατολικά της Κάσου και της Καριάθου. Κάποιοι στην κυβέρνηση είναι αισιόδοξοι πως αυτή τη φορά η Αγκυρα δεν θα αντιδράσει. Πάνω όμως, η διαρκής αλλαγή των δεδομένων, όπως αυτά έχουν καταγραφεί λίγες μόλις εβδομάδες από την ακύρωση του τετ α τετ των κ. Μητσοτάκη - Ερντογάν, δεν δημιουργεί απολύτως καμία βεβαιότητα για την εξέλιξη των ελληνοτουρκικών σχέσεων κατά το επόμενο χρονικό διάστημα.

Πού έχει απλώσει τα πλοκάμια της η Τουρκία

ΤΟ ΠΟΚΕΡ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΑΗ

«**Δεν είναι** ανάγκη να ανακαλύψουμε τον τροχό από την αρχή! Η πρόταση του προέδρου Ερντογάν (για διάσκεψη), δίχως να περιλαμβάνεται η ελληνοκυπριακή διοίκηση της Νότιας Κύπρου (σ.σ. Κυπριακή Δημοκρατία), βρίσκεται στο τραπέζι εδώ και χρόνια», ανέφερε ανώτερη διπλωματική πηγή της γειτονικής χώρας, σχετικά με την πρόταση του Κυριάκου Μητσοτάκη για τη συνάντηση των παράκτιων κρατών της Ανατολικής Μεσογείου. Στην Τουρκία υποστηρίζουν ότι θέλουν να κατανοήσουν τις προθέσεις της Ελλάδας. Διαβάζουν θετικά την εξαγγελία της Αθήνας, αλλά περιμένουν να δουν τις λεπτομέρειες της πρότασης και να διαπιστώσουν πόσο αποφασιστική είναι η Αθήνα προς αυτή την κατεύθυνση.

«Ο Ερντογάν, για πρώτη φορά πριν από πέντε χρόνια, είχε κάνει αυτή την πρόταση για τη διάσκεψη των χωρών της Αν. Μεσογείου. Τότε υπήρχε κλίμα απόρριψης· χαιρόμαστε που τώρα υπάρχει θετική πρόθεση απέναντι στην πρόταση του προέδρου της Τουρκίας», σχολίασε στη συνομιλία μας έμπειρος πολιτικός αναλυτής της γειτονικής χώρας.

Το 2020 στον ΟΗΕ

Πράγματι, ο κ. Ερντογάν είχε κάνει την πρόταση τον Σεπτέμβριο του 2020 στην ομιλία του στον ΟΗΕ, την οποία είχε πραγματοποιήσει μέσω τηλεδιάσκεψης λόγω της πανδημίας.

«Θα ήθελα να επαναλάβω εδώ

«Πρόταση Ερντογάν»

«Πριν από πέντε χρόνια ο Ερντογάν είχε κάνει πρόταση για διάσκεψη των χωρών της Αν. Μεσογείου. Τότε υπήρχε κλίμα απόρριψης· χαιρόμαστε που τώρα υπάρχει θετική πρόθεση», λέει στην «Κ» Τούρκος αναλυτής,

την έκκλησή μας για την καθιέρωση διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ των παράκτιων χωρών στην Ανατολική Μεσόγειο. Για τον σκοπό αυτό προτείνουμε τη διεξαγωγή μιας περιφερειακής διάσκεψης, η οποία θα λάβει υπόψη τα δικαιώματα και τα συμφέροντα όλων των χωρών της περιοχής και θα συμπεριλάβει τους Τουρκοκυπρίους», είχε δηλώσει χαρακτηριστικά.

Ο πρόεδρος της Τουρκίας και οι Τούρκοι αξιωματούχοι επαναλαμβάνουν αυτή τη θέση με κάθε ευκαιρία και υποστηρίζουν ότι, μέχρι πρόσφατα, η ελληνική πλευρά δεν ήταν ιδιαίτερα θετική στην αποδοχή της – γι’ αυτό και δεν προχώρησε. Τώρα διαπιστώνουν πως η πρόταση του κ. Μητσοτάκη περιέχει σημεία στα οποία μπορεί να υπάρξει κάποια σύγκλιση απόψεων.

Τουρκικές πηγές δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο το σχήμα της διάσκεψης να είναι πιο ευρύ και να περιλαμβάνει, εκτός από τις παράκτιες χώρες, και τις ΗΠΑ, αλλά και τις εταιρείες ή τα κράτη

των οποίων οι εταιρείες πραγματοποιούν έρευνες και δραστηριοποιούνται στην Αν. Μεσόγειο. Στην ελληνική πρόταση περιλαμβάνεται και η Κυπριακή Δημοκρατία – κάτι που η Τουρκία δεν αντιμετωπίζει θετικά.

Από τις συνομιλίες μας προκύπτει ότι η Αγκυρα είναι πιο κοντά στην αμερικανική πρόταση, η οποία δεν περιλαμβάνει την Κυπριακή Δημοκρατία στο σχήμα αυτό. Πάντως, αν υπάρξουν πιέσεις για την παρουσία της Λευκωσίας, η Αγκυρα δεν θα δεχθεί καμία φόρμουλα που να μην προβλέπει, έστω και με κάποιον τρόπο, την εκπροσώπηση των Τουρκοκυπρίων και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και των συμφερόντων τους.

Πληροφορίες αναφέρουν ότι από την πλευρά των ΗΠΑ γίνονται ετοιμασίες και ήδη έχει συσταθεί ομάδα για το ζήτημα αυτό, που θα αποτελέσει μια από τις προτεραιότητες των προερχομένων στην Αγκυρα και την Αθήνα. Μια ιδέα που ακούγεται το τελευταίο διάστημα σχετικά

με το αποτέλεσμα της διάσκεψης είναι η σύσταση περιφερειακής επιτροπής, στην οποία θα υποβάλλονται όλες οι αναγγελίες για έρευνες ή έργα, κυρίως τα απαραίτητα έργα υποδομής, όπως καλώδια και οπτικές ίνες.

Στην Αγκυρα αναφέρουν πως η Τουρκία έχει αναγγείλει την υφαλοκρηπίδα της στην Αν. Μεσόγειο –αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, και του τουρκολιβυκού μνημονίου– και επιθυμεί να ενημερώνεται για οποιαδήποτε δραστηριότητα, ακόμη και για έρευνες πόντισης καλωδίων «εντός της υφαλοκρηπίδας της». Χαρακτηριστικά σημειώνουν πως «δεν μπορεί να εμφανίζεται ένα πλοίο ξαφνικά στην υφαλοκρηπίδα μας και να πραγματοποιεί έρευνες».

Από την άλλη πλευρά, γνωρίζουν πως υπάρχει η ελληνοαιγυπτιακή συμφωνία για τις θαλάσσιες ζώνες, όπως και τα σχέδια της Αθήνας που αποκαλύφθηκαν με τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και την παρουσίαση της δυνπτικής υφαλοκρηπίδας,

όπου παρατηρείται επικάλυψη διεκδικήσεων. Ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας σε δηλώσεις του στην Ιταλία είχε μιλήσει για την ανάγκη «συντονισμού» μεταξύ των χωρών.

Η ιδέα αυτής της επιτροπής, λένε έμπειροι αναλυτές, θα μπορούσε να λειτουργήσει ως μηχανισμός αποτροπής κρίσεων και συντονισμού μεταξύ όλων των παράκτιων κρατών.

Αναφέρουν ως παράδειγμα ότι, σε περίπτωση που ένα ιταλικό πλοίο θελήσει να ποντίσει καλώδιο για την Ελλάδα και την Κύπρο, θα μπορεί να ενημερώσει την επιτροπή, στην οποία θα συμμετέχουν όλες οι χώρες. Έτσι, χωρίς να απαιτείται αμοιβαία αναγνώριση της υφαλοκρηπίδας, τα έργα θα μπορούν να προχωρούν, ενώ θα υπάρχει δυνατότητα συνεννόησης για τεχνικά ζητήματα.

Προετοιμασία από ΗΠΑ

Πληροφορίες αναφέρουν ότι από την πλευρά των ΗΠΑ γίνονται ετοιμασίες και ήδη έχει συσταθεί ομάδα για το ζήτημα αυτό, που θα αποτελέσει μία από τις προτεραιότητες των Αμερικανών προερχομένων στην Αγκυρα και στην Αθήνα.

ΑΠΟΨΗ

Το περιφερειακό φόρουμ και τα όριά του

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ

Στο δυστοπικό τοπίο της Μέσης Ανατολής διαφάνηκε μια αχτίδα αισιοδοξίας μετά τη συμφωνία Ισραήλ - Χαμάς για την κατάπαυση του πυρός στη Γάζα, η οποία σε αυτή τη φάση αποτελεί επίτευγμα, ωστόσο οι προοπτικές ειρήνευσης παραμένουν ισχνές. Εχει καταστεί σαφές ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες επιδιώκουν μια συνολική σταθεροποίηση της κατάστασης στην ευρύτερη περιοχή, συμπεριλαμβανομένης της Ανατολικής Μεσογείου, χωρίς όμως να είναι απαραίτητος σε θέση ή σε διάθεση να επιβάλουν την τάξη, απαιτώντας από τους περιφερειακούς δρώντες να βρουν αυτοί τις φόρμουλες συνεννόησης.

Ο πρόεδρος Τραμπ για ένα εύλογο χρονικό διάστημα θα προσπαθήσει, μετερχόμενος διαφόρων μέσων, να επιβάλει το σχέδιό των 20 σημείων και να μην επιτρέψει σε κανένα από τα εμπλεκόμενα μέρη να το υπονομεύσει,

ώστε να αποκατασταθούν οι σχέσεις μεταξύ του Τελ Αβίβ και των σημαντικότερων περιφερειακών παικτών (κομβική η αναγνώρισή του από τη Σαουδική Αραβία), μεταξύ των οποίων και η Τουρκία, όπως και να εξευρεθεί λύση στη Συρία, η οποία θα ικανοποιεί όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, δεν θα βάλει σε περιπέτειες την υφιστάμενη προσωρινή κυβέρνηση και θα κρατήσει μακριά το Ιράν αλλά και τη Ρωσία. Επίσης, θα πρέπει ο Λίβανος να επιστρέψει σε τροχιά σχετικής κανονικότητας, μια συνθήκη που επιδιώκεται και για τη Λιβύη, αλλά είναι ακόμη εξαιρετικά πρόωρη. Εν τω μεταξύ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε μόλις την περασμένη Πέμπτη ένα πρόγραμμα συνεργασίας για τη Μεσόγειο, το οποίο τιτλοφορείται «Σύμφωνο για τη Μεσόγειο, μία θάλασσα, ένα μέλλον». Προβλέπει κοινές δράσεις, από την πράσινη ενέργεια και τις επενδύσεις μέχρι τις μεταναστευτικές ροές και την προστασία κρίσιμων υποδομών. Επομένως, η ελληνική πρωτοβου-

λία θα μπορούσε κάποια στιγμή να διευρυνθεί και να συμπεριλάβει πτυχές του ευρωπαϊκού συμφώνου, ή να ενταχθεί σ’ αυτό. Σε μεταγενέστερο χρόνο, η Αθήνα θα μπορούσε να προωθήσει μια συνολική προσπάθεια σύγκλισης, η οποία θα περιλαμβάνει την κοινωνία των πολιτών, επιστημονικούς φορείς, επιμελητήρια, επιχειρηματίες, ένα διαπολιτισμικό και διαθρησκευτικό διάλογο και βέβαια τη νέα γενιά. Και η Κρήτη θα μπορούσε να αποτελέσει σημείο αναφοράς για τη μεγαλύτερη περιφερειακή διάδραση, ακόμη και φιλοξενώντας μια γραμματεία που θα χειρίζεται τις υποθέσεις της Ανατολικής Μεσογείου και βέβαια θα οργανώνει συναντήσεις.

Αυτή τη στιγμή, πάντως, εκ των πραγμάτων θα περιοριστούμε σε ένα πιο ρεαλιστικό σενάριο, που αφορά τη διοργάνωση ενός φόρουμ ανταλλαγής απόψεων και τοποθετήσεων για τις κοινές προκλήσεις, αλλά και τις μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών της

περιοχής. Υπό προϋποθέσεις, θα μπορούσαμε να οδηγηθούμε σε έναν μηχανισμό αλληλοενημέρωσης και όπου απαιτείται συντονισμού, προκειμένου να αποφεύγονται παρανοήσεις πριν οδηγηθούν σε κρίσεις. Κάτι τέτοιο δεν φαντάζει εύκολο. Γιατί αντικειμενικά κανένας περιφερειακός μηχανισμός δεν γίνεται να συνδυάσει τα αντικρουόμενα συμφέροντα Ελλάδας και Τουρκίας ή Λιβύης και Αιγύπτου γύρω από τη νομική διαφορά που έχει δημιουργηθεί με τις δύο αλληλοεπικαλυπτόμενες συμφωνίες οριοθέτησης ΑΟΖ. Είναι πιθανότερο αυτά τα ευαίσθητα και προβληματικά ζητήματα να μη μείνουν εκτός συζήτησης, αλλά να δοθεί έμφαση σε ενεργειακά και επιχειρηματικά σχέδια, τα οποία μάλιστα υπερβαίνουν τους περιφερειακούς δρώντες.

Όλα αυτά βέβαια θα συμβούν σε περίπτωση που οι χώρες που θα προσκληθούν από την Ελλάδα συνηγορήσουν και δεν αρνηθούν,

επί παραδείγματι η Τουρκία για τη συμμετοχή της Κύπρου, ή δεν θελήσουν να προσθέσουν ή να αφαιρέσουν από την ατζέντα της συζήτησης θέματα που κρίνουν δικές τους προτεραιότητες ή που θα αναδείξουν μόνο και μόνο για να torπιλίσουν την ελληνική προσπάθεια. Μέχρι σήμερα έχουμε ακούσει προτάσεις για τη διεξαγωγή περιφερειακής διάσκεψης, αρχικά από την Ευρώπη και εν συνέχεια από την Τουρκία, καμία όμως από αυτές δεν συγκεκριμενοποιήθηκε. Σε μια χρονική στιγμή που οι συνεννοήσεις καθίστανται αναγκαίοτητα και αποτελούν προτεραιότητα της αμερικανικής πολιτικής, η οποία, άλλωστε, συχνά κινείται με τρόπο επιθετικό και απόλυτο στην επιβολή διευθετήσεων που την εξυπηρετούν, η Αθήνα αποφασίζει να πάρει την πρωτοβουλία των κινήσεων. Υπάρχει άλλωστε η τεχνονογσία από τριμερή και πολυμερή σχήματα στην περιοχή, ωστόσο το συγκεκριμένο είναι το πλέον ετερόκλητο και προς

τούτο οι πιθανότητες να ευοδωθούν οι προσπάθειες είναι εξαιρετικά περιορισμένες. Ομως, θα πρέπει να εξηγήσουν όσα κράτη αρνηθούν την πρόσκληση τους λόγους, ενώ θα είναι χρήσιμο αυτή η πρωτοβουλία να έχει πάρει κάποιου είδους «πράσινο φως» από τις Ηνωμένες Πολιτείες και δευτερευόντως από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ελλάδα, που μέχρι πρότινος αρνούνταν αναίτητα και πεισματικά την προοπτική μιας περιφερειακής διάσκεψης, υπό το πρίσμα των νέων συνθηκών επιχειρεί να πάρει την πρωτοβουλία των κινήσεων. Αρκεί να είναι μια καλά σχεδιασμένη κίνηση συγκαθορισμού της ατζέντας και όχι μια σπασμωδική αντίδραση απέναντι στην ενδεχόμενη προσπάθεια των ΗΠΑ να προτείνουν ή και να επιβάλλουν λύσεις στην περιοχή μας.

* Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων (IGA), καθηγητής του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος.

Η Ουκρανία δεν είναι Γάζα

Ο Τραμπ αρνήθηκε να δώσει Τόμαχοκ στο Κίεβο και θα δει τον Πούτιν στη Βουδαπέστη πάλι χωρίς τον Ζελένσκι

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

Η **συμφωνία** εκκευρίας του Ντόναλντ Τραμπ στη Μέση Ανατολή υπενθυμίζει ότι οι ΗΠΑ μπορούν ακόμη να ορίζουν τους κανόνες του παιχνιδιού με την επιβολή ισχύος. Όμως η δύναμη της πειθούς έχει άλλα χαρακτηριστικά στην περίπτωση της Ρωσίας. Στην εστία της Γάζας, είχε να πείσει έναν σύμμαχο και φίλο: τον Μπέντζαμιν Νετανιάχου. Στο μέτωπο της Ουκρανίας, καλείται να διαχειριστεί έναν γεωπολιτικό αντίπαλο: τον Βλαντιμίρ Πούτιν. Όσο συμπαθής και αν είναι στον Αμερικανό πρόεδρο, έχει ξεκαθαρίσει τις προθέσεις του ως προς τον τρόπο που αντιλαμβάνεται τη δική του σφαίρα επιρροής.

Δυσαναλογίες

Οι διαφορές δεν είναι αμελητέες. Το Ισραήλ ήταν στρατιωτικά εξαρτημένο από την Ουάσιγκτον. Η Ρωσία, ωστόσο, στηρίζεται για την επιχειρησιακή της ικανότητα σε χώρες όπως η Κίνα, τον κορυφαίο ανταγωνιστή των ΗΠΑ. Επιπλέον, ο πόλεμος της Γάζας συνεχιζόταν στη βάση μιας μαραθώνιας στρατιωτικής επιχείρησης η οποία –παρ’ ότι διεξαγόταν ως απάντηση σε πρωτοφανή τρομοκρατική επίθεση εις βάρος αμάχων– εισέπραττε την παγκόσμια καταδίκη. Ο πόλεμος της Ουκρανίας, παρότι είναι ακόμη μεγαλύτερης διάρκειας και ξεκίνησε από την απρόκλητη εισβολή της Ρωσίας, δεν έχει προκαλέσει την ίδια κατακραυγή από το σύνολο της διεθνούς κοινότητας.

Όμως, η βασική δυσκολία για τον Τραμπ στην περίπτωση της Ουκρανίας είναι ότι, στην πραγματικότητα, δεν έχει ισχυρά χαρτιά να παίξει απέναντι στον Πούτιν. Μετά την προσωπική επίθεση γοητείας, για την οποία στρώθηκε το κόκκινο χαλί της Αλάσκας, ο πρόεδρος των ΗΠΑ βρίσκεται μπροστά στη διαπίστωση ότι για να υποχρεώσει τη Μόσχα σε ειλικρινή διαπραγμάτευση θα πρέπει να την πείσει με ενέργειες οι οποίες θα την πονέσουν.

Ο ένας τρόπος είναι η κλιμάκωση των κυρώσεων εις βάρος της. Όμως, μέχρι στιγμής, ο Τραμπ επιλέγει να πετάει το μπαλάκι σε τρίτους, από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέχρι την Ινδία· χρησιμοποιεί το άλλοθι ότι δεν θα σπρώξει ο ίδιος το βάρος αν δεν προηγηθούν οι υπολοίποι.

Ο άλλος δρόμος είναι μάλλον ο πιο πειστικός και αφορά στην ει-

Ο **Βολοντίμιρ Ζελένσκι** λίγο πριν αρχίσει το γεύμα εργασίας με τον Ντόναλντ Τραμπ στον Λευκό Οίκο δεν σκεφτόταν το μενού, αλλά το πώς θα ενισχύσει το ουκρανικό οπλοστάσιο. Στο τέλος της συνάντησης μάλλον δεν υπήρχε το ίδιο χαμόγελο στο πρόσωπο του Ουκρανού προέδρου.

σήγηση για μια κατηγορηματική δέσμευση του Αμερικανού προέδρου ότι η Ουάσιγκτον θα στηρίζει στρατιωτικά την Ουκρανία για όσο χρειαστεί προκειμένου να αμυνθεί επαρκώς απέναντι στη ρωσική εισβολή· θα έδινε στο Κρεμλίνο να καταλάβει ότι ο πόλεμος τον οποίο επιλέγει να συντηρεί θα είναι ένας πόλεμος φθοράς, από τον οποίο η Ρωσία δεν θα βγει ποτέ κερδισμένη.

Το όπλο και ο φόβος

Υπάρχει ακόμη μια εκδοχή, η οποία θα ήταν επίσης αποτελεσματική, αν και συνοδεύεται ίσως από τα μεγαλύτερα ρίσκα. Αφορά στο αίτημα της κυβέρνησης Ζελένσκι να προμηθευτεί τους αμερικανικούς πυραύλους Τόμαχοκ, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να πλήξουν στόχους βαθιά μέσα στη ρωσική επικράτεια. Το επιχείρημα που χρησιμοποιούν οι ειδικοί

υπέρ της ποιοτικής αυτής αναβάθμισης στον οπλισμό της Ουκρανίας είναι το γεγονός ότι η Ρωσία εκτοξεύει από την πλευρά της εδώ και τρία χρόνια πυραύλους κρουζ μεγάλου βεληνεκούς και βαλλιστικούς πυραύλους. Από αυτήν την άποψη, η χρήση Τόμαχοκ από την Ουκρανία θα ήταν αναλογική και νομιμοποιημένη. Ωστόσο, από τη δεκαετία του 1990, η Ρωσία έχει έναν φόβο απέναντι στους εξαιρετικά ακριβείς Τόμαχοκ· εξ ου και η απειλητική ρητορική από το Κρεμλίνο, η οποία εκτείνεται έως και την πυρηνική κλιμάκωση, παρότι οι επίγειοι Τόμαχοκ είναι συμβατικά οπλισμένοι.

Στη συνάντηση με τον Ζελένσκι στον Λευκό Οίκο το βράδυ της Παρασκευής, ο Τραμπ σαφώς μετρίασε τη ρητορική του γύρω από το σενάριο των Τόμαχοκ. Είχε μεσολαβήσει μία μέρα πριν τηλεφώνημα με τον Πούτιν. «Μπορούμε

να τελειώσουμε τον πόλεμο και χωρίς αυτούς», είπε χαρακτηριστικά ο Αμερικανός πρόεδρος. Αφησε ανοικτό το θέμα, ωστόσο επεσήμανε ότι μια αντίστοιχη ενέργεια θα αποτελούσε κλιμάκωση στη σύγκρουση. Σημείωσε μάλιστα ότι «τους χρειάζονται και οι ΗΠΑ τους Τόμαχοκ» για τη δική τους άμυνα. Αναφέρθηκε πάντως με θετικά λόγια στον Ουκρανό πρόεδρο και δεν έκρυψε την επιθυμία του να επιτύχει ακόμη μία συμφωνία εκκευρίας – αν και εμφανίστηκε βέβαιος όσο και παραπονεμένος... ότι δεν θα του δώσουν το Νομπέλ Ειρήνης.

«Παρά τη φαινομενική επιτυχία της πρώτης φάσης της συμφωνίας του Τραμπ στη Μέση Ανατολή, παραμένουν μακρινές οι προοπτικές για μια διαπραγμάτευση η οποία θα οδηγήσει σε ειρηνευτική συμφωνία στην Ουκρανία. Τα κίνητρα και για τις δύο

πλευρές να συνεχίσουν να μάχονται εξακολουθούν να υπερτερούν σε σχέση με τα κίνητρα για την επίτευξη ειρήνης. Ο Πούτιν, δεδομένου του κόστους που έχει αναλάβει μέχρι σήμερα, δεν είναι διατεθειμένος να συμφωνήσει σε κανένα σχέδιο που δεν θα συνεπάγεται μια πλήρη νίκη της Ρωσίας. Για την Ουκρανία, η παραχώρηση περαιτέρω εδαφών για την επίτευξη προσωρινής ειρήνης, το μόνο που θα κατάφερε θα ήταν να ανοίξει την πόρτα για μία ακόμη ρωσική επανεισβολή. Από τον Ιανουάριο, ο Τραμπ ήταν εξαιρετικά απρόθυμος να επιβάλει κόστος στη Ρωσία για να τη φέρει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Εχει απειλήσει επανειλημμένως με δράση και στη συνέχεια δεν έχει πράξει το παραμικρό. Μέχρι οι ΗΠΑ να αυξήσουν το κόστος για τη Ρωσία – μέσω όπλων, κυρώσεων και χρήσης της ισχύος τους, όπως έκαναν στη Γάζα – σε σημείο όπου το κόστος θα υπερτερεί του οφέλους, ο Πούτιν δεν θα αλλάξει πορεία», τονίζει στην «Κ» ο Τζον Φόρμαν, ο πιο πρόσφατος αμυντικός ακόλουθος του Ηνωμένου Βασιλείου στη Μόσχα, ο οποίος είναι σήμερα ανώτερος αναλυτής στο Chatham House. Ανήκει στους αναλυτές που επιμένουν πως όταν δίνεις χώρο στον Πούτιν, εκείνος τον καταλαμβάνει και πως ο μόνος τρόπος να τον τιθασεύσεις είναι η επίδειξη ισχύος.

Ο πρόεδρος της Ουκρανίας πέρασε το κατώφλι του Λευκού Οίκου έχοντας αυτή τη φορά στη «φαρέτρα» του αφενός την αυξημένη δόση κολακείας στο πρόσωπο του Τραμπ, αφετέρου τις αγορές αμερικανικών εξοπλισμών από ευρωπαϊκά μέλη του ΝΑΤΟ και τον Καναδά για την υποστήριξη της χώρας του· οι τελευταίες αντίστοιχες συμφωνίες αθροίζουν τα 2 δις. ευρώ σε αξία. Το πιθανότερο, όσο οι σύμμαχοι θα αγοράζουν όπλα από τις ΗΠΑ για την Ουκρανία, ο Τραμπ θα έχει ανοικτά τα αυτιά του με τον Ζελένσκι. Το θέμα είναι τι θα κάνει με τον Πούτιν. Από την άλλη, ποιος μπορεί πραγματικά να διαβεβαιώσει ότι δεν θα στρέψει ξανά την πίεση προς την Ουκρανία; Ουδείς γνωρίζει τι θα βγάλει στο τέλος η ορμή από τη συμφωνία της Γάζας, αν το deal είναι πλέον αυτοσκοπός. Κάποια ερωτήματα ενδεχομένως θα απαντηθούν στην επικείμενη δεύτερη συνάντηση του Τραμπ με τον Πούτιν, στη Βουδαπέστη, χωρίς την παρουσία του Ζελένσκι.

Δεν κάνουν πίσω

Ενδεχόμενη παραχώρηση εδαφών από την πλευρά του Κιέβου το μόνο που θα δρομολογούσε θα ήταν να ανοίξει την πόρτα για μια μελλοντική ρωσική επανεισβολή, ενώ και η Μόσχα μόνο με μια ολοκληρωτική νίκη μπορεί να εξισορροπήσει το τεράστιο κόστος του πολέμου.

Ντμίτρο Κουλέμπα, πρώην υπουργός Εξωτερικών της Ουκρανίας

Δεν μπορούμε να αναγνωρίσουμε εδάφη στη Ρωσία

Ο Τραμπ θα μας πάει έως την πόρτα, αλλά η Ευρώπη είναι αυτή που πρέπει να γυρίσει το κλειδί

Συνέντευξη στην **ΑΛΕΞΙΑ ΚΑΛΑΪΤΖΗ**

Το **αρχικό** ραντεβού για τη συνέντευξη μας είχε δοθεί περίπου μία εβδομάδα πριν. Λίγο πριν από τη συμφωνημένη ώρα, τα διεθνή ΜΜΕ μεταδίδουν ότι η Ουκρανία δέχθηκε σκληρή επίθεση από τη Ρωσία με στόχο, μεταξύ άλλων, τις ενεργειακές υποδομές της χώρας. Ο βοηθός του πρώην υπουργού Εξωτερικών της Ουκρανίας Ντμίτρο Κουλέμπα, με ενημέρωσε ότι μάλλον δεν θα καταφέρει να πραγματοποιηθεί η συνέντευξη.

Ξεκινώντας τη συζήτησή μας, μεταξύ άλλων αναφέρθηκε στην κατάσταση της χώρας. «Είχε πλήρες μπλακ άουτ. Δεν είχαμε ρεύμα, τηλεφώνω, Ιντερνέτ. Επρεπε να πάρω το αυτοκίνητό μου και στην κυριολεξία να οδηγήσω μέχρι να βρω σήμα για να επικοινωνήσω».

Ηδη προτού ανακοινωθεί η νέα συνάντηση Τραμπ - Πούτιν στη Βουδαπέστη, ο κ. Κουλέμπα εμφανιζόταν αισιόδοξος για την προσπάθεια επίτευξης εκκευρίας μεταξύ Ρωσίας - Ουκρανίας. Αιτία είναι η κατάπαυση πυρός που συμφωνήθηκε στο πεδίο της Μ. Ανατολής.

«Πρόκειται για ένα μεγάλο επίτευγμα του προέδρου Τραμπ και φυσικά τον εμπνέει να αναζωογονήσει την προσπάθειά του να τερματίσει τον τελευταίο μεγάλο πόλεμο, που είναι ο πόλεμος στην Ουκρανία. Νομίζω πως αυτή η αισθησιότητα και επιτυχία καθορίζει το σημερινό πλαίσιο πολύ περισσότερο απ’ ό,τι συνέβη στην Αλάσκα πριν από δύο μήνες», τόνισε μιλώντας στην «Κ».

Το μεγαλύτερο «αγκάθι» στις διαπραγματεύσεις είναι το θέμα της κατοχής των εδαφών και ο μεγαλύτερος κίνδυνος μια πιθανή αποδοχή Τραμπ με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, στη νομική αναγνώριση της κατοχής ουκρανικών εδαφών από τη Ρωσία ως μέρος της συμφωνίας. «Πρέπει να είμαστε συνειδητοποιημένοι στο ότι το πιο δύσκολο εμπόδιο στις διαπραγματεύσεις είναι το ζήτημα της γης. Η ανταλλαγή εδαφών είναι μια νεκρή ιδέα· δεν πρόκειται να λειτουργήσει. Η μόνη δυνατή μορφή συμβιβασμού είναι να μην υπάρξει πουθενά διατύπωση που να λέει πως αυτά τα εδάφη ανήκουν στη Ρωσία».

Ποιος βεβαίως θα μπορούσε να

«**Το σημαντικό** είναι η συνεχής προσέγγιση της Ουκρανίας με την Ε.Ε., γιατί μόνο έτσι θα είναι ασφαλής», λέει στην «Κ» ο Ντμίτρο Κουλέμπα.

«**Αν η Ουκρανία παραμείνει εκτός Ε.Ε., τότε το βασικό ερώτημα αυτού του πολέμου –σε ποιον κόσμο ανήκει, στον ρωσικό ή στον ευρωπαϊκό– θα παραμείνει άλυτο**».

πείσει τον Ρώσο πρόεδρο σε κάτι τέτοιο; Κατά τον Ντμίτρο Κουλέμπα, κανείς μόνος του. «Η μεγαλύτερη δύναμη του προέδρου Τραμπ είναι ότι μπορεί, ως πρόεδρος των ΗΠΑ, να παίρνει αποφάσεις όπως η παροχή όπλων στην Ουκρανία, η επιβολή κυρώσεων στη Ρωσία και η οικοδόμηση μιας συμμαχίας με χώρες που έχουν επιρροή στη Μόσχα. Αλλά μόνος του δεν μπορεί να πείσει τον Πούτιν – και είναι σημαντικό να το κατανοήσουμε αυτό. «Δείτε πώς επιτεύχθηκε η εκκευρία ανάμεσα στο Ισραήλ και τη Χαμάς. Η συμφωνία κατέστη δυνατή μόνο επειδή οι μονομερείς ενέργειες των Ηνωμένων Πολιτειών ενισχύθηκαν από τη συμμαχία που οι ΗΠΑ οικοδόμησαν μαζί με τις χώρες του Κόλπου, με την Τουρκία και με ευρωπαϊκές χώρες. Δημιούργησαν έτσι ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο τόσο η Χαμάς όσο και το Ισραήλ δεν είχαν ουσιαστικά άλλη επιλογή παρά να συμφωνήσουν. Το ίδιο πρέπει να συμβεί και στην περίπτωση της Ουκρανίας. Μόνος του ο πρόεδρος Τραμπ δεν μπορεί να το πετύχει. Είναι σαφές ότι εκεί-

νος κάθεται στη θέση του οδηγού, αλλά χρειάζεται συνοδηγό και συνεπιβάτες στο αυτοκίνητο για να φτάσει στον τελικό προορισμό».

Ο κ. Κουλέμπα πιστεύει ακράδαντα ότι το «κλειδί» της ειρήνης βρίσκεται στην Ευρώπη, όχι στην Αμερική. «Οι Ηνωμένες Πολιτείες μπορούν να σας πάνε έως την πόρτα, αλλά η Ευρώπη είναι αυτή που πρέπει να γυρίσει το κλειδί και να την ανοίξει». Πρακτικά αυτό σημαίνει δύο πράγματα, όπως τόνισε: μακροπρόθεσμες εγγυήσεις ασφάλειας και την προώθηση της ένταξης της Ουκρανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

«Δεν μιλάμε για ένταξη αύριο· κανείς δεν πρέπει να το φοβάται αυτό. Το σημαντικό είναι η συνεχής προσέγγιση της Ουκρανίας με την Ε.Ε., γιατί μόνο έτσι θα είναι ασφαλής. Μόνο έτσι θα μπορέσει να οικοδομηθεί μια νέα αρχιτεκτονική ασφάλειας».

Αν η Ουκρανία παραμείνει εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, τότε το βασικό ερώτημα αυτού του πολέμου –σε ποιον κόσμο ανήκει, στον ρωσικό ή στον ευρωπαϊκό– θα παραμείνει άλυτο».

Και τώρα τι;

6+1 ερωτήσεις για τον δύσκολο δρόμο μετά την εκκευρία στη Μέση Ανατολή

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

1. Τι πραγματικά επιτεύχθηκε στη Γάζα αυτήν την εβδομάδα;

Στέφθηκε με επιτυχία η πρώτη φάση της συμφωνίας μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς. Είκοσι όμηροι που είχαν απαχθεί και κρατούνταν για δύο χρόνια από την οργάνωση επέστρεψαν στις οικογένειές τους και 2.000 Παλαιστίνιοι κρατούμενοι απέθηκαν ελεύθεροι.

Σε ένα από τα πιο ελπιδοφόρα στιγμιότυπα, το ζευγάρι Ισραηλινών που έγινε γνωστό ως «Ρωμαίος και Ιουλιέτα» της 7ης Οκτωβρίου 2023 έσιμξε ξανά 738 ημέρες μετά την απαγωγή του από το φεστιβάλ Νόβα. Σε βίντεο που είδε το φως της δημοσιότητας, η διασωθείσα όμηρος Νόα Αργκαμάνι, που είχε απελευθερωθεί πέρυσι, και ο σύντροφός της Αβινατάν Ορ, ο οποίος αφέθηκε ελεύθερος αυτήν την εβδομάδα, αγκαλιάζονται και στη συνέχεια φιλιούνται. Στην εμβληματική φωτογραφία της απαγωγής της η Νόα είχε τα χέρια απλωμένα προς το αγόρι της. Το στόμα της σχηματίζει ένα μορφασμό αγωνίας. «Όλοι λένε ότι φωνάζει “μη ΜΕ σκοτώσετε”, αλλά εγώ πιστεύω ότι λέει “μην ΤΟΝ σκοτώσετε”». Είναι τόσο ερωτευμένη με τον Αβινατάν», είχε εκμυστηρευθεί σε συνέντευξή της στην «Κ» τον Φεβρουάριο του 2024 η μητέρα της, Λιόρα Αργκαμάνι.

Από τους 2.000 Παλαιστινίους που απέθηκαν ελεύθεροι η συντριπτική πλειονότητα είχε συλληφθεί μετά τις επιθέσεις της Χαμάς το 2023. Μόνο 250 ήταν ισοβίτες που είχαν καταδικαστεί για ανθρωποκτονίες ή απόπειρες ανθρωποκτονιών. Ειδικό σε θέματα ασφαλείας ανησυχούν ότι κάποιοι θα μπορούσαν να αναλάβουν ηγετικές θέσεις στη Χαμάς, γι’ αυτό και συμφωνήθηκε 154 από αυτούς να απελαθούν στην Αίγυπτο. Δεν συγκαταλέγεται πάντως στους αποφυλακισθέντες ο Μαρουάν Μπαργούτι, ηγετική φυσιογνωμία, ο οποίος θα μπορούσε να συσπειρώσει τον παλαιστινιακό λαό και να ενώσει τις αντιμαχόμενες φάτριες.

2. Ποια είναι τα εμπόδια για την επόμενη φάση της συμφωνίας;

Ενα από τα αμεσότερα προβλήματα είναι η αποτροφή των σορών των ομήρων. Η Χαμάς δεν γνωρίζει με βεβαιότητα πού έχουν ταφεί οι νεκροί όμηροι, αφού η Γάζα είναι θαμμένη κάτω από τα συντρίμια. Η οργάνωση έχει πει ότι χρειάζεται εξειδικευμένος εξοπλισμός για να ανασυρθούν τα απομεινάρια τους. Οι οικογένειές τους όμως ασκούν πιέσεις στην κυβέρνηση του Μπέντζαμιν Νετανιάχου και ο ακροδεξιός υπουργός Εσωτερικής Ασφάλειας Ιταμάρ Μπεν Γκβίρ ζητάει να διακοπεί η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας αν δεν επιστραφούν όλοι οι όμηροι. Ηδη το Ισραήλ έκλεισε προσωρινά το πέρασμα στη Ράφα από το οποίο διέρχεται η βοήθεια, για να πιέσει τη Χαμάς να παραδώσει όλες τις σορούς. Ακολούθως, ένα από τα πιο ακανθώδη ζητήματα θα είναι ο αφοπλισμός της οργάνωσης.

Σύμφωνα με συνέντευξη της Παλαιστίνιας υπουργού Εξωτερικών Βάρσεν Αγκκαμπεκιάν στην «Κ», «η Παλαιστινιακή Αρχή και οι αραβικές χώρες συμφωνούν στην ανάγκη αφοπλισμού της Χαμάς... Αυτή τη στιγμή υπάρχουν 5.000 Παλαιστίνιοι αστυνομικοί, εκπαιδευμένοι στην Αίγυπτο, έτοιμοι να αναλάβουν πολύ σύντομα τη διατήρηση της τάξης και της ασφάλειας στη Γάζα». Δύσκολα, εξάλλου, θα γίνει απο-

δεκτή από την παλαιστινιακή πλευρά η «Επιτροπή Ειρήνης», στην οποία θα συμμετέχουν ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ και ο πρώην πρωθυπουργός της Βρετανίας Τόνι Μπλερ με αποστολή τη διοίκηση της Λωρίδας της Γάζας. Τέλος, μεγάλη πρόκληση του σχεδίου συμφωνίας είναι η συγκρότηση δύναμς σταθεροποίησης.

3. Ποιες χώρες θα παράσχουν στρατιωτικές δυνάμεις για τη διαφύλαξη της συμφωνίας;

Οι δυνάμεις που θα αναπτυχθούν έχουν στόχο την εκπαίδευση της παλαιστινιακής αστυνομίας που θα αναλάβει την τάξη στη Λωρίδα της Γάζας και τη μεταφορά των εξουσιών από τη Χαμάς. Σύμφωνα με δημοσίευμα του Político, τρεις χώρες εκτός Μέσης Ανατολής, το Πακιστάν, το Αζερμπαϊτζάν και η Ινδονησία, έχουν εκφράσει μέχρι στιγμής το μεγαλύτερο ενδιαφέρον να συμμετάσχουν.

Η Ιορδανία και οι περισσότεροι γείτονες στην περιοχή φοβούνται να αποστείλουν στρατό, γιατί δεν θέλουν να εμφανιστούν ότι εργάζονται για λογαριασμό του Ισραήλ ή ότι συνδράμουν στη δημιουργία νέου status quo.

Οι ΗΠΑ έχουν εξαγγείλει ότι θα αποστείλουν 200 άνδρες για την πολυεθνική δύναμη, στην οποία θα συμμετέχουν πιθανότατα η Αίγυπτος, το Κατάρ, η Τουρκία και τα Εμιράτα. Η οριστική συγκρότηση του σώματος ενδέχεται να διαρκέσει πολλούς μήνες, ενώ αναλυτές δεν αποκλείουν να μην προχωρήσει πο-

τέ η εφαρμογή της συμφωνίας πέρα από το πρώτο στάδιο της ανταλλαγής Ισραηλινών ομήρων και Παλαιστινίων κρατουμένων.

4. Πώς είναι η κατάσταση στη Γάζα;

Πάνω από 67.800 άνθρωποι, κυρίως γυναίκες και παιδιά, έχουν σκοτωθεί. Το 90% του συνολικού πληθυσμού, που είναι 2 εκατ. άνθρωποι, έχει εκτοπιστεί. Το σύστημα υγείας έχει διαλυθεί. Σπίτια και κτίρια έχουν ισοπεδωθεί. Η γη δύσκολα μπορεί πλέον να καλλιεργηθεί.

Τα συντρίμια, συνολικού βάρους 55 εκατ. τόνων, θα αρκούσαν για να φτιαχθούν 13 πυραμίδες της Γκίζας. Ο ΟΗΕ εκτιμά ότι το κόστος ανοικοδόμησης θα ανέλθει σε 70 δισ. δολάρια, ενώ δεν αποκλείεται να χρειαστούν δεκαετίες μέχρι να συνέλθει η περιοχή.

«Κανένα δηλητήριο δεν δρα ταχύτερα από την απόγνωση που έχει εγκαθιδρυθεί. Για τους Παλαιστινίους, οι προσφυγικοί καταυλισμοί έχουν μετατραπεί σε πόλεις και τα σημεία ελέγχου έχουν γίνει ορόσημα. Η ανθρωπιστική βοήθεια με τις μερίδες που προορίζονταν για τους πεινασμένους έχουν μετατραπεί στην οικονομία μιας ολόκληρης γενιάς. Μεγαλώσαμε γνωρίζοντας καλύτερα τους τοίχους, παρά τα σχολεία. Μας δίδαξαν να πιστεύουμε ότι τα ερείπια είναι σπίτια, οι ουρές για ψωμί είναι διακυβέρνηση και η σιωπηλή δυστυχία είναι ηρεμία», περιγράφει σε άρθρο του στο περιοδικό New Yorker ο Παλαιστίνιος δημοσιογράφος Μοχάμεντ Ρ. Μχαουίς, γεννημένος και μεγαλωμένος στη Γάζα.

Αγνωστο παραμένει, εξάλλου, πότε θα καταφέρουν να επιστρέ-

ψουν στην πολυπαθή περιοχή ξένοι δημοσιογράφοι, οι οποίοι σε ελάχιστες περιπτώσεις έλαβαν άδεια για να διαπιστευθούν σε ισραηλινές επιχειρήσεις όσο μαίνονταν οι συγκρούσεις.

5. Ποιος κέρδισε τελικά τον πόλεμο;

Ο Ντόναλντ Τραμπ είναι ο μεγάλος νικητής, αφού η ιδιόρρυθμη αίσθηση της διπλωματίας που διαθέτει αποδείχθηκε επιτυχημένη. Στην ομιλία του στην ισραηλινή Κνεσέτ αποθεώθηκε. Τον συνεχάρη ο Δημοκρατικός προκάτοχός του Τζο Μπάιντεν. Το αντιπολιτευτικό περιοδικό TIME, παρά τη διόλου κολακευτική φωτογραφία του στο εξώφυλλο, παραδέχθηκε ότι είναι «Ο θρίαμβός του». Μπορεί να μην απέσπασε το Νομπέλ Ειρήνης, αλλά σύμμαχοι και αντίπαλοι αναγνώρισαν τον καθοριστικό ρόλο του στη σύναψη της συμφωνίας.

Παρά την πίεση του Τραμπ να απολογηθεί δημοσίως για την επίθεση στο Κατάρ, ο Ισραηλινός πρωθυπουργός Μπέντζαμιν Νετανιάχου βγαίνει και αυτός ενισχυμένος από τις εξελίξεις: εξασφάλισε την επιστροφή των ομήρων και έχει τη δυνατότητα να συνεχίσει τον πόλεμο αν το θελήσει, με το πρόσχημα ότι η Χαμάς παραβιάζει τη συμφωνία. Στην ομιλία του στην ισραηλινή Βουλή, ο Αμερικανός πρόεδρος κάλεσε μάλιστα τον Ισραηλινό ομόλογό του Ισαάκ Χέρτσογκ να του απονείμει χάρη για τα σκάνδαλα διαφθοράς, για τα οποία διώκεται.

Οι βασικοί εχθροί του Ισραήλ, η Χαμάς, η Χεζμπολάχ, οι Χούθι και το Ιράν, έχουν υποστεί σοβαρά πλήγματα. Κερδισμένες

από τη συμφωνία είναι επίσης η Τουρκία και οι αραβικές χώρες, που πίεσαν τη Χαμάς να δεχθεί το σχέδιο Τραμπ.

Το μέγεθος της επιρροής του Ταγίπ Ερντογάν φάνηκε από την απόφαση του Νετανιάχου να μη μεταβεί στο Σαρμ ελ Σέιχ για την υπογραφή της συμφωνίας, όταν ο Τούρκος πρόεδρος απείλησε να τινάξει τη συνάντηση στον αέρα αν δει μπροστά του τον Ισραηλινό πρωθυπουργό. Τώρα διεκδικεί να επιστρέψει στο αμερικανικό πρόγραμμα των F-35.

6. Γιατί πραγματοποιεί δημόσιες εκτελέσεις η Χαμάς;

Οι άνδρες της Χαμάς, που για αρκετό καιρό είχαν εξαφανιστεί από τους δρόμους της Γάζας για να μη βρεθούν στο στόχαστρο ισραηλινών δυνάμεων, επανήλθαν δριμύτεροι. Σε μια επίδειξη ισχύος πραγματοποιούν δημόσιες εκτελέσεις συνεργατών των Ισραηλινών με το επιχείρημα ότι αποκαθιστούν την τάξη μετά την απόσυρση των ισραηλινών δυνάμεων.

Αν και ορισμένοι Παλαιστίνιοι επιδοκιμάζουν την επανεμφάνιση της οργάνωσης, το γεγονός ότι η συμφωνία προβλέπει τον αφοπλισμό της θα μπορούσε να εκληφθεί ως παραβίαση της εκκευρίας. Ο Νετανιάχου έχει επιανειλημμένως προειδοποιήσει ότι ο πόλεμος δεν θα τελειώσει αν δεν διαλυθεί η Χαμάς, ενώ αυτήν την εβδομάδα ο Τραμπ είπε ότι αν δεν το πράξει οικειοθελώς, αυτό θα συμβεί διά της βίας.

Σκολιάζοντας πάντως τις πρόσφατες δημόσιες εκτελέσεις ανέφερε ότι «για να είναι ειλικρινής», δεν τον ενοχλεί το γεγονός ότι η Χαμάς εξουδετέρωσε... μια δυο συμμορίες που είναι πολύ βίαιες και σκότωσε κάποια μέλη της, ό,τι δηλαδή κάνει και ο ίδιος στις αμερικανικές πόλεις, όπως είπε.

7. Μπορεί όντως να λάβει χώρα ο Νετανιάχου;

Τρεις υποθέσεις διαφθοράς εκκρεμούν εις βάρος του: για δώρα (όπως πούρα, σαμπάνια, βραχιόλια και πολυτελή ρούχα), παρεμβολή στο έργο της δικαιοσύνης και πιέσεις για την ευνοϊκή κάλυψη από δύο ισραηλινούς ομίλους ΜΜΕ. Νομικοί κύκλοι θεωρούν ότι δύσκολα μπορεί να απαλλαγεί από τις κατηγορίες ο Ισραηλινός πρωθυπουργός προτού ολοκληρωθεί η δίκη του.

Αν και ο πρόεδρος της χώρας έχει θεωρητικά το δικαίωμα να του απονείμει χάρη, δεν υπάρχει παρά μόνον ένα ιστορικό προηγούμενο προκαταβολικής χάρως – προτού, δηλαδή, υπάρξει καταδίκη. Τα Ισραηλινά δικαστήρια έχουν, εξάλλου, καταδικάσει πολλές φορές πρώην προέδρους και πρωθυπουργούς, όπως και αρχιραββίνους.

Μετά την καταδίκη του προέδρου Μόσε Κατσίφ για βιασμό το 2010, ο διάδοχός του στο αξίωμα, Σιμόν Πέρες, είχε πει: «Υπάρχει μόνο ένα είδος πολιτών στο Ισραήλ και όλοι είναι ίσοι ενώπιον του νόμου». Αν και οι διώξεις εις βάρος του επρόκειτο να ολοκληρωθούν αρχικά μέσα σε ένα χρόνο, έχουν παραταθεί πολλάκις, εξαιτίας των περιορισμών στις μετακινήσεις λόγω πανδημίας και του μετέπειτα πολέμου.

«Είμαι ο πρωθυπουργός. Κυβερνώ αυτή τη χώρα. Διεξάγω πόλεμο. Δεν ασχολούμαι με το μέλλον μου, αλλά με αυτό του κράτους του Ισραήλ», είχε διακηρύξει στα τέλη του 2024 όταν ανέβηκε στο εδώλιο του κατηγορουμένου για πρώτη φορά. Εκτοτε έχει ζητήσει επανειλημμένες αναβολές και παρατάσεις, επικαλούμενος το πρόγραμμά του και τις διπλωματικές εξελίξεις.

Η επόμενη ημέρα

Ο ΟΗΕ εκτιμά ότι το κόστος για την ανοικοδόμηση της Γάζας θα ανέλθει σε 70 δισ. δολάρια, ενώ δεν αποκλείεται να χρειαστούν δεκαετίες μέχρι να ανακάμψει η περιοχή. Τα συντρίμια είναι τόσο πολλά, που θα αρκούσαν για να φτιαχτούν 13 πυραμίδες σαν της Γκίζας.

Οι σοροί των ομήρων

Η Χαμάς δεν γνωρίζει με βεβαιότητα πού έχουν ταφεί οι νεκροί όμηροι, αφού η Γάζα είναι θαμμένη κάτω από τα συντρίμια, οι οικογένειές τους όμως ασκούν πιέσεις στην κυβέρνηση Νετανιάχου, όπως και οι ακροδεξιοί εταίροι του Ισραηλινού πρωθυπουργού.

13

μήνες είναι ο μέσος όρος ζωής των οκτώ κυβερνήσεων που ορίστηκαν επί των ημερών του Μακρόν. Αν υπολογίσει κανείς μόνο τις κυβερνήσεις της δεύτερης θητείας, ο μέσος όρος επιβίωσης πέφτει στις 236 ημέρες.

62

δισ. κόστισαν μέσα σε ένα χρόνο στο γαλλικό κράτος οι φοροαπαλλαγές και επιδοτήσεις επιχειρήσεων, σύμφωνα με τους New York Times. 44 δισ. ήθελε να εξοικονομήσει ο Μπαϊρόν.

Ο Εμανουέλ Μακρόν υπέστη οδυνηρή πολιτική ήττα θυσιάζοντας τη μοναδική μεγάλη μεταρρύθμιση της δεύτερης θητείας του.

14%

είναι, σύμφωνα με την τελευταία έρευνα της Les Echos, η δημοτικότητα του Μακρόν, ακόμη χαμηλότερα και από το προηγούμενο αρνητικό ρεκόρ του Φρανσουά Ολάντ.

33

δισ. μειώσεις κοινωνικών δαπανών και αυξήσεις φόρων προβλέπει ο προϋπολογισμός του Λεκορνί. Οι δαπάνες για το σύστημα Υγείας προβλέπεται να μειωθούν κατά 6,7 δισ. ευρώ.

Του ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Μεγαλοεπιχειρηματίας, πολυγραφότατος και τακτικός θαμώνας τηλεοπτικών πάνελ, ο 76χρονος Αλέν Μενκ υπήρξε μυστικοσύμβουλος σειράς Γάλλων προέδρων, τόσο της Δεξιός όσο και της Αριστεράς, από τον Φρανσουά Μιτεράν μέχρι τον Νικολά Σαρκοζί. Στις προεδρικές εκλογές του 2017 υποστήριξε, κατά τον δεύτερο γύρο, τον Εμανουέλ Μακρόν, κρίνοντας ότι ήταν «ο μοναδικός ευρωπαϊστής υποψήφιος».

Από τότε, όμως, έχει κυλήσει πολύ νερό κάτω από τις γέφυρες του Σηκουάνα. Σε συνέντευξη που παραχώρησε στην ισπανική El Pais αυτή την εβδομάδα, ο Μενκ ήταν κατηγορηματικός: ο Μακρόν είναι «ο χειρότερος πρόεδρος στα χρονικά της Πέμπτης Δημοκρατίας» και η μόνη υπηρεσία που του απομένει να προσφέρει είναι να παραιτηθεί.

Καθίζηση

Αυτή την άποψη φαίνεται να συμμερίζεται η πλειονότητα των Γάλλων. Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα της Les Echos, η δημοτικότητα του Μακρόν έχει συρρικνωθεί στο 14% των πολιτών, ακόμη χαμηλότερα και από το προηγούμενο αρνητικό ρεκόρ του Φρανσουά Ολάντ.

Την Πέμπτη, το στρατόπεδο Μακρόν πήρε μια ανάσα, καθώς η νεοπαγής κυβέρνηση του Σεμπασιτιάν Λεκορνί διασώθηκε, έστω και δύσκολα, στις ψηφοφορίες για τις προτάσεις δυσπιστίας που είχαν καταθέσει η αριστερή Ανυπότακτη Γαλλία (LFI) του Ζαν-Λικ Μελανσόν και ο ακροδεξιός Εθνικός Συναγερμός (RN) της Μαρίν Λεπέν. Η κυβερνώσα παράταξη ευελπιστεί ότι θα καταφέρει να περάσει, επιτέλους, από την Εθνοσυνέλευση τον κρατικό προϋπολογισμό του 2026 και να τερματίσει την τραγελαφική πολιτική κρίση στην οποία έχει βυθιστεί η χώρα, με έξι πρωθυπουργούς να διαδέχονται ο ένας τον άλλον μέσα σε δύο χρόνια. Τίποτα όμως δεν διαγράφεται περισσότερο αβέβαιο.

Καθώς το Κοινοβούλιο είχε παραλύσει, κατακερματισμένο σε τρία μπλοκ (Αριστερά, Ακροδεξιά, Κεντροδεξιά), η παράταξη Μακρόν χρειαζόταν οπωσδήποτε την υποστήριξη των Σοσιαλιστών, οι οποίοι κατάφεραν να διασωθούν στις βουλευτικές εκλογές του 2024 χάρη στη συμμετοχή τους στο Νέο Λαϊκό Μέτωπο, ως ελάσσονες εταίροι της LFI, μαζί με τους Πράσινους και τους Κομμουνιστές.

Οι βάσεις για τη μετατόπιση των Σοσιαλιστών τέθηκαν, όπως έγραψε η Le Monde, στις 24 Σεπτεμβρίου, όταν ο Λεκορνί επισκέφθηκε τον Ολάντ στο γραφείο του, στην οδό Ριβολί. Δίγες ημέρες αργότερα σχηματίστηκε η πρώτη κυβέρνηση Λεκορνί, η οποία έπεσε ύστερα από μόλις 14 ώρες ζωής. Ενα τόσο εντυπωσιακό ρεκόρ άξιζε να ανταμειφθεί, έκρινε ο Μακρόν, δίνοντας στον Λεκορνί και δεύτερη εντολή σχηματισμού κυβέρνησης, προκαλώντας αρκετή οργή και περισσότερες ειρωνείες.

Το ντίλ

Η συμφωνία Λεκορνί - Ολάντ ήταν απλή: Η κυβέρνηση θα δεσμευόταν ότι θα αναστείλει μέχρι τις προεδρικές εκλογές του 2027 την άκρως αντιδημοφιλή συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση του 2023, η οποία αύξησε την ηλικία συνταξιοδότησης από τα

62 στα 64 χρόνια, ανεβάζοντας ταυτόχρονα σε 44 τα απαιτούμενα χρόνια εργασίας για πλήρη σύνταξη. Θυσιάζοντας τη μοναδική μεγάλη μεταρρύθμιση της δεύτερης θητείας του, ο Μακρόν υπέστη οδυνηρή πολιτική ήττα και εισέπραξε μύδρους από τους συμμάχους του της Δεξιός, οι οποίοι, ωστόσο, αναγκάστηκαν να τον στηρίξουν, μαζί με τους Σοσιαλιστές, καθώς σε διαφορετική περίπτωση η χώρα θα οδηγούνταν σε πρόωρες εκλογές, με κερδισμένους, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, τον RN και την LFI.

Δεν αποκλείεται, όμως, η κυβέρνηση Λεκορνί II να κέρδισε την Πέμπτη απλώς μια προσωρινή αναστολή. Η πραγματική στιγμή της αλήθειας θα έρθει στη μάχη για τον κρατικό προϋπολογισμό, η οποία διαγράφεται πολύ δυσκολότερη για τους κυβερνώντες από εκείνη της περασμένης Πέμπτης. Απομονωμένος στον χώρο της Αριστεράς, καθώς Πράσινοι και Κομμουνιστές συντάχθηκαν με την LFI στην πρόταση δυσπιστίας, οι Σοσιαλιστές θα δυσκολευθούν πολύ να ψηφίσουν έναν προϋπολογισμό λιτότητας -γιατί περί αυτού, στην

ουσία, πρόκειται- μόλις λίγους μήνες πριν από τις κρίσιμες τοπικές εκλογές του Μαρτίου. Ήδη ο ηγέτης τους Ολιβιέ Φορ άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο να ρίξουν την κυβέρνηση, αν οι προτάσεις τους δεν γίνουν αποδεκτές.

«Σαν την Ελλάδα»

Το ψυχόγραμμα του προϋπολογισμού ξεκίνησε στις 15 Ιουλίου όταν ο τότε πρωθυπουργός, ο κεντροδεξιός Φρανσουά Μπαϊρόν, περιέγραψε με δραματικούς όρους τον εκτροχιασμό του γαλλικού χρέους (γύρω στο 114% του ΑΕΠ), λέγοντας στους Γάλλους ότι

αν δεν σφίξουν το ζωνάρι, θα καταντήσουν σαν την Ελλάδα του 2010, να ζητούν δίασωση από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Υπό αυτό το πρίσμα πρότεινε «πάγωμα» μισθών και συντάξεων, παρά τη συρρίκνωση της αγοραστικής δύναμης των Γάλλων, και αιματηρές περικοπές σε κοινωνικά επιδόματα και άλλες κρατικές δαπάνες, ύψους 44 δισ. ευρώ.

Η κινδυνολογία του Μπαϊρόν είχε έντονα στοιχεία υπερβολής. Παρά τα σοβαρά δημοσιονομικά προβλήματα της, η Γαλλία παραμένει μια ισχυρή χώρα, που συνεχίζει να δανείζεται με υποφερτά επιτόκια. Οι γαλλικές τράπεζες είναι από τις πιο σταθερές της Ευρώπης, οι μεγάλες επιχειρήσεις μοιράζουν τεράστια ποσά σε μερίσματα και μετοχές, η ανεργία πέφτει, ο δημόσιος τομέας λειτουργεί ικανοποιητικά και η δημογραφική εικόνα της είναι πιο δυναμική από την πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών.

Το κυριότερο, η λογική που λέει ότι για τα δημοσιονομικά προβλήματα φταίνε κυρίως οι συντάξεις και γενικά οι κοινωνικές δαπάνες, είναι δύσκολο να υποστηριχθεί. Σοβαροί παράγοντες επιδεινώσης τους, που δεν αναφέρονται συχνά, είναι η αφαίμαξη των δημοσίων εσόδων από τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές των κυβερνήσεων Μακρόν και από την καινούργια τρέλα του «πολεμικού καπιταλισμού» στο όνομα της ρωσικής απειλής. Όπως έγραψαν οι New York Times, οι φοροαπαλλαγές και επιδοτήσεις επιχειρήσεων κόστισαν μέσα σε ένα χρόνο στο γαλλικό κράτος 62 δισ., δηλαδή πολύ περισσότερα από τα 44 δισ. που ήθελε να εξοικονομήσει ο Μπαϊρόν.

Αλλά και ο προϋπολογισμός του Λεκορνί προβλέπει εξοικονόμηση 33 δισ. με μειώσεις κοινωνικών δαπανών και αυξήσεις φόρων, κυρίως στις συντάξεις, στους μισθούς και στη βενζίνη. Οι δαπάνες για το σύστημα υγείας προβλέπεται να μειωθούν κατά 6,7 δισ., τη στιγμή που τα κονδύλια για το υπουργείο Αμυνας αυξάνονται κατά 7 δισ. Είναι δύσκολο να διανοηθεί κανείς πώς θα μπορούσαν οι Σοσιαλιστές να ψηφίσουν έναν τέτοιο προϋπολογισμό χωρίς να καταδικαστούν σε πολιτική αυτοκτονία. Θα εμφανίζονταν ως ναυαγιστές ενός πολιτικά ραδιενεργού Μακρόν, από τον οποίο απομακρύνονται ακόμη και στενοί συνεργάτες του, σαν τον πρώην πρωθυπουργό του Εντουάρ Φίλιπ, ο οποίος τον κάλεσε δημοσίως να παραιτηθεί.

Διολίσθηση

Με αυτά τα δεδομένα, η Γαλλία του 2025 αρχίζει να θυμίζει Ιταλία προηγούμενων δεκαετιών, όπου οι κυβερνήσεις έπεφταν σαν τις μύγες, με μέσο χρόνο ζωής 13 μήνες. Η πολιτική κρίση τείνει να μετατραπεί σε συνταγματική, αφού το μοντέλο της Πέμπτης Δημοκρατίας που ίδρυσε ο Σαρλ Ντε Γκωλ δεν λειτουργεί πια, σε μια εποχή όπου ο παραδοσιακός διπολισμός Δεξιός - Αριστεράς έχει δώσει τη θέση του στον πολιτικό κατακερματισμό. Και ο Εμανουέλ Μακρόν, ο οποίος ανέβηκε στην εξουσία το 2017 ως η απάντηση του φιλοευρωπαϊκού Κέντρου στο annus horribilis, την τρομερή χρονιά του Τραμπ και του Βρεξίτ, θα την εγκαταλείψει ταπεινωμένος, με βασικούς διεκδικητές της, πιθανότατα, την Ακροδεξιά και τη ριζοσπαστική Αριστερά, τους μόνους κερδισμένους, για την ώρα, από τον γαλλικό κυκεώνα.

Η κυβέρνηση των ζόμπι και το αδιέξοδο

Παρά την πρόσκαιρη διάσωση της κυβέρνησης Λεκορνί, ο Μακρόν παραμένει απομονωμένος χωρίς εφεδρείες. Μπορεί η Γαλλία να ξεφύγει από την ιταλοποίηση;

Ο Σεμπασιτιάν Λεκορνί στην παρθενική συνεδρίαση του υπουργικού του συμβουλίου τη Δευτέρα. Η κυβέρνησή του διασώθηκε χάρη στη θετική ψήφο των Σοσιαλιστών, οι οποίοι ωστόσο θεωρείται βέβαιο πως θα υπογράψουν την καταδίκη τους εάν πράξουν αναλόγως και με τον προϋπολογισμό.

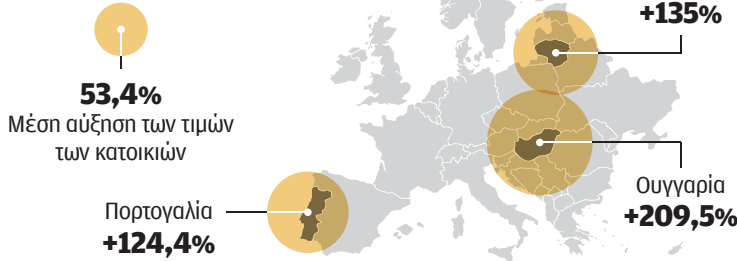
Ο χειρότερος πρόεδρος

Ο Εμανουέλ Μακρόν είναι «ο χειρότερος πρόεδρος στα χρονικά της Πέμπτης Δημοκρατίας», σύμφωνα με τον Αλέν Μενκ, επιχειρηματία και άλλοτε μυστικοσύμβουλο πολλών προέδρων της χώρας.

Λιτότητας συνέχεια

Η μακροπρόθεσμη κυβέρνηση Λεκορνί θα κριθεί στη μάχη για τον προϋπολογισμό, ο οποίος παρά την αναστολή της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού αποπνέει έντονο άρωμα λιτότητας.

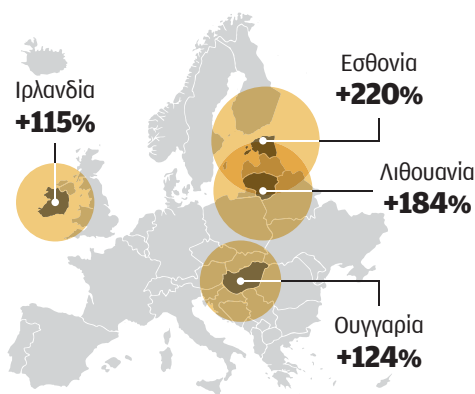
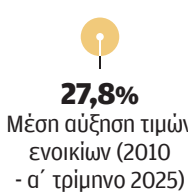
Αύξηση τιμών
κατοικιών στην Ε.Ε.
από το 2015

Βραχυπρόθεσμες
ενοικιάσεις
στην Ε.Ε.

Αύξηση τιμών
ενοικίων στην Ε.Ε.
από το 2010

Της ανταποκριτριάς μας
στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗ

Επείγοντα μέτρα για να αντιμετωπίσει το στεγαστικό πρόβλημα, που αναγνωρίζεται πλέον από τα πιο επίσημα χείλη ως «πανευρωπαϊκή κοινωνική κρίση» με σοβαρές πολιτικές παρενέργειες, αναζητεί η Κομισιόν. Το θέμα έχει μπει για πρώτη φορά στην ατζέντα της επόμενης συνόδου κορυφής, ενώ ο αρμόδιος επιτροπος Νταν Γιόργκενσεν θα παρουσιάσει έως το τέλος του χρόνου σχέδιο για τον έλεγχο των τιμών των κατοικιών, που την τελευταία δεκαετία (2015-2024) αυξήθηκαν κατά μέσον όρο κατά 53% στην Ε.Ε. Στα σενάρια που εξετάζει η Κομισιόν, εκτός από νέα χρηματοδοτικά εργαλεία μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, περιλαμβάνονται και μέτρα περιορισμού της βραχυχρόνιας μίσθωσης και επενδύσεων σε ακίνητα από τρίτες χώρες.

Το βαθύ κοινωνικό πρόβλημα κυριαρχεί σε αρκετές εκλογικές αναμετρήσεις, όπως στην Πορτογαλία και την Ιρλανδία. Στην πρώτη, μάλιστα, η κρίση στέγασης έδωσε «πόντους» στην Ακροδεξιά, στις τοπικές εκλογές την περασμένη εβδομάδα, οδηγώντας τον κεντροδεξιό πρωθυπουργό Λουίς Μοντενέγρο να δεσμεύσει 2,1 δισ. ευρώ από τον εθνικό προϋπολογισμό για το 2026 για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Τον περυσινό Δεκέμβριο, στις εθνικές εκλογές στην Ιρλανδία, η στέγαση αποτέλεσε πόλο αντιπαράθεσης μεταξύ των βασικών διεκδικητών της εξουσίας, των κομμάτων Φιάνα Φάιλ και Σιν Φέιν.

Με αφορμή την ολοκλήρωση της τρίμηνης δημόσιας διαβούλευσης, την περασμένη Παρασκευή, αλλά και ενόψει της συζήτησης των «27» για το ζήτημα της στέγασης, ο επιτροπος Γιόργκενσεν μίλησε σε μικρή ομάδα ανταποκριτών στις Βρυξέλλες, ανάμεσά τους και η «Κ».

Δύο διαστάσεις

Για τον Δανό επιτροπο, το ζήτημα της στέγασης «έχει δύο διαστάσεις: την ουσία του προβλήματος, αλλά και την πολιτική πραγματικότητα και κυρίως τις συνέπειές της». Αναγνωρίζει πως πλέον ήρθε η ώρα οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής να λάβουν σοβαρά υπόψη το πρόβλημα της στέγασης καθώς, διαφορετικά, θα ενισχυθούν περαιτέρω οι λαϊκιστές, που τάσσονται κατά της Ευρώπης, οι οποίοι ωστόσο δεν έχουν τις σχετικές απαντήσεις.

Οι Βρυξέλλες έως τώρα «δεν έχουν καταφέρει να αντιμετωπίσουν» ορισμένα από τα βασικά στοιχεία που οδήγησαν στη στεγαστική κρίση, παραδέχεται ο κ. Γιόργκενσεν. «Ως προς την ουσία: θα πρέπει πραγματικά να αναγνωρίσουμε ότι το πρόβλημα είναι τόσο σοβαρό, που πλέον μιλάμε για κοινωνική κρίση».

Μια κρίση που πλαισιώνεται από σοκαριστικούς αριθμούς και ποσοστά, όπως σημειώνει: «47 εκατομμύρια άνθρωποι πέρυσι δεν μπορούσαν να θερμάνουν ικανοποιητικά το σπίτι τους. Πρόκειται για τρελό αριθμό: 47 εκατομμύρια άνθρωποι επέλεξαν να έχουν φαιγντό στο τραπέζι έναντι της θέρμανσης», λέει, ενώ σε αρκετά σημεία της συζήτησης αναφέρεται στα 75 εκατομμύρια πολιτών που ζουν σε συνθήκες συνωστισμού, αλλά και στο ένα εκατομμύριο αστέγων, η πλειονότητα, μάλιστα, των οποίων είναι Ευρωπαίοι πολίτες.

Ο Γιόργκενσεν είναι ο πρώτος επιτροπος που αναλαμβάνει καρτοφυλάκιο στέγασης –κατ' απαίτηση των Σοσιαλδημοκρατών (S&D)– ώστε να στηρίξουν την εκλογή της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν από το

Ευρωκοινοβούλιο τον Ιούλιο του 2024 και η οποία με τη σειρά της, κατέταξε το ζήτημα ως μία εκ των βασικών προτεραιοτήτων της Ε.Ε. στη νέα, πενταετή θητεία της.

«Θα πρόκειται για ολοκληρωμένο σχέδιο που θα καλύπτει όλους τους σημαντικούς πυλώνες του τομέα πολιτικής στέγασης: το πώς δηλαδή θα δημιουργηθούν περισσότερες επενδύσεις, πώς θα διευκολυνθεί ο κατασκευαστικός τομέας, πώς θα μειωθεί η γραφειοκρατία των Βρυξελλών, αλλά και η χρηματοδότηση νέων κτιρίων. Πώς οι πολίτες θα μπορούν να αγοράσουν ή να νοικιάσουν διαμερίσματα», εξηγεί.

Το πρόβλημα, πάντως, εντοπίζεται την τελευταία δεκαετία, όπου «οι τιμές έχουν ανέβει στα σπίτια κατά 20% και την ίδια στιγμή, οι άδειες οικοδόμησης έχουν μειωθεί επίσης κατά 20%. Αυτό αποτελεί σημαντικό πρόβλημα», τονίζει.

Την τελευταία δεκαετία (2015-2024) πράγματι οι τιμές των κατοικιών στην Ε.Ε. αυξήθηκαν κατά μέσον όρο 53%. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις παρατηρήθηκαν στην Ουγγαρία (+209,5%), στη Λιθουανία (+135%) και στην Πορτογαλία (+124,4%), σύμφωνα με τη Eurostat, ενώ η ενοικίαση έγινε επίσης πιο ακριβή. Μεταξύ 2010 και πρώτου τριμήνου του 2025, οι τιμές των ενοικίων αυξήθηκαν κατά μέσον όρο κατά 27,8%. Τα ενοίκια αυξήθηκαν σε όλη την Ε.Ε. –εκτός από την Ελλάδα (-11%)– με

τις μεγαλύτερες αυξήσεις να καταγράφονται στην Εσθονία (+220%), στη Λιθουανία (+184%), στην Ουγγαρία (+124%) και στην Ιρλανδία (+115%).

Η κατακόρυφη αύξηση των ενοικίων οφείλεται εν μέρει στην αύξηση των βραχυπρόθεσμων μισθώσεων τύπου Airbnb, οι οποίες έβγαλαν από την αγορά κατοικίες και διαμερίσματα, παραδέχεται ο Γιόργκενσεν, που εξηγεί ότι «πρόκειται για τεράστιο ζήτημα. Χρειαζόμαστε εκεί περισσότερους ευρωπαϊκούς κανόνες». Σημειώνουν ότι η λογική της αγοράς βασιίζεται στο κέρδος και όχι στο τι είναι καλύτερο για την κοινωνία, αναφέρει ότι «δεν είμαι ενάντια στους ανθρώπους που κερδίζουν χρήματα, αλλά πρέπει να έχουμε μια κατώτατη γραμμή... αν θέλουμε αυτό που είναι καλύτερο για την κοινωνία μας, πρέπει να ρυθμίσουμε την αγορά».

Ο Δανός επιτροπος επιμένει ότι το «μπλοκ» μπορεί να δώσει ολιστική λύση, καθώς είναι «αρκετά σαφές ότι η στέγαση αποτελεί ευρωπαϊκή αρμοδιότητα», ενώ φέρνει ως παράδειγμα την αντιμετώπιση της πανδημίας, όπου για πρώτη φορά δόθηκε πανευρωπαϊκή απάντηση σε ένα ζήτημα που έως τότε –όπως σήμερα το στεγαστικό– δεν είχε απαοχοληθεί συνολικά τις Βρυξέλλες.

Προσώρας, έχει συσταθεί ειδική ομάδα εργασίας (Task Force) από ειδικούς εμπειρογνώμονες, που

σήμερα αναλύουν τα προβλήματα των 27 κρατών-μελών, όπως έχουν καταγραφεί είτε από τις επιπλοκές του επιτρόπου σε ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, είτε μέσω επαφών του με δημάρχους, όπως τα μέλη της πρωτοβουλίας 15 ευρωπαϊκών πόλεων, ανάμεσά τους και ο δήμαρχος Αθηναίων, η εκπροσώπος σχετικών ευρωπαϊκών οργανισμών. Καταγράφονται, επίσης, «καλές πρακτικές», όπως της δικής του πόλης, της Κοπεγχάγης, όπου λ.χ. οι δημοτικοί κανόνες επιβάλλουν το 25% των νέων κατοικιών να είναι είτε δημόσιες είτε κοινωνικές κατοικίες. «Δίπλα στα πιο ακριβά διαμερίσματα στην Κοπεγχάγη συνυπάρχουν κοινωνικές κατοικίες και κανείς δεν μπορεί να πει με σιγουριά ποια ακίνητα είναι καλύτερα», τονίζει.

Από την Κομισιόν εξετάζονται, παράλληλα, και αμφιλεγόμενες προτάσεις, όπως της Ισπανίας, που σχεδιάζει φόρο 100% στην αξία των ακινήτων που αγοράζονται από υπηκόους εκτός Ε.Ε. χωρών. «Όλα είναι στο τραπέζι», σημειώνει ο Γιόργκενσεν, χωρίς όμως να δεσμεύεται ως προς την υιοθέτηση ενός τέτοιου μέτρου και παρότι η πολιτική του «οικογένεια» οι Σοσιαλιστές θέλουν η Κομισιόν να εξετάσει απαγόρευση αγοράς ακινήτων από ξένους επενδυτές.

Ο Γιόργκενσεν παραδέχεται τις ιδιαιτερότητες που εντοπίζονται σε διαφορετικά κράτη-μέλη. Για την Ελλάδα, την οποία επισκέφθη

κε τον Ιούλιο, ερωτηθείς σχετικά από την «Κ» αναφέρει ότι έχει ήδη καταγράψει αρκετά κοινά προβλήματα με άλλες ευρωπαϊκές χώρες αλλά και ξεχωριστά, όπως για παράδειγμα το σοβαρό, όπως είπε, ζήτημα των κλειστών κατοικιών. Σε κάθε περίπτωση, το επικείμενο σχέδιο θα αποτελείται από «μείγμα» συστάσεων, καθώς η στέγαση αποτελεί εθνική αρμοδιότητα, αλλά και «ήπιες» νομοθεσίες. Παράλληλα, ο επιτροπος δεσμεύεται να προστατεύσει καλύτερα τα δικαιώματα των ενοικιαστών, μέσω νομοθετικών μέτρων. Αναμένονται, εξάλλου, συγκεκριμένες προτάσεις, όπως: αναθεώρηση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, κάτι που θα επιτρέψει στις κυβερνήσεις να χρησιμοποιούν κονδύλια – όπως και μέσω του νέου ευρωπαϊκού προϋπολογισμού (2028-2034), που θα είναι πλέον πιο «ευέλικτος» για την κατασκευή κατοικιών, ή φορολογικές ελαφρύνσεις για εταιρείες στέγασης. Ωστόσο παραδέχεται ότι τα δημόσια κονδύλια δεν είναι αρκετά για την αντιμετώπιση της κρίσης και επομένως, απαιτείται σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Αναγνωρίζοντας ότι η οικοδόμηση προσίτων κατοικιών είναι δαπανηρή, ο επιτροπος εξήγησε ότι δεν χρειάζεται να είναι έτσι, εάν ο ιδιωτικός τομέας είναι υποχρεωμένος να επωμιστεί μέρος του βάρους. «Αποτελεί πολιτική επιλογή», σημειώνει.

Για τον λόγο αυτό, η Κομισιόν συνεργάζεται στενά, όπως εξηγεί, με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για ανάπτυξη μοντέλων που θα διασφαλίσουν ότι τα σπίτια που κατασκευάζονται με δημόσια κονδύλια θα είναι προστά στους πολίτες.

Πηγές από την ΕΤΕπ αναφέρουν στην «Κ» ότι στην Ε.Ε. καταγράφεται σήμερα εκτιμώμενο έλλειμμα περίπου 900.000 κατοικιών ετησίως, ενώ πάνω από το 75% των υφιστάμενων κτιρίων χρειάζεται ενεργειακή ανακαίνιση, την ώρα που το ετήσιο επενδυτικό «κενό» υπερβαίνει τα 340 δισ. ευρώ, «κάτι που καθιστά σαφές ότι απαιτείται συντονισμένη ευρωπαϊκή δράση».

«Βιώσιμη κατοικία»

Στο πλαίσιο αυτό, τον περασμένο Ιούνιο, η ΕΤΕπ παρουσίασε ξεχωριστό σχέδιο δράσης «για την προσιτή και βιώσιμη κατοικία», που στοχεύει στην αύξηση της χρηματοδότησης κατά 40% από το 2025 και στη δημιουργία ή ανακαίνιση πάνω από 1,3 εκατ. κατοικιών έως το 2030.

Ηδη, άλλωστε, τα τελευταία πέντε χρόνια η ΕΤΕπ έχει χρηματοδοτήσει έργα ύψους 15,6 δισ. ευρώ για την κατασκευή ή ανακαίνιση σχεδόν 700.000 κατοικιών σε όλη την Ευρώπη. Κορυφαία πρότζεκτ αποτελούν εκείνα στην Πορτογαλία όπου συγχρηματοδοτείται το εθνικό πρόγραμμα «προσιτής στέγασης» με 1,3 δισ. για 12.000 κατοικίες, στην Τσεχία όπου έχουν δοθεί 60 εκατ. ευρώ για κατασκευή 700 κατοικιών για δημόσιους υπαλλήλους και στη Λετονία, που παρέχεται τεχνική βοήθεια μέσω του προγράμματος InvestEU για ανάπτυξη 2.200 ενοικιαζόμενων κατοικιών. Όμως, από τον επικείμενο σχεδιασμό λείπουν για την ώρα σχετικά πρότζεκτ στην Αθήνα. Ανθρώποι με γνώση των σχετικών διαδικασιών αναφέρουν ότι για την εξασφάλιση κονδυλίων από την ΕΤΕπ θα πρέπει να κατατεθούν από τις κυβερνήσεις των κρατών-μελών συγκεκριμένα σχέδια και προτάσεις. Προσώρας, η ΕΤΕπ στην Ελλάδα χρηματοδοτεί με 95 εκατ. ευρώ την οικοδόμηση φοιτητικών κατοικιών και την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων της πανεπιστημιούπολης στην Κρήτη.

«Αρκετά». Το σύνθημα στο πλακάτ διαδηλωτών στη Βαρκελώνη τον περασμένο Απρίλιο, που συμμετείχαν σε κινητοποιήσεις για το δικαίωμα στη στέγαση, περιγράφει το μέγεθος του προβλήματος πανευρωπαϊκά. Ο αρμόδιος επιτροπος και η ομάδα του επεξεργάζονται ήδη πλάνο διαφορετικών μέτρων, προαναγγέλλοντας, μεταξύ άλλων, «περισσότερους ευρωπαϊκούς κανόνες» στη βραχυχρόνια μίσθωση.

75
εκατ. πολίτες
ζουν σε συνθήκες
συνωστισμού

47
εκατ. πολίτες
αδυνατούν να
θερμάνουν το
σπίτι τους

**ΠΑΝΩ ΑΠΟ
1 ΕΚΑΤ.**
οι άστεγοι - συμπεριλαμβανομένων 400.000 παιδιών

Πηγές:
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_25_2245
ΕΤΕπ

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΟΝΤΟΥ

Μπλεγιμένο κουβάρι η εθνική Ελλάδας, έχασε πολύ γρήγορα μέσα από τα χέρια της κάτι πολύ παραπάνω από μια πρόκριση σε τελική φάση μεγάλης διοργάνωσης, σχεδόν 11 χρόνια μετά το Παγκόσμιο Κύπελλο του 2014 στη Βραζιλία, όπου έμεινε εκτός προημιτελικών στα πέναλτι από την Κόστα Ρίκα. Εκείνη ήταν η τελευταία ευκαιρία για μια μεγάλη διάκριση σε μια διοργάνωση υψηλού επιπέδου, δέκα χρόνια μετά το θαύμα της Πορτογαλίας με την κατάκτηση του Euro 2004 και δύο χρόνια από το Euro 2012, όπου είχε φτάσει μέχρι την προημιτελική φάση πριν την εκτροχιάσει το αζεπέραστο εμπόδιο της Γερμανίας. Η δεκαετία 2004-2014 ήταν μια χρυσή εποχή για το ελληνικό ποδόσφαιρο σε εθνικό επίπεδο, αλλά με κάποιον τρόπο χάθηκε έκτοτε το έδαφος κάτω από τα πόδια του και η «γαλανόλευκη» μοιάζει να βυθίστηκε με μια τεράστια «μαύρη τρύπα», με ηχηρές αποτυχίες και σποραδικές «φωτοβολίδες», που σπάσανε απλώς για λίγο το σκοτάδι.

“

Ομάδα χωρίς φόβο

Είναι μια γενιά που θα έχει πολλές ακόμη ευκαιρίες και χρέος όλων μας είναι να την προστατεύσουμε. Η ομάδα μας κοιτάει στα μάτια τους πάντες, δεν έχει φόβο κι αυτό είναι δουλειά του Ιβάν.

Νίκος Καρούλιας

Προπονητής και παλαίμαχος διεθνής ποδοσφαιριστής του Παναθηναϊκού

Το επόμενο τρένο

Οι μεγάλες διοργανώσεις, ειδικά τώρα που ανοίξε κατά πολύ ο αριθμός των ομάδων που προκρίνονται, μοιάζουν με τα τρένα. Όσα κι αν χάσεις, κάποια στιγμή θα καταφέρεις να ανέβεις σε ένα για να ξεκινήσεις το επόμενο ταξίδι. Με αυτή τη λογική, ο αποκλεισμός από την τελική φάση του Παγκοσμίου Κυπέλλου 2026 είναι απλώς ένας ακόμη κρίκος σε μια αλυσίδα συνεχόμενων αποτυχιών για παραπάνω από μια ντουζίνα χρόνια, εάν συνυπολογίσουμε ότι η επόμενη μεγάλη πρόκληση είναι το Euro 2028, σε μια τριετία από τώρα. Μεσολαβεί, βέβαια, το Nation League, μια διοργάνωση λιγότερο λαμπερή από τις άλλες δύο, αλλά υψηλού επιπέδου τώρα που η Εθνική Ελλάδας θα αγωνιστεί στην Α΄ κατηγορία της, με αντιπάλους μεγάληρια του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου. Αυτό είναι από μόνο του ένα κίνητρο, όσο κι αν «καίγεται» η λογική της δεύτερης ευκαιρίας, όπως την είχαμε στα πλέι οφ του περασμένου Euro με το Καζακστάν και τη Γεωργία. Τέτοια δεύτερη ευκαιρία, αν χρειαστεί, η Α΄ κατηγορία μοιάζει απίθανο να μας προσφέρει.

Η μεγαλύτερη ήττα γι' αυτήν την τόσο ταλαντούχο γενιά του ελληνικού ποδοσφαίρου είναι ότι πυροβόλησε μόνη τα πόδια της και κινδυνεύει να χάσει την εμπιστοσύνη στην αξία της. Κι αυτό είναι ένα «αγκάθι» μεγαλύτερο από έναν οδυνηρό αποκλεισμό, γιατί «καλάει» το σχέδιο της ομάδας με την εξέδρα, δημιουργεί αμφιβολίες και φορτώνει τους πάντες με ακრειαστο βάρος. Ισως οι προσδοκίες απ' αυτή τη γενιά των ταλαντούχων 20άρηδων να

ήταν υπερβολικά μεγάλες για τόσο άγουρες πλάτες – φάνηκαν αδύναμες να τη σηκώσουν. Αλλά το μεγαλύτερο λάθος θα είναι να «καεί» αυτή η εξαιρετική γενιά από μια αποτυχία, κάτι που θα συμβεί εάν αφήσουμε την απογοήτευση να σκεπάσει τα πάντα.

Πλούσιο ταλέντο

«Αυτός είναι ένας πραγματικά μεγάλος κίνδυνος για μια φουρνιά παιδιών που έχουν πλούσιο ταλέντο και ψηλό ταβάνι. Προτρέπει όλους όσοι κινούνται γύρω από την ομάδα, όχι μόνο τη διοίκηση αλλά και τους δημοσιογράφους

που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την κοινή γνώμη, να μην αφήσουν τη λέξη “αποτυχία” να τρυπώσει στο μυαλό των φιλάθλων. Ναι, ήταν πολύ πικρή η γεύση αυτού του αποκλεισμού γιατί είχαμε μεγάλες προσδοκίες, που τις δημιουργήσαν τα ίδια τα παιδιά με τις εμφανίσεις τους. Αλλά είναι μια γενιά που θα έχει πολλές ακόμη ευκαιρίες στο μέλλον και χρέος όλων μας είναι να την αγκαλιάσουμε και να την προστατεύσουμε», είναι η προτροπή του πολύπειρου Νίκου Καρούλια, ο οποίος μιλώντας στην «Κ» εκτιμά ως πολύ θετική την άμεση αντί-

δραση της Ομοσπονδίας: «Δεν πρέπει να αλλάξουμε τίποτα και ορθότατα βγήκε η ΕΠΟ και κάλυψε απόλυτα τον Γιόβανοβιτς. Ο αποκλεισμός ήταν απόρροια φτηνών ατομικών λαθών, επιπολαιότητας στην επίθεση και λάθος αντίδρασης στις στατικές φάσεις, ένα κομμάτι σημαντικό στο ποδόσφαιρο. Ακόμη και στη δική μου εποχή, με Χαραλαμπίδη και Ντόκεν, το 65% των γκολ που πετυχαίναμε ήταν από στατικές φάσεις. Τώρα έχει εξελιχθεί σε επιστήμη στο σύγχρονο ποδόσφαιρο. Η ομάδα μας κοιτάει στα μάτια τους πάντες, δεν πάει να

INTIME / ALEXANDROS MAROTONIOS

Ο Χρήστος Τζόλης απογοητευμένος, μετά τη λήξη του αγώνα της εθνικής ομάδας με τη Δανία. Το μεγαλύτερο λάθος θα είναι να «καεί» αυτή η εξαιρετική γενιά από μια αποτυχία, κάτι που υπάρχει κίνδυνος να συμβεί εάν η απογοήτευση σκεπάσει τα πάντα.

δεν θα είναι ικανοποιητικά, το πιο πιθανό είναι οι δρόμοι του Ιβάν Γιόβανοβιτς και της ΕΠΟ να χωρίσουν. Θα διαμορφώσει αυτό το σενάριο η εξέλιξη ως προς το αν ο Ιβάν Γιόβανοβιτς θα πρέπει να θεωρείται καλός προπονητής; Ο Άρνε Σλοτ εντυπωσίασε στην πρώτη του χρονιά στην Αγγλία και στη Λίβερπουλ, κατακτώντας πέρσι τον τίτλο. Νωθρό το φετινό ξεκίνημα της Λίβερπουλ, αν χάσει τον τίτλο αλλάζει και η άποψη για την προπονητική αξία του Ολλανδού τεχνικού;

Άλλο κριτική, άλλο συνέπειες και επιπτώσεις για έναν προπονητή μετά την αποτυχία υλοποίησης ενός στόχου και άλλο ο μνημονισμός και φυσικά ο άκρατος λαϊκισμός, γιατί απλά κάποιος πρέπει να φταίει για όλα, κάποιος πρέπει να αποτελέσει το εξλαστήριο θύμα, κάποιος πρέπει να... πληρώσει απωθημένα. Γιατί απλώς, ο ρόλος του προπονητή προσφέρεται για όλα αυτά, ειδικά σε χώρες όπως η Ελλάδα αλλά και η δική μας, στις οποίες αθροούνται οι προπονητές κερκίδας ή καναπέ και γενικότερα οι ξερόλες!

Η ελπίδα που ακνοφαινεται, ενδεχομένως να εκπέμπει κάπως πιο έντονα, άμα κανείς λάβει υπόψη δηλώσεις των αρμο-

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

των υπέρβαση οι μικρές ομάδες της Ευρώπης, είναι πέρα για πέρα αυξημένες. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο, ότι εθνικές που πριν από χρόνια ακουγόntonτουσαν εξωτικές για τον χώρο του ποδοσφαίρου, είναι πια στη διεκδίκηση μιας θέσης ακόμη και στο Μουντιάλ. Μολδαβία, Σαν Μαρίνο, Κόσοβο ακόμη και τα θρυλικά Νησιά Φερόε, βρίσκονται ενώπιον μιας τέτοιας πρόκλησης, που μέχρι πριν από λίγα χρόνια έμοιαζε εξωπραγματική.

Δυστυχώς, οι ιθύνοντες της ΚΟΠ, πέραν της πλήρους απαξίωσης που προκάλεσαν στην εθνική ομάδα, δεν κατάφεραν να εκμεταλλευτούν το μομέντουμ που ευνοεί τις μικρές ομάδες. Ομολογουμένως, οι τελευταίες εμφανίσεις της Εθνικής σε συνδυασμό με την προοπτική αναθεώρησης της πολιτικής των ιθυνόντων, βγάζουν κάποιο φως.

Φως που ανατέλλει από τα Νησιά Φερόε και κάθε σοβαρή Ομοσπονδία που κατάφερε, εκμεταλλευόμενη τα νέα δεδομένα, να λειτουργήσει επαγγελματικά με σκοπό την ανάδειξη της εθνικής της ομάδας!

Φως(;)...

δίων στην Ομοσπονδία, όπου επιτέλους εκφράζουν την αναγκαιότητα να ληφθούν μέτρα, προκειμένου να εκσυγχρονιστεί η αντιλήψη μας περί των εθνικών ομάδων. Οι αρμόδιοι, χρησιμοποιώντας πια τα επιχειρήματα όσων ασκούσαν σριβαρή και εποικοδομητική κριτική, εστιάζουν στην επιβεβλημένη αλλαγή κουλτούρας και νοοτροπίας, η οποία θα προκύψει μέσα από τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων.

Η αναγκαστική χρησιμοποίηση γηγενών παικτών στις ενδεκάδες των ομάδων και η πρόσληψη ενός ξένου τεχνικού διευθυντή που θα εφαρμόσει συγκεκριμένο σχέδιο, με σκοπό την ανοικοδόμηση των μικρότερων εθνικών ομάδων, είναι δύο μέτρα προς τη σωστή κατεύθυνση. Όλα αυτά μπορεί να εκληφθούν και έως κούφια λόγια, αν λάβουμε υπόψη τις δεσμεύσεις και τις εξαγγελίες των αρμοδίων που έγιναν τις τελευταίες δύο δεκαετίες, χωρίς όμως κανένα αντίκρισμα.

Όμως πια, και με τις ΟΥΕΦΑ και ΦΙΦΑ να έχουν αυξήσει τον αριθμό των συμμετεχόντων στα τελικά, οι πιθανότητες να κάνουν

κλέψει με “ταμπούρι” το αποτέλεσμα όπως παλιά. Η ομάδα δεν έχει φόβο κι αυτό είναι δουλειά του Ιβάν. Εχουμε προπονητή, δεν χρειαζόμαστε Μεσσίες. Είναι μια γενιά με μέλλον, πρέπει οπωσδήποτε να την προστατεύσουμε, θα μας προσφέρει πολλά».

Το τίμημα της ανανέωσης

Σύμφωνος με την άποψη του παλαίμαχου άσου του Παναθηναϊκού είναι και ο Λάκης Παπαϊωάννου, μεγάλη δόξα της σπουδαίας ομάδας του Ηρακλή: «Πέρα από την πικρή γεύση του αποκλεισμού, είδαμε κάτι ελπιδοφόρο, μια ομάδα που προσπαθεί να παίξει ποδόσφαιρο κατοχής, δηλαδή το δύσκολο, το συνδυαστικό ποδόσφαιρο. Μέχρι να το πετύχουμε θα πληρώσουμε το ανάλογο τίμημα, ειδικά όταν μιλάμε για νέα παιδιά που τώρα προσπαθούν να ωριμάσουν», λέει στην «Κ». Και προσθέτει με νόημα: «Βιαστήκαμε, βέβαια, να τα αποθεώσουμε και να φουσκώσουμε τα μυαλά μας με υψηλές προσδοκίες. Σε επίπεδο νοοτροπίας, έχουμε τόσο κοντά το “ωσαννά” με το “άρρον, άρρον, σταύρωσον αυτόν”! Φυσικά και διαθέτουμε μια σπουδαία γενιά, αλλά πρέπει να καταλάβουν τα παιδιά αυτά ότι πρέπει να μας δείχνουν καθημερινά πράγματα. Είναι σαν τη φιλία, μια σχέση που συνέχεια δοκιμάζεται και πρέπει να την αποδεικνύεις στην πράξη».

Ωστόσο, η κουβέντα πήγε και στο αγωνιστικό σκέλος: «Κάναμε ασυγχώρητα αμυντικά λάθη κι αυτό που με προβλημάτισε είναι ότι κάθε φορά που κάτι πάγαινε στραβά, αργούσαμε να επιστρέψουμε στο παιχνίδι. Πληρώσαμε αυτή την κακή αντίδραση με απανωτά γκολ, κόντρα στη ροή και την εικόνα των αγώνων. Γι' αυτό θεωρώ πολύ χρήσιμο το μπόλιασμα αυτής της γενιάς με παίκτες με προσωπικότητα, πιο εμπειρους στον χειρισμό τέτοιων καταστάσεων, όταν τα πράγματα για κάποιον λόγο δεν πηγαίνουν καλά. Να καταλάβουμε ότι δεν παίζουμε μόνοι και να προσαρ-

μοζόμαστε στις συνθήκες, γιατί οι αντιπαλοί μας διαβάζουν, δεν αιφνιδιάζονται πια από το πιο επιθετικό στυλ μας», τόνισε, στέλνοντας ένα σημαντικό μήνυμα και προς την κερκίδα: «Ελπίζω αυτός ο αποκλεισμός να μην επηρεάσει τα νέα παιδιά. Κι αυτό είναι ευθύνη των φιλάθλων. Παράκληση, να μην κρίνουν το ποιος παίκτης παίζει και ποιος δεν παίζει, ανάλογα με την ομάδα του. Η καλύτερη ενδεκδάδα είναι πάντα αυτή που βγάζει ο φιλάθλος μετά το παιχνίδι. Πριν από το ματς η ευθύνη πάντα πέφτει στον προπονητή. Να ζητήσω και ένα “δώρο” από τους φιλάθλους: να γεμίσουν το γήπεδο με τη Σκωτία. Αν το κάνουν, θα το βρούμε μπροστά μας, θα μας επιστρέψει με τον καλύτερο τρόπο...».

“

Ελείψε η πείρα

Θεωρώ πολύ χρήσιμο το μπόλιασμα αυτής της γενιάς με παίκτες με προσωπικότητα, πιο εμπειρους στον χειρισμό τέτοιων καταστάσεων, όταν τα πράγματα για κάποιον λόγο δεν πηγαίνουν καλά.

Λάκης Παπαϊωάννου

Παλαίμαχος διεθνής ποδοσφαιριστής του Ηρακλή

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. -3,28%							
		1,75%	2,19%	-2,14%	-1,38%	-0,77%	-2,68%	0,91%

ΤΡΑΠΕΖΕΣ Χτίζουν επενδυτική γέφυρα Ευρώπης - Ασίας

Οι ελληνικές τράπεζες ενισχύουν τη θέση τους στην ευρύτερη περιοχή μέσω της Κύπρου, συμμετέχοντας σε έργα όπως το East to Med Data Corridor, που συνδέει Ευρώπη, Μέση Ανατολή και Ασία. Η Εθνική Τράπεζα θέλει να αποκτήσει άδεια στη Σαουδική Αραβία, η Eurobank επεκτείνεται σε Ινδία, Ισραήλ και Κόλπο, ενώ η Alpha Bank σκέφτεται να αποκτήσει και αυτή παρουσία σε αυτές τις χώρες. Η Τράπεζα Κύπρου δημιουργεί το «India Hub» για ινδικές επιχειρήσεις. **Σελ. 6**

ΕΛΛΑΔΑ Αύξηση αδειών διαμονής για «χρυσή βίζα»

Αύξηση κατά 112% των χορηγήσεων αρχικών αδειών διαμονής μόνιμου επενδυτή, μέσω του προγράμματος της «χρυσής βίζας», σημειώθηκε κατά το φετινό οκτάμηνο. Σύμφωνα με τα στοιχεία, μέχρι και το τέλος Αυγούστου εκδόθηκαν 5.555 νέες άδειες διαμονής, έναντι 2.623 πέρσι. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,76%	-0,15%
Γερμανία	2,57%	-0,13%
Γαλλία	3,36%	-0,15%
Ιταλία	3,36%	-0,09%
Ισπανία	3,09%	-0,05%
Ιρλανδία	2,81%	-0,06%
Ελλάδα	3,21%	-0,15%
Ην. Βασίλειο	4,61%	-0,06%

Βαθμολογία από Οίκους Αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	A	Σταθερή
Fitch	A-	Σταθερή
Moody's	A3	Σταθερή
S&P	A-	Σταθερή
Scope Ratings	A-	Σταθερή

Μισθολογικές ανωμαλίες στην Κύπρο

Η οικονομία αναπτύσσεται, αλλά οι μισθολογικές ανισότητες βαθαίνουν

Η κυπριακή οικονομία κινείται με ισχυρή δυναμική, παρουσιάζοντας πλεονάσματα, αυξημένα δημόσια έσοδα και ρυθμό ανάπτυξης που υπερβαίνει τον μέσο όρο της Ευρωζώνης. Ωστόσο, τα οφέλη

δεν κατανέμονται ομοιόμορφα. Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία, οι μέσες ακαθάριστες μηνιαίες απολαβές το 2024 ανήλθαν στα 2.483 ευρώ, ενώ ο διάμεσος μισθός ήταν μόλις 1.881 ευρώ – απόκλιση

που αποτυπώνει τη διεύρυνση της ανισότητας. Παρά την αύξηση άνω του 20% στους μισθούς την τελευταία τετραετία, οι μεγαλύτερες αυξήσεις καταγράφονται σε κλάδους με ήδη υψηλές απολαβές, όπως

οι χρηματοοικονομικές και τεχνολογικές δραστηριότητες. Στον αντίποδα, επαγγέλματα χαμηλής ειδίκευσης παραμένουν στάσιμα. Οι Κύπριοι εργαζόμενοι λαμβάνουν κατά μέσο όρο 2.506 ευρώ, έναντι

2.434 ευρώ των μη Κυπρίων, με σημαντικές διαφορές ανά κλάδο. Η εικόνα μιας «οικονομίας που πετά», δεν ισχύει για όλους – και η μισθολογική ψαλίδα συνεχίζει να ανοίγει. **Σελ. 5**

Ισχυρό comeback για την LVMH με ανάκαμψη πωλήσεων

Ισχυρό σήμα ανάκαμψης εκπέμπει η LVMH, με τα αποτελέσματα τρίτου τριμήνου να ξεπερνούν τις προσδοκίες και τη μετοχή του ομίλου να εκτοξεύεται κατά 12%, σηματοδοτώντας την επιστροφή της γαλλικής πολυτέλειας σε αναπτυξιακή τροχιά. Ο όμιλος ανακοίνωσε έσοδα ύψους 18,3 δισ. ευρώ για το τρίτο τρίμηνο του 2025, ελαφρώς χαμηλότερα από τα 19,1 δισ. ευρώ του αντίστοιχου περσινού διαστήματος, αλλά υψηλότερα των εκτιμήσεων των αναλυτών. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του POMPIN MAK / REUTERS BREAKINGVIEWS

Επίδειξη δύναμης από ΗΠΑ και Κίνα

Η εκκρεμία μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας φαινόταν πάντα πολύ καλή για να διαρκέσει. Αυτό που προκαλεί έκπληξη είναι πόσο γρήγορα έχει καταρρεύσει. Οι δύο μεγάλες οικονομίες του κόσμου δεν διστάζουν να επιδείξουν τη δύναμή τους η μία έναντι της άλλης ενόψει μιας πιθανής συνάντησης μεταξύ του Ντόναλντ Τραμπ και του Σι Τζινπίνγκ για την επίτευξη εμπορικής συμφωνίας. Ακόμη και αν οι ηγέτες συμφωνήσουν σε ορισμένους τομείς τις επόμενες εβδομάδες, η αμοιβαία εξάρτηση από τις σπάνιες γαίες και τα τοπία σημαίνει ότι οι εκθροισμοί μπορούν να ξεσπάσουν ανά πάσα στιγμή.

Οι δύο χώρες εφαρμόζουν μια ιλιγγιώδη σειρά μέτρων η μία εναντίον της άλλης. Τον Σεπτέμβριο, το υπουργείο Εμπορίου των ΗΠΑ αποφάσισε να διευρύνει το δίκτυο των εται-

ρειών που βρίσκονται σε μαύρη λίστα, ώστε να συμπεριλάβει θυγατρικές που ανήκουν τουλάχιστον κατά 50% σε εταιρείες που έχουν υποστεί κυρώσεις, προσθέτοντας δύο κινεζικές εταιρείες στον κατάλογο οντοτήτων του επειδή βοήθησαν την εταιρεία κατασκευής τοπία Semiconductor Manufacturing International με έδρα τη Σαγκάη να αποκτήσει αμερικανικό εξοπλισμό. Νέοι δασμοί, που στοχεύουν πλοία που συνδέονται με την Κίνα στο πρώτο λιμάνι προώθησης στις ΗΠΑ, τέθηκαν σε ισχύ αυτή την εβδομάδα. Αλλά μόλις την περασμένη εβδομάδα το Πεκίνο αντέδρασε σκληρά, ωθώντας τον Τραμπ να απειλήσει με πρόσθετους δασμούς 100% στα κινεζικά προϊόντα και περιορισμούς στις εξαγωγές λογισμικού των ΗΠΑ. Στο πλαίσιο σαρωτικών νέων ελέγχων εξα-

γωγών, το Πεκίνο σχεδιάζει για πρώτη φορά να επιβάλει έλεγχο εκτός συνόρων τόσο σε οποιοδήποτε προϊόν περιέχει ελάχιστες ποσότητες ορισμένων σπάνιων γαιών κινεζικής προέλευσης και υλικών που σχετίζονται με μπαταρίες, όσο και σε προϊόντα που κατασκευάζονται με κινεζικό εξοπλισμό και τεχνολογία. Από τον Δεκέμβριο, οι ξένοι κατασκευαστές θα πρέπει να υποβάλουν αίτηση για άδεια εάν θέλουν να χρησιμοποιήσουν οποιοδήποτε από αυτά τα ελεγχόμενα είδη. Η επεκτεινόμενη λίστα καλύπτει πλέον 12 από τους 17 τύπους σπάνιων γαιών, υλικά μπαταριών ιόντων λιθίου και συνθετικά διαμάντια.

Οι νέοι κανόνες της Κίνας μιμούνται τον Κανόνα Αμεσών Ξένων Προϊόντων των ΗΠΑ, ο οποίος έχει αποκόψει την Κίνα από την αμερικανική τεχνολογία

υψηλής τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένων των τοπία και του εξοπλισμού κατασκευής τοπία. Δεδομένης της κυριαρχίας της Κίνας στις μπαταρίες, στον διαχωρισμό σπάνιων γαιών, στη διύλιση και στην παραγωγή μόλυβων μαγνητών, το Πεκίνο ουσιαστικά διεκδικεί παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού που εκτείνονται στην αυτοκινητοβιομηχανία, στην αιολική ενέργεια, στην αεροδιαστημική και στους ημιαγωγούς – τομείς ζωτικής σημασίας για την οικονομική και εθνική ασφάλεια. Αυτό συγκλονίζει τη Wall Street και αποτελεί κακό οίονο και για τις κινεζικές εταιρείες. Επιπλέον, η κινεζική κυβέρνηση έχει ήδη δηλώσει ότι οι χρήστες αμυντικών προϊόντων δεν θα λάβουν άδειες και ότι οι εφαρμογές που σχετίζονται με προηγμένους επεξεργαστές θα εγκρίνονται μόνο κατά πε-

ρίπτωση. Πολλές σπάνιες γαίες που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή τοπία εμπίπτουν πλέον στον ελεγχόμενο κατάλογο του Πεκίνου. Αυτό υποδηλώνει ότι κατασκευαστές όπως η TSMC της Ταϊβάν και η Samsung της Νότιας Κορέας θα επηρεαστούν εάν θέλουν να κατασκευάσουν επιταχυντές αιχμής για τεχνητή νοημοσύνη. Από το πρωί της Δευτέρας, το Πεκίνο απέφυγε να ανταποκριθεί στην απειλή του Τραμπ για δασμούς 100%, σημάδι ότι ο Σι δεν θέλει να κλιμακώσει περαιτέρω την κατάσταση. Όσο όμως οι ΗΠΑ εξαρτώνται από τις κινεζικές σπάνιες γαίες και μπαταρίες, και η Κίνα εξαρτάται από την αμερικανική τεχνολογία και τα τοπία, θα είναι σχεδόν αδύνατο να σταματήσουν οι έλεγχοι εξαγωγών και οι ανησυχίες για την εθνική ασφάλεια από το εμπόριο.

pwc

We accelerate what's possible
so you can
turn vision into value

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Ένα μεγάλο επίτευγμα

Η ΑΤΑ με βάση τη συμφωνία του 2023 που την επανέφερε στο 66,7% από 50% που είχε διαμορφωθεί το 2018, θα έπρεπε να ρυθμιστεί μέχρι τον Ιούνιο του 2025. Έκτοτε κυβέρνηση, εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις προσπαθούν να καταλήξουν σε συμφωνία χωρίς αποτέλεσμα. Η νεότερη εξέλιξη αφορά στη συμμετοχή στον διάλογο του υπουργού Οικονομικών, ο οποίος θα βάλει στο τραπέζι φορολογικά και άλλα κίνητρα προς τους εργοδότες προκειμένου να καταλήξει η συζήτηση για την αποκατάσταση και κυρίως να ανοίξει ο δρόμος για την επέκταση, που σύμφωνα με την κυβερνητική εγγαγγέλεια αποκαλείται «ΑΤΑ για όλους». Αν η κυβέρνηση καταφέρει να σπάσει το αδιέξοδο και να εφαρμόσει την πολιτική της θα έχει καταφέρει ένα μεγάλο επίτευγμα που μάλλον θα σημαδέψει τη διακυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη.

Κερδοφόρο το καλώδιο

Σε πονοκέφαλο βάζουν την κατασκευάστρια εταιρεία του καλωδίου, οι τελευταίες εξελίξεις γύρω από τον GSI. Η γαλλική Nexans ανησυχεί γιατί αν παρ' ελπίδα δεν προχωρήσει το έργο αναμένεται πως θα απολέσει το 6% των λειτουργικών της κερδών και σίγουρα αυτό είναι πολύ μεγάλο για να μην ληφθεί σοβαρά υπόψη από τους Γάλλους. Το έργο προφανώς και είναι σημαντικό, τόσο σε επίπεδο τζίρου όσο και σε επίπεδο κερδοφορίας, για την κορυφαία πολυεθνική στον κλάδο των καλωδίων και των οπτικών ινών. Για να προκύψει τόσο ανησυχία προφανώς και το έργο είναι σημαντικό κερδοφόρο. Η Nexans έχει παρουσία σε πάνω από 40 χώρες, λειτουργεί πάνω από 60 εργοστάσια και προσφέρει εργασία σε πάνω από 25 χιλιάδες υπαλλήλους.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΤΟΥ

Αν οι συζητήσεις για την ΑΤΑ καταλήξουν σε διατήρηση όλων των υφιστάμενων δικαιούχων και την προσθήκη νέων, τότε θα πρόκειται για μια αρνητική οικονομική εξέλιξη.

Ακριβός ηλεκτρισμός παντού

Η τιμή του ηλεκτρισμού, πέραν του ότι ναρκοθετεί την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, επηρεάζει και άλλες λειτουργίες όπως είναι οι προσπάθειες εξασφάλισης υδατικής επάρκειας. Η χώρα εισέρχεται στην τέταρτη σεζόν χαμηλής βροχόπτωσης που προσεγγίζει τα όρια της ανομβρίας, με αποτέλεσμα δύο τουλάχιστον φράγματα να βρίσκονται στα όρια της αποστράγγισης. Η προφανής λύση στρέφει την προσοχή στις αφραλάτωσεις, που όμως σκοντάφτει λόγω του ακριβού ηλεκτρισμού καθιστώντας το μέτρο ως έσχατο. Αποτέλεσμα αυτού να εξετάζεται το ενδεχόμενο εγκατάστασης μονάδων αφαλάτωσης που θα λειτουργούν

με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Κρισιμότερο όμως όλων, η άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση του ζητήματος με τις απώλειες στο δίκτυο ύδρευσης που όπως μάθαμε πρόσφατα προσεγγίζει το 50%.

Στα θέματα υγείας σοβαρότητα

Η έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας για το ΤΑΕΠ Λάρνακας είναι ενδεικτική, αλλά και πολύ ανησυχητική για την κατάσταση που επικρατεί στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας. Κάτι που όπως αντιληφθήκαμε δεν ήταν ούτε μυστικό ούτε χρειάζταν η Ελεγκτική Υπηρεσία για να το

αναδείξει. Και αντί η ΠΑΣΥΚΙ να ευαισθητοποιηθεί για όσα πολύ ανησυχητικά καταγράφονται, αρκέστηκε σε μια νομική προσέγγιση λέγοντας ότι η έκθεση δεν έχει ισχύ. Άρα, για τη συντεχνία των κυβερνητικών γιατρών δεν πειράζει που είναι της ντροπής η κατάσταση, αρκεί που η έκθεση λόγω νομικών κωλυμάτων που ανακάλυψαν οι κυβερνητικοί γιατροί, δεν τους αφορά και ούτε πρέπει να συζητηθεί παρόλα τα σημαντικά που καταγράφει. Και για να το κάνουμε χειρότερο θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι, σύμφωνα με την ΠΑΣΥΚΙ, όλα τα ΤΑ-ΕΠ του ΟΚΥΠΥ λειτουργούν με εσωτερικό εγχειρίδιο λειτουργίας που ουδέποτε εγκρίθηκε!

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Αποπληθωρισμός και αντιπληθωρισμός

Αποπληθωρισμός καλείται η συνεχής και αισθητή μείωση του γενικού επιπέδου τιμών σε μια οικονομία, η οποία συνεπάγεται την αισθητή και συστηματική αύξηση της αγοραστικής αξίας / αγοραστικής δύναμης του χρήματος. Η διαφορά του από τον αντιπληθωρισμό έγκειται στο ότι στον αντιπληθωρισμό έχουμε μεν μείωση του πληθωρισμού, αλλά χωρίς να συνεπάγεται αρνητικό πρόσημο, όπως ισχύει στον αποπληθωρισμό. Δηλαδή, στον αντιπληθωρισμό παρουσιάζεται (σταδιακή) επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης των τιμών.

Μάριος Χαρολαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών

Σκληρό ροκ για Ουκρανία

Η Ευρώπη κατακρατεί αυτήν τη στιγμή €175 δισ. παγωμένα ρωσικά κεφάλαια σε μετρητά. Λεφτά που έχουν δεσμευτεί μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Αυτά τα λεφτά προορίζονται για χρηματοδότηση των αναγκών της Ουκρανίας που θα προκύψουν τη διετία 2026-2027. Όπως διαρρέει, οι τελικές αποφάσεις αποδέσμευσης θα ληφθούν την ερχόμενη Πέμπτη με τη στήριξη του προέδρου Τραμπ. Σημειώνεται ότι επειδή τα περισσότερα κεφάλαια είναι «σταθμευμένα» στο Βέλγιο, η χώρα ανησυχεί για τις αποφάσεις που θα ληφθούν, με αποτέλεσμα να ζητά την ανάληψης ευθύνης από όλους έτσι ώστε να διαμοιραστεί η ευθύνη σε περίπτωση που εγερθούν αγωγές από τους ιδιοκτήτες μετά το τέλος του πολέμου.

Της **ΚΑΡΟΛΑΪΝ ΧΟΠΚΙΝΣ ΛΕΓΚΑΣΠΙ**

Οι Αμερικανοί λατρεύουν τα γαλακτοκομικά προϊόντα. Το 2023, ο μέσος Αμερικανός κατανάλωσε περίπου 300 κιλιά γάλακτος και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων, όπως βούτυρο, γιαούρτι, παγωτά και τυρί, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία του υπουργείου Γεωργίας. Υπάρχουν ωστόσο πολλά που δεν γνωρίζουμε σχετικά με το τι μπορούν –και τι δεν μπορούν– να προσφέρουν στην υγεία μας. Ακολουθούν οι πέντε πιο συνηθισμένες εσφαλμένες αντιλήψεις για τα γαλακτοκομικά προϊόντα, σύμφωνα με ειδικούς στη διατροφή.

Ισορροπημένη διαίτα και γερά οστά

Αν και το αγελαδινό γάλα παρείχε τα απαραίτητα θρεπτικά συστατικά σε περιόδους έλλειψης τροφίμων πριν από χιλιάδες χρόνια, οι ειδικοί επισημαίνουν ότι, σήμερα, πολλοί άνθρωποι δεν χρειάζονται γάλα για να καλύψουν τις διατροφικές ανάγκες τους. «Ο μεγαλύτερος μύθος γύρω από το αγελαδινό γάλα είναι ότι αποτελεί απαραίτητη τροφή», αναφέρει η Εϊμί Τζόι Λανού, καθηγήτρια Διατροφής στο UNC Gillings School of Global Public Health. «Τα στοιχεία δεν στηρίζουν αυτόν τον ισχυρισμό». Το γάλα προβάλλεται εδώ και δεκαετίες ως απαραίτητο για γερά και υγιή οστά, κυρίως επειδή είναι πλούσιο σε ασβέστιο. Ένα φλιτζάνι γάλα με χαμηλά λιπαρά παρέχει πάνω από 300 χιλιοστόγραμμα ασβεστίου, δηλαδή περίπου το ένα τρίτο της συνιστώμενης ημερήσιας πρόσληψης για τους περισσότερους ενήλικους. Ωστόσο, έρευνες δείχνουν ότι δεν είναι απαραίτητο να πίνετε γάλα για να διατηρήσετε υγιή οστά. Σε μια ανάλυση 20 μελετών που πραγματοποιήθηκε το 2022 οι ερευνητές δεν διαπίστωσαν διαφορά στον κίνδυνο κατάγματος μεταξύ των ατόμων που κατανάλωναν τη μεγαλύτερη ποσότητα γάλακτος και εκείνων που κατανάλωναν τη μικρότερη. Πολλά άλλα τρόφιμα προσφέρουν παρόμοια θρεπτικά συστατικά –πρωτεΐνες, βιταμίνη Β12, φώσφορο και ασβέστιο–, όπως οι σαρδέλες, τα φυλλώδη πράσινα λαχανικά και τα άπαχα κρέατα

και τα ψάρια, λέει η Άλις Χ. Λίχτενσταϊν, καθηγήτρια Επιστήμης και Πολιτικής της Διατροφής στο Πανεπιστήμιο Ταφτς. Πολλοί άνθρωποι λαμβάνουν τα θρεπτικά συστατικά που περιέχει το γάλα, όπως ασβέστιο, βιταμίνη Β12 και βιταμίνη D, από εμπλουτισμένα συσκευασμένα τρόφιμα και ποτά. Εφόσον ακολουθείτε μια ισορροπημένη διατροφή, δεν είναι απαραίτητο να καταναλώνετε γαλακτοκομικά προϊόντα, επισημαίνει ο δρ Ντάρριους Μοζαφφριάν, καρδιολόγος και διευθυντής του ινστιτούτου Food is Medicine στο Πανεπιστήμιο Ταφτς.

Πόσο θρεπτικό είναι το φυτικό γάλα

Τα φυτικά γάλατα που παράγονται από σόγια, αμύγδαλα ή βρώμη μπορεί να φαίνονται πιο υγιεινά, αλλά αυτό δεν ισχύει πάντα, επισημαίνουν οι ειδικοί. Τα φυτικά γάλατα δεν παρέχουν πάντα τις βασικές βιταμίνες και τα μέταλλα που περιέχονται στο αγελαδινό γάλα, όπως πρωτεΐνες, ασβέστιο, κάλιο και βιταμίνες Β και D, με αποτέλεσμα να μην αποτελούν πλήρες υποκατάστατο. Επιπλέον, ορισμένα φυτικά γάλατα περιέχουν συστατικά που το αγελαδινό γάλα χωρίς

πρόσθετες γεύσεις δεν έχει, όπως πρόσθετα σάκχαρα και νάτριο. Σε μεγάλες ποσότητες αυτά τα συστατικά μπορεί να βλάψουν την υγεία, αναφέρει η Κάρα Λιντς, διαιτολόγος στο Michigan State University Extension. Η ποιότητα των πρωτεϊνών μπορεί επίσης να διαφέρει μεταξύ των φυτικών ροφημάτων, σημειώνει η Λίχτενσταϊν. Σε μια ανασκόπηση του 2024, οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι οι πρωτεΐνες σε ορισμένα φυτικά γάλατα δεν ήταν πλήρεις, δηλαδή δεν περιείχαν και τα εννέα απαραίτητα αμινοξέα που ο οργανισμός δεν μπορεί να συνθέσει μόνος του. Το αγελα-

δινό γάλα, από την άλλη πλευρά, αποτελεί «πλήρη» πηγή πρωτεϊνών – όπως και το γάλα σόγιας.

Οι συνέπειες της παστερίωσης

Η παραπληροφόρηση σχετικά με το μη παστεριωμένο ή «νωπό» γάλα είναι ευρέως διαδεδομένη, λέει η Λιντς. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η παστερίωση –η διαδικασία θέρμανσης του γάλακτος για την καταστροφή παθογόνων μικροοργανισμών– μειώνει τα θρεπτικά συστατικά, καθιστώντας το παστεριωμένο γάλα λιγότερο υγιεινό. Αυτός ο ισχυρισμός είναι «παραπλανητικός και επιβλαβής», τονίζει η Λιντς. Αν και η παστερίωση μπορεί να καταστρέψει μια μικρή ποσότητα ορισμένων θρεπτικών συστατικών, αυτό δεν είναι αρκετό ώστε να μειώσει ουσιαστικά τη θρεπτική αξία του. Επιπλέον, τα οφέλη της παστερίωσης για την ασφάλεια υπερτερούν κατά πολύ των πιθανών μειονεκτημάτων. Το νωπό γάλα μπορεί να μεταφέρει παθογόνα, όπως σαλμονέλα, E. coli, καμπυλοβακτηρίδιο και λιστέρια.

Ο φόβος της λακτόζης

Τα άτομα με δυσανεξία στη λακτόζη, ένα φυσικό σάκχαρο που βρίσκεται στο γάλα, δυσκολεύονται να τη χωνέψουν, επειδή δεν παράγουν επαρκή ποσότητα του ενζύμου λακτάση, το οποίο τη διασπά. Ως αποτέλεσμα, μπορεί να εμφανίσουν συμπτώματα όπως φούσκωμα, αέρια και διάρροια μετά την κατανάλωση γάλακτος και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων, όπως τα φρέσκα τυριά και το παγωτό. Ωστόσο, ορισμένα γαλακτοκομικά προϊόντα περιέχουν ελάχιστη ποσότητα λακτόζης. Σε αυτά περιλαμβάνονται τα σκληρά τυριά, το βούτυρο και τα γαλακτοκομικά προϊόντα που έχουν υποστεί ζύμωση, όπως το γιαούρτι και η ξινή κρέμα. Τα γαλακτοκομικά προϊόντα που είναι πιο πιθανό να προκαλέσουν συμπτώματα, όπως το γάλα, το τυρί κότατζ και η φέτα, δεν είναι απαραίτητα απαγορευμένα για τα άτομα με δυσανεξία στη λακτόζη. Πιθανά συμπτώματα μπορούν να προληφθούν αν πάρει κανείς συμπλήρωμα λακτάσης πριν από την κατανάλωσή τους. Επίσης υπάρχουν γαλακτοκομικά προϊόντα χωρίς λακτόζη στα σουπερ μάρκετ.

SCOTT SEABER / THE NEW YORK TIMES

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ

- Πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ οι ψηφιακές υπηρεσίες
- Πίσω οι επιχειρήσεις στη χρήση cloud και ΤΝ
- Η ΤΝ αναδιαμορφώνει το λιανικό εμπόριο

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Τράπεζα Κύπρου

Την Κυριακή 26 Οκτωβρίου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ριζική μεταρρύθμιση για τα ταξί

Στόχος να καταρτιστεί στρατηγική με επίκεντρο τη κορήγηση αδειών και τη ρύθμιση των κομίστρων μέχρι τον Απρίλιο 2026

Της ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Ριζική ανατροπή των δεδομένων στα ταξί φέρνει η κυβέρνηση με τη μεταρρύθμιση του κλάδου των επαγγελματιών οδηγών ταξί να είναι προ των πυλών. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», το υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων καταρτίζει στρατηγική με επίκεντρο την επανεξέταση της κορήγησης νέων αδειών ανά επαρχία, τη ρύθμιση των κομίστρων, την αυστηρότερη εποπτεία και την εφαρμογή της νομοθεσίας. Η μεταπώληση αδειών έναντι δεκάδων χιλιάδων ευρώ, η απουσία ταξιμέτρων, η αναρχία στα αεροδρόμια και η ασυδοσία στην τιμολόγηση, οδηγούν πλέον σε παρεμβάσεις βαθιάς τομής, οι οποίες αναμένεται να τεθούν σε εφαρμογή το επόμενο διάστημα. Χρονικός ορίζοντας υλοποίησης της μεταρρύθμισης του κλάδου είναι ο Απρίλιος του 2026, καθώς πρόθεση των αρμοδίων αρχών είναι να προλάβουν την καλοκαιρινή τουριστική σεζόν και τις βουλευτικές εκλογές του Μαΐου.

Όπως πληροφορούμαστε, το αρμόδιο υπουργείο σε συνεργασία με την Αρχή Αδειών και το Τμήμα Οδικών Μεταφορών (ΤΟΜ), άρχισε να διαβουλευτεί με τους επαγγελματικούς φορείς του κλάδου, με στόχο μια εκ βάθρων αναδιάρθρωση του συστήματος.

Τα ανοικτά θέματα είναι πολλά και προκαλούν αθέμιτο ανταγωνισμό και σοβαρά ζητήματα ασφάλειας στον κλάδο, τονίζει στην «Κ» ο υπουργός Μεταφορών Αλέξης Βαφειάδης. Τα δεδομένα στην κυπριακή αγορά έχουν διαφοροποιηθεί σε μεγάλο βαθμό από το 1990 και ως εκ τούτου κρίνεται επιτακτική ανάγκη όπως ο κλάδος των επαγγελματιών οδηγών ταξί εκσυγχρονιστεί, επισήμανε ο αρμόδιος υπουργός.

Άδειες και πειρατεία

Από την πειρατεία και την παράνομη μεταφορά επιβατών, μέχρι την ανισοκατανομή αδειών, την έλλειψη προσωπικού, αλλά και την απροθυμία μετάβασης στην ηλεκτροκίνηση, η πραγματικότητα στον τομέα των ταξί εμφανίζεται σύνθετη και προβληματική.

Ο τομέας αντιμετωπίζει πλήθος στρεβλώσεων και δυσλειτουργιών, οι οποίες, αν δεν εξεταστούν ενδελεχώς στο πλαίσιο μεταρρυθμίσεων, θα κλονίσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών και θα βλάψουν

Το υπουργείο Μεταφορών σε συνεργασία με την Αρχή Αδειών και το ΤΟΜ, συντονίζεται με τους επαγγελματικούς φορείς του κλάδου, με στόχο μια εκ βάθρων αναδιάρθρωση του συστήματος.

το τουριστικό προϊόν της χώρας μας. Πρωταρχικές σημασίας ζήτημα αποτελεί η ρύθμιση της κορήγησης αδειών ανά επαρχία. Όπως μας αναφέρθηκε, στην κάθε επαρχία διαπιστώνονται διαφορετικές ανάγκες και ως εκ τούτου κρίνεται επιτακτική μια διαφορετική αντιμετώπιση. Η ανάγκη για αποτελεσματικότερη διαχείριση του τομέα μεταφορών καθιστά επιτακτική τη ρύθμιση της κορήγησης επαγγελματικών αδειών ταξί ανά επαρχία, με στόχο τη διαφάνεια, την ορθολογική κατανομή των αδειών και τη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Μελέτες καταδεικνύουν ότι κάποιες περιοχές, όπως η Πάφος, έχουν σοβαρή έλλειψη ταξί, ενώ άλλες, όπως η Λεμεσός ή η Λάρ-

Στόχος να μπει μια τάξη και στο διαχρονικό ζήτημα της πειρατείας που προκαλεί αθέμιτο ανταγωνισμό και σοβαρά ζητήματα ασφάλειας στον κλάδο.

νακα, παραμένουν αυτοεξυπηρετούμενες. Η νέα πολιτική κορήγησης επαγγελματικών αδειών ταξί θα βασίζεται σε γεωγραφικά και κοινωνικά κριτήρια, καλύπτοντας πραγματικές ανάγκες, όπως τουριστικές ζώνες και απομακρυσμένες κοινότητες.

Η θέσπιση σαφών κριτηρίων, βάσει των ιδιαιτεροτήτων κάθε γεωγραφικής περιοχής και των πραγματικών αναγκών μετακίνησης των πολιτών αναμένεται ότι θα συμβάλει ουσιαστικά στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στον κλάδο, θα περιορίσει τα κακώς κείμενα και θα ενισχύσει τη βιωσιμότητα των επαγγέλματος του οδηγού ταξί.

Ένα άλλο παρεμφερές ζήτημα είναι η μεταπώληση των αδειών στη μαύρη αγορά για ποσά που ξεπερνούν τις €60 - €80 χιλιάδες, ενώ σε πολλές περιπτώσεις υπομιοθώνονται με €800 τον μήνα. Αυτό δημιουργεί μια στρεβλή αγορά, όπου νεοεισερχόμενοι δεν

μπορούν να ανταγωνιστούν χωρίς υπέρογκο κόστος.

Την ίδια ώρα, υπό τον φακό της μεταρρύθμισης τίθεται και η ανοικτή πληγή της πειρατείας που ταλανίζει τον τομέα διαχρονικά. Εκτός από το ότι τέτοιου είδους φαινόμενα στερούν πόρους από το κράτος, προκαλούν αδικία εις βάρος νόμιμων επαγγελματιών και κρίσιμα θέματα ασφάλειας για τους πολίτες. Η πειρατεία, όπως επισημάνθηκε, δεν περιορίζεται μόνο σε μη αδειοδοτημένα οχήματα αλλά παρατηρείται και από αδειούχους επαγγελματίες που χρησιμοποιούν οχήματα χωρίς άδεια. Παράλληλα, οι αρμόδιοι φορείς θέτουν επί τάπητος και την αντιμετώπιση της πειρατείας από τα κατεχόμενα μέσω της ενδεχόμενης επιβολής προστίμων.

Το ζήτημα της πειρατείας σχετίζεται και με την μη κορήγηση έκδοσης των νέων αδειών από τις αρχές του 2000, την ώρα που τόσο

ο πληθυσμός όσο και ο τουρισμός έχουν αυξηθεί σημαντικά.

Κόμιστρα και ταξίμετρα

Βασικές προτεραιότητες της υπό μελέτη μεταρρύθμισης στον τομέα είναι η εφαρμογή ενιαίων κομίστρων μέσω ταξιμέτρων, η καθολική χρήση POS (Point of Sale) και η επιβολή αυστηρών ελέγχων για την τήρησή τους. Η σημερινή κατάσταση χαρακτηρίζεται από χαοτική τιμολόγηση, απουσία ταξιμέτρων, και αποδοχή ή απόρριψη καρτών κατά το δοκούν.

Ταυτόχρονα, η νέα στρατηγική την οποία θα θέσει ενώπιον των επαγγελματιών οδηγών ταξί το αρμόδιο υπουργείο σε συνάρτηση με την Αρχή Αδειών και το ΤΟΜ θα περιλαμβάνει και ειδικές άδειες για επαγγελματίες που εξυπηρετούν ξενοδοχεία ή άτομα με αναπηρίες. Γίνονται ακόμα σκέψεις για επανεκκίνηση της συζήτησης γύρω από τα βαν, τα

αγροτικά ταξί και τις πλατφόρμες τύπου Bolt, κ.ά.

Χaos στα αεροδρόμια

Η εικόνα στα αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου αναδεικνύει την ανάγκη άμεσων ρυθμίσεων και παρεμβάσεων στον κλάδο των επαγγελματιών οδηγών ταξί. Πιο συγκεκριμένα, όπως πληροφορούμαστε, δεν υπάρχει έλεγχος για τις γνωστές πάτσες ενώ παρατηρούνται και υποκλοπές πελατών. Η έλλειψη ρύθμισης στα αεροδρόμια και ειδικά στον αερολιμένα της Πάφου, έχει οδηγήσει σε καταγγελίες για ανεξέλεγκτες συνθήκες, καταλήψεις στάσεων λεωφορείων και παραπλανητικές πρακτικές προς επιβάτες. Οι αρμόδιες αρχές προσανατολίζονται σε ολοκληρωμένη ρύθμιση της πάτσας, ώστε να εξασφαλίζεται ισονομία και διαφάνεια.

Όχι στην ηλεκτροκίνηση

Απογοητευτικά ήταν τα αποτελέσματα του πρώτου γύρου κορήγησης για αγορά ηλεκτρικών ταξί, σύμφωνα με το ΤΟΜ. Αν και οι επκορηγήσεις συμπεριελάμβαναν ποσά της τάξης των €20.000 ανά όχημα, η ανταπόκριση από τους επαγγελματίες οδηγούς ήταν απογοητευτικά χαμηλή. Ανασταλτικά λειτουργήσαν όπως φαίνεται ζητήματα που αφορούν την έλλειψη υποδομής φόρτισης, την αξιοπιστία των οχημάτων και την οικονομική βιωσιμότητα μιας τέτοιας μετάβασης.

Τέλος, στον πυρήνα της στρατηγικής που θα καταρτιστεί μέχρι τον Απρίλιο του 2026 θα τεθεί και το ζήτημα της έλλειψης επαγγελματιών οδηγών, με το υπουργείο να διερραυνά την έλλειψη εργαζομένων από τρίτες χώρες. Την ίδια ώρα η διά βίου επιμόρφωση των οδηγών προτείνεται ως βασικό βήμα για την αναβάθμιση του κλάδου.

Στο ναδίρ οι προσδοκίες για την ΑΤΑ – Προς κήρυξη αδιεξόδου

Πίσω αντί μπροστά κατευθύνεται ο διάλογος μεταξύ των κοινωνικών εταίρων

Της ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Στον αέρα βρίσκεται πλέον το ζήτημα της Αυτόματης Τιμωρίμης Αναπροσαρμογής (ΑΤΑ) προκρίνοντας την κήρυξη αδιεξόδου. Στο μηδέν έχουν πέσει οι προσδοκίες για γεφύρωση των διαφορών μεταξύ των εργοδοτικών οργανώσεων και των συνδικαλιστών, με το κυβερνητικό πλαίσιο να μοιάζει πλέον ανεπαρκές και χωρίς ουσιαστική προοπτική εφαρμογής. Ο πρώτος κύκλος των επαφών των υπουργών Οικονομικών και Εργασίας με τους κοινωνικούς εταίρους, ενώ ενείχε δυνατότητες για να επιφέρει την πολυπόθητη κατάληξη στο ζήτημα της ΑΤΑ αντ' αυτού επέφερε δυσαρέσκεια, παγωμάρα και την ενδεχόμενη λήψη νέων απεργιακών μέτρων.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι την πρώτη ημέρα των ξεχωριστών συναντήσεων των δυο υπουργών με τα δυο μέτωπα, το βαρύ κλίμα ήταν στο στρατόπεδο των εργοδοτών, ενώ στο μέτωπο των συντεχνιών διαπιστωνόταν συγκρατημένη αισιοδοξία. Την Παρασκευή αυτό ανετράπη πλήρως καθώς, ενώ οι εργοδότες εμφανίστηκαν πρόθυμοι έτσι ώστε να εξερευρεθεί μια λύση μέσα από τον διάλογο, οι συνδικαλιστές κήρυξαν αδιέξοδο και προανήγγειλαν πανσυνδικαλιστική σύσκεψη αύριο Δευτέρα προς την ενεργοποίηση των απεργιακών μέτρων.

Αυτό το αντιφατικό κλίμα που επικράτησε μεταξύ των δυο στρατοπέδων οφειλόταν στο γεγονός ότι την πρώτη ημέρα η πλάστιγγα του προτεινόμενου πλαισίου έγερνε προς τη μεριά των συνδικαλιστών. Πιο συγκεκριμένα, όπως πληροφορούμαστε, την Πέμπτη οι Γιάννης Παναγιώτου και Μάκης Κεραυνός μέσα από το προτεινόμενο πλαίσιο που κα-

τέθεσαν δεν συμπεριελάμβαναν οποιεσδήποτε ασφαλιστικές δικλίδες για τη βιωσιμότητα της οικονομίας μέσα από την επίτευξη όσο το δυνατόν πιο καθολικής καταβολής της ΑΤΑ. Ωστόσο, οι ανησυχίες των εργοδοτών για το επιπρόσθετο κόστος που θα επιμιστούν μέσα από την καταβολή της ΑΤΑ φαίνεται ότι έχουν μετριαστεί λόγω της παροχής των φορολογικών ελαφρύνσεων στο πλαίσιο της φορολογικής μεταρρύθμισης που περιλαμβάνει το προτεινόμενο πλαίσιο.

Την Παρασκευή οι εργοδότες ετοίμασαν συγκεκριμένες εισηγήσεις τις οποίες και έθεσαν ενώπιον των δυο υπουργών, οι οποίες αφορούν τον συνδυασμό ενός μηχανισμού που να αποδεικνύει στην πράξη την ικανότητα της οικονομίας να πληρώσει ΑΤΑ. Ουσιαστικά οι εργοδότες τονίζουν πως η καταβολή της ΑΤΑ θα πρέπει να γίνεται μόνο όταν υπάρχει επαρκής οικονομική ανάπτυξη, ικανή να αντισταθμίζει τον πληθωρισμό, έτσι ώστε να μην προκαλείται μακροοικονομική ανισορροπία. Εξάλλου, όπως πληροφορούμαστε, ο κ. Κεραυνός εμφανίστηκε θετικός ως προς την ενσωμάτωση μιας τέτοιας ασφαλιστικής δικλίδας η οποία να προστατεύει την οικονομία σε μόνιμη βάση. Ωστόσο, η εισήγηση για μια τέτοιους είδους ρύθμιση δεν αντιμετωπίστηκε με θετικό φακό από τους συνδικαλιστές, οι οποίοι είχαν προειδοποιήσει ότι δεν πρόκειται να αποδεχτούν να τεθεί στη συμφωνία για καταβολή της ΑΤΑ οποιαδήποτε άλλη παράμετρος αφορά την ανάπτυξη. Σύμφωνα με αρχικές τοποθετήσεις των συνδικαλιστών, κάτι τέτοιο δεν είναι αναγκαίο καθώς υπάρχει ήδη τέτοια παράμετρος σύμφωνα με την οποία η ΑΤΑ θα

Τη μια μέρα αποχώρησαν δυσαρεστημένοι οι μεν και την άλλη επικράτησε παγωμάρα από τους δε.

καταβάλλεται μόνο εφόσον κατά το δεύτερο και το τρίτο τρίμηνο παρατηρείται θετικός ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας.

Η κήρυξη του αδιεξόδου μάλλον θα ανοίξει ένα νέο κύκλο απεργιακών μέτρων καθώς αύριο θα πραγματοποιηθεί πανσυνδικαλιστική διάσκεψη προς ενημέρωση και αποφάσεις για τα επόμενα βήματα.

Έτσι όπως έχουν διαμορφωθεί τα δεδομένα, το ενδεχόμενο νομοθετικής ρύθμισης του ζητήματος από την κυβέρνηση φαντάζει πλέον ως το πιο πιθανό σενάριο. Με δεδομένο το τέλμα στο οποίο έχει περιέλθει ο διάλογος, οι δύο αρμόδιοι υπουργοί προσανατολίζονται στην αποστολή σχετικών νομοσχεδίων στη Βουλή, προκειμένου να ληφθεί πολιτική απόφαση για την ΑΤΑ.

Οι εργοδότες

Την προσπάθεια των εργοδοτικών οργανώσεων στον διάλογο συναντήσεων την Παρασκευή ο πρόεδρος της ΟΕΒ Γιώργος Παντελίδης. «Θέλουμε να διατηρηθεί ένα καλό θετικό κλίμα γιατί κύρι-

ος στόχος μας είναι να βρεθεί μια λύση ο' ένα χρονοβόρο αν θέλετε, θέμα. Εμάς μέλημά μας παραμένει η προστασία της οικονομίας, η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων μας και προς αυτή την κατεύθυνση είναι οι εισηγήσεις και οι παρατηρήσεις μας σε αυτό τον κοινωνικό διάλογο», δήλωσε.

Στόχος της επιχειρηματικής κοινότητας δεν είναι ο περιορισμός του κόστους ή η μη επιβάρυνση των εργαζομένων, είναι κυρίως, ανέφερε, να οχυρώσουμε την οικονομία ο' ένα διεθνές περιβάλλον που ταλανίζεται από χίλιες δυο αλλαγές, οπότε πρέπει να είμαστε αφοσιωμένοι στη स्थιρίξη και την προστασία της οικονομίας με λύσεις που να έχουν αξία σε βάθος χρόνου, πρόσθεσε.

Ο πρόεδρος του ΚΕΒΕ Σταύρος Σταύρου ανέφερε ότι το τι είχε συμβεί στο παρελθόν στην οικονομία πρέπει να μας κάνει σοφότερους. Για να αποφύγουμε προκλήσεις που προέρχονται από το παρελθόν, συνέχισε εξηγώντας ότι εννοεί το 2013, «πρέπει να πατούμε σε γερά θεμέλια». Οι όποιες λύσεις, είπε ο κ. Σταύρου, πρέπει να διασφαλίζουν τη βιωσιμότη-

τα των δημοσίων οικονομικών. Με υπευθυνότητα, δήλωσε, κατέθεσαν τις προτάσεις τους και το ίδιο εκτιμούν ότι θα κάνουν από τη συνδικαλιστική πλευρά.

Οι συνδικαλιστές

Για σοβαρή οπισθοδρόμηση και αδιέξοδο έκαναν λόγο οι επικεφαλής των συνδικαλιστικών οργανώσεων μετά τη συνάντησή τους με τους αρμόδιους υπουργούς, προσθέτοντας ότι την προσεχή Δευτέρα θα συγκληθεί πανσυνδικαλιστική διάσκεψη προς ενημέρωση και αποφάσεις για τα επόμενα βήματα.

Στις δηλώσεις της μετά το τέλος της συνάντησης, η γενική γραμματέας της ΠΕΟ, Σωτηρούλα Χαραλάμπους, είπε ότι οι συνδικαλιστικές οργανώσεις φεύγουν απογοητευμένες από τα όσα τους μεταφέρθηκαν σήμερα ως θέσεις της εργοδοτικής πλευράς. Σε ερώτηση αν έφυγε τελείως από τη τραπέζι η πρόταση ΑΤΑ για όλους, η κ. Χαραλάμπους είπε ότι οι συνδικαλιστικές οργανώσεις δεν έβγαλαν τίποτα από το τραπέζι και για τις ίδιες δεν φεύγει τίποτα από το τραπέζι.

«Εμείς έχουμε πει πολύ συγκεκριμένα ότι και αυτή είναι η θέση του συνδικαλιστικού κινήματος, όποιο και να είναι το περιεχόμενο της συμφωνίας εμείς θέλουμε να αφορά όλους τους εργαζόμενους και έχουμε καταγράψει στις θέσεις που έχουμε αποστείλει ότι αυτό που μπορεί να γίνει είτε με νομοθετική ρύθμιση είτε με οποιοδήποτε άλλο τρόπο η κυβέρνηση κρίνει πρόσφορη και αναγκαία, για να φτάσουμε σε αυτό τον στόχο», σημείωσε.

Ο γενικός γραμματέας της ΣΕΚ, Ανδρέας Μάτσας, είπε ότι δυστυχώς καταρρέει μία προσπάθεια η οποία μέχρι πρότινος διαφαινόταν

ότι θα μπορούσε να οδηγήσει σε θετική κατάληξη. «Το τι έχει παρουσιαστεί στη συνδικαλιστική πλευρά από τους δυο υπουργούς ως αναθεωρημένη και εντελώς διαφορετική προσέγγιση από την εργοδοτική πλευρά, διαφοροποιεί πλήρως το πλαίσιο στο οποίο θα μπορούσαμε να καταλήσουμε σε μια αυθεντική διευθέτηση του θέματος της ΑΤΑ και επιβεβαιώνεται ο φόβος, τον οποίο είχαμε εκφράσει εδώ και αρκετούς μήνες προηγουμένως, ότι τα πράγματα, αν παρέκκλιναν από τη σωστή πορεία θα μπορούσαν να οδηγήσουν στη λογική του παραλόγου στην ΑΤΑ κάποτε», σημείωσε στη συνέχεια.

Με τα δεδομένα όπως έχουν αυτή τη στιγμή, οι οργανώσεις δεν έχουν άλλη επιλογή από το να ενεργοποιήσουν την απόφαση για κλιμάκωση των μέτρων, τονίζουν οι συνδικαλιστές.

Η Ευρώπη

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί τις εξελίξεις στους μισθούς στην Κύπρο στο πλαίσιο των οικονομικών της προβλέψεων και της μακροοικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας, αναφέρει στην «Κ» εκπρόσωπος της Επιτροπής. Όπως σημειώνεται, η Επιτροπή ενθαρρύνει τον καθορισμό των μισθών μέσω διαλόγου μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, ωστόσο οι μηχανισμοί και οι διαδικασίες καθορισμού των μισθών εμπίπτουν στην ευχέρεια των κρατών-μελών.

Στη διαδικασία δημοσιονομικής εποπτείας, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τα αντισταθμιστικά μέτρα και εφαρμόζει την ίδια μεταχείριση σε όλα τα κράτη-μέλη κατά την αξιολόγηση της αύξησης των καθαρών δαπανών τους, επισημαίνει η Επιτροπή.

Ο μύθος των μέσων μισθών στην Κύπρο

Εικόνα μίας οικονομίας που «πειτάει», ωστόσο οι απολαβές είναι ψηλά από τις ICT εταιρείες και τις fintech

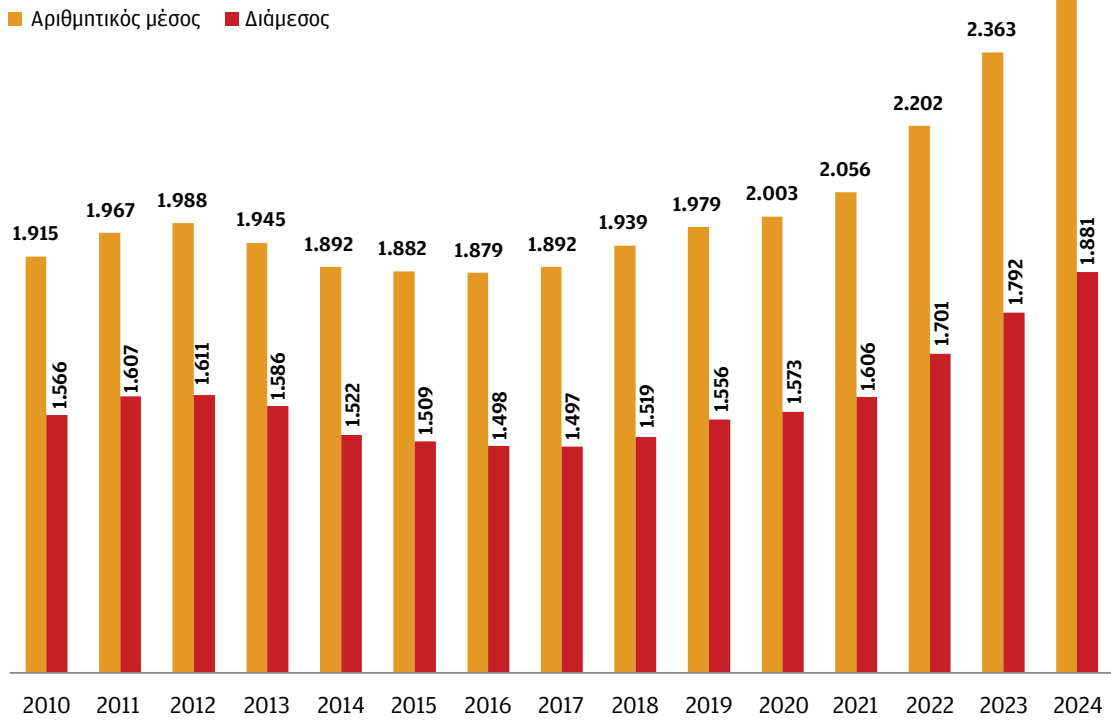
Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Ενώ οι δείκτες της κυπριακής οικονομίας είναι γεμάτοι πλεονάσματα, αυξήσεις στα έσοδα, δείχνουν ισχυρή οικονομική ανάπτυξη και μία δυναμική της αγοράς εργασίας, η ανισότητα μεταξύ των κλάδων της οικονομίας ολοένα και μεγαλώνει. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Στατιστικής Υπηρεσίας που παρουσιάστηκαν αυτή την εβδομάδα, οι μέσες ακαθάριστες μηνιαίες απολαβές των υπαλλήλων για το 2024 ήταν 2.483 ευρώ, σε σύγκριση με 2.363 ευρώ κατά το 2023, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξης του

Το υψηλότερο ποσοστό υπαλλήλων (14,2%) αντιστοιχεί στην ομάδα που λαμβάνει μεταξύ 1.000 και 1.249 ευρώ.

5,1% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Για το 2023 η αντίστοιχη αύξηση ήταν 7,3%. Οι διάμεσες ακαθάριστες μηνιαίες απολαβές των υπαλλήλων κατά το 2024 ήταν 1.881 ευρώ. Την ίδια ώρα, δανειζόμενος τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, όπως αναγνώσθηκαν από τον διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, κ. Χριστόδουλο Πατσαλίδη, «η κυπριακή οικονομία διατηρεί ισχυρή δυναμική και ανθεκτικότητα». Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) αυξήθηκε κατά 3,3% το πρώτο εξάμηνο του 2025 (έναντι 1,3% στην Ευρωζώνη), ενώ οι

Μέσες και διάμεσες ακαθάριστες μηνιαίες απολαβές (ευρώ)

πιο πρόσφατες προβλέψεις των εγχώριων εποπτών δείχνουν ανάπτυξη 3,3% για το 2025 και γύρω στο 3% για την περίοδο 2026–2027. Η αγορά εργασίας παραμένει ανθεκτική, με την ανεργία στο 4,7%, πολύ κοντά σε πλήρη απασχόληση. Ο πληθωρισμός αναμένεται να υποχωρήσει στο 1% το 2025 και να κυμανθεί γύρω στο 2% τα επόμενα δύο χρόνια. Όλα τα παραπάνω συνθέτουν εικόνα μίας οικονομίας που λαϊκά μπορούμε να το πούμε «πειτάει», όμως σίγουρα δεν «περνά» η οικονομική ευμάρεια σε όλες της οικονομικές δρα-

στηριότητες και την οικονομία. Βάσει στοιχείων που έχει ενώπιόν της η Στατιστική Υπηρεσία, ναι μεν οι μισθοί έχουν αυξηθεί την τελευταία τετραετία πάνω από 20%, αλλά δεν συμβαίνει σε όλα τα επαγγέλματα και συν τοις άλλοις οι αυξήσεις μισθών μπορεί να εφαρμόζονται μόνο σε μη Κύπριους. Παράλληλα, επικρατεί και μία «ανωμαλία». Οι μεγάλοι μισθοί έχουν πιο μεγάλη αυξητική τάση από τους μικρότερους. Τέλος, οι μέσες ακαθάριστες μηνιαίες απολαβές των υπαλλήλων για το 2024 που ήταν 2.483 ευρώ, σε σύγκριση με τις

διάμεσες ακαθάριστες μηνιαίες απολαβές των υπαλλήλων κατά το 2024 που ήταν 1.881 ευρώ, είναι ένας ξεκάθαρος δείκτης ανισότητας μεταξύ των μισθών που επικρατούν στην ανά κατηγορία απασχόλησης. Η πρακτική αυτή υφίσταται και στα χρόνια μέχρι το 2021, καθώς σχεδόν για όλη την τετραετία υπάρχει μία διαφορά στα μεταξύ τους μεγέθη κατά 400 ευρώ. Το 2021 ο μέσος μισθός στην Κύπρο ήταν 2.056 ευρώ και ο διάμεσος 1.606 ευρώ, το 2022 ο μέσος ήταν 2.202 και ο διάμεσος 1.701 ευρώ και το 2023 ο μέσος ήταν 2.363 ευρώ και ο διάμεσος 1.792 ευρώ.

5.113 ο μέσος μισθός σε ICT

Τι και αν στις «Δραστηριότητες Υπηρεσιών Πληροφορίας», οι μισθοί έχουν αυξηθεί κατά 97,1% από το 2021, φτάνοντας από τα 2.516 ευρώ στα 4.959 ευρώ το 2024, οι περισσότεροι υπάλληλοι, το 14,2% δηλαδή, είναι ομάδα υπαλλήλων που λαμβάνουν μεταξύ 1.000 και 1.249 ευρώ. Αντίστοιχα, στις «Δραστηριότητες συναφείς προς τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες», ο μέσος μισθός το 2024 ήταν στα 5.113 ευρώ και αυξήθηκε μέσα σε μία τετραετία κατά 27% (ήταν στα 4.026 ευρώ το 2021). Η γενική εικόνα είναι πως οι τεχνολογικοί και ενεργειακοί τομείς, μαζί με τον χρηματοοικονομικό, εξακολουθούν να προσφέρουν τις υψηλότερες απολαβές στην κυπριακή αγορά εργασίας, επιβεβαιώνοντας τη στροφή της οικονομίας προς την καινοτομία, την τεχνολογία και τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Η στατιστική Υπηρεσία Κύπρου πάντως αναφέρει πως, το υψηλότερο ποσοστό υπαλλήλων (14,2%) αντιστοιχεί στην ομάδα υπαλλήλων που λαμβάνουν μεταξύ 1.000 και 1.249 ευρώ, ακολουθούν οι ομάδες των υπαλλήλων που λαμβάνουν μεταξύ 1.250 και 1.499 ευρώ (11,6%) και αυτών που λαμβάνουν μεταξύ 1.500 και 1.749 ευρώ (11,2%).

Οι Κύπριοι και οι «μη Κύπριοι»

Επιτρέφοντας στα των μισθών κάθε επαγγελματικής ομάδας, αλλά σε κατηγοριοποίηση αναφορικά με την εθνικότητα, οι Κύπριοι λαμβάνουν μεγαλύτερο μισθό από τους μη Κύπριους στο σύνολο των επαγγελματιών,

αλλά σε συγκεκριμένα επαγγέλματα οι μη Κύπριοι κερδίζουν κατά κράτος. Η Στατιστική παρουσιάζει πως οι Κύπριοι εργαζόμενοι λαμβάνουν κατά μέσο όρο 2.506 μηνιαίως, ενώ οι μη Κύπριοι περιορίζονται στα 2.434 ευρώ, με τις απολαβές να διαφοροποιούνται αισθητά ανάλογα με τον κλάδο απασχόλησης. Ο τομέας των Χρηματοπιστωτικών και Ασφαλιστικών Δραστηριοτήτων, για παράδειγμα, που εμφανίζει τις υψηλότερες απολαβές, φτάνει τα 4.129 ευρώ για Κύπριους και τα 6.172 ευρώ για μη Κύπριους εργαζόμενους. Στον αντίποδα, η Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία βρίσκεται στο χαμηλότερο επίπεδο, με 1.677 ευρώ για Κύπριους και μόλις 650 για μη Κύπριους. Υψηλές απολαβές καταγράφονται επίσης στους τομείς Ενημέρωσης και Επικοινωνίας, που φτάνουν τα 3.197 ευρώ για Κύπριους και τα 5.083 ευρώ για μη Κύπριους, καθώς και στους τομείς Παροχής Ηλεκτρικού Ρεύματος και Φυσικού Αερίου που είναι στα 3.585 ευρώ και 2.259 ευρώ, αντιστοίχως. Χαμηλότερα επίπεδα αμοιβών εμφανίζονται στους τομείς Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Εστίασης, με 1.785 ευρώ για Κύπριους και 1.434 ευρώ για μη Κύπριους, καθώς και στις «Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών», με 1.819 ευρώ για Κύπριους και 1.484 για μη Κύπριους. Στον δημόσιο τομέα, οι μέσες απολαβές ανέρχονται σε 3.480 ευρώ για Κύπριους και 3.254 ευρώ για μη Κύπριους, ενώ στο εκπαιδευτικό σύστημα οι αντίστοιχες αμοιβές κυμαίνονται στα 2.280 ευρώ και 2.428 ευρώ, αντίστοιχα.

**ECONOMIST
IMPACT**

21st Annual Cyprus Summit

Bridging continents for security, business and energy

November 3rd and 4th 2025 | Hilton Nicosia

In collaboration with

European Parliament
Office in Cyprus

hazlis & rivas
Economist Impact Events
for south-east Europe

Rethinking economic growth and banking in a fragmented world

Christodoulos Patsalides
Governor
Central Bank of Cyprus

Network resilience and security of supply

Amos Lasker
Managing partner
Amrav Investment
Chief executive
Israeli Energy
Innovation Community

Tariff troubles: America vs. the EU

Richard Baldwin
Professor
of international economics
International Institute for
Management Development
Switzerland

www.hazliseconomist.com | www.21stcyprussummit.economist.com

Platinum sponsors

Gold sponsor

Silver sponsors

Bronze sponsor

Communication sponsor

Official airline carrier

Telecommunications provider

Logistics supplier

Contributor

Supported by

Supporters

Web development

Digital agency

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Οι τράπεζες με ελληνικές ρίζες που έχουν παρουσία και στην Κύπρο μέσω θυγατρικών, θέλουν να εδραιωθούν ως η επενδυτική γέφυρα μεταξύ Ευρώπης και Ασίας. Τα μεγάλα έργα είναι αυτά όμως που τις καθιστούν ως παίχτες στην ευρύτερη περιοχή, καθώς είναι σε θέση να τα χρηματοδοτούν. Ένα από τα μεγάλα έργα το οποίο προχωρά «αθόρυβα» και σταθερά είναι το καλωδιακό σύστημα East to Med Data Corridor (EMC), που θα ξεκινά από τη Σιγκαπούρη, θα περνά από τη Σαουδική Αραβία, το Ισραήλ, την Κύπρο και την Ελλάδα, με τελική κατάληξη σε Ιταλία και Γαλλία. Τη δεδομένη στιγμή εκτελείται το έργο της πρώτης φάσης, αυτό που θα ενώνει την Ευρώπη με τη Σαουδική Αραβία, ενώ στη δεύτερη φάση θα προχωρήσει η ένωση από Σαουδική Αραβία στην Ασία. Ένας από τους χρηματοδότες του έργου της πρώτης φάσης ήταν η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, που μέσω

Το καλωδιακό σύστημα EMC ήταν και το έναυσμα για να προχωρήσει η ΕΤΕ να αποκτήσει και τραπεζική άδεια στη Σαουδική Αραβία, καθώς πήρε εμπειρία από «Islamic financing».

κυπριακών χρημάτων από την κυπριακή θυγατρική της –όπως είχε αποκαλύψει η «Κ» παλαιότερα– θα έδινε μερίδιο των χρημάτων που θα χρειάζονταν. Το καλωδιακό σύστημα EMC ωστόσο ήταν και το έναυσμα για να προχωρήσει η ΕΤΕ να αποκτήσει και τραπεζική άδεια στη Σαουδική Αραβία, καθώς όπως μεταφέρθηκε στην «Κ» από πρόσωπα που γνωρίζουν, έμαθε να κάνει το λεγόμενο «Islamic financing».

Στη χρηματοδότηση του έργου, τουλάχιστον στην πρώτη του φάση, συνέβαλαν και η Alpha Bank, η Τράπεζα Πειραιώς και η Al Jazeera Bank. Στη δεύτερη φάση του έργου, το οποίο αναμένεται να αρχίσει από αρχές του 2028 και άλλες τράπεζες πιθανόν να προχωρήσουν σε χρηματοδότησή του, όπως υπήρχε παλαιότερα πληροφορία για πα-

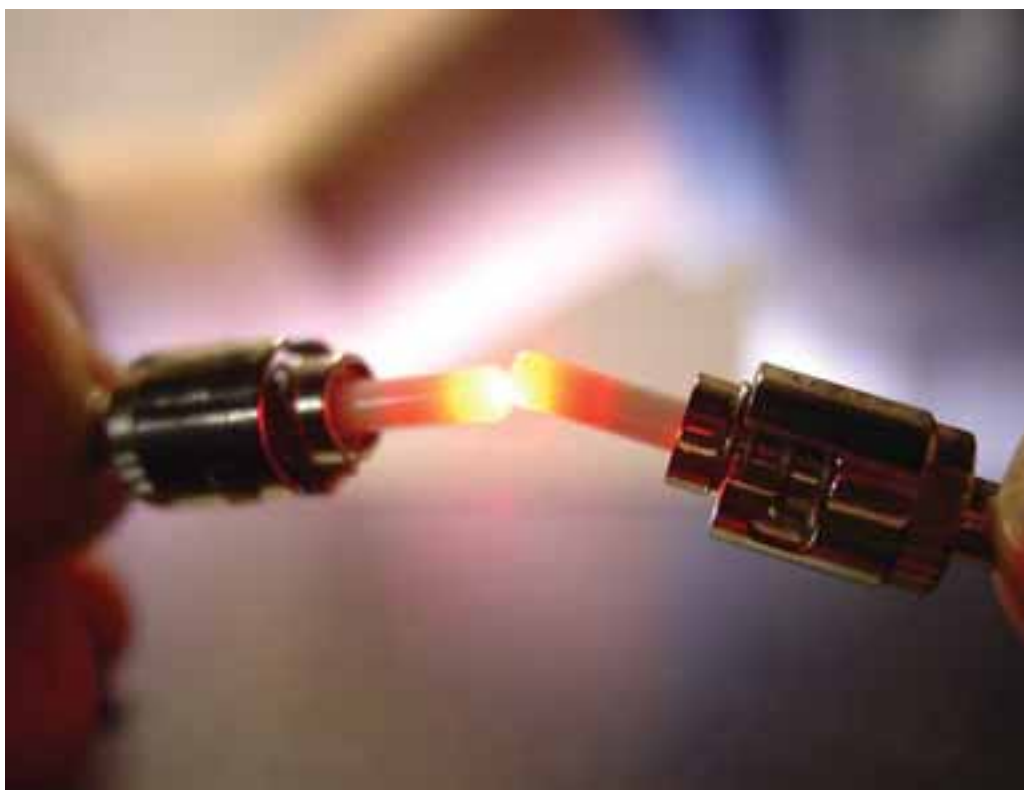
ράδειγμα, για τη Eurobank. Η ευρύτερη περιοχή εξάλλου ενδιαφέρει τη Eurobank, αφού έχει προγραμματίσει να κάνει γραφεία αντιπροσωπείας στην Ινδία και έπειτα σε Ισραήλ και Κόλπο – UAE. Έτσι, δεν θα ήταν διόλου περίεργο να χρηματοδοτήσει τη δεύτερη φάση του έργου, εάν βεβαίως προχωρήσουν οι μέτοχοι του EMC σε αναζήτηση κε-

φαλαίων και δεν προχωρήσουν από μόνοι τους, με ίδια κεφάλαια. Όσον αφορά στην Ινδία, η Eurobank στοχεύει στην ενίσχυση της συνεργασίας και της δημιουργίας ισχυρών στρατηγικών δεσμών μεταξύ Ινδίας, Ελλάδας και Κύπρου, σε ένα πλαίσιο που αναδεικνύει τις κοινές οικονομικές προοπτικές και προωθεί την επιχειρηματική ανάπτυξη.

Βασικός μέτοχος της Eurobank εξάλλου είναι ο Ινδός μεγιστάνας, Πρεμ Γουάτσα. Έως τώρα έχει φέρει στην Κύπρο 3 εταιρείες από Ινδία, την Thomas Cook India, την LTI Mindtree και την Drone Destination, ενώ στα «σκαριά» έχει και άλλες 2 εταιρείες για να εγγραφούν στο νησί. Σε προηγούμενο ρεπορτάζ της «Κ» είχε γράψει ότι για παρου-

Ανοιξαν νέες διόδους στις τράπεζες τα μεγάλα έργα

Στρέφουν το ενδιαφέρον τους προς την Ανατολή, αναζητώντας ευκαιρίες ανάπτυξης σε Ινδία, Κόλπο, Ισραήλ και Σαουδική Αραβία

Τη δεδομένη στιγμή εκτελείται το έργο της πρώτης φάσης του East to Med Data Corridor (EMC), αυτό που θα ενώνει την Ευρώπη με τη Σαουδική Αραβία.

σία στην «ανατολή» πιθανόν να εξετάζει και η Alpha Bank, δίχως ωστόσο να έχει ξεκαθαρίσει αν θα είναι κανονικά με τραπεζική άδεια όπως η Εθνική, ή με γραφεία αντιπροσωπείας όπως η Eurobank. Όπως και να έχει, οι ελληνικές τράπεζες είναι σαφές πως έχουν στρέψει το βλέμμα τους γι' αυτές τις χώρες και η Κύπρος παίζει μεγάλο ρόλο στις όποιες αποφάσεις λαμβάνουν. Η γεωοικονομική δυναμική της περιοχής, οι ενεργειακές συνεργασίες και οι νέες επενδυτικές ευκαιρίες στους τομείς της τεχνολογίας έχουν κεντρίσει το ενδιαφέρον των τραπεζών.

Στο καλωδιακό σύστημα EMC συμμετέχουν οι MENA HUB της Σαουδικής Αραβίας με 72%, η εταιρεία TTSA S.A. με 3% και η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού της Ελλάδας (ΔΕΗ) με 25%. Η Saudi Telecom είναι ο βασικός μέτοχος του έργου, αλλά και του MENA HUB. Το καλώδιο αναμένεται να αναβαθμίσει τις τηλεπικοινωνιακές υποδομές με σαφή οφέλη στην Κύπρο σε τομείς όπως την ταχύτητα, την κυβερνοασφάλεια και τα «Big Data».

Βλέπει Ινδία και η BOC

Παρόμοιο πλάνο με ροπή προς την Ινδία έχει και η Τράπεζα Κύπρου. Ανακοίνωσε νέα στρατηγική πρωτοβουλία με στόχο την ενίσχυση της προσφοράς υπηρεσιών και της εξειδίκευσης προς επιχειρήσεις και ιδιώτες που συνδέονται με την Ινδία, μέσω του «IBU India Hub».

Όπως ανέφερε σε ανακοίνωσή της, πρόκειται για ένα σημαντικό βήμα προς την ενδυνάμωση της διεθνούς παρουσίας της τράπεζας και την αξιοποίηση νέων ευκαιριών. Το IBU India Hub θα αποτελέσει σύμφωνα με την Τράπεζα Κύπρου μια ειδική μονάδα εξυπηρέτησης, σχεδιασμένη να καλύψει τις ανάγκες των ιδιικών επιχειρήσεων και επαγγελματιών που εγκαθιστούν την παρουσία τους στην Κύπρο. Βάσει της μέχρι τώρα πληροφόρησης, το «India Hub» θα επικεντρωθεί σε δύο βασικούς πυλώνες. Την εξειδίκευση στην προσφορά υπηρεσιών προς πελάτες που σχετίζονται με την Ινδία και την προώθηση της Κύπρου ως ελκυστικού προορισμού για Ινδούς επιχειρηματίες και Ιδιώτες Υψηλής Καθαρής Αξίας (HNWIs).

Το κόστος και τα κέρδη από τις εξαγορές ασφαλιστικών

Ανάλυση της Autonomus για τις συμφωνίες της Πειραιώς και της Eurobank

Η επίπτωση στον κεφαλαιακό δείκτη εκτιμάται ότι θα είναι της τάξης του 1%-1,5% (χωρίς την ευνοϊκή επίπτωση) για την Τράπεζα Πειραιώς και περίπου 0,7%-1,2% για τη Eurobank.

Το όφελος στην κερδοφορία για το 2027 εκτιμάται στα 70-95 εκατ. για την Πειραιώς και στα 75 εκατ. για τη Eurobank.

ορίζεται στα 361 εκατ. ευρώ εφόσον ο όμιλος Πειραιώς λάβει την έγκριση και χαρακτηριστεί ως χρηματοοικονομικός όμιλος και ενταχθεί στον λεγόμενο συμβιβασμό της Δανίας, που δίνει τη δυνατότητα σε τραπεζικούς ομίλους να μην αφαιρούν πλήρως τις συμμετοχές τους σε ασφαλιστικές εταιρείες από τα εποπτικά ίδια κεφάλαια.

Αντίστοιχα στην περίπτωση της Eurobank η εξαγορά του 80% της Eurolife αναμένεται να αναλώσει ποσό 613 εκατ. ευρώ από τα κεφάλαιά της, το οποίο μπορεί να περιοριστεί στα 358 εκατ. ευρώ, εφόσον ο όμιλος επιτύχει την ένταξή του στον ίδιο μηχανισμό για την ελάφρυνση των κεφαλαίων του.

Η επίπτωση στον κεφαλαιακό δείκτη θα είναι της τάξης του 1%-1,5% (χωρίς την ευνοϊκή επίπτωση) για την Τράπεζα Πειραι-

ώς και περίπου 0,7%-1,2% για τη Eurobank, ενώ το όφελος στην κερδοφορία για το 2027 εκτιμάται μεταξύ 70 και 95 εκατ. ευρώ για την Τράπεζα Πειραιώς και στα 75 εκατ. ευρώ για τη Eurobank. Η Τράπεζα Πειραιώς εκτιμά ότι θα λάβει τις δύο εναπομένουσες κανονιστικές εγκρίσεις για την

εξαγορά της Εθνικής Ασφαλιστικής έως τον Νοέμβριο.

Όπως παρατηρεί η Autonomus, η προσδοκία για τις επιχειρηματικές προοπτικές της Εθνικής, που μετέφερε η διοίκηση στις συναντήσεις που είχε, είναι σταδιακά πιο επιφυλακτικές. «Υπάρχουν ακόμη κάποιες δύσκολες εργα-

σίες που πρέπει να γίνουν σχετικά με τον μετασχηματισμό των παλαιών συστημάτων και η αξιοποίηση της δυναμικής για την κερδοφορία της Εθνικής Ασφαλιστικής μπορεί να χρειαστεί να περιμένει μέχρι το 2028-29», σύμφωνα με τον οικονομικό διευθυντή της Πειραιώς. Με τον δείκτη

CET1 να αναμένεται να μειωθεί στο 13% μετά τη συμφωνία, η Πειραιώς δεν ενδιαφέρεται ιδιαίτερα να αυξήσει το προς διανομή μέρισμα πάνω από το 50% για το 2025.

Από την πλευρά της Εθνικής Τράπεζας η διοίκηση επιβεβαίωσε ότι μετά την εξαγορά της Εθνικής Ασφαλιστικής από την Πειραιώς προτίθεται να ανανεώσει το franchise τραπεζοασφαλειών. Παρά το γεγονός ότι δεν έδειξε να ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για συγχωνεύσεις και εξαγορές στον ελληνικό τραπεζικό τομέα, ο οικονομικός διευθυντής της ΕΤΕ καθυσάχασε δηλώνοντας ότι η διοίκηση δεν σκοπεύει να διατηρήσει πλεονάζοντα κεφάλαια για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ελλείψει ουσιαστικών συγχωνεύσεων και εξαγορών, η ΕΤΕ θα εξετάσει το ενδεχόμενο αύξησης του προς διανομή μερίσματος πέραν του 60%.

Η διοίκηση της ΕΤΕ δεν φέρεται, πάντως, να κρύβει το ενδιαφέρον της για την κυπριακή αγορά, ωστόσο όπως σημειώθηκε, οποιαδήποτε προσέγγιση από την ΕΤΕ της Τράπεζας Κύπρου θα πρέπει να υποστηριχθεί από τις κυπριακές αρχές, οι οποίες μόλις είδαν δύο από τις τοπικές τράπεζες (Ελληνική και Astrobank) να εξαγοράζονται από άλλες ελληνικές τράπεζες.

Η διοίκηση της Alpha έδειξε να είναι ανοιχτή σε περαιτέρω αγορές μετοχών από τη Unicredit. Η υπέρβαση του 30% από τη Unicredit οδηγεί σε υποχρεωτική προσφορά για το υπόλοιπο των μετοχών και όπως παρατηρεί η Autonomus, αν και τα εμπορικά οφέλη από την απόκτηση ελέγχου από τη Unicredit δεν είναι προφανή, η Alpha είναι αισιόδοξη για την αξιοποίηση σταδιακών συνεργειών.

Εξαγορές και επενδύσεις από την Ideal Holdings

Με ρευστότητα 400 εκατ. ευρώ επεκτείνεται δυναμικά ο όμιλος

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

«Κάβα» 400 εκατ. ευρώ για εξαγορές και επενδύσεις διαθέτει η Ideal Holdings για την επόμενη διετία με το ισχυρό «χαρτί» της να είναι βεβαίως η συμφωνία με την Oak Hill Advisors (OHA) για συνεπένδυση άλλων 200 εκατ. ευρώ.

«Πριν από αυτά έχουμεβάλει ήδη από το 2021 μέχρι σήμερα 390 εκατ. ευρώ στην αγορά. Κανένας άλλος Έλληνας δεν το έχει κάνει αυτό», τόνισε χαρακτηριστικά χθες ο επικεφαλής της εταιρείας Λάμπρος Παπακωνσταντίνου στη διάρκεια συνέντευξης Τύπου, προσθέτοντας, «φέρνουμε αξία στην αγορά». As σημειωθεί ότι τα 400 εκατ. ευρώ για τις μελλοντικές επενδύσεις προέρχονται από τα ταμειακά διαθέσιμα ύψους 85 εκατ. ευρώ, τα 200 εκατ. ευρώ της OHA, ενώ 120 εκατ. ευρώ μπορούν να προέλθουν από τη δανειακή μόλυνση. Αν και ο επικεφαλής της Ideal Holdings ερωτηθεί σχετικά επισήμανε ότι είναι δύσκολο πριν από το 2028 να υπάρξει κάποια αποσπένδυση της εταιρείας, τόνισε χαρακτηριστικά: «Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν ανοίγω την πόρτα όταν μου τη χτυπάνε, όπως και οι άλλοι την ανοίγουν όταν τη χτυπά εγώ».

Ηδη μέχρι το τέλος του έτους,

το αργότερο εντός του α΄ τριμήνου του 2026 αναμένεται να έχει «κλείσει» η επόμενη εξαγορά της Ideal Holdings, κατά πάσα πιθανότητα στον κλάδο της βιομηχανίας.

Όπως αποκάλυψε χθες ο κ. Λ. Παπακωνσταντίνου, η διοίκηση της Ideal βρίσκεται ήδη σε συζητήσεις με εταιρείες οι οποίες έχουν συναφές αντικείμενο με την «Μπάριμπα Στάθης» και θα λειτουργούν συμπληρωματικά με αυτήν.

Οι συζητήσεις αφορούν εταιρείες που βρίσκονται στην Ελλάδα, χωρίς να αποκλείονται και εξαγορές εκτός της χώρας, με τις πληροφορίες, πάντως, στην παρούσα φάση να θέλουν το ενδιαφέρον να επικεντρώνεται στην κατηγορία της φρέσκιας σαλάτας. Πρόκειται, άλλωστε, για κατηγορία που σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της «Μπάριμπα Στάθης», Νικότα Ποθουλάκη, γνωρίζει διαρκή ανάπτυξη. Ανεξαρτήτως της όποιας εξαγοράς, η εταιρεία προγραμματίζει επενδύσεις 50 εκατ. ευρώ την περίοδο 2026-2028 με τη μεγαλύτερη από αυτές να αφορά τη δημιουργία νέας παραγωγικής μονάδας είτε στη Λάρισα είτε στη Σίνδο.

Μάλιστα ο Λ. Παπακωνσταντίνου δεν παρέλειψε να αφήσει αιχμές για ολιγωρία των αρμόδιων υπουργείων στην προκήρυξη κα-

θεστώτων του αναπτυξιακού νόμου, καθώς η επένδυση στο νέο εργοστάσιο σχεδιάζεται να υπαχθεί εκεί.

Σημαντικές επεκτάσεις, αλλά όχι εξαγορές, περιλαμβάνει ο σχεδιασμός της Ideal Holdings για τα «Αττικά Πολυκαταστήματα» για την περίοδο 2026-2028, με τις επενδύσεις να ανέρχονται σε 20 εκατ. ευρώ.

Ειδικότερα, όπως ανέφερε χθες ο κ. Δημοσθένης Μπούμης, διευθύνων σύμβουλος των πολυκαταστημάτων «Attica», προγραμματίζεται η επέκταση σε επιπλέον 3.500 τ.μ. στα οποία περιλαμβάνονται τρία καταστήματα εντός του Riviera Galleria (σ.σ. πρόκειται για το ένα εκ των δύο εμπορικών κέντρων στο Ελληνικό), καταστήματα αποκλειστικά με μία μάρκα (monobrand), αλλά και καταστή-

ματα που θα ειδικεύονται σε μια κατηγορία, π.χ. στις τσάντες, αλλά θα φέρουν την επωνυμία Attica. Πέραν αυτών η εταιρεία βρίσκεται σε συζητήσεις με τη Lamda Development για επέκταση των καταστημάτων της που βρίσκονται ήδη στα malls της τελευταίας (Golden Hall, The Mall Athens και Mediterranean Cosmos), αλλά και για το άνοιγμα καταστημάτων στο έτερο εμπορικό κέντρο που θα βρίσκεται στο Ελληνικό. Επιπλέον, όπως τόνισαν οι κ. Παπακωνσταντίνου και Μπούμης, η «Αττικά Πολυκαταστήματα» έχει εκδηλώσει το ενδιαφέρον της να μισθώνει οτιδήποτε αδειάζει στο City Link.

Πέραν της αύξησης των σημείων πώλησης των φυσικών καταστημάτων, η εταιρεία σχεδιάζει

επιπλέον επενδύσεις στα υφιστάμενα πολυκαταστήματά της στην κατεύθυνση κυρίως της παροχής περισσότερων λύσεων εστίασης στο κατάστημα στο City Link. Στο ίδιο κατάστημα από τον ερχόμενο Μάρτιο θα υπάρχει πλέον και κατηγορία home design. Εμφαση θα δοθεί και στην περαιτέρω ανάπτυξη του ηλεκτρονικού καταστήματος με την ενίσχυσή του σε μάρκες και κωδικούς με στόχο από τον τζίρο των 14,4 εκατ. ευρώ που εκτιμάται ότι θα σημειώσει φέτος, να φτάνει το 2028 στα 24 εκατ. ευρώ. Όπως αποκάλυψε ο κ. Παπακωνσταντίνου, τα «Attica» είναι τα πολυκαταστήματα με το υψηλότερο περιθώριο κέρδους (12%) μεταξύ των πολυκαταστημάτων στην Ευρώπη, με την επιτυχία σε μεγάλο

βαθμό να οφείλεται και στο πολύ ενδιαφέρον καθεστώς που εφαρμόζει η εταιρεία στις σχέσεις της με τους προμηθευτές της. Ειδικότερα, το 58% των πωλήσεων (κατά βάση αυτών που σχετίζονται με τις πωλήσεις των shop – in – shop) βασίζεται σε ένα μοντέλο όπου οι προμηθευτές πληρώνονται μετά την πώληση των προϊόντων, ενώ η «Αττικά Πολυκαταστήματα» έχει το δικαίωμα να επιστρέψει τα είδη που δεν πωλήθηκαν, κάτι που εκμυθενίζει το κόστος διατήρησης αποθεμάτων. Η πληροφορική είναι ο άλλος κλάδος όπου η Ideal Holdings «βλέπει» εξαγορές το επόμενο διάστημα, με την εταιρεία να εστιάζει στην ενίσχυση της εξωστρέφειάς της και στον ιδιωτικό τομέα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ, ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΜΗΤΡΙΚΟΥ ΘΗΛΑΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

δωμάτια
μητρικού θηλασμού

Ο θηλασμός παίρνει τη θέση που του αξίζει στην Κύπρο

Νομική θεσμοθέτηση που προνοεί **υποχρεωτικά δωμάτια για τον μητρικό θηλασμό**, την άντληση και αποθήκευση μητρικού γάλακτος σε **χώρους εργασίας και δημόσιους χώρους**.

Μάθετε περισσότερα

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

Το Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος πλήρες μέλος του Magellan Exchange Network

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Νεάπολις Πάφος εντάχθηκε ως πλήρες μέλος στο διεθνές δίκτυο πανεπιστημίων Magellan Exchange Network, ενισχύοντας τη στρατηγική του για διεθνοποίηση, ακαδημαϊκή κινητικότητα και την δέσμευση του για αριστεία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το Magellan Exchange είναι ένα από τα πλέον αναγνωρισμένα διεθνή δίκτυα ανώτατης εκπαίδευσης με μέλη σε Ευρώπη, Αμερική, Ασία και Ωκεανία. Προσφέρει σε φοιτητές και μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού τη δυνατότητα να σπουδάσουν ή να διδάξουν σε πανεπιστήμια του εξωτερικού χωρίς πρόσθετα δίδακτρα, αποκτώντας πολύτιμη διεθνή εμπειρία και διαπολιτισμικές δεξιότητες.

Στο δίκτυο συμμετέχουν κορυφαία ιδρύματα, όπως τα Austin Peay State University, Missouri State University, California State University, Bakersfield, University of Northern Colorado, University of Wisconsin-Whitewater, καθώς και πολλά ακόμη αμερικανικά πανεπιστήμια, προσφέροντας στους φοιτητές του Νεάπολις μοναδικές ευκαιρίες ακαδημαϊκής και πολιτισμικής εμπειρίας στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ταυτόχρονα, ανάμεσα στα ευρωπαϊκά μέλη του Magellan συγκαταλέγονται το Vorarlberg University of Applied Sciences (Αυστρία), το Rennes School of Business (Γαλλία), το Schmalkalden University of Applied Sciences (Γερμανία) και το Rotterdam University of Applied Sciences (Ολλανδία), καθώς και το University of Monterrey (Μεξικό), μεταξύ άλλων ιδρυμάτων σε περισσότερες από 20 χώρες.

Η συμμετοχή του Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφος στο Magellan Exchange αποτελεί σημαντικό βήμα στην ενίσχυση των διεθνών του συνεργασιών και της εξωστρέφειας του Ιδρύματος. Παρέχει στους φοιτητές και

στο προσωπικό του νέες δυνατότητες κινητικότητας, συνεργασίας και συμμετοχής σε κοινές ακαδημαϊκές πρωτοβουλίες που ενισχύουν το διεθνές κύρος του Πανεπιστημίου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος είναι το πρώτο πανεπιστήμιο από την Ελλάδα και την Κύπρο που αποκτά την ιδιότητα του πλήρους μέλους στο δίκτυο, επιβεβαιώνοντας τον πρωταγωνιστικό του ρόλο στη διεθνοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην περιοχή.

Ο Αναπληρωτής Καθηγητής Ανδρέας Μασούρας, εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου στο Δίκτυο, ανέφερε: «Η συμμετοχή μας στο Magellan Exchange Network ανοίγει νέες προοπτικές συνεργασίας με πανεπιστήμια παγκόσμιας εμβέλειας. Είναι μια εξαιρετική ευκαιρία για τους φοιτητές και το προσωπικό μας να εμπλουτίσουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους μέσα από ένα διεθνές περιβάλλον ακαδημαϊκής αριστείας».

Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφος, Καθηγητής Παντελής Σκλιάς, δήλωσε: «Η ένταξή μας στο Magellan Exchange Network ενισχύει τη διεθνή μας παρουσία και προσφέρει στους φοιτητές μας πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα ακαδημαϊκών και πολιτισμικών εμπειριών. Πρόκειται για ένα ακόμη βήμα που επιβεβαιώνει τη δέσμευσή μας στη συνεχή ανάπτυξη και εξωστρέφεια του Πανεπιστημίου».

Η ένταξη στο δίκτυο Magellan αποτελεί συνέχεια της διαρκούς προσπάθειας του Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφος να προσφέρει σπουδές με διεθνή προσανατολισμό και ουσιαστικές δυνατότητες ακαδημαϊκής εξέλιξης για όλους τους φοιτητές του, ενισχύοντας τη θέση της Κύπρου ως κέντρου ανώτατης εκπαίδευσης στην Ανατολική Μεσόγειο.

Με το βλέμμα στη Euronext οι αλλαγές στο Χρηματιστήριο

Πιο εύκολη η διαδικασία της δημόσιας πρότασης για διασυννοριακές συμφωνίες

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Σε ουσιαστικές αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις δημόσιες προτάσεις και τις διαγραφές μετοχών στο Χρηματιστήριο Αθηνών προχώρησε η κυβέρνηση, σε μία καθόλου τυχαία συγκυρία δεδομένης της προαιρετικής δημόσιας πρότασης της Euronext προς την ΕΧΑΕ, η οποία «τρέχει» από τις 6 Οκτωβρίου, προκαλώντας προβληματισμούς στην αγορά.

Η νέα τροπολογία που ψηφίστηκε την Παρασκευή 13 Οκτωβρίου από τη Βουλή και έχει αναδρομική ισχύ από την 1η Οκτωβρίου, αφορά την αλλαγή των νόμων 3461/2006 (περί δημοσίων προτάσεων) και 3371/2005 (περί λειτουργίας της κεφαλαιαγοράς και διαγραφής μετοχών). Όπως αναφέρεται, στόχος είναι η αποσαφήνιση του πλαισίου των προαιρετικών δημόσιων προτάσεων, καθώς και η διευκόλυνση των διαδικασιών που σχετίζονται με εταιρικούς μετασχηματισμούς, εξαγορές και συγχωνεύσεις, ώστε να προωθηθεί η προσαρμογή στο ευρωπαϊκό πλαίσιο ενοποίησης κεφαλαιαγορών. Ειδικότερα, η πρώτη τροποποίηση αφορά τη διαδικασία της δημόσιας πρότασης. Σύμφωνα με τον προηγούμενο νόμο, ο προτείνων μπορούσε μέχρι πέντε ημέρες πριν από τη λήξη της περιόδου αποδοχής, να βελτιώσει τους όρους της δημόσιας πρότασης. Στο νέο πλαίσιο αντικαθίσταται το ρήμα «βελτιώσει» με το «αναθεωρήσει». Ως αναθεώρηση νοείται και η τροποποίηση του προσφερόμενου τιμήματος, καθώς και η μείωση του ελάχιστου αριθμού κινητών αξιών, ο οποίος, σε περίπτωση προαιρετικής δημόσιας πρότασης, πρέπει να γίνει αποδεκτός προκειμένου να ισχύσει η δημόσια πρόταση.

Όπως εξηγείται στην τροπολογία, με τον τρόπο αυτό αίρονται πλέον οι ερμηνευτικές αμβιβολίες ως προς το επιτρεπτό της αναθεώρησης των όρων της προαιρετικής δημόσιας πρότασης, όταν αυτή καθίσταται αναγκαία για την επιτυχή ολοκλήρωση εξαγοράς, ιδίως σε περιπτώσεις υποβολής ανταγωνιστικών δημόσιων προτάσεων. Σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς, αν και έτσι διευκολύνεται η διαδικασία της δημόσιας πρότασης, οι μικρομέτοχοι μπορεί να εισπράξουν χαμηλότερο τίμημα από ό,τι είχε αρχικά προσφερθεί. Η δεύτερη αλλαγή αφορά τους όρους διαγραφής μετοχών από το Χ.Α. Αν και διαιρείται η απαίτηση πλειοψηφίας 95% των δικαιωμάτων ψήφου όταν μια εταιρεία ζητά να διαγραφεί εθελοντικά από το Χ.Α. Αν και διαιρείται η απαίτηση πλειοψηφίας 95% των δικαιωμάτων ψήφου όταν μια εταιρεία ζητά να διαγραφεί εθελοντικά από το Χ.Α., προστίθεται μια σημαντική εξαίρεση: το όριο του 95% δεν θα εφαρμόζεται πλέον σε περιπτώσεις διασυννοριακών εταιρικών μετασχηματισμών, όπως συγχωνεύσεις, διασπάσεις ή μετατροπές, εφόσον οι μέτοχοι της ελληνικής εταιρείας λαμβάνουν νέες μετοχές εισηγμένες είτε στην Ελλάδα είτε σε άλλη αγορά της Ε.Ε.

Αν και διατηρείται η απαίτηση πλειοψηφίας 95% των δικαιωμάτων ψήφου όταν μια εταιρεία ζητά να διαγραφεί εθελοντικά από το Χ.Α., προστίθεται μια σημαντική εξαίρεση: το όριο του 95% δεν θα εφαρμόζεται πλέον σε περιπτώσεις διασυννοριακών εταιρικών μετασχηματισμών, όπως συγχωνεύσεις, διασπάσεις ή μετατροπές, εφόσον οι μέτοχοι της ελληνικής εταιρείας λαμβάνουν νέες μετοχές εισηγμένες είτε στην Ελλάδα είτε σε άλλη αγορά της Ε.Ε.

Η νέα τροπολογία που ψηφίστηκε από τη Βουλή έχει αναδρομική ισχύ από την 1η Οκτωβρίου.

τασης, όταν αυτή καθίσταται αναγκαία για την επιτυχή ολοκλήρωση εξαγοράς, ιδίως σε περιπτώσεις υποβολής ανταγωνιστικών δημόσιων προτάσεων.

Σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς, αν και έτσι διευκολύνεται η διαδικασία της δημόσιας πρότασης, οι μικρομέτοχοι μπορεί να εισπράξουν χαμηλότερο τίμημα από ό,τι είχε αρχικά προσφερθεί. Η δεύτερη αλλαγή αφορά τους όρους διαγραφής μετοχών από το Χ.Α. Αν και διαιρείται η απαίτηση πλειοψηφίας 95% των δικαιωμάτων ψήφου όταν μια εταιρεία ζητά να διαγραφεί εθελοντικά από το Χ.Α., προστίθεται μια σημαντική εξαίρεση: το όριο του 95% δεν θα εφαρμόζεται πλέον σε

περιπτώσεις διασυννοριακών εταιρικών μετασχηματισμών, όπως συγχωνεύσεις, διασπάσεις ή μετατροπές, εφόσον οι μέτοχοι της ελληνικής εταιρείας λαμβάνουν νέες μετοχές εισηγμένες είτε στην Ελλάδα είτε σε άλλη αγορά της Ε.Ε. Έτσι πλέον αίρονται τα εμπόδια που δυσχέραιναν τη διενέργεια διασυννοριακών μετασχηματισμών και διασφαλίζεται η συμμόρφωση με το ενωσιακό δίκαιο, όπως εξηγείται στην τροπολογία.

Όπως σχολιάζουν ωστόσο οι αναλυτές, η νέα ρύθμιση αλλάζει τα θεμέλια του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί το ελληνικό Χρηματιστήριο και ουσιαστικά χάνεται η έννοια της μειοψηφίας. «Μέχρι σήμερα, για να διαγραφεί μια εταιρεία, ο βασικός μέτοχος έπρεπε να συγκεντρώσει τουλάχιστον το 95% των μετοχών. Ήταν ένας μηχανισμός προστασίας της μειοψηφίας και αυτό τώρα καταργείται. Με το νέο πλαίσιο, η διαγραφή θα μπορεί να γίνεται με απλή απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, εφόσον ο βασικός μέτοχος

διαθέτει την απαιτούμενη αυξημένη πλειοψηφία. Δηλαδή, όποιος ελέγχει το 70% ή 75% θα μπορεί να αποφασίζει να αποσύρει την εταιρεία από τη δημόσια διαπραγμάτευση, είτε συμφωνούν οι υπόλοιποι είτε όχι», αναφέρει ο Ηλίας Ζαχαράκης, επικεφαλής της Fast Finance, επισημαίνοντας πως αυτό αποτελεί την αρχή του τέλους για τα δικαιώματα της μειοψηφίας.

Και η διάταξη αυτή ξεπερνάει το θέμα της εξαγοράς της ΕΧΑΕ από τη Euronext. «Ανοίγει ένα δρόμο χωρίς επιστροφή: να ακολουθήσουν κι άλλες εισηγμένες, επικαλούμενες “οικονομική αποτελεσματικότητα” ή “διοικητική απλοποίηση”», επισημαίνει ο κ. Ζαχαράκης. Έτσι, μέσα σε λίγα χρόνια, «η ελληνική αγορά μπορεί να έχει χάσει τον δημόσιο χαρακτήρα της και να έχει μετατραπεί σε κλειστό κλαμπ ισχυρών μετόχων», τονίζει. «Η προστασία της μειοψηφίας δεν είναι απλώς νομική λεπτομέρεια. Είναι η ψυχή της εμπορικής των επενδυτών», προσθέτει χαρακτηριστικά.

Η ναυτιλία είναι από τα ισχυρότερα πλεονεκτήματα της Ελλάδας, ενώ ο Καναδάς διαθέτει δυναμική παρουσία στο διεθνές εμπόριο. Οπότε η διμερής συνεργασία ωφελεί και τις δύο χώρες, λέει η Κρίστια Φρίλαντ.

να μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, ταυτόχρονα, υπάρχουν ισχυροί δεσμοί σε ανθρώπινο επίπεδο, αυτό δημιουργεί πρόσφορο έδαφος και διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών», τόνισε η κ. Φρίλαντ.

Όπως πρόσθεσε, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί «μία από τις σημαντικότερες παγκόσμιες δυνάμεις, που δείχνουν τον δρόμο σε ζητήματα δημοκρατίας και ελεύθερης διακίνησης αγαθών». «Πολλές φορές οι Ευρωπαίοι δεν συνειδητοποιούν την πραγματική ισχύ του ευρωπαϊκού οικοδομήματος, τείνουμε να εστιάζουμε στα προβλήματά μας και να αγνοούμε τις αρετές

μας», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Κατά την ίδια, η τρέχουσα συγκυρία είναι ιδανική για την Ευρώπη, ενώ ο Καναδάς παραμένει ένας φιλικός προσκείμενος εταίρος, με τον οποίο η Ελλάδα μπορεί να συνεργαστεί ενεργά σε ένα πλαίσιο κοινών αξιών και συμφερόντων. Τέλος, δεν παρέλειψε να αναφερθεί και στο ενδιαφέρον των Καναδών να επισκεφθούν την Ελλάδα και για παραθεριστικούς λόγους, επισημαίνοντας ότι ο υφιστάμενος βαθμός συνδεσιμότητας ανάμεσα στις δύο χώρες κρίνεται αρκετά ικανοποιητικός, κάτι που ενισχύει τις τουριστικές ροές από τον Καναδά.

Ρεκόρ επιβατών από την Κύπρο το 2024 στο «Ελ. Βενιζέλος»

Στην έκτη θέση με τις 200 σημαντικότερες αγορές από τις οποίες προέρχεται το 15% της συνολικής επιβατικής κίνησης στο δίκτυο εξωτερικού κατατάσσεται η Κύπρος για το αεροδρόμιο της Αθήνας. Ειδικότερα, το 2024 ο αριθμός των ταξιδιωτών που διακινήθηκαν στο «Ελευθέριος Βενιζέλος» από την Κύπρο έκλεισε σε νέο υψηλό, φθάνοντας σε 1,4 εκατ. Η ανοδική αυτή τάση διατηρείται και τη φετινή χρονιά, καθώς ήδη τα στοιχεία του εννεαμήνου δείχνουν ενίσχυση της κίνησης κατά 9% σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Κύρια δεξαμενή αποτελεί η Λάρνακα, από την οποία προέρχεται ο μεγαλύτερος όγκος των επιβατών σε ποσοστό 91%, ενώ το υπόλοιπο 9% αντιστοιχεί στο αεροδρόμιο της Πάφου. Η Αθήνα βρίσκεται υψηλά στις προτιμήσεις των επισκεπτών από την Κύπρο καθώς συγκεντρώνει το 72%, ενώ το εναπομείναν 28% μοιράζονται οι υπόλοιπες περιοχές της χώρας. Αντίστοιχα, η Κύπρος αποτελεί τον δεύτερο πιο δημοφιλή προορισμό για τους Έλληνες μετά το Λονδίνο, γεγονός που υπογραμμίζει τους διαχρονικά ισχυρούς δεσμούς που συνδέουν την Ελλάδα με την Κύπρο.

Σε ό,τι αφορά το προφίλ των Ελλήνων επιβατών στη συγκεκριμένη γραμμή, πρόκειται κυρίως για ταξιδιώτες που κινούνται μόνοι τους, με σκοπό να επισκεφθούν φίλους και συγγενείς, ποσοστό που υπερβαίνει το 40%. Ενα επιπλέον 28% δηλώνει ότι ταξιδεύει για επαγγελματικούς λόγους. Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από την ετήσια έρευνα που διεξάγει ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών, αναλύοντας τη συμπεριφορά και τις συνήθειες των επιβατών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, όπως ανέφερε σε πρόσφατη παρουσίαση για την κυπριακή αγορά η διευθύντρια Επικοινωνίας και Μάρκετινγκ του

ΔΑΑ, Ιωάννα Παπαδοπούλου. Συνήθως, η κράτηση του αεροπορικού εισιτηρίου πραγματοποιείται περίπου ένα μήνα πριν από την πτήση, ενώ η διάρκεια παραμονής κυμαίνεται κατά μέσον όρο στις δέκα ημέρες.

Από την άλλη πλευρά, το 38% των Κυπρίων που επισκέπτονται

Η Αθήνα είναι ο πρώτος προορισμός για τη συντριπτική πλειονότητα των Κυπρίων ταξιδιωτών.

Οι Κύπριοι που διακινήθηκαν μέσω του αεροδρομίου της Αθήνας έφθασαν πέρυσι το 1,4 εκατ.

την Ελλάδα είναι για διακοπές, ενώ το 36% ταξιδεύει για να επισκεφθεί φίλικά και συγγενικά πρόσωπα. Ανάμεσα στις αεροπορικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε αυτό το δρομολόγιο συγκαταλέγεται και η Cyprus Airways, η οποία διατηρεί τη βάση της στη Λάρνακα, ενώ εκτελεί 13 πτήσεις την εβδομάδα στη γραμμή Κύπρος - Αθήνα, αριθμό που εξετάζει σοβαρά να αυξήσει μέσα στην επόμενη χρονιά.

MATINA ΧΑΡΚΟΦΤΑΚΗ

Λιγότερα δρομολόγια λεωφορείων, τρόλεϊ, αλλά περισσότεροι επιβάτες

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Λιγότερα δρομολόγια πραγματοποίησαν πέρυσι λεωφορεία και τρόλεϊ, αφού το σύνολο των εκτελεσθέντων δρομολογίων και των διανυθέντων οχηματοχιλιόμετρων μειώθηκε σε σύγκριση με τη χρονιά που προηγήθηκε, παρά την αύξηση της επιβατικής κίνησης. Την ίδια στιγμή, απώλειες μετρούν οι αστικές συγκοινωνίες (ΟΣΥ) και ως προς τον αριθμό προσωπικού, που χρόνο με τον χρόνο βαίνει μειούμενος, με τις ελλείψεις σε οδηγούς να αποτελούν ακαθάρι και βασικό λόγο που κόβονται τα δρομολόγια των λεωφορείων και των τρόλεϊ. Δεν είναι άλλωστε λίγες οι φορές που οι επιβάτες στριμώχνονται στα λεωφορεία έπειτα από μεγάλη αναμονή στη στάση.

Σύμφωνα με την έκθεση πεπραγμένων του ΟΑΣΑ (με θυγατρικές τις ΟΣΥ, ΣΤΑΣΥ) για το 2024, πέρυσι οι συνολικές επιβιβάσεις σε λεωφορεία και τρόλεϊ διαμορφώθηκαν στα 232,58 εκατ., από 215,11 εκατ. τη χρονιά που προηγήθηκε (+8,12%), γεγονός που καταδεικνύει ότι οι επιβάτες, μετά το σοκ της πανδημίας, έχουν αρχίσει να επιστρέφουν στα μέσα μαζικής μεταφοράς. Βέβαια, ο αριθμός των επιβιβάσεων δεν έχει επανέλθει στα επίπεδα προ πανδημίας. Αντιθέτως, απέχει σημαντικά. Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΑΣΑ, οι επιβιβάσεις το 2019 ξεπέρασαν τα 320 εκατ.

Ως προς τα εκτελεσθέντα δρομολόγια, εκτός από τα δρομολόγια των ΟΣΥ, τα στοιχεία συλλογίζονται και τις περιφερειακές γραμμές που εκτελούν, για λογαριασμό του ΟΑΣΑ, τα ΚΤΕΛ σε Ανατολική

και Δυτική Αττική. Έτσι, το 2023 τα εκτελεσθέντα δρομολόγια των ΟΣΥ - ΚΤΕΛ ανήλθαν στα 4,89 εκατ., ενώ τη χρονιά που ακολούθησε αυτά μειώθηκαν σε 4,705 εκατ. (-3,91%).

Όσον αφορά τα λεωφορεία των ΟΣΥ, το ποσοστό εκτέλεσης των δρομολογίων μια τυπική καθημερινή ημέρα μειώθηκε στο 79,5%, από 85,3% το 2023 και 87,4% το 2022. Πέρυσι, από τα 16.500 προγραμματισμένα δρομολόγια ημερησίως εκτελέστηκαν 13.118, ενώ τα διαθέσιμα οχήματα που κυκλοφορούν τις ώρες αιχμής αυ-

Οι συνολικές επιβιβάσεις διαμορφώθηκαν στα 232,58 εκατ. το 2024, από 215,11 εκατ. το 2023.

ξήθηκαν σε 1.118, από 1.109 το 2023. Όσον αφορά τα οχηματοχιλιόμετρα που εκτελέστηκαν (ΟΣΥ και ΚΤΕΛ), αυτά σημείωσαν μικρή μείωση 0,9% σε σχέση με το 2023, από 83,41 εκατ. σε 82,65 εκατ. Πάντως, μειωμένος ήταν και ο στόλος των λεωφορείων, του οποίου η ονομαστική δύναμη (ενεργά οχήματα, παραπλισμένα και ακινητοποιημένα λόγω έλλειψης ανταλλακτικών) μειώθηκε το 2024 σε 1.373 οχήματα, από 1.625 το 2022, γεγονός που οφείλεται στην εκκαθάριση / απόσυρση οχημάτων ενόψει και της προμήθειας νέων λεωφορείων. Παράλληλα, αποσύρθηκαν οριστικά όλα τα οχήματα τεχνολογίας Euro 1.

Μεγάλα περιθώρια για συνεργασία Ελλάδας - Καναδά

Της **MATINAZ ΧΑΡΚΟΦΤΑΚΗ**

«Η ελληνική κοινότητα στον Καναδά έχει ισχυρή παρουσία και βαθύ αποτύπωμα στη δημόσια ζωή της χώρας», ανέφερε στην «Κ» η υπουργός Μεταφορών και Διεθνούς Εμπορίου του Καναδά Κρίστια Φρίλαντ, η οποία πριν από λίγες εβδομάδες βρέθηκε στην Αθήνα συμμετέχοντας στο Athens Democracy Forum.

«Υπάρχει σημαντική εκπροσώπηση της ελληνικής κοινότητας στο Κοινοβούλιο, στο οποίο κι εγώ έχω την τιμή να συμμετέχω. Και φυσικά, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε τις ζωντανές ελληνικές παροικίες στο Τορόντο, στο Μόντρεαλ και το Βανκούβερ. Οι Καναδοί γνωρίζουν καλά τη συμβολή της ελληνοκαναδικής κοινότητας και, μέσα από αυτήν, τους βαθείς και διαχρονικούς δεσμούς που ενώνουν τον Καναδά με την Ελλάδα», υπογράμμισε η κ. Φρίλαντ.

Η υπουργός στάθηκε ιδιαίτερα στους τομείς περαιτέρω συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Καναδά, επισημαίνοντας ότι η ναυτιλία αποτελεί ένα από τα ισχυρότερα πλεονεκτήματα της Ελλάδας, ενώ ο Καναδάς διαθέτει δυναμική παρουσία στο διεθνές εμπόριο. Οι δύο αυτοί τομείς, όπως σημείωσε, μπορούν να συνδυαστούν δημιουργικά, ανοίγοντας νέες προοπτικές συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών.

«Είναι μεγάλο όφελος να έχουμε στενότερη συνεργασία με την Ελλάδα και να μαθαίνουμε ο ένας από τον άλλον», σχολίασε χαρακτηριστικά η κ. Φρίλαντ.

Όπως εξήγησε, ο Καναδάς επικεντρώνεται σήμερα στην ενίσχυση και διαφοροποίηση των εμπορικών του σχέσεων, με κύριο προσανατολισμό τις αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. «Λαμβάνοντας υπόψη την αβεβαιότητα που επικρατεί σε ορισμένους από τους παραδοσιακούς εμπορικούς δεσμούς του Καναδά, το εμπόριο με την Ε.Ε. έχει πλέον αναδειχθεί σε στρατηγική προτεραιότητα», υποστήριξε, υπογραμμίζοντας ότι στόχος είναι να καλλιεργήσουν στενότερες οικονομικές σχέσεις.

«Δεδομένου ότι η Ελλάδα εί-

νη αγορά της Ε.Ε. έχουν πλέον αυξημένη βαρύτητα για τον Καναδά, τονίζει η υπουργός Μεταφορών Κρίστια Φρίλαντ.

Νέοι χρυσοθήρες σαρώνουν ποτάμια και βουνά στις ΗΠΑ

*Αναζωπυρώνεται το όνειρο του χρυσού
μετά την εκτόξευση της τιμής του*

Από τον μύθο του Χρυσόμαλλου Δέρατος μέχρι τους θησαυρούς των Ινκας, η ανθρώπινη ιστορία είναι συνυφασμένη με τη λάμψη και τη γοητεία του χρυσού. Τον 19ο αιώνα, ο «πυρετός του χρυσού», από την Καλιφόρνια μέχρι το Κλοντάικ του Καναδά, μεταμόρφωσε ολόκληρες περιοχές, τροφοδοτώντας κύματα μετανάστευσης και αφήνοντας πίσω θρύλους και παραδόσεις.

Σήμερα, αιώνες μετά τους «τυχοδιώκτες με τις αξίνες», η Ιστορία επαναλαμβάνεται. Οι σύγχρονοι «χρυσοθήρες» ξαναβγαίνουν στους ποταμούς και στα βουνά, όχι πλέον από μια απελπισμένη ανάγκη επιβιώσης, αλλά από ένα νέο ισχυρό κίνητρο: την εκτόξευση της τιμής του χρυσού, που αγγίζει ιστορικά υψηλά, ξεπερνώντας τις 4.000 δολάρια ανά ουγγιά. Το ρεκόρ στην τιμή του πολύτιμου μετάλλου –σε μια περίοδο αυξημένης γεωπολιτικής αβεβαιότητας και εμπορικών εντάσεων– έχει αναζωπυρώσει το όνειρο του χρυσού στις ΗΠΑ.

Ερασιτέχνες μεταλλωρύχοι και «χομπιστές» αγοράζουν μετά μανίας αξίνες, πυξίδες και ανιχνευτές μετάλλων, με το όνειρο να σκοντάψουν στο «μπτρικό πέτρωμα». Ένας από αυτούς είναι ο Μάικ Χιούλετ, συγκολλητής από την Καλιφόρνια, ο οποίος προσφάτως εντόπισε ένα

ψήγμα χρυσού στο μέγεθος μισού νυχιού κοντά στο όρος Σάστα της Καλιφόρνιας. Παρόλο που το εύρημα άξιζε «μόνο» 175 δολάρια, ο ενθουσιασμός του ήταν τεράστιος. «Πηδούσα πάνω-κάτω όπως τα κινούμενα σχέδια», λέει στη WSJ ο 50χρονος, ομολογώντας ότι η σκέψη να βρει «το κοίτασμα των 100.000 δολαρίων» του έχει γίνει πλέον εμμονή. Ο ίδιος έχει πολλά κόμπι, από το σνόουμπορντ και το σκι μέχρι την ποδηλασία. Αλλά με τις τιμές του χρυσού σε δυσθεώρητα ύψη, στον ελεύθερο χρόνο του ψάχνει μετά μανίας για το πολύτιμο μέταλλο.

Και δεν είναι ο μόνος. Σε όλη τη χώρα, βρίσκεται σε εξέλιξη μια σύγχρονη χρυσοθηρία. Πλήθος κόσμου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επιδεικνύει πιάτα για την ανακάλυψη ψηγμάτων χρυσού, παλιομοδίτικες αξίνες, αλλά και κουτιά λίκνισις. Την ίδια στιγμή ανταλλάσσουν συμβουλές και κτενίζουν χάρτες. Το χρυσορυχείο Big Thunder στη Νότια Ντακότα έχει κατακλυστεί εσχάτως από αιτήματα για συμβουλές, λέει η συνιδιοκτήτρια Σάντι ΜακΛέιν. Το Μουσείο Εξόρυξης Χρυσού, το οποίο περιέχει μια συλλογή από αντικείμενα που χρονολογούνται από το 1874, προσφέρει μαθήματα εξόρυξης και την ευκαι-

Πολλοί Αμερικανοί στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επιδεικνύουν πιάτα για την ανακάλυψη ψηγμάτων χρυσού, παλιομοδίτικες αξίνες, αλλά και κουτιά λίκνισις. Την ίδια στιγμή, ανταλλάσσουν συμβουλές και «κτενίζουν» χάρτες.

Το χρυσορυχείο Big Thunder στη Νότια Ντακότα έχει κατακλυστεί εσχάτως από αιτήματα για συμβουλές.

ρια να εξερευνήσει κανείς τη γη του. Οι πωλήσεις των μαθημάτων έχουν εξαντληθεί, ενώ οι κουβάδες με χώμα από την περιοχή για... εξάσκηση πωλούνται προς 55 δολάρια ο καθένας και έχουν γίνει ανάρπαστοι.

Ο πιο σίγουρος δρόμος, άλλωστε, για να βγάλει κάποιος χρήματα προέρχεται συχνά από την πώληση εξοπλισμού εξόρυξης. Σε μια πιο σύγχρονη εκδοχή, υπάρχει και ο χρυσός των social media: οι δημοφιλείς λογαριασμοί YouTube που είναι αφιερωμένοι στην αναζήτηση χρυσού διαθέτουν περισσότερους από μισό εκατομμύριο

ακολουθούς. Στο Σακραμέντο, ο 35χρονος Κόντι Μπλανσάντ ασχολείται με την αναζήτηση χρυσού για χρόνια, πριν ξεκινήσει πέρυσι τη δική του εταιρεία πώλησης εξοπλισμού.

Ο ίδιος έχει ανακαλύψει μέχρι σήμερα περίπου έξι ουγγιές, αλλά η επχείρησή του, μια παράλληλη εργασία για τον εργαζόμενο στην καθαριότητα, έχει αποδειχθεί πιο κερδοφόρος. Κάποιες μέρες πηγαίνει σε ένα τοπικό πάρκο με ανιχνευτή μετάλλων, με την ελπίδα να βρει χαμένα χρυσά κοσμήματα. Αλλά όταν έχει περισσότερο χρόνο, προτιμά την κολύμβηση με αναπνευστήρα σε κοίτες ποταμών, όπου σκαλίζει τα βράχια.

Ο Κρις Σπάνγκλερ, ένας 39χρονος διοικητικός υπάλληλος στο πολεμικό ναυτικό των ΗΠΑ, καταγράφει το ταξίδι της αναζήτησης χρυσού στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπου έχει συνολικά 430.000 ακολούθους. Η παρουσία του στα μέσα κοινωνικής δικτύ-

ωσης έχει αποφέρει στην οικογένειά του περίπου 30.000 δολάρια, ξεπερνώντας τα έσοδα από τα ψήγματα χρυσού που έχει βρει. Σε πολλές χώρες άλλωστε, η μικρή κλίμακας εξόρυξη χρυσού είναι τρόπος ζωής, σημειώνει ο Πάρκερ Σνάμπελ, χρυσορύχος με έδρα την Αλάσκα, ο οποίος πρωταγωνιστεί στη σειρά «Gold Rush» του Discovery. «Ο χρυσός είναι κάτι που αιχμαλωτίζει τη φαντασία», σχολιάζει. Ο πυρετός του χρυσού, τέλος, συνοδεύεται από έντονο ανταγωνισμό. Οι τιμές ρεκόρ έχουν προσελκύσει περισσότερους ανθρώπους στην ετήσια εκδήλωση εξόρυξης «Goldzilla», σε ένα κάμπινγκ στην Αλαμπάμα, κοντά στα σύνορα με την Τζόρτζια, όπου στο δίδυμο εντοπίζεται, μοιράζεται στο πλήθος, σημειώνει ο τακτικός συμμετέχων Τζάστιν Κάναντι. «Όσο περισσότεροι άνθρωποι συμμετέχουν, τόσο λιγότερο χρυσό θα έχετε στην τσάντα σας», τονίζει. Ο ιδιοκτήτης του κάμπινγκ χρησι-

μοποιεί εξοπλισμό πλύσης χρυσού που κατασκεύασε ο ίδιος. Κάθε χρόνο, λεωφορεία γεμάτα μαθητές της τετάρτης δημοτικού συρρέουν στο ιστορικό πάρκο Marshall Gold Discovery στην Κολόμα της Καλιφόρνιας, για να μάθουν για τον «πυρετό του χρυσού» της πολιτείας και να δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους στην εξόρυξη. Το περασμένο Σαββατοκύριακο, φιλοξένησε την αναπαράσταση μιας πόλης με χρυσοθήρες, με σκηνές της δεκαετίας του 1850. Αν και η τιμή του χρυσού έχει εκτοξευθεί, δήλωσε η βοηθός του πάρκου, Σίνθια Φλούελινγκ, θα συνεχιστεί η δραστηριότητα, η οποία κοστίζει 10 δολάρια ανά άτομο και περιλαμβάνει ένα μάθημα 15 λεπτών και μισή ώρα προκειμένου να μαζέψουν ψήγματα χρυσού, τα οποία οι συμμετέχοντες επιτρέπεται να κρατήσουν. «Δεν θα γίνουμε τσιγκούνηδες τώρα που ο χρυσός εκτοξεύεται. Κάθε παιδί που καταβάλλει προσπάθεια θα παίρνει ενθύμιο».

ΟΙ ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΝΟΜΟΙ 1990 - 2012 Ειδοποίηση δυνάμει του εδαφίου 3 του Άρθρου 90 (Τροποποιητικός Νόμος 4 του 39(Ι)/2015)

Δίδεται Ειδοποίηση, σύμφωνα με το εδάφιο 3 του Άρθρου 90, των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμων 1990-2012, ότι η Αγγέλα Σωτηρίου συνιδιοκτήτης των τεμαχίων με αρ.: 127 και 135 Φύλλο/ Σχέδιο: 30/20W1 Ενορία: Αγίου Νικολάου στην περιοχή του Δήμου Λακατάμειας Έχει υποβάλει στι 27/08/2025 την αίτηση με αρ 107060 στην Πολεοδομική Αρχή του Ε.Ο.Α. Λευκωσίας, χωρίς αυτή να υπογράφεται από όλους τους συνιδιοκτήτες, για εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας για: Προσθήκες και Μετατροπές σε υφιστάμενη οικία και αλλαγή χρήσης μέρους της σε Βρεφοπαιδοκομικό Σταθμό.

Παραστάσεις κατά της αιτήσεως μπορούν να υποβληθούν από συνιδιοκτήτη ο οποίος θεωρεί ότι επηρεάζονται τα νόμιμα ιδιοκτησιακά συμφέροντα του, όπως η άνετη, νόμιμη και εύλογη κάρπωση της ιδιοκτησίας του, προς την Πολεοδομική Αρχή μέσα σε προθεσμία 30 ημερών από τη δημοσίευση της Ειδοποίησεως αυτής.

QUESTION EVERYTHING
HERETIC

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 21:00

HERETIC
ΤΑΙΝΙΑ ΤΡΟΜΟΥ

Δύο νεαρές ιεραπόστολοι χτυπούν την πόρτα ενός διαβολικού άντρα. Οι γυναίκες παρσύρονται σε ένα θανάσιμο παιχνίδι και παλεύουν για τη ζωή τους καθώς προσπαθούν να δραπετεύσουν από το τρομακτικό του σπίτι.

Το Κανάλι Διατίθεται:

cablenet **cytavisión** **MOVIES HD** **MESIMVRIA**

Θέση: 101 Θέση: 49

www.mesimvria.com

app άκρη

σ' άκρη

Κινήσου πιο έξυπνα
Κατέβασε το Cyprus Bus App

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΒΟΡΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Cyprus Bus

Επιστροφή στην ανάπτυξη για την LVMH με άνοδο στην Κίνα

Αύξηση εσόδων έπειτα από δύο τρίμηνα πτώσης, αισιοδοξία για την κινεζική αγορά

Τη μεγαλύτερη άνοδο εδώ και περσιού ένα τέταρτο του αιώνα σημειώνει η μετοχή της LVMH, μετά την απροσδόκητη ανάκαμψη των πωλήσεων της εταιρείας που κατέχει τα brands Louis Vuitton και Christian Dior, καθώς φαίνεται ότι η πτώση της ζήτησης για προϊόντα πολυτελείας αρχίζει να επιβραδύνεται. Η μετοχή εκτινάσσεται πάνω από 14% στο Παρίσι, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη ημερήσια άνοδο από τον Σεπτέμβριο του 2001. Η LVMH, που θεωρείται ευρέως ηγέτιδα των ειδών πολυτελείας, έδωσε ώθηση και στις υπόλοιπες μετοχές των εταιρειών του luxury σε όλη την Ευρώπη – και πέραν αυτής.

Παρότι τα οργανικά έσοδα της LVMH για το τρίτο τρίμηνο αυξήθηκαν μόλις 1%, η αύξηση αυτή ήρθε ύστερα από δύο τρίμηνα πτώσης και προκάλεσε αισιοδοξία ότι η ζήτηση από την Κίνα, που αποτελεί τα τελευταία χρόνια

Η μετοχή της εκτινάχθηκε πάνω από 14% στο Παρίσι, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη ημερήσια άνοδο από τον Σεπτέμβριο του 2001.

κινητήριο δύναμη της ανάπτυξης, ενδέχεται τελικά να επιστρέψει. Όλα τα τμήματα της εταιρείας ξεπέρασαν τις εκτιμήσεις των αναλυτών και η περιοχή στην οποία υπάγεται η Κίνα συνέβαλε στην ανάπτυξη για πρώτη φορά φέτος.

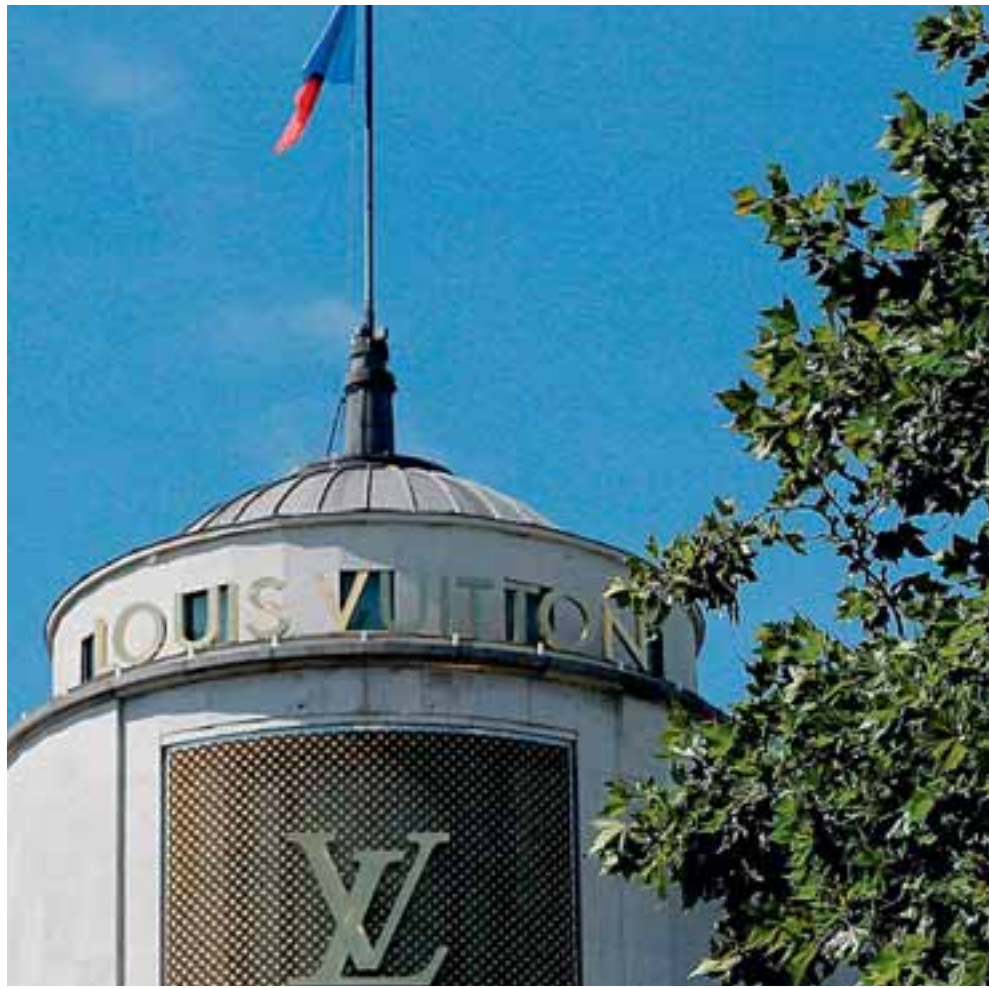
«Ο ρυθμός ανάκαμψης σε όλες τις επιμέρους περιοχές είναι ενθαρρυντικός και προμηνύει την επιστροφή στην ανάπτυξη το επόμενο έτος και αργότερα», ανέφερε σε σημείωμά της η αναλύτρια της JPMorgan Κιόρα Μπατιστινί. Τα αποτελέσματα οδήγησαν σε άνοδο των μετοχών εταιρειών, όπως η Kering, ιδιοκτήτρια της Gucci, η οποία έφτασε να κερδίζει έως και 8,8% στο Παρίσι, αλλά και η Hermes International και η Prada, που είναι εισηγμένη στο Χονγκ Κονγκ.

Οι επενδυτές θα λάβουν περισσότερες ενδείξεις για την κατά-

σταση της ζήτησης, συμπεριλαμβανομένων της αγοράς της Κίνας, όταν η Kering και η Hermes ανακοινώσουν τα δικά τους αποτε-

λέσματα την επόμενη εβδομάδα. Οι πωλήσεις της LVMH στην περιοχή που περιλαμβάνει την Κίνα αυξήθηκαν κατά 2% το τελευταίο

τρίμηνο, έπειτα από πτώση 9% το πρώτο εξάμηνο, ανακοίνωσε η εταιρεία. Ο όμιλος καταγράφει ενθαρρυντική ζήτηση στη χώρα,

Στις Ηνωμένες Πολιτείες οι πωλήσεις της LVMH αυξήθηκαν κατά 3% το τρίτο τρίμηνο, ενώ τα έσοδα από την Ευρώπη μειώθηκαν κατά 2%.

Πίσω από τα ρεκόρ της Wall Street ίσως κρύβεται ξανά κίνδυνος κρίσης

Για «κατοσαρίδες» στην αμερικανική οικονομία προειδοποιεί ο Ντάιμον της JP Morgan

Η JP Morgan, που όπως έχει πει ο Ντάιμον έχει «ισολογισμό-φρούριο», υπέστη ζημιές 170 εκατ. δολαρίων λόγω της χρεοκοπίας της Tricolor.

Τα subprime δάνεια (ενυπόθηκα δάνεια χαμηλής εξασφάλισης) βρίσκονταν πίσω από την κατάρρευση της Bear Stearns. Σήμερα, πάντως, στο επίκεντρο δεν βρίσκονται τα subprime στεγαστικά δάνεια, αλλά τα subprime δάνεια αυτοκινήτου.

Η Tricolor Holdings, μια εταιρεία του Ντάλας που έδινε δάνεια για την αγορά αυτοκινήτου σε άτομα χαμηλής πιστοληπτικής ικανότητας, χρεοκόπησε τον Σεπτέμβριο.

Η χρεοκοπία της φέρνει στην επιφάνεια τις επιπτώσεις που έχουν το υψηλό κόστος ζωής και η αδύναμη αγορά εργασίας σε εκατομμύρια Αμερικανούς. Τα αυτοκίνητα στις ΗΠΑ είναι πιο ακριβά από ποτέ και όλο και περισσότεροι αδυνατούν να πληρώσουν τις δόσεις των δανείων που έχουν πάρει για να τα αγοράσουν.

Ακόμη και η JP Morgan, που όπως έχει πει ο Ντάιμον έχει «ισολογισμό-φρούριο», υπέστη ζημι-

ες 170 εκατ. δολαρίων λόγω της χρεοκοπίας της Tricolor. Μερικές εβδομάδες αργότερα, η εταιρεία ανταλλακτικών αυτοκινήτων First Brands υπέβαλε αίτημα προστασίας από τους πιστωτές της, στο πλαίσιο του Chapter 11 του αμερικανικού πτωχευτικού κώδικα.

Η κατάρρευσή της οφείλεται σε ένα θολό σχέδιο δανεισμού, γύρω από το οποίο το αμερικανικό υπουργείο Δικαιοσύνης έχει ανοίξει έρευνα για πιθανές εγκληματικές

όπως δήλωσε η οικονομική διευθύντρια Σεσίλ Καμπανίς σε τηλεδιάσκεψη με αναλυτές. Η αναλύτρια της Morningstar Ελένα Σοκόλοβα εκτιμά ότι υπάρχουν περαιτέρω περιθώρια ανάκαμψης στην Κίνα, καθώς οι καταναλωτές «εξακολουθούν να έχουν στη διάθεσή τους ένα μεγάλο μέρος των αποταμιεύσεων τους μετά την πανδημία».

Στις ΗΠΑ, οι πωλήσεις της LVMH αυξήθηκαν κατά 3% το τρίτο τρίμηνο, ενώ τα έσοδα από την Ευρώπη μειώθηκαν κατά 2%, καθώς οι Αμερικανοί τουρίστες ξόδεψαν λιγότερα σε ακριβά προϊόντα λόγω της υποτίμησης του δολαρίου. Βελτίωση καταγράφηκε και στον τομέα κρασιών και οινοπνευματωδών ποτών της LVMH, ο οποίος αντιμετώπιζε επίσης δυσκολίες και εμφάνιζε μείωση εσόδων για δυόμισι χρόνια, χάρη στην ανανέωση των αποθεμάτων σαμπάνιας στις ΗΠΑ και στις πωλήσεις ροζέ κρασιού.

Παρά την πρόσφατη ύφεση, ο μεγαλύτερος όμιλος πολυτελών προϊόντων στον κόσμο –που έχει επικεφαλής τον δισεκατομμυριούχο Μπερνάρ Αρνό– συνέχισε να επενδύει. Νωρίτερα φέτος η Louis Vuitton άρχισε να διαθέτει προϊόντα μακιγιάζ, μεταξύ των οποίων τα κραγιόν αξίας 140 ευρώ, τα οποία συνέβαλαν στην αύξηση της επισκεψιμότητας των καταστημάτων. Στη Σαγκάη, η μεγαλύτερη μάρκα του ομίλου άνοιξε ένα flagship store, το The Louis, σε σχήμα πλοίου, το οποίο αποτελεί πόλο έλξης για πολύ κόσμο, σύμφωνα με την CFO.

Η LVMH έχει επίσης προχωρήσει σε αλλαγές σε κορυφαίες μάρκες, συμπεριλαμβανομένης της Christian Dior Couture. Νωρίτερα φέτος όρισε τον Τζόνναθαν Αντερσον νέο σχεδιαστή, υπεύθυνο για τα γυναικεία ρούχα, την υψηλή ραπτική και τα ανδρικά ρούχα. Ο πρώην δημιουργικός διευθυντής της Loewe παρουσίασε την πρώτη του γυναικεία επίδειξη μόδας αυτό τον μήνα στο Παρίσι. Στη μάρκα Fendi της LVMH, εν τω μεταξύ, τοποθετήθηκε η πρώην σχεδιάστρια γυναικείας ένδυσης της Dior, Μαρία Γκρασία Κιουρι, ως νέα διευθύντρια δημιουργικού, όπως ανακοίνωσε η εταιρεία, η οποία θα παρουσιάσει την πρώτη της συλλογή στο Μιλάνο τον Φεβρουάριο.

πράξεις. Η First Brands στράφηκε στην αγορά του ιδιωτικού δανεισμού (private credit) για να μπορέσει να εξαγοράσει ανταγωνιστές της, με αποτέλεσμα να υπολογίζεται ότι έχει 2,3 δις. δολάρια σε απλήρωτα δάνεια. Πρόκειται, μάλιστα, για «δανεισμό εκτός ισολογισμού», καθώς η εταιρεία δανείστηκε χωρίς να εγγράψει τα ποσά αυτά επισήμως στα βιβλία της. Οι πιστωτές της ισχυρίζονται ότι η First Brands απέκτησε πρόσβαση σε κεφάλαια υποσχόμενη ότι θα τα αποπληρώσει μόλις ένας από τους πελάτες της καλύψει τις υποχρεώσεις του προς την εταιρεία. Αυτή η πρακτική του factoring μέσω τρίτου είναι συνηθισμένη. Οι πιστωτές της First Brands, ωστόσο, ισχυρίζονται ότι η εταιρεία χρησιμοποίησε το ίδιο τιμολόγιο πολλές φορές για να πάρει δάνεια, χωρίς αυτοί που τα έδιναν να το γνωρίζουν.

Η κατάσταση θυμίζει την περίπτωση της Lehman Brothers, η οποία χρεοκόπησε το 2008 αφότου είχε χρησιμοποιήσει ένα λογιστικό κόλπο για να κρύψει πόσο μοχλευμένη ήταν, σημειώνει το CNN.

Τα τελευταία χρόνια, η αμερικανική οικονομία, η μεγαλύτερη του πλανήτη, τα πηγαίνει καλά. Οι προσλήψεις ήταν ισχυρές, η ανεργία παρέμενε χαμηλή και οι καταναλωτές συνέχιζαν να ξοδεύουν. Αλλά η παλίρροια αρχίζει να αλλάζει, εν μέρει επειδή οι δασμοί του Ντόναλντ Τραμπ ασκούν εντεινόμενες πιέσεις στις αμερικανικές επιχειρήσεις. Ο Ντάιμον προειδοποίησε ότι τα επικίνδυνα χαρτοφυλάκια, όπως αυτά της Tricolor και της First Brands, θα αρχίσουν να βγαίνουν στην επιφάνεια σε εταιρείες με παρόμοια δομή, σε μια πιθανή ύφεση.

Θα μπορούσε να είναι σύμπτωση ότι τα προβλήματα της First Brands και της Tricolor βγήκαν στο φως σχεδόν ταυτόχρονα, αλλά, όπως έχει πει ο Γουόρεν Μπάφετ, «δεν ξέρεις ποιος κολυμπάει γυμνός μέχρι να κατέβει η παλίρροια».

Υπό κρατικό έλεγχο πάνω από 1.000 εταιρείες στην Τουρκία

Μπαράζ κατασχέσεων με πρόσχημα τη διαφθορά, υποψίες για πολιτικά κίνητρα

Εκατοντάδες τουρκικές επιχειρήσεις μεταφέρθηκαν πέρυσι στο κρατικό ταμείο εγγύησης καταθέσεων της Τουρκίας (TMSF), που σήμερα ελέγχει πλέον περισσότερες από 1.000 επιχειρήσεις και έχει εξελιχθεί σε μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες συμμετοχών της γειτονικής χώρας. Η συγκέντρωση αυτών των εταιρειών στον έλεγχο του κρατικού ταμείου είναι αποτέλεσμα της εκστρατείας κατά της διαφθοράς που έχει εξαπολύσει η τουρκική κυβέρνηση. Όπως όμως σχολιάζει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, όλη αυτή η συγκέντρωση εταιρειών στα χέρια του κράτους έχει καλλιεργήσει υποψίες ότι πρόκειται για μια συστηματική αρπαγή περιουσιακών στοιχείων με κίνητρα αμιγώς πολιτικά.

Οι έρευνες και οι επιδρομές σε διάφορες εταιρείες έχουν προκαλέσει ανησυχία στον επιχειρηματικό κόσμο και έχουν δώσει λαβή σε θεωρίες σχετικές με τα κίνητρα αυτής της εκστρατείας, δεδομένου άλλωστε ότι το κυβερνών κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (AKP) έχει χρησιμοποιήσει στο παρελθόν το TMSF για να κατάσχει περιουσιακά στοιχεία των πολιτικών του αντιπάλων. Το TMSF ιδρύθηκε το 1983 ως μηχανισμός εγγύησης των καταθέσεων, αλλά έχει αποκτήσει διευρυμένες εξουσίες από το 2016 και την απόπειρα πραξικοπήματος κατά του Ερντογάν, που οδήγησε σε μαζικές συλλήψεις και διώξεις κατά δεκάδων χιλιάδων δημο-

νισμών εγγύησης των καταθέσεων, αλλά έχει αποκτήσει διευρυμένες εξουσίες από το 2016 και την απόπειρα πραξικοπήματος κατά του Ερντογάν, που οδήγησε σε μαζικές συλλήψεις και διώξεις κατά δεκάδων χιλιάδων δημο-

Οι έρευνες, οι κατασχέσεις επιχειρήσεων και οι συλλήψεις που συχνά τις συνοδεύουν έχουν προκαλέσει ανησυχία στον τουρκικό επιχειρηματικό κόσμο.

σίων υπαλλήλων. Εκτοτε έχουν κατασχεθεί περισσότερες από 1.300 επιχειρήσεις, που κατηγορήθηκαν ότι είχαν συμμετάσχει στην απόπειρα και η κυβέρνηση ανέθεσε στο TMSF να πουλήσει τις επιχειρήσεις αυτές ή να ρευστοποιήσει τα περιουσιακά τους στοιχεία. Σύμφωνα με το TMSF, τουλάχιστον 600 από αυτές τις επιχειρήσεις έχουν επιστραφεί στους ιδιοκτήτες τους μετά την ολοκλήρωση των ανακρίσεων και των ερευνών και οι υπόλοιπες

έχουν πουληθεί. Οι επικριτές της κυβέρνησης υποστηρίζουν ότι πουλήθηκαν σε συμμάχους της κυβέρνησης Ερντογάν και σε χαμηλές τιμές. Μιλώντας στη βρετανική εφημερίδα ο Μπερκ Εσεν, βοηθός καθηγητής Πολιτικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο Sabancı της Κωνσταντινούπολης, σημειώνει ότι «το AKP έχει επανειλημμένως χρησιμοποιήσει το ταμείο εγγύησης καταθέσεων για να ρυθμίσει την οικονομία, αλλά και για να στρέψει πόρους προς όσες εταιρείες το υποστηρίζουν». Ο εν λόγω καθηγητής υποψιάζεται πως ίσως η κυβέρνηση Ερντογάν προσπαθεί τώρα να αλλάξει το τοπίο ως προς το ποιος ελέγχει την τουρκική οικονομία και να αναδιατάξει την επιχειρηματική δομή της χώρας.

Ανάμεσα στις επιχειρήσεις που έχει κατάσχει το TMSF τους τελευταίους 12 μήνες συγκαταλέγονται ο όμιλος Can Holding, η εταιρεία βιομηχανιών γυαλιού

και ανθρακικού νατρίου Ciner Group και η μονάδα επεξεργασίας χρυσού της Κωνσταντινούπολης. Έχουν, έτσι, περιέλθει στον έλεγχο του TMSF 1.056 επιχειρήσεις, όταν ένα έτος νωρίτερα ήλεγχε 675. Καλύπτουν δε όλο το φάσμα της τουρκικής οικονομίας – από τα ΜΜΕ, τον τομέα των χρηματοπιστωτικών και της ενέργειας έως και την ποδοσφαιρική ομάδα Kasimpasa. Οι έρευνες, οι κατασχέσεις επιχειρήσεων και οι συλλήψεις που συχνά τις συνοδεύουν έχουν προκαλέσει ανησυχία στον επιχειρηματικό κόσμο της Τουρκίας και έχουν ενισχύσει τους φόβους για τα δικαιώματα ιδιοκτησίας των επιχειρηματιών, όπως και για την επιλεκτική εφαρμογή της νομοθεσίας από την τουρκική δικαιοσύνη. Συμβαίνουν, άλλωστε, σε μια συγκυρία ήδη αρνητική για τις τουρκικές επιχειρήσεις, καθώς η τουρκική οικονομία υφίσταται πιέσεις εν μέσω και ενός

αρνητικού κλίματος που επικρατεί στη χώρα μετά τη σύλληψη του γιγέτ της αντιπολίτευσης Εκρέμ Ιμάμογλου.

Κι ενώ εντείνεται η φημολογία ότι τα κίνητρα όλων αυτής της εκστρατείας είναι απολύτως πολιτικά, αναλυτές και επιχειρήσεις εκτιμούν πως η εξήγηση είναι απλούστερη και ουσιαστικά η κυβέρνηση Ερντογάν προσπαθεί να τονώσει τη δημοτικότητα της επιδεικνύοντας αυστηρότητα κατά κάθε μορφής διαφθοράς. Εκτιμούν ότι επιχειρεί να δείξει ότι η τουρκική δικαιοσύνη είναι ανεξάρτητη και πως οι εισαγγελίες δεν περιορίζονται σε διώξεις κατά της αντιπολίτευσης. Σε αυτή την προσπάθεια εντάσσουν και τη σύλληψη και κράτηση 19 επωνύμων προσωπικοτήτων των ΜΜΕ που κατηγορούνται για χρήση ναρκωτικών. Ορισμένοι αναλυτές χαρακτηρίζουν την κράτησή τους «θέατρο πάταξης της διαφθοράς», που

στοχεύει να πείσει ότι η κυβέρνηση κάνει κάθαρση και αντιμετωπίζει την εγκληματικότητα. Άλλοι εκτιμούν, πάντως, ότι ενόψει των προεδρικών εκλογών του 2028 η κυβέρνηση Ερντογάν επιχειρεί με τον τρόπο αυτό να εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση των διαπλεκόμενων με αυτήν δικτύων.

Όπως υπογραμμίζει ο Ατίλα Γεσλάντα, αναλυτής της συμβουλευτικής Global Source Partners, «εκείνο που φοβάται η επιχειρηματική κοινότητα είναι ότι ίσως οι έρευνες δεν αποτελούν μια επιχείρηση κάθαρσης, αλλά μια μετωπική επίθεση στον επιχειρηματικό τομέα», με απώτερο στόχο τη μεταφορά κεφαλαίων μέσω του TMSF στο υπουργείο Οικονομικών και έτσι στους επιχειρηματίες πιστούς της φίλους. Ο ίδιος δηλώνει ανήσυχος πως ίσως αυτή η ιστορία να συνεχιστεί επί χρόνια για να διασφαλίσει χρήματα στο καθεστώς.

Αναλυτές μιλούν για «θέατρο πάταξης της διαφθοράς», που στοχεύει να πείσει ότι η κυβέρνηση κάνει κάθαρση και αντιμετωπίζει την εγκληματικότητα. Άλλοι εκτιμούν ότι ενόψει των εκλογών του 2028 η κυβέρνηση Ερντογάν επιχειρεί να εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση των διαπλεκόμενων με αυτήν δικτύων.

THE CONCEPT

Στέφανου Κουμανούδη 1Ε
Πάροδος Στασιακρατους)
Λευκωσία

+357 22483848

«Ορφανά» ακίνητα προς αξιοποίηση αναζητεί το Δημόσιο

Μέχρι σήμερα έχουν εντοπιστεί 7.000 που δεν διεκδικούνται από κανέναν

Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Με στόχο τον εντοπισμό ακινήτων που βρίσκονται στα αζήτητα καθώς δεν υπάρχουν κληρονόμοι ή για διάφορους λόγους δεν διεκδικούνται, η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων δίνει στην Διεύθυνση Κοινοφελών Περιουσιών πρόσβαση στο περιουσιολόγιο μέσω διαλειτουργικότητας.

Μέχρι στιγμής η σχετική λίστα περιλαμβάνει 7.000 ακίνητα που δεν διεκδικούνται από κανέναν και ως εκ τούτου περιέρχονται στο ελληνικό Δημόσιο. Το οικονομικό επιτελείο πάντως θέλει να επιταχύνει τις διαδικασίες και να αυξήσει τον αριθμό των ακινήτων που μπορεί να εκμεταλλευθεί προκειμένου, αφού «καθαρίσουν» από διάφορες εκκρεμότητες που μπορεί να έχουν, να αποδοθούν στην αγορά για την κάλυψη αναγκών που έχουν τα νοικοκυριά.

Ετσι, λοιπόν, η ΑΑΔΕ επιτρέπει την πρόσβαση στα στοιχεία του περιουσιολογίου στη Διεύθυνση Κοινοφελών Περιουσιών. Σκοπός της χρήσης της διαδικτυακής υπηρεσίας και των στοιχείων είναι:

– Η υποβολή προς τις αρμόδιες διευθύνσεις κοινοφελών περιουσιών από τους εκτελεστές διαθηκών, εκκαθαριστές και κληρονόμους σχολαζουσών κληρονομιών των στοιχείων των ακινήτων που ανήκουν σε υπό εκκαθάριση κληρονομίες υπέρ του Δημοσίου ή κοινοφελούς σκοπού και σε κληρονομίες χωρίς εμφανείς κληρονόμους. – Η εξακρίβωση από τις αρμόδιες διευθύνσεις κοινοφελών περιουσιών των ακινήτων των ως άνω κληρονομιών.

Σημειώνεται ότι τις προσεχείς μέρες το οικονομικό επιτελείο αναμένεται να θέσει σε δημόσια διαβούλευση σχέδιο νόμου για την αξιοποίηση των περιουσιών 2.000 αδρανών κοινοφελών ιδρυμάτων και 7.000 σχολαζουσών κληρονομιών, με στόχο να διατεθεί ένα μέρος αυτών της περιουσίας για την κάλυψη στεγαστικών αναγκών ευάλωτων νοικοκυριών.

Αυτό που επιχειρείται αυτή τη στιγμή είναι η καταγραφή της περιουσίας, η οποία σε αρκετές περιπτώσεις είναι άγνωστη στο ελληνικό Δημόσιο καθώς ουδείς την έχει διεκδικήσει. Σύμφωνα με το νομοσχέδιο, όλες οι κοινοφελείς περιουσίες και οι σχολαζουσες κληρονομίες θα χαρτογραφηθούν ψηφιακά, καθώς δημιουργούνται ένα Ηλεκτρονικό Μητρώο Κοινοφελών Περιουσιών και μια

Χιλιάδες ακίνητα βρίσκονται στα αζήτητα, καθώς δεν υπάρχουν κληρονόμοι ή για διάφορους λόγους -π.χ. αποποίηση κληρονομιάς- δεν διεκδικούνται. Είναι ενδεικτικό ότι σήμερα υπάρχουν 7.000 εκκρεμείς κληρονομίες.

Στο πλαίσιο της αναζήτησης, η ΑΑΔΕ δίνει στη Διεύθυνση Κοινοφελών Περιουσιών πρόσβαση στο περιουσιολόγιο μέσω διαλειτουργικότητας.

Πλατφόρμα Σχολαζουσών Κληρονομιών, διασυνδεδεμένα με τα μητρώα του Δημοσίου. Όλες οι πράξεις διοίκησης και διαχείρισης των κοινοφελών περιουσιών (όχι μόνο των αδρανών ιδρυμάτων) θα αναρτώνται υποχρεωτικά στο μητρώο από τα υπόχρεα πρόσωπα.

Για τις σχολαζουσες κληρονομίες, περιουσίες για τις οποίες δεν υπάρχει κληρονόμος ή έχει γίνει αποποίηση, το ίδρυμα ειδικού σκοπού θα γίνει «κν-δεμόνας και εκκαθαριστής» μέχρι να περάσουν στο Δημόσιο. Θεσπίζεται, μάλιστα, ταχεία διοικητική διαδικασία: αν δεν υπάρχουν κληρονόμοι, το υπουργείο αποφασίζει άμεσα, έπειτα από γνώμη τριμελούς διοικητικού οργάνου. Σημειώνεται ότι σήμερα το Δημόσιο καθυστερεί να αναγνωρίσει ως κληρονόμος λόγω πολύπλο-

κων γραφειοκρατικών διαδικασιών και παρατήσεων κληρονομιάς. Το ίδρυμα θα λειτουργεί ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, ενταγμένο στη γενική κυβέρνηση, και ο πρόεδρος του θα ορίζεται από την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, ενώ τα μέλη του Δ.Σ. και ο γενικός διευθυντής του θα διορίζονται από τον υπουργό Εθνικής Οικονομίας, από πρόσωπα εγνωσμένου κύρους, με πενταετή θητεία.

Τι είναι όμως οι σχολαζουσες κληρονομίες; Ετσι χαρακτηρίζονται οι κληρονομίες μέχρι να οριστικοποιηθεί το κληρονομικό δικαίωμα του Δημοσίου, επειδή είτε ο αποθανών δεν είχε συγγενείς είτε αυτοί αποποιήθηκαν την κληρονομιά. Υπάρχουν 7.000 εκκρεμείς κληρονομίες (περίπου 5.000 σχολαζουσες και 2.000 υπό εκκαθάριση). Σήμερα δεν υπάρχει διαδικασία για τη συστηματική ενημέρωση του Δημοσίου στις περιπτώσεις που ο αποθανών δεν έχει κληρονόμους ή αυτοί αποποιήθηκαν. Επιπλέον, το Δημόσιο δεν γνωρίζει ποια είναι η οικονομική αξία των εκκρεμών κληρονομιών. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να παραμένουν ανεκμετάλλευστα ή και να απαξιώνονται ακίνητα που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος, ενώ υπάρχουν

και περιπτώσεις που η αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου αποτρέπεται από πλαστές ιδιόγραφες διαθήκες.

Παρακολούθηση θα υπάρχει για όλα τα κοινοφελή ιδρύματα, η σύσταση των οποίων πλέον θα γίνεται με κοινή υπουργική απόφαση αντί προεδρικού διατάγματος, και οι διαδικασίες διαχείρισης και αξιοποίησης της κινητής και της ακίνητης περιουσίας τους θα καθορίζονται με βάση έναν πρότυπο κανονισμό κοινοφελών ιδρυμάτων. Θα διενεργούνται έκτακτοι και τακτικοί διαχειριστικοί έλεγχοι και τα μέλη της διοίκησης του θα έχουν αυξημένη ευθύνη. Θα είναι και αυτά τα ιδρύματα υποχρεωμένα να αναρτούν στο ηλεκτρονικό μητρώο τις βασικές διαχειριστικές πράξεις τους. Στόχος, η απλοποίηση και η επιτάχυνση της διαδικασίας σύνταξης συμβάσεων που αφορούν τη διαχείριση της κοινοφελούς περιουσίας, όπως για εκμίσθωση και πώληση της. Στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας θα δημιουργηθεί ένα Κεντρικό Συμβούλιο Κοινοφελών Περιουσιών, που θα γνωμοδοτεί για σημαντικές υποθέσεις. Όλα τα συμβούλια κοινοφελών περιουσιών που λειτουργούν στις αποκεντρωμένες διοικήσεις της χώρας θα καταργηθούν.

Στις 5.555 οι νέες άδειες διαμονής για «χρυσή βίζα» στο δημόσιο

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Αύξηση κατά 112% των χορηγήσεων αρχικών αδειών διαμονής μόνιμου επενδυτή, μέσω του προγράμματος της «χρυσής βίζας», σημειώθηκε κατά το φετινό οκτάμηνο (Ιανουάριος - Αύγουστος), καθώς προχωράει η διαδικασία «αποσυμφόρησης» των χιλιάδων εκκρεμών αιτήσεων που συσσωρεύθηκαν την τελευταία διετία. Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπ. Ασύλου και Μετανάστευσης, μέχρι και το τέλος Αυγούστου είχαν εκδοθεί 5.555 νέες άδειες διαμονής, έναντι 2.623 αδειών που είχαν εκδοθεί την ίδια περίοδο του 2024.

Ασφαλώς, μετά την επενδυτική «φρενίτιδα» του 2023 και του 2024, ο όγκος των εκκρεμών αιτήσεων παραμένει πολύ μεγάλος, καθώς ανέρχονται σε 11.692, μέγεθος που θα αρχίσει να υποχωρεί σταδιακά τους επόμενους μήνες. Ήδη κατά τους τελευταίους μήνες παρατηρείται σημαντική αποκλιμάκωση του αριθμού των νέων αιτήσεων χορήγησης άδειας διαμονής, με αποκορύφωμα τον φετινό Αύγουστο, όταν υποβλήθηκαν μόλις 288 αιτήσεις, αριθμός που ήταν κατά 43% χαμηλότερος έναντι των 504 αιτήσεων του αντίστοιχου περυσινού μήνα. Πτώση κατά 23,75% στον αριθμό των νέων αιτήσεων σημειώθηκε και τον Ιούλιο (549 έναντι 720 αιτήσεων τον Ιούλιο του 2024).

Συνολικά το φετινό οκτάμηνο, παρατηρείται πάντως οριακή αύξηση των νέων αιτήσεων, με 5.333 έναντι 5.290, κάτι όμως που οφείλεται στο ότι το πρώτο δίμηνο του έτους υποβλήθηκαν 2.072 αιτήσεις. Αυτό οφείλεται στο ότι είχε δοθεί περιθώριο μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου προκειμένου να υπογραφούν τα οριστικά συμβόλαια αγοραπωλησιών ακινήτων με βάση το πρότερο καθεστώς του προγράμματος, δηλαδή με τα χαμηλότερα όρια επένδυσης (500.000 ευρώ για την Αθήνα, τα βόρεια και τα νότια προάστια και 250.000 ευρώ για τις υπόλοιπες περιοχές της Αττικής). Για να κατοχυρωθεί το δικαίωμα αυτό, θα έπρεπε ο κάθε ενδιαφερόμενος επενδυτής να έχει υπογράψει ιδιωτικό συμφωνητικό ή συμβολαιογραφικό προσύμφωνο μέχρι την 31η Αυγούστου του 2024 (και στη συνέχεια το τελικό συμβόλαιο μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου του 2025). Με βάση τιςλλαγές που έγιναν στο πρόγραμμα, από την 1η Σεπτεμβρίου, οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές θα πρέπει να προβούν σε επένδυση ελάχιστου ύψους 800.000 ευρώ, εφόσον το ακίνητο βρίσκεται στην Αττική, στον Δήμο Θεσσαλονίκης και σε

όλα τα νησιά με ελάχιστο μόνιμο πληθυσμό 3.100 κατοίκων και 400.000 ευρώ για την υπόλοιπη χώρα (από 250.000 ευρώ).

Με βάση τα σχετικά στοιχεία, από την έναρξη του προγράμματος και μέχρι τον φετινό Αύγουστο είχαν χορηγηθεί 17.724 άδειες μόνιμου επενδυτή και άλλες 6.158 ανανεώσεις

Από την 1η Σεπτεμβρίου το ελάχιστο όριο επένδυσης για «χρυσή βίζα» είναι 800.000 ευρώ για Αττική και Δήμο Θεσσαλονίκης.

Ο αριθμός τους είναι αυξημένος κατά 112% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2024.

(μετά το πέρας της πρώτης πενταετίας), δηλαδή συνολικά 23.882 άδειες, ενώ εκκρεμούν άλλες 11.692 αιτήσεις, που εφόσον εγκριθούν, θα αυξήσουν τον συνολικό αριθμό των αδειών σε 35.574. Το νούμερο αυτό αντιστοιχεί σε ελάχιστες επενδύσεις στην αγορά ακινήτων ύψους 8,89 δισ. ευρώ.

Σήμερα, το μεγαλύτερο μέρος των νέων αιτήσεων αφορά κατοικίες εκτός Αττικής (π.χ. εξοχικά ακίνητα εκτός νησιών), αλλά και αγορές κατοικιών που έχουν προέλθει από αλλαγή χρήσης. Με βάση το πρόγραμμα, εφόσον η κατοικία είναι αποτέλεσμα μετατροπής από κτίριο γραφείου, βιομηχανικό ακίνητο, αποθήκη ή κατάστημα, ο επενδυτής μπορεί εξασφαλίσει άδεια επένδυσης μόλις 250.000 ευρώ. Ωστόσο, απαγορεύεται η χρήση του ακινήτου ως καταλύματος βραχυχρόνιας μίσθωσης, ενώ επιτρέπεται η μακροχρόνια εκμίσθωσή του.

Εκτόξευση δαπανών για καταλύματα πολυτελείας διεθνώς

Ενα χάσμα αναδύεται στον κλάδο της πολυτελείας. Από τη μία πλευρά, λόγω οικονομικής ανασφάλειας, ο κόσμος ξοδεύει πιο λιγότερα χρήματα σε ακριβά προϊόντα, όπως παπούτσια και τσάντες, με τη συμβουλευτική εταιρεία Bain να προβλέπει πτώση στις πωλήσεις αγαθών πολυτελείας κατά 2% έως 5% φέτος. Από την άλλη πλευρά, οι πλούσιοι συνεχίζουν να ξοδεύουν αδρά σε ταξίδια πολυτελείας με άνετα ξενοδοχεία, αεροπορικά εισιτήρια πρώτης θέσης και εμπειρίες ζωής. Οι παγκόσμιες δαπάνες σε καταλύματα πολυτελείας θα ξεπεράσουν τα 390 δισ. δολάρια το 2028 από 239 δισ. το 2023, σύμφωνα με τη McKinsey.

Θα κρατήσει όμως η άνθηση;

Οι αναλυτές αναμένουν ότι το 2025 θα είναι κακή χρονιά για τον ταξιδιωτικό τομέα, καθώς οι αυστηρότεροι κανόνες μετανάστευσης στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο εμπορικός πόλεμος και οι γεωπολιτικές εντάσεις έχουν προκαλέσει ανασφάλεια στους καταναλωτές. Ωστόσο τα ταξίδια πολυτελείας έχουν στηρίξει τον κλάδο. Τα έσοδα ανά δωμάτιο στα πολυτελή ξενοδοχεία αυξάνονται κάθε μήνα σε σύγκριση με το 2024, σύμφωνα με στοιχεία της εταιρείας δεδομένων ακινήτων CoStar. Επίσης, οι κρατήσεις για αεροπορικά εισιτήρια πρώτης θέσης με την Chase Travel της JP Morgan εκτινάχθηκαν τουλάχιστον 20% σε ετήσια βάση το τρίμηνο Ιουνίου - Αυγούστου. Περίπου

Οι παγκόσμιες δαπάνες σε καταλύματα πολυτελείας θα ξεπεράσουν τα 390 δισ. δολάρια το 2028 από 239 δισ. το 2023, σύμφωνα με τη McKinsey.

820 ιδιωτικά τζετ θα παραδοθούν το 2025, αύξηση της τάξης του 7,3%, σύμφωνα με προβλέψεις της εταιρείας αεροπορικών

δεδομένων IBA.

Κάποιες εταιρείες πολυτελών αγαθών εκμεταλλεύονται αυτή την τάση. Γνωστές μάρκες,

όπως η Bulgari και η Armani, έχουν ανοίξει δικά τους ξενοδοχεία. Ο όμιλος LVMH, που έχει τη Louis Vuitton και τη Fendi, ανοίγει μία πολυτελή κλινάμαξα στη Βρετανία πριν από μερικούς μήνες, ενώ σε συνεργασία με την Accor φέρνει το 2026 ένα γιοτ 230 μέτρων με 54 σουίτες. Η Dolce & Gabbana και η Burberry συνεργάζονται με ξενοδοχειακούς ομίλους για προσωρινά καταστήματα με εποχικά είδη αλλά και beach club.

Πρόκειται για απόρροια μιας γενικότερης στροφής των δαπανών από τα προϊόντα στις εμπειρίες. Τα ρούχα και οι τσάντες από γνωστές μάρκες είναι πλέον διαθέσιμα σε ολόκληρο τον κόσμο και φοριούνται από όλους.

Ωστόσο οι πολυτελείς διακοπές, που μπορεί να κοστίζουν χιλιάδες ευρώ την ημέρα, εξακολουθούν να απευθύνονται σε λίγους.

Σύμφωνα με τον Economist, υπάρχει ο κίνδυνος για τις εταιρείες πολυτελών ταξιδιών να κάνουν τα ίδια λάθη που έκαναν και οι εταιρείες πολυτελών προϊόντων στο παρελθόν. Στο γύρισμα της χλιετίας, οι οίκοι μόδας άρχισαν να προσελκύουν καταναλωτές που είχαν μεν κάποια οικονομική άνεση, αλλά δεν ήταν βαθύπλουτοι. Όταν η οικονομική κατάσταση επιδεινώθηκε, αυτοί οι καταναλωτές ήταν οι πρώτοι που μείωσαν τις δαπάνες τους σε προϊόντα πολυτελείας. Τώρα, οι εταιρείες ταξιδιών ακολουθούν αντίστοιχη πορεία.

Η **Κατερίνα Ρογδάκη**, μία εκ των δύο διαχειριστών του Fireball (δεξιά), και η **Μαρία Αναστασιάδου**, τακτική παίκτρια, προσκλημένες πάνω από το «Mansions of Madness».

Απόδραση σε ένα παραμύθι

Όταν τα επιτραπέζια παιχνίδια ξαναγίνονται πύλες διαφυγής από την καθημερινότητα

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΣΑΜΠΑΝΗ**

«**Θέλουμε να μάθουμε D&D**». Η φράση εμφανίζεται ξανά και ξανά σε σχόλια στο TikTok, σε Reddit threads, σε stories και βίντεο ατόμων 15-25 ετών, που αναζητούν εμπειρίες οι οποίες μοιάζουν με τον κόσμο του «Stranger Things» και είναι αποδεσμευμένες από την οθόνη.

Το «Dungeons and Dragons» –ή απλώς D&D– είναι ένα επιτραπέζιο παιχνίδι ρόλων, στο οποίο οι παίκτες δημιουργούν φανταστικούς χαρακτήρες και συμμετέχουν σε μια ιστορία που εξελίσσεται κυρίως μέσα από την αφήγηση. Συχνά δεν υπάρχει ταμπλό, ούτε κάρτες. Υπάρχει όμως ένας κόσμος που ο Dungeon Master (ο αφηγητής) καλεί μια παρέα να τον εξερευνήσει, να πάρει αποφάσεις, να αντιμετωπίσει προκλήσεις και να γράψει τη δική της περιπέτεια.

Αν και δεν είναι κάτι καινούργιο –η κοινότητά του μετράει δεκαετίες και χιλιάδες φανατικούς παίκτες σε όλο τον κόσμο–, σήμερα παρατηρείται μια εντυπωσιακή αναβίωση, με τη γενιά Z να ανακαλύπτει ξανά τα επιτραπέζια και μη παιχνίδια ρόλων.

«Κάποτε είχαμε χρόνο και όχι χώρο. Τώρα συμβαίνει το αντίθετο. Θέλαμε να φτιάξουμε κάτι που δεν θα είναι καφετέρια και θα έχει μέσα επιτραπέζια, αλλά θα είναι το ίδιο το παιχνίδι», μου λέει ο Ηλίας Παπάζογλου, ιδι-

οκτήτης του Fireball στη Νέα Σμύρνη, ενός από τα δεκάδες playhouses που έχουν ανοίξει τα τελευταία χρόνια στην Αθήνα. Τον συναντάμε στο Wizard's Library, ένα από τα τρία θεματικά δωμάτια του χώρου, μέσα στο οποίο πραγματικά νιώθεις ότι βρίσκεσαι σε σκηνή επικού μυθιστορήματος.

«Η παρέα μπαίνει, κλείνει την πόρτα πίσω της και για τρεις με πέντε ώρες φεύγει από τον πραγματικό κόσμο», μας λέει ο κ. Παπάζογλου, και συνεχίζει: «Αυτός είναι ο στόχος των playhouses. Να ξεχάσουμε για λίγο τα προβλήματα και τη ρουτίνα. Είναι σαν διαλογισμός. Αδειάζει το κεφάλι μας».

Η αίσθηση του «διαλογισμού» δεν είναι υπερβολή. Για πολλούς το παιχνίδι είναι η μοναδική στιγμή μέσα στην εβδομάδα που μπορούν να αποσυνδεθούν από την καθημερινότητα, να έρθουν σε επαφή με κάτι πιο δημιουργικό, αλλά και να ταξιδέψουν σε ένα σχεδόν παράλληλο σύμπαν, γεμάτο γρίφους και περιπέτεια. «Έρχονται από διευθυντές εταιρειών μέχρι φοιτητές», λέει ο κ. Παπάζογλου, ο οποίος παρομοιάζει το χόμπι πολλών από τους θαμώνες με μια λειτουργία η οποία δεν αναβάλλεται. «Καμιά φορά οι σύντροφοι των παικτών, που έρχονται τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα για D&D ή άλλα επιτραπέζια, δεν τους πιστεύουν. “Πού πας κάθε Πέμπτη για τρεις ώρες;” τους ρωτούν.

«**Το “Κελί”**» γεννήθηκε από την ανάγκη να κάνουμε με ευκολία το χόμπι μας – σαν προέκταση του σαλονιού μας», λέει ο Γ. Βιδάλης, διαχειριστής του χώρου στον Νέο Κόσμο.

“Σε μια σπηλιά, με ένα μάγο και ένα νάνο. Μας κυνηγάει και ένας δράκος”, απαντούν κάποιои, μας αφηγείται γελώντας.

Αν το Fireball στη Νέα Σμύρνη είναι το καταφύγιο της φαντασίας, τότε το «Κελί» στον Νέο Κόσμο είναι το στρατηγείο της παρέας. «Έχετε φέρει δικό σας παιχνίδι;», «τι θέλετε να παίξετε;», «θα παίξετε μαζί μας;» ήταν μερικές από τις ερωτήσεις του Κώστα, ενός από τους θαμώνες, με το που μπήκαμε στον χώρο. Το «Κελί», με το χαρακτηριστι-

κό του όνομα –το οποίο δικαιωματικά κέρδισε όταν βρισκόταν κάποτε στο νούμερο 33, σε ένα ημιυπόγειο με κάγκελα απέξω–, φιλοξενεί σήμερα μια τεράστια συλλογή επιτραπέζιων παιχνιδιών. Από κλασικά party games μέχρι σύνθετα παιχνίδια στρατηγικής, ο χώρος λειτουργεί σαν βιβλιοθήκη για παίκτες, αλλά και ως ένα σημείο συνάντησης. Κάτοικοι της περιοχής και όχι μόνο περνούν για να δοκιμάσουν νέα επιτραπέζια αλλά και να ξαναπαίξουν τα αγαπημένα τους, δείχνοντας πως ανήκουν σε μια ομάδα με κοινές αναφορές και ενέργεια που τους ενώνει. Μέσα σε αυτή την ατμόσφαιρα συνάντησα και μια παρέα ηλικιωμένων που στεκόταν προσκλημένη πάνω από ένα παιχνίδι με πόνια, με βλέμμα συγκεντρωμένο και ήρεμο, σαν να ξετυλίγουν μια ιστορία που τους ανήκει, ενώ λίγα λεπτά αργότερα τα τραπέζια του «Κελιού» γέμισαν με νέους οι οποίοι έστηναν νέες παρτίδες παιχνιδιών.

«Το 2011 γράφτηκα στην ελληνική online κοινότητα για τα επιτραπέζια παιχνίδια. “Μένω νότια, στον Αλιμο. Θέλει κανείς να μαζευτούμε να παίξουμε, γιατί έχω μερικά επιτραπέζια αλλά δεν έχω παρέα;” ήταν ένα από τα σχόλια στο φόρουμ. “Μπορώ εγώ”, πληκτρολόγησα. “Είμαι κι εγώ νότια, στην Ηλιούπολη”, έγραψε ένας άλλος. Και έτσι, από το πουθενά, μαζευτήκαμε μια παρέα πέντε ατόμων, μια Κυ-

ριακή, στο σπίτι μιας κοπέλας, της Αργυρώς», μας αφηγείται ο Γιάννης Βιδάλης, διαχειριστής του χώρου.

Η παρέα αυτή, που για χρόνια συναντιόταν σε σπίτια, κουβαλώντας σακούλες με κουτιά και σημειώσεις με κανόνες, αποφάσισε κάποια στιγμή να κάνει το επόμενο βήμα. «Βλέπαμε ότι η κοινότητα μεγάλωνε και ολοένα και περισσότερος κόσμος ήθελε να παίξει, αλλά πολλές φορές δεν είχε τον χώρο ή την παρέα για να το κάνει. Το “Κελί” γεννήθηκε από μια ανάγκη να κάνουμε με ευκολία το χόμπι μας, εμείς και άλλος κόσμος – σαν προέκταση του σαλονιού μας», μας λέει ο κ. Βιδάλης.

Τα επιτραπέζια παιχνίδια μπορεί να είναι μια καθαρά offline εμπειρία, αλλά η απήχυσή τους μεγαλώνει με τρόπο που δεν περνά απαρατήρητος. «Έχουν περάσει από εδώ πάνω από 1.500 άτομα. Βλέπεις ακόμα και γονείς να φέρνουν τα παιδιά τους για να κάνουν κάτι διαφορετικό πέρα από τις οθόνες», μας λέει και συμπληρώνει: «Μεγαλύτερο επίτευγμά μας, όμως, είναι αυτή η ερώτηση που σας έκανε ο Κώστας όταν μπήκατε: “Τι θέλετε να παίξετε;”. Το είπε σαν να ήταν ο χώρος δικός του. Και κάπως έτσι είναι. Όταν οι άνθρωποι νιώθουν ότι ανήκουν, ότι μπορούν να προσφέρουν, να καλωσορίσουν, να μοιραστούν, τότε ξέρεις ότι κάτι έχεις χτίσει σωστά».

Πέρα από τις οθόνες

Τα επιτραπέζια παιχνίδια είναι μια καθαρά offline εμπειρία. «Έχουν περάσει από εδώ πάνω από 1.500 άτομα. Βλέπεις ακόμα και γονείς να φέρνουν τους για να κάνουν κάτι πέρα από τις οθόνες».

Στη σπηλιά του δράκου

Καμιά φορά οι σύντροφοι των παικτών, που έρχονται για D&D, τους ρωτούν πού πάνε κάθε Πέμπτη για τρεις ώρες. «Σε μια σπηλιά, με ένα μάγο και ένα νάνο. Μας κυνηγάει ένας δράκος», απαντούν.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

19.10-23.10.25

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Μαρσέλ Μπαρένα «Το 47»

Ξεκινούν οι φθινοπωρινές προβολές του Ομίλου Φίλων Κινηματογράφου, με την ταινία του Μαρσέλ Μπαρένα «Το 47». Ο οδηγός λεωφορείου Μανόλο Βιτάλ αγωνίζεται να βελτιώσει την καθημερινότητά της χωρίς συγκοινωνίες, σχολείο και ιατρικό κέντρο συνοικίας του. Η οικογένειά του έχει απελπιστεί, φίλοι αποφασίζουν να μετακομίσουν, αλλά εκείνος επιμένει. Όταν, όμως, συναντά την πεισματική άρνηση των δημοτικών αρχών να βελτιώσουν την κατάσταση, αποφασίζει να δράσει. **Δευτέρα, 20 Οκτωβρίου, 8:30 μ.μ. Πάνθεον, Διαγόρου 29, Λευκωσία.**

ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

Η τέχνη στην πόλη του Ζήνωνα

Η Μπιενάλε Λάρνακας ξεκίνησε από τις 15 Οκτωβρίου με μια δυναμική και γεμάτη εβδομάδα εκδηλώσεων. Η μεγάλη διοργάνωση τέχνης στην πόλη του Ζήνωνα θα διαρκέσει έως τις 28 Νοεμβρίου. Κατά τη διάρκεια της πρώτης εβδομάδας, 115 έργα τέχνης, επτά παράλληλες εκδηλώσεις και τρεις παραστάσεις που αποτελούν μέρος της κύριας έκθεσης κάλεσαν το κοινό να εξερευνήσει τις συνδέσεις, τις αναμνήσεις και τα μονοπάτια που διαμορφώνουν το κοινό μας τοπίο. Η Μπιενάλε Λάρνακας είναι η μοναδική Μπιενάλε Τεχνών στην Κύπρο και διοργανώνεται στην πόλη και την επαρχία της

Λάρνακας κάθε δύο χρόνια από τον εγγεγραμμένο μη κερδοσκοπικό Πολιτιστικό Όμιλο AP-TION Λάρνακας. Η διοργάνωση ισχύει από το 2018, διαρκεί ενάμιση μήνα και στοχεύει στην προβολή και ανάδειξη των τεχνών και του πολιτισμού τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Ως ο μεγαλύτερος διεθνής καλλιτεχνικός οργανισμός στην Κύπρο, προσελκύει σημαντικό αριθμό επισκεπτών (πάνω από 60.000) με τη συμμετοχή δημιουργών και συνεργατών από την Κύπρο και το εξωτερικό. **Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε την επίσημη ιστοσελίδα www.biennalelarnaca.com**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«People, Places & Things» του Ντάνκαν Μακμίλαν

Το πολυσυστημένο έργο του Ντάνκαν Μακμίλαν People, Places & Things, παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην Κύπρο από τη ΣΕΖΟΝ Γυναικές, σε σκηνοθεσία Εβίτας Ιωάννου, σε συμπαραγωγή με την Open Arts. Μια δυναμική ομάδα ηθοποιών ζωντανεύει ένα έργο που, με ειλικρίνεια και χιούμορ, αποτυπώνει τις αντιφάσεις και τις ανατροπές της σύγχρονης ζωής, θέτοντας ερωτήματα όπως το τι σημαίνει να χάνεις τον έλεγχο της ζωής σου; Πόσο δύσκολο είναι να παραδεχτείς ότι έχεις πρόβλημα; Και τι συμβαίνει όταν η «αλή-

θεια» αποδεικνύεται ρευστή; Παίζουν οι ηθοποιοί: Έλενα Καλλινίκου, Νέδη Αντωνιάδη, Αντρέας Κούτσουμπας, Δημήτρης Αντωνίου, Βασίλης Βασιλάκης, Μυρσίνη Χριστοδούλου, Αλέξια Αλέξη, Αντρέας Πατσιάς, Μπελίντα Παπαβασιλείου. Πρεμιέρα: Κυριακή 19 Οκτωβρίου, ώρα 6:00 μ.μ. Παραστάσεις: 20, 21, 23, 24, 27, 28, 30, 31 Οκτωβρίου, 3 και 4 Νοεμβρίου, ώρα 8:00 και 2 Νοεμβρίου, ώρα 6:00 μ.μ. Πάνω Σκηνή Σατιρικού Θεάτρου, Βλαδимиρ Καукариδн 11-15, Αγλαντζιά. **Πληροφορίες 22254657, 99047021.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Το Έντομο»

Οι θεατρικοί φορείς Point To Contemporary Theater, AnyHow Theatre Ensemble και Θεατρική Στέγη Κύπρου ενώνουν τις δυνάμεις τους σε μια πρωτότυπη και ανατρεπτική θεατρική παραγωγή, το φθινόπωρο του 2025, με την παράσταση «Το Έντομο» του Τρέισι Λετς, σε σκηνοθεσία Ευαγγελίας Ονουφρίου. «Το Έντομο» είναι μια σκοτεινή, γεμάτη ένταση και απρόβλεπτες ανατροπές, ιστορία που ισορροπεί ανάμεσα στο ψυχολογικό θρίλερ, την πολιτική αλληγορία και την ερωτική τραγωδία. Μια βιωματική παράσταση που περιβάλλει το κοινό με δράση, με ήχους και σμές, δημιουργώντας την ψευδαίσθηση της συμμετοχής σε ένα παρανοϊκό κόσμο. «Το Έντομο» είναι μια θεατρική εμπειρία που προκαλεί τον θεατή να κοιτάξει μέσα στο ίδιο του το μυαλό και να αναρωτηθεί: πού τελειώνει η αλήθεια και πού αρχίζει η ψευδαίσθηση; Παίζουν οι ηθοποιοί Νάγια Αναστασιάδου, Οντισφόρος Ονσιφόρου, Σώτος Σταυράκης, Ιωάννα Κορδάτου, Μιχάλης Παπέττας. Πρεμιέρα: 24 Οκτωβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Παραστάσεις (Λευκωσία): 24, 25, 26, 31 Οκτωβρίου και 1, 2, 6, 7, 8, 9 Νοεμβρίου. Θέατρο WhereHaus612, Μιχαήλ Κουσουλίδη 5, Παλ-λουριώτισσα. Η παράσταση είναι κατάλληλη για άτομα άνω των 18 ετών. **Προπώληση εισιτηρίων: more.com**

ΕΚΘΕΣΗ

Besides

Το **Besides** παρουσιάζει νέα έργα τεσσάρων καλλιτεχνών με βάση την Κύπρο: του Σάββα Γερολομίδη (Κύπρος-Ολλανδία), της Νά-ταλι Γιαζή, του Χρίστου Κυριακίδη και του Όθωνα Χαραλάμπους, οι οποίοι συναντήθηκαν στο πλαίσιο μιας επιμελητικής φιλοξενίας στο Koraï, με τον Sean Elder, επιμελητή με βάση το Λονδίνο. Η αρχική σύλληψη του πρότζεκτ προέκυψε από την επιθυμία να διερευνηθεί πώς η θέση ή η συνθήκη του να βρίσκεται κανείς «δίπλα» ή «παρά» τη θέση κάποιου άλλου, τόσο σε φυσικό όσο και σε μεταφορικό επίπεδο, μπορεί να αποτελέσει μεθοδολογία για την ανάπτυξη ξεχωριστών έργων μέσα στον ίδιο χώρο. Το πρόγραμμα φιλοξενίας διαμορφώθηκε μέσα από ατομικές και συλλογικές επισκέψεις στα στούντιο των καλλιτεχνών, ομαδικές ανagnώσεις κειμένων διαφόρων καλλιτεχνών και συγγραφέων καθώς και συναντήσεις με τρεις Κύπριους επιμελητές. **Διάρκεια έως 22 Νοεμβρίου. Αδμαντίου Κοραή 6-8, Λευκωσία.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Πορτρέτα σε Μετάβαση»

Η έκθεση «Πορτρέτα σε Μετάβαση» διερευνά τις ραγδαίες αλλαγές της εποχής μας μέσα από το ανθρώπινο πρόσωπο. Στη σύγχρονη κοινωνία, ταυτότητες, συνθήκες και πρότυπα μεταβάλλονται με τέτοιες ταχύτητες ώστε οι γενιές δυσκολεύονται να επικοινωνήσουν και να κατανόησουν η μία την άλλη. Η νέα πραγματικότητα, με πολλαπλά «προφίλ» και ρόλους δημιουργεί σύγχυση και αποξένωση. Οι παλαιότερες γενιές, συνθισμένες σε πιο χειροπιαστές μορφές εργασίας και σχέσεων, βρίσκονται συχνά μπροστά σε έναν κόσμο που τους φαίνεται ακατανόητος: νέες επαγγελματικές ταυτότητες,

κρυπτονομίσματα, influencers, αλλαγές στις ανθρώπινες σχέσεις. Μέσα από αυτή την ενόπτη πορτρέτων, ο Κίκας Λανίτης αποτυπώνει τη δική του καλλιτεχνική αντίδραση στην αστάθεια και τις μεταβάσεις της εποχής. Κάθε πρόσωπο είναι μια αντανάκλαση της κοινωνικής σύγχυσης αλλά και της εσωτερικής αναζήτησης – και ο καλλιτέχνης διερωτώμενος αν έχει ζήσει παραπάνω καιρό απ' ό,τι έπρεπε. Εγκαίνια Τετάρτη 22 Οκτωβρίου, ώρα 7:30 μ.μ. Διάρκεια έκθεσης έως 10 Νοεμβρίου. Γκαλερί Γκλόρια, Ζήνωνος Σώζου 3, Λευκωσία. **Πληροφορίες 22762605, www.gloriagallery.com**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ρεπερτόριο Vs απολογισμός, σημειώσατε 2

Παρουσιάστηκε την περασμένη εβδομάδα το ρεπερτόριο της νέας θεατρικής περιόδου από τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου, σε μία μάλλον διεκπεραιωτική εκδήλωση, που εξελίχθηκε σε απολογιστική αν και είχε οριστεί από τον ΘΟΚ ως «Παρουσίαση Καλλιτεχνικού Προγραμματισμού της νέας σεζόν 2025-2026». Εξ όσων αντιλήφθηκα, λοιπόν, μαζευτήκαμε ηθοποιοί, σκηνοθέτες, μέλη του Δ.Σ., οι ευάριθμοι εγκώριοι πολιτιστικοί συντάκτες, δεν είχαμε την τιμή να έχουμε από το εξωτερικό, και φίλοι του ΘΟΚ για να ακούσουμε τον κ. Βουτουρή να κάνει μία «αυτοαναφορική» απολογιστική ομιλία, στην εορταστική, όπως τη χαρακτήρισε εκδήλωση.

Βέβαια, για να είμαι δίκαιος ο κ. Βουτουρής είπε στην ομιλία του: «Ο σκοπός μου δεν είναι αυτή τη στιγμή να επιχειρήσω έναν απολογισμό του τι έχουμε κάνει σε αυτούς τους είκοσι μήνες». Βέβαια, τον έκανε για τα επόμενα 32 λεπτά, θέλοντας να τονίσει τρία σημεία.

Ουσιαστικά, επρόκειτο για μία συνάντηση του τι έγινε την περασμένη θεατρική περίοδο, αλλά και προβολή του έργου του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού από την ημέρα ανάληψης των καθηκόντων του. Στο πλαίσιο του απολογισμού, επιώθηκαν/ανακοινώθηκαν από τον πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου κ. Παντελή Βουτουρή οι νέοι σχεδιασμοί του ΘΟΚ. Ο κ. Βουτουρής «αναφέρθηκε με ειλικρίνεια στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο Οργανισμός, δίνοντας έμφαση στο σοβαρό πρόβλημα της υποστελέχωσης». Στην ομιλία του έκανε λόγο για χρόνια και συσσωρευμένα προβλήματα του οργανισμού, αλλά χάρη στη συλλογική προσπάθεια όλων σε είκοσι μήνες κατόρθωσαν να διαχειριστούν και να επιλύσουν πολλά από αυτά. Ουσιαστικά η υποστελέχωση αναφέρθηκε ως το μόνο σοβαρό πρόβλημα, και είναι το μόνο για το οποίο δεν βρήκαν λύσεις. Ως πρόβλημα αναφέρθηκε και η ανάγκη συντήρησης του κτηρίου του ΘΟΚ που

δεν είναι πια νέο. Να σημειώσω επίσης την επιθυμία που εξέφρασε ο κ. Βουτουρής να είναι και το τελευταίο Δ.Σ. που αναγκάζεται να λειτουργεί χωρίς γενικό διευθυντή, έλλειψη που δημιουργεί φόρτο εργασίας.

Μετά ακούσαμε πολλά και ωραία, σπουδαία και μεγάλα. Δευτέρα έδρα στη Λεμεσό, Κέντρο Σκηνογραφίας στην Αγία Νάπα, ανακατασκευή Αποθηκών στα Λατσία, παραγωγή του ΘΟΚ στην Επίδαυρο, προσλήψεις, εξωστρέφεια. Ειλικρίνα εύχομαι ο Οργανισμός να μπει στην τροχιά που επιθυμεί, προς όφελος της θεατρικής κοινότητας της χώρας και μακάρι αυτή η συνέντευξη Τύπου προώθησης του οράματός του Δ.Σ. να είναι η απαρχή σημαντικών τομών στο κυπριακό θέατρο.

Τώρα όσον αφορά το ρεπερτόριο αυτό θα κριθεί εκ του αποτελέσματος. Οι επιλογές είναι για κάθε γούστο, και όπως το χαρακτήρισαν είναι «Πλούτος θεματικός και καλλιτεχνικός». Μακάρι, να απολαύσουμε θέατρο, να δούμε πράγματα που ένας κρατικός

θεατρικός μπορεί και οφείλει να δώσει. Μακάρι η εξωστρέφεια τα επόμενα χρόνια να είναι πραγματική εξωστρέφεια, και όχι περιοδίες δίχως νόημα και στόχευση. Μακάρι οι συνεργασίες και τα μνημόνια συνεργασίας να μην είναι μονοσήμαντα, αλλά επωφελή για όλα τα μέρη. Διότι καλό είναι λέμε ότι περιοδεύσαμε, αλλά να το έχουμε κάνει στην πραγματικότητα και να υπάρχουν απτά αποτελέσματα. Για παράδειγμα για τη συνεργασία με το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδας μπορούμε όντως να μιλάμε για περιοδεία του ΘΟΚ; Για την παράσταση «Χορικά ύδατα» ποια είναι τα έσοδα και ποια είναι τα έξοδα; Ήταν επιτυχημένη η περιοδεία;

Μακάρι να έχουν φτάσει στο σημείο της δυναμικής επανεκκίνησης και του νοικοκυρέματος του οράματος, ώστε η εκδήλωση της περασμένης Τρίτης να είναι η αρχή μιας νέας περιόδου για τον κουρασμένο Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

«Αμα ήσουν κομμουνιστής ήσουν και σταλινικός»

«Ποια είμαι; Ωχουου!.. Μπορούμε να κεντήσουμε πάνω σε αυτό ό,τι θέλετε». Είναι μια γυναίκα 88 χρόνων, με μαλλιά και πρόσωπο σε σχεδόν φυσική κατάσταση (χωρίς ίχνος μακιγιάζ), χωρίς φροντίδα για την εμφάνισή της. Από τις πρώτες φράσεις της στον φακό, δεν μπορείς να πάρεις τα μάτια σου από πάνω της. Γιατί; Διότι ο λόγος της έχει δύναμη, αυθεντικότητα, ειλικρίνεια, τόλμη και μαρτυρίες που δεν αφήνουν κανένα περιθώριο αμφισβήτησης ή αμφιβολίας. Και να μην ξέρει κανείς ποια είναι η Καίτη Δρόσου με το «Βαρύ» βιογραφικό, να μην έχει ακούσει τίποτα για τη σύζυγο του Αρη Αλεξάνδρου, να μην είναι σίγουρος ποιος είναι ο άνδρας αυτός που έγραψε «Το κιβώτιο», ένα από τα σπουδαιότερα μυθιστορήματα της ελληνικής λογοτεχνίας (εκδόθηκε το 1974 από τον Κέδρο), και πάλι παρακολουθεί καθηλωμένος την αφήγυσή της.

Η Καίτη Δρόσου, ποιήτρια, μεταφράστρια, δημοσιογράφος, μέλος της Αντίστασης και του Κόμματος (έως τις αρχές του '60, μετά απομακρύνθηκε), συναναστράφηκε κορυφαίους πνευματικούς ανθρώπους του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα (στενή φίλη του Γιάννη Ρίτσου), αυτοεξορίστηκε στο Παρίσι μαζί με τον σύζυγό της αμέσως μετά την κήρυξη της δικτατορίας, όπου και πέθανε το 2016 σε ηλικία 94 ετών. Ο Αρης Αλεξάνδρου έφυγε νωρίς, στα 56 του, το 1978. Η σκηνοθέτις Αθανασία Δρακοπούλου, χωρίς καμία οικονομική ενίσχυση, από προσωπικό πείσμα και επιθυμία να μην αφήσει να λησμονηθεί το ίχνος αυτής της σπουδαίας γυναίκας, άρχισε να την κινηματογραφεί το 2010. Για διάφορους λόγους, ανεξάρτητους από τη θέλησή της, η ταινία ολοκληρώθηκε το 2024. Το ερχόμενο Σαββατοκύριακο το ντοκιμαντέρ «Καίτη Δρόσου, Κιβώτιο μνήμης» θα προβληθεί στην Ταινιοθήκη.

Πώς ήταν η ζωή μιας γυναίκας προκλητικά αντισυμβατικής για την εποχή της, που δεν μασούσε τα λόγια της, που πέρασε δύσκολα, που είδε, άκουσε, βίωσε την Ιστορία σε διαφορετικές εκδοχές της, και όλα τα απορρόφησε και τα επεξεργάστηκε με αξιοπρέπεια, ταπεινότητα και προσωπικό κόστος;

«Ο Αρης έφυγε πρώτος από την οργάνωση», διηγείται. «Του είπα “πρόσεξε, γιατί μπορεί να σε εκτελέσω εγώ”. Έτσι ήμασταν τότε. Γι' αυτό δεν θέλω να ακούω “δεν ήμουν σταλινικός”. Αμα ήσουν κομμουνιστής ήσουν και σταλινικός. (...) Ο Κέσλερ είχε πει: “Τα χέρια μου είναι καθαρά, αλλά ένα πτώμα κουβαλάμε όλοι μέσα μας”. Λοιπόν, φερμουάρ». Την ακούμε να περιγράφει πώς την αντιμετώπιζε το Κόμμα επειδή ήταν εγγράμματη, ήξερε γαλλικά, είχε σπουδάσει. Πώς έκανε ένα γάμο στην Κατοχή (με τον ηθοποιό Φάνη Καμπάνη) και απέκτησε ένα παιδί, τα κίματα που πέρασε η σχέση της με τον Αλεξάνδρου, την αγάπη που την έδενε με τον Ρίτσο, πώς όλοι εκείνης της γενιάς ένιωθαν στα 40 τους σαν να ήταν 100. Στο Παρίσι κατάφεραν να αγοράσουν, το '73, ένα μικρό διαμέρισμα, έφτιαξαν τα έπιπλα με τα χέρια τους από ξύλα πεταμένα που μαζεύαν... Όταν τους επισκέφθηκε ο Μαρωνίτης είπε «ήξερα πως είσαστε φτωχοί, αλλά τέτοια φτώχεια δεν την περίμενα...». Ο Αλεξάνδρου δούλευε τότε ως οδοκαθαριστής τότε ως νυκτοφύλακας ή βαστάζος, εκείνη σε μια επιχείρηση, στο λογιστήριο. Παράλληλα, και οι δύο μετέφραζαν, έγραφαν. Είναι το πρόσωπό της που κυριαρχεί στο ντοκιμαντέρ, το οποίο η Αθ. Δρακοπούλου αποδίδει με την ίδια ευθύτητα, καθαρότητα και αμεσότητα που εισπράττει. Στα χαρακτηριστικά και στον λόγο της (διαυγή, λιτό και ακριβή) αποτυπώνεται μια γενιά ανθρώπων που πίστεψε με πάθος, απομονώθηκε ως αποδιοπομπαία, μίλησε για την προσωπική ευθύνη, κατέλιπε έργο μοναδικό και σπάνια στάση ζωής. «Τι θα την κάναμε τη ζωή σου;» την είχε ρωτήσει, πολύ νωρίς, ο Γιάννης Ρίτσος. Κι εκείνη δεν το λησμόνησε ποτέ.

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Ο πολιτισμός δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς ελευθερία και εξελίσσεται μέσα από τον διάλογο και την πολυφωνία» λέει η υφυπουργός Πολιτισμού κα Λίνα Κασσιανίδου, σχετικά με το ζήτημα της λογοκρισίας, που συζητήθηκε έντονα το προηγούμενο διάστημα με αφορμή τον κατάλογο της κυπριακής συμμετοχής στην Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής. Για το αν η κα Κασσιανίδου σκέφτηκε την παραιτηση μετά από όσα συνέβησαν με τον κατάλογο της Μπιενάλε απαντά πως όσο εξακολουθεί να έχει την εμπιστοσύνη του Προέδρου της Δημοκρατίας, οφείλει να συνεχίσει να εργάζεται εντατικά, με διαφάνεια και συνέπεια για την ενίσχυση της πολιτιστικής ζωής της χώρας. Σχετικά με τα μεγάλα έργα για τον πολιτισμό λέει πως αυτή την περίοδο, το υφυπουργείο Πολιτισμού εργάζεται εντατικά για μια σειρά από μεγάλα έργα πολιτιστικής υποδομής που θα σηματοδοτήσουν μια νέα εποχή για τον πολιτισμό στην Κύπρο. Η υφυπουργός Πολιτισμού αναφέρει επίσης πως για το νομοσχέδιο για το καθεστώς του Καλλιτέχνη ετοιμάζουν έναν νέο κύκλο διαβουλεύσεων, τον οποίο θα ανακοινώσουν σύντομα, ξεκινώντας με τη δημιουργία ομάδων εργασίας με εκπροσώπους από όλους τους τομείς των τεχνών, από οργανωμένους φορείς, αλλά και από τα αρμόδια Υπουργεία.

«Θεωρώ εξαιρετικά σημαντικό να αποσαφηνιστεί ότι όλες οι διαδικασίες που αφορούν τη λειτουργία του υφυπουργείου Πολιτισμού και ειδικότερα του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού, διέπονται από απόλυτη διαφάνεια, θεσμικό έλεγχο και συλλογικότητα στη λήψη αποφάσεων» λέει στην «Κ» η υφυπουργός Πολιτισμού Λίνα Κασσιανίδου.

–**Πώς απαντάτε στις καταγγελίες για αδιαφανείς διαδικασίες (Προεδρία Ε.Ε., Φεστιβάλ Κύπρια κ.ά.);**
–Θεωρώ εξαιρετικά σημαντικό να αποσαφηνιστεί ότι όλες οι διαδικασίες που αφορούν τη λειτουργία του υφυπουργείου Πολιτισμού και ειδικότερα του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού, διέπονται από απόλυτη διαφάνεια, θεσμικό έλεγχο και συλλογικότητα στη λήψη αποφάσεων. Κάθε πρόγραμμα ή καλλιτεχνική δράση, υλοποιείται με βάση εγκεκριμένους κανονισμούς, κριτήρια αξιολόγησης και επιτροπές που απαρτίζονται από άτομα με σχετικά προσόντα και πείρα. Οι διαδικασίες αυτές πραγματοποιούνται με την τήρηση πρακτικών, ενώ οι αποφάσεις εγκρίνονται θεσμικά από την αρμόδια διεύθυνση και, όπου απαιτείται, από το Υπουργικό Συμβούλιο. Οι διαφανείς διαδικασίες αποτέλεσαν εξ αρχής πρωταρχικό μου μέλημα και γι’ αυτό και επέμεινα συστηματικά στη δημοσιοποίηση όλων των φορέων και προσώπων που λαμβάνουν χορηγίες από το Υφυπουργείο, ώστε οι σχετικές πληροφορίες να αναρτώνται άμεσα στην επίσημη ιστοσελίδα του Υφυπουργείου, αλλά και στον Τύπο. Παράλληλα, κρίθηκε απαραίτητο να ανανεώνονται περιοδικά οι αξιολογητές και τα μέλη των Επιτροπών Αξιολόγησης. Θα ήθελα επίσης να υπογραμμίσω ότι, όπου κατέστη δυνατόν, η επιλογή των μελών των επιτροπών πραγματοποιήθηκε μέσω ανοικτής πρόσκλησης και υποβολής ενδιαφερόντων.

–**Στη δημόσια σφαίρα έχει τεθεί επίσης το ζήτημα λογοκρισίας από πλευράς του υφυπουργείου Πολιτισμού. Πώς σχολιάζετε; Μετά από όσα συνέβησαν με τον κατάλογο της Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής σκεφτήκατε την παραιτηση;**
–Ο πολιτισμός δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς ελευθερία και εξελίσσεται μέσα από τον διάλογο και την πολυφωνία. Το υφυπουργείο Πολιτισμού δεν ασκεί λογοκρισία, αντιθέτως, προσπαίζεται το δικαίωμα της καλλιτεχνικής έκφρασης και το έχει αποδείξει εμπράκτως με τη στήριξη των πολλαπλών καλλιτεχνικών δράσεων τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό. Η υπόθεση που προέκυψε με την Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής δεν αφορούσε σε καλλιτεχνική παρέμβαση ή προσπάθεια ελέγχου περιεχομένου, αλλά σε διοικητικό ζήτημα τήρησης των διαδικασιών και θεσμικής ορθότητας. Επιπλέον, το Υφυπουργείο προχώρησε σε εσωτερική αξιολόγηση των διαδικασιών, ώστε

Το υφυπουργείο Πολιτισμού δεν ασκεί λογοκρισία

Όσο έχω την εμπιστοσύνη του Προέδρου, οφείλω να συνεχίσω να εργάζομαι εντατικά λέει στην «Κ» η υφυπουργός Πολιτισμού Λίνα Κασσιανίδου

«Το όραμά μου είναι ένας πολιτισμός συμμετοχικός και ζωντανός που διαχέεται σε όλη την κοινωνία εντός και εκτός Κύπρου».

να αποφευχθούν παρόμοια περιστατικά στο μέλλον και να ενισχυθούν οι μηχανισμοί εποπτείας και επικοινωνίας με τους φορείς. Όσον αφορά το ερώτημά σας περί παραίτησης, θεωρώ ότι ο ρόλος μου είναι να παραμένω παρούσα, και όσο εξακολουθώ να έχω την εμπιστοσύνη του Προέδρου της Δημοκρατίας, οφείλω να συνεχίσω να εργάζομαι εντατικά, με διαφάνεια και συνέπεια για την ενίσχυση της πολιτιστικής ζωής της χώρας.

Καθεστώς καλλιτέχνη και μεγάλα έργα

–**Σε ποιο στάδιο βρίσκεται το ζήτημα του καθεστώτος του καλλιτέχνη;**
–Το ζήτημα του καθεστώτος του καλλιτέχνη είναι ένα από τα πλέον ουσιαστικά ζητήματα που απασχολούν την πολιτιστική πολιτική και το αντιμετωπίζουμε με τη δέουσα σοβαρότητα και ευθύνη. Αποτελεί μία από τις σημαντικότερες θεσμικές μεταρρυθμίσεις που θέλουμε να προωθήσουμε, καθώς αφορά άμεσα την εργασιακή, κοινωνική και ασφαλιστική κατοχύρωση των ανθρώπων του πολιτισμού. Όπως γνωρίζετε, κατά τη διάρκεια της συζήτησης του σχετικού νομοσχεδίου στην αρμό-

δια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, διαφάνηκε η επιθυμία όλων των μερών –και ιδιαίτερα των ιδίων των καλλιτεχνικών φορέων– να συνεχιστούν οι διαβουλεύσεις, με στόχο τη βελτίωση των προνοιών του νομοσχεδίου πριν αυτό επανέλθει στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Άμεσα, το υφυπουργείο Πολιτισμού απιθύνη γραπτό αίτημα προς όλους τους συλλογικούς φορείς των καλλιτεχνών να υποβάλουν εκ νέου εισηγήσεις μέχρι τις 31 Μαΐου 2025, ώστε να μπορέσουμε να ξεκινήσουμε έναν νέο, ουσιαστικό κύκλο διαβουλεύσεων. Οι εισηγήσεις που λάβαμε επικεντρώνονται κυρίως στη σχέση των καλλιτεχνών με το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στην ανάγκη να εξευρεθούν δίκαιες και βιώσιμες λύσεις που να ανταποκρίνονται στη φύση της καλλιτεχνικής εργασίας, η οποία συχνά είναι ευέλικτη, εποχιακή ή πολυμφορμική.

Με βάση αυτά τα δεδομένα, ετοιμάζουμε ήδη έναν νέο κύκλο διαβουλεύσεων, τον οποίο θα ανακοινώσουμε σύντομα, ξεκινώντας με τη δημιουργία ομάδων εργασίας με εκπροσώπους από όλους τους τομείς των τεχνών, από οργανωμένους φορείς, αλλά και από τα αρμόδια Υπουργεία. Στόχος μας είναι να καταλήξουμε σε ένα πλαίσιο, λειτουργικό και εφαρμόσιμο,

δημιουργώντας ένα ολοκληρωμένο θεσμικό πλαίσιο που θα αναγνωρίζει τον ρόλο του καλλιτέχνη, θα ρυθμίζει τις σχέσεις του με την Πολιτεία και θα ενισχύει την επαγγελματική του υπόσταση.

–**Πώς προχωράνε οι σχεδιασμοί για τα μεγάλα έργα υποδομής, όπως η Κυπριακή Βιβλιοθήκη, το Νέο Μουσείο;**

–Αυτή την περίοδο, το υφυπουργείο Πολιτισμού εργάζεται εντατικά για μια σειρά από μεγάλα έργα πολιτιστικής υποδομής που θα σηματοδοτήσουν μια νέα εποχή για τον πολιτισμό στην Κύπρο. Ξεκινήσαμε με τον διορισμό συμβουλευτικής επιτροπής για την Κυπριακή Βιβλιοθήκη, η οποία έχει ήδη ετοιμάσει το στρατηγικό σχέδιο που θα εγκριθεί εντός του μήνα από το Υπουργικό Συμβούλιο. Όσον αφορά την κτιριακή υποδομή της Κυπριακής Βιβλιοθήκης, εργαζόμαστε παράλληλα σε δύο άξονες – ένα μεσοπρόθεσμο και ένα μακροπρόθεσμο. Ο μακροπρόθεσμος είναι προφανώς η ανέγερση του κτηρίου της Κυπριακής Βιβλιοθήκης. Ετοιμάστηκε και εγκρίθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, Σημείωμα Έργου και αρχές του 2026 θα προκηρυξουμε διαγωνισμό για τη μελέτη βιωσιμότητας που απαιτεί το

Υπουργείο Οικονομικών για κάθε νέο έργο υποδομής. Επειδή όμως υπάρχουν σοβαρά θέματα με τα υφιστάμενα κτήρια, μεταξύ των οποίων η έξωση της Κυπριακής Βιβλιοθήκης από το κτήριο της Φανερωμένης, όπου στεγάζεται το αναγνωστήριο, εργαζόμαστε εντατικά για μια μεσοπρόθεσμη λύση που είναι η μετακόμιση σε άλλο κτήριο. Οι διαδικασίες του Δημοσίου είναι εξαιρετικά χρονοβόρες και παρόλο που ήλπιζα ότι θα είχαμε ήδη βρει το κτήριο αυτό, ακόμα δεν έχουν ευοδωθεί οι εντατικές προσπάθειες της Διεύθυνσης του Υφυπουργείου. Αλλά, σύντομα θα έχουμε λύση.

Παράλληλα, έχει ήδη διοριστεί Συμβουλευτική Επιτροπή από το Υπουργικό Συμβούλιο, η οποία εργάζεται για τη δημιουργία του Μουσείου Μοντέρνας και Σύγχρονης Τέχνης ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Το Μουσείο αυτό θα καλύψει ένα σημαντικό κενό στη σύγχρονη πολιτιστική υποδομή της Κύπρου, συνδέοντας τη χώρα μας με τις διεθνείς εξελίξεις στον χώρο της σύγχρονης τέχνης και ενισχύοντας την πολιτιστική της παρουσία στη Μεσόγειο και την Ευρώπη. Παράλληλα, καταβάλλονται προσπάθειες για την εξεύρεση κατάλληλου χώρου στέγασης, ο οποίος να ανταποκρίνεται στις λειτουργικές και εκθεσιακές ανάγκες ενός σύγχρονου μουσείου ευρωπαϊκών προδιαγραφών. Θεωρώ ότι τα έργα αυτά –η Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης και το υπό ίδρυση Μουσείο Μοντέρνας και Σύγχρονης Τέχνης μαζί με το Αρχαιολογικό Μουσείο Κύπρου– αποτελούν τον πυρήνα της νέας πολιτιστικής υποδομής της Κύπρου, με στόχο να συνδέσουν το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον του πολιτισμού μας μέσα από ένα ενιαίο όραμα: την ανάδειξη της Κύπρου σε κόμβο πολιτισμού και σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας.

–**Πρόσφατα παρουσιάσατε την πλατφόρμα «Let’s Culture». Ποια είναι τα οφέλη της για την καλλιτεχνική κοινότητα;**
–Η δημιουργία και λειτουργία της πλατφόρμας αποτελεί για εμάς ένα πολύ σημαντικό βήμα στον ψηφιακό μετασχηματισμό του πολιτισμού στην Κύπρο. Μέσα από την πλατφόρμα, όλοι οι φορείς πολιτισμού έχουν πλέον τη δυνατότητα να προβάλλουν δωρεάν τις δράσεις και τις εκδηλώσεις τους, είτε πρόκειται για θέατρο, μουσική, κινηματογράφο, χορό, εικαστικά, λογοτεχνία, εκπαιδευτικά, αρχαιολογία, ιστορία κ.λπ. Από την άλλη πλευρά, οι πολίτες αποκτούν άμεση πρόσβαση σε ένα ενιαίο ημερολόγιο πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

–**Είστε κοντά στο όραμα που έχετε για την πολιτιστική πραγματικότητα της χώρας;**

–Νιώθω ότι τα τελευταία δύο χρόνια έχουμε κάνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση του οράματος που θέσαμε εξ αρχής. Το υφυπουργείο Πολιτισμού έχει πλέον αποκτήσει σαφή ταυτότητα τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, εφαρμόζει στρατηγικό σχεδιασμό και λειτουργεί με πολιτικές που στηρίζονται σε τεκμηριωμένα δεδομένα, σε συνεργασία με τους ίδιους τους δημιουργούς και τους φορείς του πολιτισμού. Παράλληλα, εργάζεται συστηματικά για την υλοποίηση των στόχων που έθεσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας για τον πολιτισμό στο πρόγραμμα διακυβέρνησης.

Το όραμά μου είναι ένας πολιτισμός συμμετοχικός και ζωντανός που διαχέεται σε όλη την κοινωνία εντός και εκτός Κύπρου. Οι μεταρρυθμίσεις που υλοποιούνται και αφορούν στήριξη των καλλιτεχνών και βελτίωση των υποδομών ή πολιτιστική εξωστρέφεια και ψηφιακό μετασχηματισμό, θέτουν τα θεμέλια για μια νέα εποχή, όπου ο πολιτισμός θα λειτουργεί ως κεντρικός πυλώνας της ανάπτυξης της κοινωνίας. Γνωρίζω ότι υπάρχουν πολλά ακόμη που μπορούν και πρέπει να γίνουν. Κυρίως, να πείσουμε ότι ο πολιτισμός είναι αναπόσπαστο μέρος της βιώσιμης ανάπτυξης, αλλά και της οικονομίας στην οποία προσφέρει ποικιλοτρόπως.

Επειδή υπάρχουν σοβαρά θέματα με τα υφιστάμενα κτήρια, μεταξύ των οποίων η έξωση της Κυπριακής Βιβλιοθήκης από το κτήριο της Φανερωμένης, εργαζόμαστε εντατικά για μια μεσοπρόθεσμη λύση που είναι η μετακόμιση σε άλλο κτήριο.

Ήδη έχει εγκριθεί ο νέος στρατηγικός σχεδιασμός του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού και το νέο οργανόγραμμα, ενώ τα νέα οργανογράμματα του Τμήματος Αρχαιοτήτων και της Υπηρεσίας Κυπριακής Χειροτεχνίας βρίσκονται υπό μελέτη, λέει η κα Κασσιανίδου.

Τέσσερις βασικοί πολιτιστικοί πυλώνες

«Μετά από δύο χρόνια στο υφ. Πολιτισμού έχουμε διανύσει μια πορεία σταθερής και ουσιαστικής προόδου»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η υφυπουργός Πολιτισμού Λίνα Κασσιανίδου, με την ευκαιρία της συνέντευξης της στην «Κ» κάνει και απολογισμό για τα δύο χρόνια παρουσίας της στο τιμόνι του Υφυπουργείου. Η κα Κασσιανίδου σημειώνει πως μετά από δύο χρόνια στο Υφυπουργείο Πολιτισμού, θεωρεί ότι έχουν διανύσει μια πορεία σταθερής και ουσιαστικής προόδου, έχοντας επικεντρωθεί σε τέσσερις βασικούς πυλώνες.

–Μετά από δύο χρόνια στο υφυπουργείο Πολιτισμού, τι απολογισμό θα κάνατε; Πού πετύχατε και πού χρειάζεται ακόμα δουλειά;

–Μετά από δύο χρόνια στο υφυπουργείο Πολιτισμού, μπορώ να πω ότι έχουμε διανύσει μια πορεία σταθερής και ουσιαστικής προόδου. Βάσει του στρατηγικού μας σχεδιασμού, επικεντρωθήκαμε σε τέσσερις βασικούς πυλώνες: την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, την προώθηση της πολιτιστικής παιδείας, την ενίσχυση της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας και την ανάπτυξη της πολιτιστικής εξωστρέφειας της Κύπρου. Από το 2023, εστίασαμε στην οργάνωση της δομής του Υφυπουργείου, ενισχύοντας με ανθρώπινο δυναμικό, αναπτύσσοντας την τεχνική υποδομή, και σχεδιάζοντας νέα οργανογράμματα και στρατηγικά σχέδια για κάθε Τμήμα και Υπηρεσία. Ήδη έχει εγκριθεί ο νέος στρατηγικός σχεδιασμός του Τμήματος Σύγχρονου Πολιτισμού και το νέο οργανόγραμμα, ενώ τα νέα οργανογράμματα του Τμήματος Αρχαιοτήτων και της Υπηρεσίας Κυπριακής Χειροτεχνίας βρίσκονται υπό μελέτη. Πολύ σύντομα θα ενταχθεί στο Υφυπουργείο και το Κρατικό Αρχείο Κύπρου, κάτι που θεωρώ εξαιρετικά σημαντικό βήμα για τη διαφύλαξη της συλλογικής μνήμης και των αρχείων του τόπου μας.

Πολιτιστική Κληρονομιά – Αναβάθμιση της εμπειρίας των επισκεπτών και νέα έργα υποδομής

Στο Κυπριακό Μουσείο ολοκληρώνουμε εκτεταμένες εργασίες, για να αναδειχθεί η μοναδική συλλογή του κυπριακών αρχαιοτήτων με νέα μουσειογραφική μελέτη, ανακαινισμένες προθήκες, σύγχρονο φωτισμό και ενημερωτικό υλικό σε έξι γλώσσες. Στον Αρχαιολογικό Χώρο της Χρυσοπολίτισσας, στην Κάτω Πάφο, οι πεζογέφυρες συντηρούνται και ανακαινίζονται, ώστε το μνημείο, να καταστεί ξανά επισκέψιμο. Οι υποδομές στον αρχαιολογικό χώρο του Κουρίου, ανακαινίζονται και εκσυγχρονίζονται. Μέχρι το τέλος του χρόνου θα ολοκληρωθούν τα έργα στην Πύλη Αιμοχώστου, στην Καστελιώτισσα και στην Οικία Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου, η ενοποίηση τεσσάρων αρχαιολογικών χώρων στον Δήμο της Πόλης Χρυσοχούς και η ανάπλαση της Ιεράς Μονής Αγίου Ηρακλείδιου.

Το μεγαλύτερο έργο πολιτιστικής υποδομής είναι αναμφίβολα το Αρχαιολογικό Μουσείο Κύπρου που θα αποτελέσει σημείο αναφοράς διεθνώς με μια πλούσια και εμπλουτισμένη αρχαιολογική συλλογή που θα περιλαμβάνει και ευρήματα πρόσφατων ανασκαφών. Έχουμε επίσης εργαστεί μεθοδικά, ώστε οι χώροι μας να καταστούν ελκυστικοί για όλους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η τοποθέτηση 80 ενημερωτικών πινακίδων με QR Codes σε Κούριο, Αμαθούντα, Παλαίπαφο, Νέα Πάφο και Τάφους των Βασιλέων, δίνοντας τη δυνατότητα στους επισκέπτες να αντλούν άμεσα πληροφορίες μέσα από το κινητό τους. Το έργο αυτό θα επεκταθεί σε όλους τους αρχαιολογικούς χώρους.

Επιπρόσθετα, η Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας ανακαίνισε πλήρως το πωλητήριο της Λευ-

κωσίας που θα ανοίξει ξανά τέλη Οκτωβρίου 2025, ενώ προχωρά στην αναβάθμιση άλλων χώρων της. Έχει επίσης ανακαινιστεί το Θέατρο Παλλάς, το οποίο φιλοξενεί τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου (ΣΟΚ).

Ενίσχυση της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας

Προχωρήσαμε σε ουσιαστική ενίσχυση της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας, αναβαθμίζοντας τα χορηγικά μας προγράμματα και αυξάνοντας σημαντικά

Πολύ σύντομα θα ενταχθεί στο Υφυπουργείο και το Κρατικό Αρχείο Κύπρου, κάτι που θεωρώ εξαιρετικά σημαντικό βήμα για τη διαφύλαξη της συλλογικής μνήμης και των αρχείων του τόπου μας.

τους διαθέσιμους πόρους. Ακόμα, μέσα από ένα νέο χορηγικό πρόγραμμα, δίνουμε τη δυνατότητα σε οργανισμούς και ιδιώτες να αναβαθμίσουν τεχνολογικά και ψηφιακά τις υποδομές τους. Επιπλέον, για το 2026 ετοιμάζουμε νέα χορηγικά προγράμματα για κυπρολογικές εκδόσεις, για στήριξη της παραγωγής μουσικής, στήριξη νέων μουσικών, καθώς και για ενίσχυση των πολιτιστικών εκδηλώσεων των κατεχόμενων κοινοτήτων.

Ιδιαίτερα σημαντική καινοτομία αποτέλεσε η δημιουργία της ψηφιακής πλατφόρμας Grants4Arts, μέσω της οποίας οι

αιτήσεις υποβάλλονται και αξιολογούνται ηλεκτρονικά.

Πρόγραμμα «ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ II» και προοπτικές

Το Πρόγραμμα «Πολιτισμός II» αποτέλεσε τον πυρήνα έμπρακτης στήριξης του υφυπουργείου Πολιτισμού για τη σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία, αφού είναι μέσα από αυτό που στηρίζονται εκατοντάδες φορείς και καλλιτέχνες σε όλους τους τομείς. Το 2026 θα εφαρμοστεί το «Πολιτισμός III», ο σχεδιασμός του οποίου βασίστηκε στα αποτελέσματα του ερευνητικού προγράμματος ΑΤΛΑΣ, έτσι ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις πραγματικές ανάγκες του πολιτιστικού οικοσυστήματος.

Κινηματογράφος και εξωστρέφεια

Ο κυπριακός κινηματογράφος διανύει μια νέα δημιουργική εποχή. Μέχρι σήμερα, το Υφυπουργείο έχει αναπτύξει συνεργασίες με 31 διπλωματικές αποστολές, προβάλλοντας τις κυπριακές ταινίες σε διεθνή και ευρωπαϊκά φεστιβάλ και άλλες πολιτιστικές δράσεις, προβάλλοντας ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους Κυπρίων δημιουργών. Αξίζει να αναφέρω ότι φέτος προχωρήσαμε σε πιλοτική εφαρμογή του Προγράμματος Στήριξης Μονοαιθουσιακών Κινηματογράφων, αποσκοπώντας στη διατήρηση και ενίσχυση του θεσμού του μονοαιθουσιακού κινηματογράφου.

Πολιτιστική Παιδεία – «Παιδιά Πρεσβευτές Πολιτισμού»

Ιδιαίτερη χαρά μου δίνει η επιτυχία του προγράμματος «Σχο-

λεία Πρεσβευτές Πολιτισμού – Παιδιά Πρεσβευτές Πολιτισμού» που ξεκίνησε πιλοτικά πέρυσι και επεκτείνεται δυναμικά. Φέτος, το πρόγραμμα επεκτείνεται σε 30 σχολεία, ενώ ο κατάλογος των «Πρεσβευτών Πολιτισμού» αριθμεί 165 δημιουργούς από όλους τους τομείς των τεχνών.

Κάρτα Πολιτισμού Νέων και Φιλαναγνωσία

Η Κάρτα Πολιτισμού Νέων αποτελεί ένα από τα πιο επιτυχημένα μας εγχειρήματά μας. Έχουν ήδη εγγραφεί πέραν των 9.000 νέων ηλικίας 18–21 ετών που με τα 220 ευρώ που τους προσφέρει το Υφυπουργείο, μπορούν να αγοράσουν εισιτήρια για συναυλίες, θέατρα, φεστιβάλ, κινηματογράφους, μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, όπως και να αγοράσουν βιβλία. Παράλληλα, συνεχίζεται για δεύτερη χρονιά το πρόγραμμα «Φιλαναγνωσίας – Διαδρομές σε Βιβλιοθήκες» σε επτά βιβλιοθήκες της Κύπρου.

Πολιτιστική διπλωματία και διεθνείς συνεργασίες

Τα τελευταία δύο χρόνια επενδύουμε διαρκώς στην πολιτιστική διπλωματία. Αξίζει να αναφερθώ στην υπογραφή της Διακρατικής Συμφωνίας Ελλάδας-Κύπρου για τον Πολιτισμό με το υπουργείο Πολιτισμού της Ελλάδας, καθώς και Μνημόνιο Συναντίληψης με το υπουργείο Πολιτισμού της Ιταλίας για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης αρχαιοτήτων και την ενίσχυση της πολιτιστικής συνεργασίας. Σημαντική επίσης είναι η στελέχωση των Πολιτιστικών Κέντρων σε Αθήνα, Λονδίνο και Βερολίνο και οι ενέργειες που δρομολογούνται για δημιουργία Πολιτιστικού Κέντρου στο Παρίσι.

MATIEΣ ΚΟΣΜΟ
ΣΤΟΝ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

ΒΑΣΙΛΕΙΑ

Γιαγιόι Κουσάμα

Το Ίδρυμα Beyeler είναι το πρώτο μουσείο στην Ελβετία που φιλοξενεί αναδρομική έκθεση της διάσημης 96χρονης Γαπωνέζας εικαστικού Γιαγιόι Κουσάμα (έως 25 Ιανουαρίου 2026). Σε συνεργασία με την ίδια, η έκθεση δίνει μια συνολική θεώρηση της πορείας της. Κάποια έργα παρουσιάζονται για πρώτη φορά στην Ευρώπη, αλλά υπάρχουν και νέες δημιουργίες που δείχνουν την ανεξάντλητη δύναμη της Κουσάμα.

ΦΕΡΑΡΑ

Μαρκ Σαγκάλ

Η επίσκεψη στο Παλάτσο ντέι Ντιαμάντι εισάγει τον επισκέπτη σε ένα αριστούργημα της Αναγέννησης στη Φεράρα. Αυτήν την περίοδο και έως 8 Φεβρουαρίου 2026 θα μπορεί επιπλέον να περιηγηθεί στην εξαιρετικής σημασίας έκθεση έργων του Μαρκ Σαγκάλ. Η έκθεση με τίτλο «Σαγκάλ: μάρτυρας της εποχής του» παρουσιάζει τον ζωγράφο όχι μόνο ως δημιουργό ποιητικών και ονειρικών έργων, αλλά και ως παρατηρητή ενός αιώνα αλλαγών.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Ρόμπερτ Ράουσενμπεργκ

Η επέτειος των 100 χρόνων από τη γέννηση του Αμερικανού καλλιτέχνη Ρόμπερτ Ράουσενμπεργκ (1925-2008) σηματοδοτείται με μία έκθεση στο Μουσείο της πόλης της Νέας Υόρκης («Η Νέα Υόρκη του Ράουσενμπεργκ: εικόνες από τον πραγματικό κόσμο»). Η έκθεση αποκαλύπτει τη σύνθετη σχέση του καλλιτέχνη με την πόλη μέσα από την ένταξη της φωτογραφίας και των τυχαία ευρεθέντων αντικειμένων στα έργα του.

ΠΑΡΙΣΙ

Μπερτ Βέιγ

Ο ρόλος του γκαλερίστα στην προώθηση καλλιτεχνών συμβολίζεται επακριβώς στην περίπτωση της Γαλλίδας Μπερτ Βέιγ (Berthe Weill), η οποία συνδέεται με την ανάδειξη μεγάλων ονομάτων της τέχνης στις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Μια έκθεση στο Μουσείο της Ορανζερι (έως 26/1) φωτίζει τη διαδρομή της με εμβληματικά έργα δημιουργών όπως ο Αμεντέο Μοντλιάνι ή ο Ραούλ Ντιφι. Η γκαλερί ήταν στην πλας Πιγκάλ από το 1901 έως το 1940.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Αίγυπτος των θεοτήτων

Στο Μετροπόλιταν της Νέας Υόρκης η νέα έκθεση για τις θεότητες στην αρχαία Αίγυπτο συγκεντρώνει σχεδόν 250 έργα τέχνης, καθώς και αντικείμενα από τις πλούσιες συλλογές του μουσείου, αλλά και επί δανεισμό από κορυφαία ιδρύματα όπως το Μουσείο Καλών Τεχνών της Βοστώνης, το Μουσείο του Λούβρου και η Γλυπτοθήκη της Κοπεγχάγης. Σκοπός της έκθεσης να ιστορήσει το φανταστικό που συνδέθηκε διαχρονικά με τη θρησκεία στην αρχαία Αίγυπτο.

Μια βιβλιοθήκη στο μετρό της Βαρσοβίας

Η «Μετροτέκα» είναι η νέα βιβλιοθήκη που εγκαινιάστηκε προσφάτως σε σταθμό μετρό της Βαρσοβίας. Είναι μια καινοτομία που σκοπό έχει προφανώς να δώσει ερέθισμα για ανάγνωση σε ένα ευρύ και ποικίλο κοινό, αλλά και να σηματοδοτήσει την άνοδο του βιοτικού επιπέδου στην Πολωνία τα τελευταία χρόνια. Με αντίπαλο ή και σύμμαχο, αν πρόκειται για πληροφόρηση και έμπνευση, το κινητό τηλέφωνο, η «Μετροτέκα» δημιουργεί πρακτικά και συμβολικά μια διάσταση στον χώρο προτρέποντας το κοινό να σκεφτεί πέρα από την προβλέψιμη καθημερινότητα. Μια επίσης θετική διάσταση του νέου χώρου για βιβλία είναι η δημιουργία ενός κάθετου υπόγειου κήπου με αρωματικά φυτά και βότανα, που συμπληρώνουν και προεκτείνουν ένα χώρο πνευματικών και αισθητηριακών εμπειριών.

Η βιβλιοθήκη άνοιξε στη γραμμή M2 του μετρό Βαρσοβίας, στην περιοχή Targówek, και παρέχει όχι μόνο χώρο για διάβαση, δηλαδή αναγνωστήρια για μεγάλους και μικρούς, αλλά και χώρο εκδηλώσεων και λογοτεχνικού αναλογίου. Η πολωνική καινοτομία έλαβε μεγάλη προβολή στον διεθνή Τύπο και ο «Γκάρντιαν», π.χ., αφιέρωσε εκτενές άρθρο. Στα 150 τ.μ. της «Μετροτέκα» μπορεί κανείς να διαλέξει ανάμεσα σε 16.000 βιβλία με δυνατότητα δανεισμού μέσω ανέπαφης διαδικασίας. Οι επιστροφές των βιβλίων γίνονται σε ειδικές θυρίδες τοποθετημένες

Εκτός από χώρους για διάβαση, η νέα βιβλιοθήκη που άνοιξε σε σταθμό μετρό της Βαρσοβίας διαθέτει χώρο εκδηλώσεων και λογοτεχνικού αναλογίου, ακόμη και κήπο υδροπονικής καλλιέργειας.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μ. Ρ. Τζέιμς: οι σκιές που «μετέχουν του ορατού»

Όταν ήταν έφηβος ο κύριος Γκρι, μόνος στο σπίτι ένα βράδυ, άκουσε –ή νόμιζε ότι άκουσε– μια ανάσα να έρχεται από τις εσωτερικές σκάλες που οδηγούσαν στο σκοτεινό δώμα του πέμπτου ορόφου.

Δεν το ήξερε τότε αλλά, για λίγο, έγινε χαρακτήρας σε διήγημα του Μ. Ρ. Τζέιμς, του Άγγλου μεσαιωνολόγου, ο οποίος έζησε από το 1862 έως το 1936 κι έμεινε γνωστός για τις ιστορίες φαντασμάτων που έγραψε.

Φοιτητής στη βορειοανατολική Αγγλία, ο κύριος Γκρι είχε πρωτοδιαβάσει το διήγημα του Τζέιμς «Ω, σφύρα και θα 'ρθω, παλικάρι μου», το οποίο ξαναβρήκε τώρα στη συλλογή «Μια προειδοποίηση για τους περιέργους και άλλες ιστορίες φαντασμάτων», που μόλις κυκλοφόρησε

από τις εκδόσεις Μεταίχμιο σε μετάφραση του συγγραφέα Χρυσόστομου Τσαπραίλη και εισαγωγή του Δημήτρη Λογοθέτη. Ο καλαισθητός τόμος εντάσσεται στην ωραία σειρά με έργα κλασικού τρόμου Tenebrae που διευθύνει ο Χρ. Τσαπραίλης.

Στον «Φαίδωνα», ο Πλάτωνας βάζει τον Σωκράτη να μιλάει για ψυχές «που δεν έφυγαν αμόλυπτες αλλά μετέχουν του ορατού, γι' αυτό και είναι ορατές».

«Μετέχουν του ορατού». Ευθύβολη, όσο και ποιητική, περιγραφή. Ταιριάζει στα φάσματα που κατακλύζουν τις ιστορίες του Μόνταγκιου Ρούντ Τζέιμς. Το δε ορατό στα διηγήματα του Τζέιμς είναι το καθημερινό, το κοινότοπο, τόποι της κάθε μέρας, οικείοι σαν φωλιές (μια βιβλιοθήκη,

Τα στοιχειωμένα σπίτια κυριάρχουν στις ιστορίες φαντασμάτων ενός μετρητή είδους, του Βρετανού Μ. Ρ. Τζέιμς, η πιο πλήρης συλλογή του οποίου μόλις κυκλοφόρησε στα ελληνικά.

για παράδειγμα) «μετέχουν του αόρατου», για να αντιστρέψουμε την πλατωνική περιγραφή. Στην κατατοπιστική εισαγωγή του, ο Δημήτρης Λογοθέτης παραθέτει λόγια του Τζέιμς: Πώς «σε αυτό το ήρεμο περιβάλλον» αφήνει «το δυσσιώπιο να προβάλλει, διακριτικά στην αρχή κι έπειτα επίμονα, ώσπου να κυριαρχεί στο σανίδι».

Πώς όμως μετέχει κάποιος του αόρατου; Όχι συνειδητά πάντως. «Σκοντάφτει σε ένα μυστικό», σχολιάζει ο Δημ. Λογοθέτης, «λέει μερικές λέξεις, φυσά μια σφυρίχτρα και αμέσως θέτει κάτι σε κίνηση: μια μορφή ζωής, εδώ και καιρό κοιμισμένη, επιστρέφει στον κόσμο και το κυνήγι ξεκινά».

Ο τόμος που μόλις εκδόθηκε είναι ο πρώτος που περιλαμβάνει

σε τέτοια έκταση τις σημαντικότερες φαντασματικές ιστορίες του Μ. Ρ. Τζέιμς. Και αυτό είναι σημαντικό, καθώς μιλάμε για έναν εμβληματικό αφηγητή του είδους, εκπρόσωπο της στερεοτυπικής (με τη θετική έννοια), παραδοσιακής, άκρως ατμοσφαιρικής ιστορίας φαντασμάτων.

Εκείνη τη μακρινή πα νύχτα που –νόμιζε ότι– άκουσε μια ανάσα, ο κύριος Γκρι κλείστηκε στο δωμάτιό του, κάθισε στο πάτωμα με την πλάτη στην πόρτα. Μισή ώρα αργότερα άκουσε ανακουφισμένος το κλειδί στην εξώπορτα. Ήταν ο μεγάλος του αδελφός.

Εκείνη η ανάσα, μια συννητισμένη βραδιά, ήταν σαν αντίλαλος από τις ιστορίες του Μ. Ρ. Τζέιμς. Η πχ της ακούγεται έως σήμερα.

M. R. JAMES
Μια προειδοποίηση για τους περιέργους και άλλες ιστορίες φαντασμάτων
μτφρ.: Χρυσόστομος Τσαπραίλης, εισαγωγή: Δημήτρης Λογοθέτης εκδ. Μεταίχμιο, 2025, σελ. 344

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Το κορίτσι με τα μαύρα μαλλιά, τα κλειστά μάτια, το λευκό φερμουάρ του μπουφάν της τραβηγμένο μέχρι τον λαιμό και το πείσμα στην έκφραση είναι η Σαντάλ Ακερμάν στην ταινία της «Je, tu, il, elle», του 1974.

Δέκα φορές η Σαντάλ

Ενα. Δέκα χρόνια έχουν περάσει από τότε που αυτοκτόνησε η Σαντάλ Ακερμάν. Αυτοκτόνησε στα εξήντα πέντε της χρόνια. Αυτοκτόνησε στο Παρίσι. Δεν ξέρω πώς αυτοκτόνησε. Ξέρω ότι αυτοκτόνησε επειδή δεν άντεξε τον χαμό της μητέρας της. Η μητέρα της βρισκόταν στο επίκεντρο του έργου της. Για τη Σαντάλ, η μητέρα της ήταν ο μοναδικός θεατής των ταινιών της. Εφόσον πέθανε η μητέρα της, η Σαντάλ δεν είχε λόγο να κάνει ξανά σινεμά. Ούτε να ζει.

Δύο. Ενα απόγευμα που δεν είχα τι να κάνω και σκεφτόμουν διάφορα, είχα την αφελέη ιδέα πως θα είχε πλάκα να γυριστεί ένα ριμέικ του «Saute ma ville»: στην Αθήνα, σ’ ένα αθηνναϊκό διαμέρισμα, μ’ ένα κορίτσι από την Αθήνα. Είναι μια ταινία που ενώ κινηματογραφήθηκε στα τέλη της δεκαετίας του ’60, κινείται μέσα στον χρόνο και έρχεται να μας συναντήσει, χωρίς να έχει γεράσει. Αραγε, πώς θα αντιδρούσε η πρώτη μικρού μήκους ταινία της Ακερμάν αν έβλεπε ένα σύγχρονο ομοιωματά της, μια κόπια της; Αντιφατικά, όπως ήταν η ίδια. Εχω δει το φιλμ αμέτρητες φορές. Πρωταγωνιστεί η ίδια η Σαντάλ, πολύ μικρή και αδέξια, που δηλώνει ωστόσο με μεγάλη αυτοπεποίθηση ότι όλα πρέπει να γίνουν λάθος αν θέλεις να κάνεις σινεμά. Ο τρόπος που πλένεις τα ρούχα σου, ο τρόπος που μαγειρεύεις ή καθαρίζεις το πάτωμα της κουζίνας, ο τρόπος που γυαλίζεις τα παπούτσια σου. Αν όλα γίνουν λάθος, επιτρέπεις να τρυπώσει η πιθανότητα μιας ανακουφιστικής έκρηξης στην καθημερινότητά σου. Ανατίναξε το σπίτι σου. Ανατίναξε την πόλη σου. Η Σαντάλ μισούσε τα σπίτια και λάτρευε τις πόλεις. Τις μισούσε.

Τρία. Δεν θυμάμαι πότε είδα πρώτη φορά τα «Νέα από το σπίτι». Σίγουρα ήταν στο λάπτοπ μου. Ήταν άραγε πριν από τη γέννηση του γιου μου; Μήπως ήταν μετά; Η Σαντάλ διαβάζει ψιθυριστά, les και προσεύχεται, τα γράμματα που η μητέρα της στέλνει από το Βέλγιο στη Νέα Υόρκη. Η φωνή της δεν ακούγεται καθαρά, με αποτέλεσμα να μην καταλαβαίνω σχεδόν τίποτα. Μόνο σκόρπιες γαλλικές λέξεις που διαλύονται πάνω στις εικόνες μιας πόλης που παρουσιάζεται σαν έρημος. Όταν, αργότερα, βρήκα στο YouTube την ταινία με αγγλικούς υποτίτλους, κατάλαβα ακόμη λιγότερα. Είχε χαθεί ένα κομμάτι της προσευχής, μάλλον επειδή οι προσευχές λειτουργούν όταν είναι ακατανόητες. Εξακολουθούμε να πιστεύουμε πως το

σινεμά οφείλει να είναι κάτι συγκεκριμένο. Les και mas χρωστάει κάτι. Μια ταινία πρέπει να έχει συγκεκριμένη διάρκεια, τα πλάνα πρέπει να διαρκούν όσο θέλει το κοινό, ο ήχος να ακούγεται καθαρά. Οχι. Μια ταινία μπορεί να διαρκεί ώρες, τα πλάνα μπορούν να είναι βαρετά όπως μια μέρα από τη ζωή μας, ο ήχος δικαιούται να είναι γεμάτος παρεμβολές και στατικό θόρυβο, les και ακούμε την πόλη μέσα από ένα ραδιόφωνο.

Τέσσερα. Δεν νομίζω ότι υπάρχει άλλος σκηνοθέτης που να έχει κινηματογραφήσει τη Νέα Υόρκη πιο άμεσα, χωρίς το φίλτρο μιας ιστορίας που πρέπει να ειπωθεί με φόντο την πόλη. Όταν η Σαντάλ την κινηματογράφησε, η Νέα Υόρκη είχε ήδη εκτεθεί αμέτρητες φορές στο αφηγηματικό σινεμά. Και όμως, αυτή φίλμαρε τους άδειους δρόμους της, les και οι δρόμοι περίμεναν να κινηματογραφηθούν για πρώτη φορά. Φίλμαρε τους ανθρώπους les και δεν είχαν ξαναδει κάμερα. Φίλμαρε τον υπόγειο σιδη-

Οταν ήταν είκοσι ενός, σγκώθηκε κι έφυγε από τις Βρυξέλλες και πήγε στη Νέα Υόρκη χωρίς να το πει σε κανέναν. Μετά, τηλεφώνησε στη μητέρα της από έναν τηλεφωνικό θάλαμο και της είπε: «Εφυγα». Κρέμασε το ακουστικό.

ρόδρομο της Νέας Υόρκης les και η πόλη ήταν μόνο υπόγειο. Ίσως, αυτή η Βελγίδα κινηματογραφίστρια είναι η μεγαλύτερη Αμερικανίδα σκηνοθέτις. Γι’ αυτό προτιμώ να προφέρω λάθος το επίθετό της. Να το αμερικανοποιώ: Ακερμαν.

Πέντε. Στην πραγματικότητα, δεν έχω δει πολλές ταινίες της. Εχω δει λίγες ταινίες της, μα πολλές φορές την καθεμία. «Hotel Monterey», «La Chambre», «J’ ai faim, J’ ai froid». Ξενοδοχεία, δωμάτια, πεινάω, κρυώνω. Και μετά, αποσπάσματα που βρίσκω από το ντοκιμαντέρ της για την Πίνα Μπάους, η μικρού μήκους ταινία της για την τεμπελιά, σκόρπιες συνεντεύξεις, όταν απαντά στις ερωτήσεις με μια λάμψη που εμφανίζεται μέσα από το σκοτάδι των ματιών της: «Εκανα σινεμά γιατί ήμουν τρελή».

Εξι. Υπάρχει μια επτάλεπτη ταινία της, παραγγελία από το Φεστιβάλ του Λοκάρνο, που μου έχει κολλήσει στο μυαλό εδώ και καιρό. «Le jour où...», 1997. Είναι μεσάνυχτα και την ξαναβλέπω σ’ ένα δωμάτιο που θυμίζει καταφύγιο και βρίσκεται στη Μασσαλία. Η Ακερμάν διαβάζει ένα κείμενο ξανά και ξανά, ενώ η κινηματογραφική μηχανή επαναλαμβάνει ένα πανοραμικό 360 μοιρών στο διαμέρισμά της. Τα βιβλία, τα χαρτιά, τα λουλούδια, οι καρέκλες, το γραφείο, ο υπολογιστής, ένα γεμάτο τραπέζι στην κουζίνα, τα παράθυρα, το φως: «Η μέρα που αποφάσισα να σκεφτώ για το μέλλον του σινεμά».

Επτά. Αλήθεια, τι πλάνα θα τραβούσε η Ακερμάν αν βρισκόταν στη Μασσαλία; Εχω μια παλιά βιντεοκάμερα και βιντεοσκοπώ διάφορα, χωρίς ειρμό. Το δωμάτιο, το τραπέζι με τα πράγματα που αγόρασα από το Monoprix, ένα δέντρο, τις ράγες του τραμ, την κίτρινη ταμπέλα ενός μπαρ που πίνω μπύρα το βράδυ, μια κοπέλα που περπατάει μέσα στη νύχτα, τα παράθυρα του απέναντι κτιρίου ενώ ξημερώνει.

Οκτώ. Όταν ήταν είκοσι ενός, σγκώθηκε κι έφυγε από τις Βρυξέλλες και πήγε στη Νέα Υόρκη χωρίς να το πει σε κανέναν. Μετά, τηλεφώνησε στη μητέρα της από έναν τηλεφωνικό θάλαμο και της είπε: «Εφυγα». Κρέμασε το ακουστικό. Δεν περίμενε ν’ ακούσει την απάντησή της. Ήθελε να φύγει από την πόλη της, να φύγει από το σπίτι της, να φύγει από τη μάνα της. Να φύγει για τα καλά.

Εννέα. Τι μένει από το σώμα της Σαντάλ; Στην Ταινιοθήκη των Βρυξέλλων υπάρχουν ράφια με το αρχείο της σε χάρτινα κουτιά, ταξινομημένο ανά ταινία: σενάρια, ημερολόγια γυρισμάτων, φωτογραφίες, κριτικές στις εφημερίδες. Η περιπλάνηση, η μανία, η αμφιβολία, το άγχος, η τρυφερότητα και η διαταραχή καταλήγουν τελικά στο σημείο όπου ξεκίνησαν. Κεφάλι, αίμα, καρδιά, πόδια, χέρια, στόμα, μάτια, αυτιά, les και δεν ταξίδεψαν ποτέ.

Δέκα. Η Ακερμάν έχει γεννηθεί την ίδια χρονιά με τη μητέρα μου. Η μητέρα μου δεν έχει δει ποτέ καμία ταινία της. Υπάρχει μια φωτογραφία της Σαντάλ σ’ ένα ασανσέρ. Ένα νεαρό κορίτσι με μαύρα μαλλιά, κλειστά μάτια, το λευκό φερμουάρ του μπουφάν της τραβηγμένο μέχρι τον λαιμό. Πείσμα στο πρόσωπο. Μου θυμίζει τη μάνα μου. Αλλά αυτό δεν σας αφορά.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

ΕΛΕΝΗ ΚΩΣΤΗ
«ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ
ΣΚΟΤΑΔΙ»
εκδ. Κενό, Λευκωσία 2025

Η Ελένη είναι νέα στη λογοτεχνία. Η Ελένη δεν είναι νέα στη λογοτεχνία. Η Ελένη δεν υπήρχε. Η Ελένη υπάρχει. Η Ελένη βρήκε τη δύναμη να γίνει ο εαυτός της. Η Ελένη ζει από τα παιδικά της χρόνια με κατάθλιψη. Η Ελένη αγωνίζεται. Η Ελένη προσπαθεί να εκφραστεί. Η Ελένη γράφει. Η Ελένη ζούσε χρόνια μέσα στο σκοτάδι. Η Ελένη έγραψε για το τελευταίο της σκοτάδι. Η Ελένη θέλει να ζει στο φως. Η Ελένη θέλει να είναι το φως. Η Ελένη έγραψε «Το τελευταίο σκοτάδι» της και το παρουσιάζει στο Πρόζακ. Η εκδήλωση θα ξεκινήσει με τη δρα Ζωή Μίνου, ψυχίατρο, ψυχοδυναμική, ψυχαναλυτική ψυχοθεραπεύτρια που θα μιλήσει για την κατάθλιψη. Θα ακολουθήσει η παρουσίαση του βιβλίου από τις ποιήτριες Θέκλα Γεωργίου και Μαρία Κούβαρου. Για κλείσιμο της εκδήλωσης η Μαρία Κούβαρου, αυτήν τη φορά, σαν συνθέτρια και η dj Άννη Δαμιανού, εμπνευσμένες από το βιβλίο, θα δημιουργήσουν ένα ηχοταπίο. Όλη η εκδήλωση θα γίνει και στη νοηματική γλώσσα από τη διερμηνέα, Ξένια Χατζηγιάννη. Αυτό είναι το πρώτο βιβλίο της Ελένης. Η Ελένη έχει γράψει 3 ποιητικές συλλογές και 3 νουβέλες σαν Κωνσταντίνος.

Πρόζακ, Μέδωντος, 3Α, Λευκωσία. Τετάρτη 22 Οκτωβρίου, ώρα 7:00 μ.μ.

500 ΛΕΞΕΙΣ

Με τον

ΦΩΤΗ ΜΑΡΑΖΟΠΟΥΛΟ

Ο Φώτης Μαραζόπουλος γεννήθηκε στη Γερμανία, μεγάλωσε στην Αθήνα και από το 2011 ζει στην Παραμυθιά. Είναι δημοσιογράφος –εκδότης–, συγγραφέας. Εκδίδει το περιοδικό Step και έχει τα site paramythianews.gr, periodikostep.gr. Έχει συνεργαστεί με: «Ελευθεροτυπία», «Γεωτρόπιο», «Μετρόγραμμα», «Ραδιοτηλεόραση», «Χωρίς» κ.ά. Έχει εκδώσει τα βιβλία: «4 χρόνια μνημόνιο είναι λίγα πολύ λίγα» (ψευδώνυμο Μικρός Φωκίων), «Της σωπής» με διηγήματα και ποίηση, «Πολλά είπαμε» και «Χορδιστές» (εκδ. ΚΟΥΑΡΚ).

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; Αυτή την εποχή έχω τρία βιβλία που επέλεξα έπειτα από πολλά χρόνια να τα ξαναδιαβάσω: «Ο κόσμος της Σοφίας» του Γκάρντερ Γιοστέιν, «Το χρονικό του χρόνου» του Στίβεν Χόκινγκ και «Ο άνθρωπος που έγινε Θεός» του Ζεράλ Μεσαντιέ.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Από το «Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά», του Νίκου Καζαντζάκη, έμαθα πως η αληθινή σοφία δεν βρίσκεται στα βιβλία, αλλά στην ικανότητα να ζεις με πάθος. Ο Ζορμπάς μου θύμιζε πως η ζωή δεν χρειάζεται πάντα εξήγηση, χρειάζεται βίωμα.

Βρήκατε ποτέ τον μπελά σας επειδή διαβάσατε ένα βιβλίο; Μεταφορικά ναι. Το βιβλίο «Ακου ανθρώπακο», του Βίλχελμ Ράιχ, με έβαλε σε «μπελάδες» καθώς ταρακούνησε τις σκέψεις μου και τις βεβαιότητές μου. Σε ανάλογους «μπελάδες» με έβαλε το βιβλίο του Οργουελ «1984». Ήταν από τα πρώτα βιβλία που έχω διαβάσει και με έχουν «σημαδέψει».

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη. Μόνος κάτω από την πυκνή σκιά ενός δέντρου δίπλα από τη θάλασσα. Πολλαπλό ταξίδι...

Υπάρχουν κάποια είδη λογοτεχνίας που προτιμάτε και άλλα που αποφεύγετε; Προτιμώ τη λογοτεχνία που συνδιάζει στοχασμό και συναίσθημα. Χωρίς να θέλω να υποτιμήσω κάποιο είδος λογοτεχνίας, δεν είναι της επιλογής μου κάποιο βιβλίο τρόμου.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο; Το να μου ανοίγει δρόμους συναισθηματικούς αλλά και λογικούς, οδηγώντας με σε ένα μοναδικό ταξίδι.

Υπάρχει κάποιο αγαπημένο βιβλίο που θα θέλατε να γίνει ταινία; Είναι αρκετά βιβλία· αλλά πάντα έχω έναν ενδοιασμό. Μήπως μου

ανατρέψει τις εικόνες που δημιούργησε το μυαλό μου διαβάζοντας το βιβλίο.

Ποια είναι τα μηνύματα που μεταδίδουν οι «Χορδιστές» στους αναγνώστες; Κατ’ αρχάς να πούμε ποιοι είναι οι «Χορδιστές». Είναι οι άνθρωποι που ασπάζονται τη θεωρία του πανάρχαιου κινεζικού λαού, των Για Ζι, όπως την περιγράφει ένα σπάνιο απόκρυφο βιβλίο του 16ου αιώνα, του Χεν Τσε Τουνγκ. Σύμφωνα με αυτό, οι Γιαν Ζι γνώριζαν τις υπερκορδές και μάλιστα μπορούσαν να τις ελέγχουν. Μόνο που σε αυτό το βιβλίο λείπει ένα μέρος του. Στο μυθιστόρημα «Χορδιστές» παρακολουθούμε την πορεία ενός δημοσιογράφου καθώς επιδιώκει να ανακαλύψει ένα ολοκληρωμένο αντίτυπο του βιβλίου. Πανίσχυρες φαρμακευτικές εμπλέκονται στην αναζήτηση δημιουργώντας του εμπόδια. Ο ήρωας σε αυτή την πορεία ταξιδεύει σε διάφορες χώρες του πλανήτη (Κίνα, Μεξικό, Θιβέτ, Αίγυπτο, Περού, Συρία, με τελική ταρακούνησε τις σκέψεις μου και τις βεβαιότητές μου. Σε ανάλογους «μπελάδες» με έβαλε το βιβλίο του Οργουελ «1984». Ήταν από τα πρώτα βιβλία που έχω διαβάσει και με έχουν «σημαδέψει».

«Μόνο η αμφιβολία είναι η πηγή της γνώσης». Μπορείτε να εξηγήσετε αυτή τη φράση; Είναι η αγαπημένη φράση των Γιαν Ζι, μία φιλοσοφική φράση που μας προτρέπει να μην αποδεχόμαστε χωρίς σκέψη ή κριτική αυτά που μας λένε ή που βλέπουμε. Οι βεβαιότητες μάς εγκλωβίζουν σε μια εσωτερική και πνευματική στασιμότητα, ενώ οι αμφιβολίες μάς οδηγούν σε αναζήτηση και η αναζήτηση μας οδηγεί στη γνώση. Πολλές φορές τα πράγματα δεν είναι όπως φαίνονται και αυτό ισχύει σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής μας. Στο βιβλίο «Χορδιστές» ανατρέπονται οι βεβαιότητες του ήρωα αλλά και των αναγνωστών.

Κοινωνία, σκοτώνεις τα παιδιά σου...

«Δεν είναι η ταινία της Νάθενα. Είναι η ταινία που ενέπνευσε ο Παπαδιαμάντης στη Νάθενα να κάνει. Αυτό δεν το ξεχνώ ποτέ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Συνάντησα την Εύα Νάθενα την περασμένη εβδομάδα, όταν ήλθε στην Κύπρο για να συμμετάσχει σε προβολές της ταινίας της «Η Φόνισσα», το σκηνοθετικό ντεμπούτο της, στη μεταφορά του διηγήματος του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, «Φόνισσα», με το σενάριο να υπγράφει η Κατερίνα Μπέη. Οι προβολές έγιναν σε Λάρνακα και Λευκωσία και τις παρακολούθησαν μαθητές και μαθήτριες, με την κα Νάθενα να έχει την ευκαιρία να μιλήσει μαζί τους. Η κα Νάθενα μου λέει πως ασκούταν στο να υπηρετήσω την ταινία με έναν αισθητικό τρόπο, ως σκηνογράφος και ενδυματολόγος, όταν θα λάχαινε να συμβεί. «Το κομβικό σημείο είναι όταν έφυγα από το αισθητικό κομμάτι και μπήκα βαθιά στο κείμενο μαζί με τη σεναριογράφο μας, την Κατερίνα Μπέη και αρχίσαμε να ανακαλύπτουμε τις αλήθειες και κατάλαβα ότι όλα όσα γίνοντουσαν δεν είναι μακριά κάπου, ούτε ιστορικά στο βάθος. Είναι εδώ». Μου λέει πως η ταινία δεν κατηγορεί, συμπονάει. Και τα δύο φύλα. «Είναι μια ταινία και για τη γυναίκα και για τον άντρα. Είναι για τον άνθρωπο. Η ταινία δεν κατηγορεί, συμπονάει. Και τα δύο φύλα. Είναι μια ταινία και για τη γυναίκα και για τον άντρα. Είναι για τον άνθρωπο».

–Οι γυναίκες στη δική σας «Φόνισσα» είναι θύματα και θύτες ταυτόχρονα...

–Με το δεδομένο ότι ένα θύμα, το λένε οι ειδικοί σήμερα, δεν αργεί να γίνει θύτης, οι γυναίκες είναι και τα δύο, και ειδικά η ηρωίδα μας. Υπήρξε θύμα προτού γίνει θύτης. Αυτή ήταν η επανάσταση που έκανε ο Παπαδιαμάντης, σαν ένα μανιφέστο, μιας αρχής ενός φεμινισμού που υποδόρια υπήρχε, ότι αυτή η γυναίκα «ψήλωσε ο νους της» μεν, αλλά έβαλε μια διάκριση σε σχέση με το τι θα είναι η βία και γιατί παράγεται αυτή η βία. Όχι με τον ίδιο τρόπο που τη δέχτηκε εκείνη. Εκείνη την κάνει για να σώσει. Και έτσι ο Παπαδιαμάντης έδωσε το προφίλ μιας γυναίκας που είχε μεν καταλογισμό, και ήξερε ότι κάνει κάτι κακό, ήταν όμως πεπεισμένη ότι αυτό το κάνει για καλό. Όταν είδα τις ηθοποιούς που θα υποδύνονταν στην ταινία μας τη μητέρα και την κόρη, την Καρουφυλλιά Καραμπέτη και τη Μαρία Πρωτοπαπά, τους είπα ότι ειλικρινά θα μπορούσε κάλλιστα

«Η ηρωίδα φτάνει μας στο χέιλος του γκρεμού και βλέπει ότι το τραύμα της είναι ακόμα εκεί, την ακολουθεί, γιατί έτσι συμβαίνει –δεν σε αφήνει το τραύμα. Και λίγο πριν ολοκληρώσει το πέρασμά της από αυτό τον μάταιο κόσμο βρίσκει τον τρόπο ή το θάρρος να αγκαλιάσει και να επιτεθεί στο τραύμα της», λέει η σκηνοθέτρια Εύα Νάθενα.

η μία να παίζει τη μάνα και άλλη την κόρη ή το ανάποδο. Και δεν έχει και σημασία, είναι σαν να γίνεται αυτή η ιστορία από πάντα και γίνονταν και μετά τον Παπαδιαμάντη, για πάντα σχεδόν μέχρι σήμερα. Απλώς αυτή τη σχέση μάνας-κόρης έβαλε στον μεγεθυντικό φακό του ο Παπαδιαμάντης και αυτό θα κάνουμε και εμείς στην ταινία.

–Είναι τελικά η Φραγκογιαννού και στο βιβλίο αλλά και στην ταινία ένας ανεξίτηλος χαρακτήρας;

–Ο συγγραφέας δεν τη δικαιώνει. Δεν μπορεί κανένας δικαίωσε –ούτε και η ταινία το κάνει –έναν άνθρωπο που σκοτώνει μικρά παιδιά. Εξηγεί όμως γιατί το κάνει. Και αυτό με έναν τρόπο κάνει εμάς πια να παίρνουμε τη θέση του κριτή. Ο ίδιος την ολοκληρώνει, δεν την πεθαίνει την ηρωίδα του. Είναι μεταξύ θείας και ανθρώπινος δικαιοσύνης. Ξέρετε, πάω στα σχολεία, και με ρωτούν γιατί άλλαξα το φινάλε της ταινίας. Και λέω πως

αν καθίσουμε να δούμε τι είναι μεταξύ θείας και ανθρώπινος δικαιοσύνης, θα δούμε δύο άκρα. Τα μεγάλα κείμενα επιδέχονται πολλών αναγνώσεων και έχουν και τη μία άκρη και την άλλη και ανάμεσά τους χωράμε όλοι εμείς. Αναλογικά λοιπόν προσπάθησα να κάνω και εγώ αυτό. Το τι θα έκανε ο Θεός, αν δικάζε αυτή την ηρωίδα, δεν θα το μάθουμε ποτέ. Το τι θα έκαναν οι άνθρωποι το ρωτάω και μου απαντούν πως θα τη σκότωναν. Αναλογικά λοιπόν κάνω και εγώ αυτό. Η ηρωίδα φτάνει μας στο χέιλος του γκρεμού και βλέπει ότι το τραύμα της είναι ακόμα εκεί, την ακολουθεί, γιατί έτσι συμβαίνει –δεν σε αφήνει το τραύμα. Και λίγο πριν ολοκληρώσει το πέρασμά της από αυτό τον μάταιο κόσμο βρίσκει τον τρόπο ή το θάρρος να αγκαλιάσει και να επιτεθεί στο τραύμα της. Εμένα δεν με φοβίζει μία γυναίκα του σήμερα, μια μεμονωμένη περίπτωση που προβαίνει σε παιδοκτονία, με φοβίζει ο κόσμος, ο όχλος. Αυτός που είναι έτοιμος να τη δικάσει

χωρίς να καταλάβει ότι είναι ένα προϊόν του κόσμου αυτού. Και πρέπει να ξεκινήσουμε να εξηγήσουμε τον κόσμο από την αρχή. Η ταινία δεν κατηγορεί, συμπονάει. Και τα δύο φύλα. Είναι μια ταινία και για τη γυναίκα και για τον άντρα. Είναι για τον άνθρωπο. Αυτό προσπάθησε η ταινία, να είναι μια ταινία για τον άνθρωπο. Γιατί ένα είναι το είδος. Ο άνθρωπος. Για να λυθεί ένα τραύμα πρέπει να ιδωθεί πρώτα. Αυτό κάνει η ταινία. Αυτό έκανε και ο Παπαδιαμάντης. Είπε, έλα εδώ κοινωνία, βλέπεις τι κάνεις. Σκοτώνεις τα παιδιά σου. Θα σου πω με τι τρόπο το κάνεις. Είναι σαν να μας είπε τους βλέπετε αυτούς τους κόμπους. Αν δεν τους λύσουμε, δεν θα προχωρήσουμε.

–Ποια είναι η πρώτη καλλιτεχνική και δραματουργική απόφαση που πήρατε για την ταινία;

–Στην αρχή δούλευα την ταινία αισθητικά, δηλαδή από την ανάγκη μου. Διάβασα στα 16 μου τη «Φόνισσα» και στα 18 λί-

γο πριν φύγω για φοιτήτρια στην Αθήνα είχα μία ομολογία της μητέρας μου που φανέρωνε γιατί εγώ, το δεύτερο κορίτσι της οικογένειας, αισθανόμουν σαν βάρος. Κάτι σαν ανεπιθύμητο. Γιατί αναστήθηκα έτσι, γιατί η κοινωνία έκανε τον πατέρα μου και όλους τους άντρες γύρω μας να αισθάνονται το δεύτερο κορίτσι, σαν μια κατάρρα που έρχεται σε μια οικογένεια και γιατί η μητέρα μου με έναν τρόπο δέχτηκε τα πυρά αυτής της νοοτροπίας. Και η ομολογία της, η τραυματική της ομολογία, με έκανε να επανέλθω στο διήγημα, με ένα αίσθημα οφειλής να καταλάβω γιατί είχα νιώσει αυτή την οικειότητα στα 16 μου και είχα τρομάξει, γιατί είχα νιώσει ότι εγώ θέλω να την προστατεύσω αυτή και άρα πρέπει να είμαι ένα criminal mind που θέλω να ταυτιστώ με μια γυναίκα που σκοτώνει κορίτσια και αποσιώπησα την όποια εμπλοκή μου συναισθηματική με το κείμενο.

Αργότερα, όταν κατάλαβα ότι δεν μου ήταν οικεία για τις πράξεις της, αλλά για τα τραύματά της, που ήταν πολύ κοντά στα τραύματα που είχε δεχτεί από την κοινωνία η μητέρα μου, τότε με ένα αίσθημα οφειλής επέστρεψα, μελετώντας τη λόγια γλώσσα που δεν την είχα κατακτήσει. Και εκεί κατάλαβα, μελετώντας τη γλώσσα ξανά και ξανά και επαναλαμβάνοντας τις λέξεις, ότι ο Παπαδιαμάντης μέσα σε όλα τα υπέροχα που έχει βάλει σε αυτό το κείμενο, έχει βάλει και ηχητικά τοπία. Αυτά τα μετέτρεψα σε εικαστικά τοπία πάλι. Ουσιαστικά ασκούμουν στο να υπηρετήσω την ταινία με έναν αισθητικό τρόπο, ως σκηνογράφος και ενδυματολόγος, όταν θα λάχαινε να συμβεί. Το κομβικό σημείο είναι όταν έφυγα από το αισθητικό κομμάτι και μπήκα βαθιά στο κείμενο μαζί με τη σεναριογράφο μας, την Κατερίνα Μπέη και αρχίσαμε να ανακαλύπτουμε τις αλήθειες και κατάλαβα ότι όλα όσα γίνοντουσαν δεν είναι μακριά κάπου, ούτε ιστορικά στο βάθος. Είναι εδώ. Υπάρχει. Το τώρα το δικό μου και οι αποκαλύψεις που έγιναν μέσα μου μου υπαγόρευαν να ξέρω σε ένα βαθμό ή να έχω μια πεποίθηση έστω, για το τι ταινία πρέπει να κάνω. Εγώ έφτασα σε αυτό το βάθος. Έχει και άλλο βάθος ο Παπαδιαμάντης. Και εύχομαι να βρεθεί ένας δημιουργός κάποτε να το συμπληρώσει, να το αποκαλύψει και να το ανακαλύψει εκ νέου και ολοκληρωτικά.

Ο αφηγητής της ταινίας ήταν η εικόνα

–Η ταινία, όπως και το διήγημα έχει μια βαριά ατμόσφαιρα και μια φασματική εικόνα...

–Είμαι παιδί της εικόνας. Να σας πω, όμως. Στους ηθοποιούς και στους συντελεστές την πρώτη μέρα ανάγνωσης, τους είπα ότι η ομιλούσα γλώσσα θα μεταφερθεί αυτολεξεί στην ταινία μας, οπότε δεν ανησυχούμε, θα τη γευτούμε και με έναν τρόπο. Θα την κατακτήσουμε. Η λόγια γλώσσα, που ήταν το δικό μου στοιχείο πολλών ετών, που δεν θα μεταφερόταν με τη δική μου σιγουριά, στην ταινία τη δικιά μας, θα είναι η κάμερα. Αυτό ήταν το ρίσκο που έπαιρνα, μετέφρασα με έναν τρόπο, ανορθόδοξο, τη λόγια γλώσσα και την εικονοποίηση, κάνοντάς την εικαστικά τοπία. Να πει δηλαδή η λόγια γλώσσα, σαν εικόνα, αυτό που δεν μπορούσε να μεταφερθεί, γιατί δεν ήταν αναλόγιο ανάγνωσης, μια ταινία είναι ταινία. Και διάβασα τη φράση του Ελύτη για τη λόγια γλώσσα του Παπαδιαμάντη, στο μέσο των προβών, όπου λέει πως μόνο ένας φωτογραφικός φακός, που αργότερα θα εφευρισκόταν, θα μπορούσε να αποτυπώσει τη δύναμη και τον πλούτο της. Χρησι-

«Το κομβικό σημείο είναι όταν έφυγα από το αισθητικό κομμάτι και μπήκα βαθιά στο κείμενο μαζί με τη σεναριογράφο μας, την Κατερίνα Μπέη και αρχίσαμε να ανακαλύπτουμε τις αλήθειες και κατάλαβα ότι όλα όσα γίνοντουσαν δεν είναι μακριά κάπου, ούτε ιστορικά στο βάθος».

μοποιώντας λοιπόν όλη τη δραματουργία και ό,τι είχα καταλάβει, για να το βάλω στις εικόνες μου, ουσιαστικά είναι σαν να είχα αφηγητή την εικόνα, να λέει αυτό που κατάλαβα. Και αυτό ήταν μια δυστοπική πραγματικότητα, μια σκληρή αδυσώπητη πραγματικότητα, που ανάστησε τους ανθρώπους σαν πέτρα. Και γι' αυτό κατάλαβα και κάθε στιγμή αυτό που είπε ο Νιρβάνας

ότι ο Παπαδιαμάντης έφτιαξε μια ηρωίδα που σήκωσε όλο το βάρος της ανθρωπότητας στους ώμους της. Μα πώς μπορεί να σηκωθεί ένα βάρος, αν δεν οπτικοποιηθεί. Και οπτικοποίηση αυτή τη δυστοπική πραγματικότητα που, πιστέψτε με, ήταν πιο σκληρή στο αφήγημα από ό,τι στην ταινία. Δεν έδειξα βία παραπάνω από αυτή που μπορούσα να αντέξω εγώ.

–Ελλόχευε η βία;

–Φυσικά και ελλόχευε. Ξέρετε, το κείμενο του Παπαδιαμάντη είναι τόσο προοικονομημένο και τόσο σοφό, μια λέξη που αφαιρέσα από τους διαλόγους και ζήτησα συγγνώμη στη σεναριογράφο και την επανέφερα. Έλεγε, «καλός είναι μάνα ο Νταντής», το κοριτσάκι το μικρό θέλει να παντρευτεί, «Ναι, σύρε και εσύ να βρεις τη φυλακή σου», της λέει η μάνα της. Φεμινίστρια, από τις πρώτες στην ιστορία της παγκόσμιας λογοτεχνίας. «Γιατί μάνα, καλός είναι ο Νταντής, δουλευταράς και νοικοκύρης. Δεν τήνε δέρνει» είχα κρατήσει, ενώ ήταν «δεν τήνε δέρνει πολύ». Κοιτάζτε το πλαίσιο. Όλοι έδερναν όλους, αυτό είναι το πλαίσιο. Όλοι έδερναν όλες... Ποιος ήταν ο καλός σύζυγος που περίμενε μια νέα κοπέλα; Αυτός ήταν το πλαίσιο. Πρέπει να μπορούμε σε αυτό το πλαίσιο για να καταλάβουμε τι λέει ο Παπαδιαμάντης. Λέει κάτι το οποίο είναι αδιανόητο για την εποχή μας σήμερα, που όμως η ουσία του δυστυχώς παραμένει στο σήμερα.

–Η φόνισσα της Νάθενα πού δι-

αφέρει από τη φόνισσα του Παπαδιαμάντη;

–Αναγκαστικά, δεν θα ήθελα, και κάνω αυτό που είπε ο Κόντογλου, του ανάβω κεράκι. Αναγκαστικά διαφέρει όμως, γιατί το μέσο είναι άλλο. Άλλο είναι το βιβλίο και αντέχει μια κορυφαία πράξη σε ένα βιβλίο να είναι στην αρχή και να κρατήσει ο αναγνώστης την προσήλωσή του ως το τέλος. Το μέσο όμως του σινεμά είναι τελείως διαφορετικό. Αν βάλουμε την κορυφαία πράξη εκεί που την είχε ο συγγραφέας της, τον φόνο δηλαδή της εγγονής της, τελειώνει η ταινία. Οπότε αναγκαστικά η δομή άλλαξε. Μπήκαν στον μεγεθυντικό φακό λίγο περισσότερο, αλλά εγώ δεν θα πω ότι άλλαξαν, υπογραμμίστηκαν. Ένιωθα, ότι μπαίνω στα παπούτσια του Παπαδιαμάντη. Και αυτό προσπάθω να κάνω και στην επόμενη ταινία τώρα. Να πω στα παπούτσια του ήρωά μας, αυτού που καλείται να πει την ιστορία. Γιατί είναι πολύ σημαντικό. Δεν είναι η ταινία της Νάθενα. Είναι η ταινία που ενέπνευσε ο Παπαδιαμάντης στη Νάθενα να κάνει. Αυτό δεν το ξεχνώ ποτέ.

«Οπτικοποίησα αυτή τη δυστοπική πραγματικότητα που, πιστέψτε με, ήταν πιο σκληρή στο αφήγημα από ό,τι στην ταινία. Δεν έδειξα βία παραπάνω από αυτή που μπορούσα να αντέξω εγώ».

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Το άλβεδον της λευκής σελίδας

1

Μ.Δ. ΚΟΝΑΡΗΣ
Λευκαύγεια
εκδ. Σμίλη, 2025
σελ. 24

Φαίνεται ότι ο όρος «λευκαύγεια», που δίνει τον τίτλο στην υπό συζήτηση τρίτη συλλογή του Μιχάλη Κονάρη (γεν. 1978), δεν είχε καθιερωθεί την εποχή που κυκλοφόρησε το εγκυκλοπαιδικό λεξικό του Ελευθερουδάκη, δηλαδή στον Μεσοπόλεμο. Με λίγο μπρος - πίσω στις εγκυκλοπαιδικές πηγές, οδηγούμαστε στην πληροφορία ότι αυτός ο όρος της φυσικής, με ευρύτατη εφαρμογή στην αστρονομία, είναι το αλλοτινό «άλβεδον», «εκ του λατιν. albedo ήτοι λευκότης» (Ελευθερουδάκης). Το παλαιό άλβεδον, λοιπόν, η σημερινή λευκαύγεια της Βικιπαίδειας, είναι απλώς το ποσοστό του φωτός που ένα σώμα αντανακλά από το σύνολο του φωτός που πέφτει πάνω του. Στην τρίτη ενότητα του σπονδυλωτού ποιήματος - βιβλίου, η λέξη του τίτλου επαναλαμβάνεται· γίνεται τώρα λόγος για «αβάσταχτη λευκαύγεια των σελίδων». Ρίχνεται άραγε πάνω τους σαν φως ο ποιητής κι αυτές τον απορρίπτουν; Ή τον εκπέμπουν φωτεινό;

Προηγουμένως, ένας δεύτερος γρίφος έχει κιόλας προστεθεί σε εκείνον του τίτλου: ξεφυλλίζοντας για να πάμε από την πρώτη στη δεύτερη ενότητα, ερχόμαστε αντιμέτωποι με ένα παράξενο σχέδιο στην κορυφή της σελίδας. Πρόκειται για ένα τρίγωνμα,

που θα αναγνωρίσει όποιος έτυχε να διαβάσει το περίφημο «Ι Τζιγκ», το βιβλίο με τα εξάγραμμα, που κατά την κινεζική παράδοση φιλοσοφεί και χρησιμοδοτεί. Το συγκεκριμένο τρίγωνμα αποτελείται από μια συνεχή, μια «γιαγκ» γραμμή στη μέση, που βρίσκεται ανάμεσα σε δυο διακεκομμένες, δυο «γιν» γραμμές επάνω και κάτω: είναι το τρίγωνμα του νερού. Ένα υδροφόρο μινιμαλιστικό έπος για τη διαχρονική και διαγλωσσική περιπέτεια της ποιητικής γραφής και της ανάγνωσής της, όπου «παράτολμοι ποιητές αυτοδύτες/ άθελά τους καταθρυμμάτισαν/ τους λευκούς πλίνιους κορμούς», είναι η «Λευκαύγεια».

Μελωδική αφήγηση

Η αφήγηση είναι μελωδική, ο τόνος της παραμένει γλυκός από την αρχή μέχρι το τέλος, ακόμη κι όταν το περιεχόμενο είναι οδυνηρό. Το ποιητικό εγώ δεν παραβλέπει τη σκληρότητα, μα δεν συγκατανεύει σε αυτήν: «Αιμορραγώντας προχωρείς/ ξέπνοος πλησιάζεις/ μισοθαμμένα μέσα στο χιόνι/ σημαδεμένα με κιννάβαρι σκαλοπάτια/ λαξεμένα από τον γαλάζιο χαλαζία των στίχων». Η περιήγηση στον παγκόσμιο μαγικό ιστό των στίχων μέσα από υδάτινους δρόμους έχει ξεκινήσει και θα διαρκέσει 19 αυτοτελείς

Ο όρος «Λευκαύγεια», που δίνει τον τίτλο στην τρίτη συλλογή του Μιχάλη Κονάρη, είναι το αλλοτινό «άλβεδον», «εκ του λατιν. albedo ήτοι λευκότης».

μονοσέλιδες ενότητες. Μέσα από την πάλη με τη λευκότητα των σελίδων που παραπέμπει, χωρίς απαραίτητα να το γνωρίζει ή να το επιδιώκει ο ποιητής, τόσο στα σεφερικά «Τρία Κρυφά Ποιήματα» («τ' άσπρο χαρτί σκληρός καθρέφτης/ επιστρέφει μόνο εκείνο που ήσουν», Θερινό Ηλιοστάσι Η') όσο και στον «Χιονάνθρωπο» του Ουάλας Στίβενς, αντιμετωπίζουμε το πολλαπλό θαύμα της ποιητικής γραφής, που είναι ταυτόχρονα θαύμα της ρυθμικής αφήγησης και της συντονισμένης ανάγνωσής της. Υπάρχει μια προσεκτική θρησκευτικότητα, που απλώνεται σαν ασημένιο δίχτυ· δεν προκαλεί, αλλά και δεν κρύβει το σθένος της. Μια πίστη που δίνει νόημα στην ανθρώπινη περιπέτεια χωρίς να αρνείται τον αισθησιασμό και το κάλλος, αρδεύει το έργο από την αρχή μέχρι το τέλος. Να είναι άραγε η πίστη στον ίδιο τον στίχο; Στο παραμύθι; Στη μαγεία; Στο ταξίδι; Εχοντάς μας υποβάλει ως κλειδιά για να τον διαβάσουμε από τη μια τη φυσική και την αστρονομία, από την άλλη την εξωτική, στα δυτικά μας μάτια, σοφία των Κινέζων, κι ακόμη τα ομηρικά θεμέλια της δυτικής αλλά και της ελληνικής παράδοσης (τα «αναρίθμητα εκμαγεία των ποιημάτων// άγρια άλογα έτοιμα να καλπάσουν/ τέκνα της Μέλαινας Ιλιάδας

και των ωκεανών»), ο Κονάρης μάς παρασέρνει, χωρίς να το καταλάβουμε, στην ιδιοκατασκευή του μύθου του, που αναδύεται στέρεος, παλιός, παγκόσμιος. Δείτε πώς συγκροτεί τη γενεαλογία: «Σκοτεινιάζει κι όμως αναγνωρίζεις τους εαυτούς σου/ να συμβαδίζουν με σκιές/ να σφικταγκαλιάζονται μ' όσους/ πριν από εσένα κατέφυγαν σε τούτες τις σελίδες». Άραγε είναι μια γενεαλογία του ποιητή ή του αναγνώστη; Ή μήπως, έχοντας εγγραφεί σε αυτήν πριν το καταλάβουμε, αποφασίζουμε ότι δεν έχει, εντέλει, σημασία;

Βάθος και μακρά πνοή

Κάθε τόσο εντυπωσιάζομαι, διαβάζοντας, από την ασύμμετρη αίσθηση βάθους και μακράς πνοής που προκαλεί ένα έργο τόσο μικρό, τόσο σύντομο. Κι ακόμη, θέτω ξανά και ξανά στον εαυτό μου το ερώτημα: ποιος μιλά; Αυτός που διαβάζει; Αυτός που γράφει; Αυτός που παίζει τη λύρα; Αυτός που χορεύει; Μήπως ο εξερευνητής άγνωστων κόσμων; Ο παλιός θαλασσοπόρος; Όλοι αυτοί μαζί συγκροτούν, αποφασίζω εντέλει, ένα ποιητικό εγώ, που παραμένει μολαταύτα ανοικτό να του προσδώσει και λίγα δικά του χαρακτηριστικά η κάθε αναγνώστρια και ο κάθε αναγνώστης.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μια πλούσια συλλογή από εκπαιδευτικά βιβλία, διαθέσιμα στην παλάμη του χεριού σου

Read

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

ΚΟΙΝΟ ΚΥΠΡΙΩΝ

Deloitte

ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ ΟΛΗ Η ΚΥΠΡΟΣ!

LOVE 100.7FM 98.1 & 105.7

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 06:00 – 10:00

cyta ένα με σένα

Τάσος Τρύφωνος - Χριστιάνα Αρτεμίου
Σύλvia Ιωαννίδου - Γρηγόρης Αυγουστή

ΜΟΥΣΙΚΗ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Η **Λευκή Καρποδίνη** με τους Πέτερ Ολοφσον και Περ Ομαρ του κουαρτέτου Στένχαμαρ. Η σύμπραξη τους στο Κουιντέτο του Σούμαν ήταν υποδειγματική.

Καλοί μουσικοί σε ακατάλληλη αίθουσα

«**Quintessential**» - «Πεμπτουσία» ήταν ο τίτλος της συναυλίας έργων μουσικής δωματίου της Ελληνίδας πανίστριας Λευκής Καρποδίνη με το σουπδικό κουαρτέτο εγχόρδων Στένχαμαρ. Πραγματοποιήθηκε στις 29 Σεπτεμβρίου στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών. Οχι στην αίθουσα «Δημήτρης Μητρόπουλος», όπως θα άξιζε στη βραδιά αυτή λόγω της ποιότητας των ερμηνευτών και λόγω του ρεπερτορίου, αλλά στην αίθουσα διδασκαλίας της Μουσικής Βιβλιοθήκης «Λίλιαν Βουδούρη». Όπως πολλές φορές έχει επισημανθεί, ο χώρος είναι κρίσιμης σημασίας για το αποτέλεσμα. Έτσι, στις περιορισμένες διαστάσεις της συγκεκριμένης αίθουσας ο ήχος δεν είχε τον χώρο να αναπτυχθεί και οι αποχωρήσεις που επέλεξαν οι μουσικοί

Η **πianίστρια Λευκή Καρποδίνη** και το **κουαρτέτο εγχόρδων Στένχαμαρ** έπαιξαν έργα **Ραβέλ, Σατί, Χάιντν** και **Σούμαν**.

δεν φάνηκαν όσο θα μπορούσαν και όσο τους άρμοζε, παρότι οι ερμηνείες είχαν δουλεύει στη λεπτομέρεια τους.

Η βραδιά τίμησε δύο επετείους: τα 150 χρόνια από τη γέννηση του Μορίς Ραβέλ και τα 100 από τον θάνατο του Ερίκ Σατί. Στο πρώτο μέρος της συναυλίας ακούστηκε το Κουαρτέτο εγχόρδων του Ραβέλ, ενώ το δεύτερο ξεκίνησε με τρεις από τις έξι «Gnossiennes» - as μείνει αμετάφραστος ο τίτλος, καθώς στη βιβλιογραφία υπάρχει διχογνωμία σχετικά με την απόδοσή του και ο συνθέτης δεν αποσαφηνίσει από πού άντλησε την έμπνευσή του.

Όπως ο Ντεμποσί, έτσι και ο Ραβέλ συνέθεσε ένα και μόνο κουαρτέτο. Παρότι τα δύο έργα συχνά παίζονται μαζί, τα κοινά τους σημεία είναι λιγοστά. Όσον αφορά το ύψος και τη μορφή, αυτό του Ραβέλ είναι από πολλές απόψεις πολύ πιο αυστηρό. Καθένα από τα τέσσερα μέρη του εξελίσσεται μέσα από έντονες αντιθέσεις. Στο πρώτο μέρος αυτές προκύπτουν από τα δύο μουσικά του θέματα, ενώ στο δεύτερο σε αντίθεση βρίσκεται η κεντρική ενότητα με τις δύο που την περιβάλλουν. Στο «πολύ αργό» τρίτο μέρος, πάλι, για αντιθέσεις φροντίζουν οι πολλές

αλλαγές ταχύτητας, ενώ στο τέταρτο την ένταση διασφαλίζει ο διάλογος ανάμεσα σε σύντομα μουσικά θέματα. Οι τέσσερις μουσικοί του κουαρτέτου Στένχαμαρ απέδωσαν με γλαφυρό τρόπο τον διάλογο ανάμεσα στις ενότητες του έργου και φώτισαν με καθαρότητα τις αγωνίες που εκφράζει ο Ραβέλ μέσα από τις έντονες εναλλαγές της μουσικής του. Ανέδειξαν την αυστηρότητα της γραφής όσο και το δραματικό περιεχόμενο της μουσικής, την ανησυχία και τη συναισθηματική της ένταση.

Διαφορετικής αισθητικής, οι τρεις pianιστικές μικρογραφίες του Σατί γράφθηκαν την τελευταία δεκαετία του 19ου αιώνα. Η Λευκή Καρποδίνη δεν τους στέρησε τον νοσταλγικό τους χαρακτήρα. Παρέμεινε όμως εκφραστικά λιτή, γεγονός που της επέτρεψε να αποφεύγει ανεπιθύμητες γλυκερότητες.

Η συναυλία ξεκίνησε με Χάιντν και ολοκληρώθηκε με Σούμαν. Ακούστηκαν το Τρίο για βιολί, τσέλο και πιάνο σε σολ μείζονα αρ. 39 με την επωνυμία «Τσιγγάνικο» του πρώτου, καθώς επίσης το περίφημο Κουιντέτο σε μι ύφεση μείζονα, έργο 44 του δεύτερου συνθέτη. Η ανάλαφρη μουσική από το πρώτο μέρος του έργου του Χάιντν υπήρξε ιδανική αρχή για τη συναυλία, πολύ περισσότερο που η Καρποδίνη με τους Πέτερ και Ματς Ολοφσον απέδωσαν με επιτυχία το χαρίεν ύφος του. Οι τρεις μουσικοί συνέχισαν ερμηνεύοντας με γλυκύτητα την εκφραστική μουσική του δεύτερου μέρους και έδειξαν την απαραίτητη ευελιξία στο «τσιγγάνικο» διάθεσης τρίτο.

Η βραδιά ολοκληρώθηκε με την ερμηνεία του Κουιντέτου του Σούμαν. Συναισθηματικά πληθωρικό και εξωστρεφές, το έργο ανήκει στα σημαντικότερα του είδους, καθώς ανανέωσε ριζικά τον τρόπο με τον οποίο συνομιλούν μεταξύ τους τα πέντε όργανα. Οι πέντε μουσικοί ξεκίνησαν με χαρακτηριστικό παλμό και μεγάλη πλαστικότητα την ερμηνεία του πρώτου μέρους. Στο δεύτερο ξεχώρισε η συνεργασία ανάμεσα στο τσέλο (Ματς Ολοφσον) και στη βιόλα (Τόνι Μπάουερ), ενώ με νεύρο αποδόθηκε το ζωνρό «σκέρτσο». Η ερμηνεία τους κορυφώθηκε στο τελευταίο μέρος, που δόθηκε με τις απαραίτητες εκλεπτύνσεις στα επιμέρους επεισόδια και, συνολικά, με συναρπαστικό, έντονα δραματικό τρόπο, αλλά χωρίς βιασύνη.

Ένα απλό
ατύχημα ★★ ★ 1/2

ΔΡΑΜΑ (2025), 102΄
Σκηνοθεσία: Τζαφάρ Παναχί
Ερμηνείες: Βαχίντ Μομπασερί, Μαρίām Αφσαρί

★ κακό
★★ μέτριο
★★★ καλό
★★★★ πολύ καλό
★★★★★ εξαιρετικό

Ο **Κίλιαν Μέρφι** χαρίζει μία ακόμη σπουδαία ερμηνεία στο «Στιβ» του Τιμ Μίλαντς.

Ο **(αγνώριστος)** Νίκολας Κέιτζ στο «Ονειρικό σενάριο» ζει στο πετσί του την αδηφάγο κουλτούρα της ακύρωσης.

CINEMA

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Ο **πρωταγωνιστής** του Παναχί (ή μήπως ο ίδιος;), με ένα βαν κάπου στο πουθενά και την τύχη του βασανιστή του στα χέρια του. Και τώρα; Τι γίνεται; Ο Ιρανός σκηνοθέτης, που έχει ίδια πείρα, δίνει συναισθηματικές απαντήσεις.

Όταν δεν θέλεις να μοιάσεις στο τέρας

Πώς είναι να έχεις στο έλεός σου τον βασανιστή σου;

Χρυσός Φοίνικας στο φετινό Φεστιβάλ Καννών για τον Τζαφάρ Παναχί, ο οποίος πλύνει συγκαταλέγεται ανάμεσα στους ελάχιστους κινηματογραφιστές που έχουν επιτύχει την τριπλή νίκη: σε Κάννες, Βενετία και Βερολίνο. Ο Ιρανός δημιουργός, που έχει στο παρελθόν διωχθεί και φυλακιστεί για την κριτική του απέναντι στο θεοκρατικό καθεστώς της χώρας του, περιγράφει εδώ βασικά αυτή την εμπειρία μέσα από μια αρκετά απλή ιστορία. Επειτα από ένα ατύχημα με αυτοκίνητο, ένας άνδρας είναι σχεδόν βέβαιος ότι έχει ανακαλύψει τον παλιό βασανιστή του. Με συνοπτικές διαδικασίες τον απαγάγει, ωστόσο οι αμφιβολίες που έχει τον οδηγούν να ζητήσει τη βοήθεια και άλλων θυμάτων του τελευταίου.

Ο Παναχί ξεκινάει να σχηματίζει ένα θρίλερ με ψυχολογικές διαστάσεις, ωστόσο σύντομα τα πνία παίρνει η αγαπημένη του σουρεαλιστική κωμωδία, προκειμένου να ρίξει φως στο σκο-

τάδι όσων κατά τα άλλα περιγράφονται. Δραματικές σκηνές βασανισμού, σαδιστικών μεθόδων και πλήρους περιφρόνησης στους κινηματογραφιστές που δεν περνούν ποτέ μπροστά από τον φακό, όμως περιγράφονται λεπτομερικά από τους πρωταγωνιστές, σε μερικές ανατριχιαστικές στιγμές του φιλμ. Από την άλλη, σε αυτές παρεμβάλλονται άλλες γνήσια αστείες, ακριβώς όπως η ζωή έχει τον τρόπο της να γίνεται κωμική όταν δεν το περιμένεις.

Διλήμματα

Από εκεί και έπειτα έρχονται τα διλήμματα, οι ευθείες αναφορές στον Σάμιουελ Μπέκετ και η... ψυχανάλυση. Πώς λειτουργεί κανείς όταν βρεθεί μπροστά στον βασανιστή του; Επικρατεί το ένστικτο ή η λογική; Και ποιο το όφελος να δείξει κανείς ανωτερότητα; Ο Παναχί, που έχει ίδια πείρα, δίνει αναπόφευκτα συναισθηματικές απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα - θα ήταν αδύνα-

το άλλωστε να γίνει ψυχρός μελετητής μιας τέτοιας κατάστασης. Αντιθέτως καλεί τον θεατή να αναλογιστεί μαζί του, παρουσιάζοντας διαφορετικούς χαρακτήρες και οπτικές, έτσι ώστε ο καθένας να βρει σημείο ταύτισης. Για τον εαυτό του πάντως κρατάει το φινάλε, εκεί όπου το ανθρωπιστικό πνεύμα βγαίνει στην επιφάνεια, σαν λυτρωτική δύναμη ελπίδας απέναντι σε κάθε είδους σκοταδισμό.

Σε γενικές γραμμές το φιλμ του Παναχί έχει τις αρετές των προηγούμενων έργων του: εκφραστική απλότητα, χιούμορ, εύστοχο σχολιασμό, καλές ερμηνείες. Κατά τη γνώμη μας δεν φτάνει την πολυεπίπεδη, ιδιοφυή σύλληψη - αφήγηση του προηγούμενου «Αρκούδες δεν υπάρχουν», ωστόσο παραμένει ολοζώντανο, αυθεντικό σινεμά με (πολύ καλό) λόγο ύπαρξης και επείγοντα χαρακτηριστικά. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ταινία αποτελεί την επίσημη πρόταση της Γαλλίας για τα προσεχή βραβεία Οσκαρ.

HOME CINEMA

Η αξία της δεύτερης ευκαιρίας

Στιβ ★★ ★
ΔΡΑΜΑ (2025), 93΄
Σκηνοθεσία: Τιμ Μίλαντς
Ερμηνείες: Κίλιαν Μέρφι, Τρέισι Ούλμαν

Ο **σπουδαίος** Κίλιαν Μέρφι συνεργάζεται ξανά με τον Τιμ Μίλαντς («Μικρά πράγματα σαν κι αυτά»), σε ένα καινούργιο φιλμ που βρίσκουμε στην πλατφόρμα του Netflix. Ο Ιρλανδός ηθοποιός υποδύεται εδώ τον Στιβ, διευθυντή ενός ειδικού σχολείου - αναμορφωτηρίου για εφήβους με προβληματικό παρελθόν. Καθώς ο χώρος απειλείται με κλείσιμο, εκείνος παλεύει με τους δικούς του δαίμονες.

Ο Μίλαντς ασχολείται με το δημοφιλές, τελευταίο, θέμα των νεανικών προβλημάτων (βλ. «Εφηβεία») βάζοντάς μας στο εσωτερικό μιας δομής, όπου επικρατεί ένα μικρό... χάος. Φωνές,

καβγάδες, απειλές και απρόοπτα γεμίζουν αρκετή από τη (σχετικά σύντομη) διάρκεια της ταινίας, η οποία πάντως μέσα από όλα αυτά αναδεικνύει την αξία της δεύτερης ευκαιρίας και της παιδαγωγικής στήριξης των νέων ανθρώπων.

Φυσικά τα πάντα γίνονται πιο ενδιαφέροντα με την παρουσία του Κίλιαν Μέρφι, με τον Μίλαντς να ζουμάρει έξυπνα στο πρόσωπό του, θέλοντας να αιχμαλωτίσει κάθε πτυχή της ερμηνείας του.

Ονειρικό σενάριο ★★ ★
ΔΡΑΜΑ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2023), 102΄
Σκηνοθεσία: Κρίστοφερ Μπόργκλι
Ερμηνείες: Νίκολας Κέιτζ, Τζούλιαν Νίκολσον

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε ένα ευφάνταστο φιλμ, στο οποίο απόλυτος πρωτα-

γωνιστής είναι ο Νίκολας Κέιτζ.

Πολύ αλλαγμένος εμφανισιακά προκειμένου να ταιριάζει στον ρόλο, ο Αμερικανός ηθοποιός υποδύεται τον Πολ Μάθιους, έναν άσημο ακαδημαϊκό και οικογενειάρχη, του οποίου η βαρετή ζωή θα ανατραπεί όταν εκατομμύρια άγνωστοι αρχίσουν ξαφνικά να τον βλέπουν στα όνειρά τους. Από τη μια στιγμή στην άλλη, ο Πολ γίνεται δι-άσημος και περίζηττος, όμως καθώς το όνειρο μετατρέπονται σταδιακά σε εφιάλτες, οι μέχρι πρότινος θαυμαστές θα στραφούν εναντίον του.

Ο Κρίστοφερ Μπόργκλι δημιουργεί ένα μύθο που ψηλαφεί τα όρια τόσο της κωμωδίας όσο και του ψυχολογικού θρίλερ, εξερευνώντας ταυτόχρονα τις στρεβλώσεις των σόσιαλ μίντια και την αδηφάγο κουλτούρα της ακύρωσης.

Το «Βαλκανικό ερωτικό έπος» είναι η μεγαλύτερης κλίμακας παράσταση που έχει δημιουργήσει η Μαρίνα Αμπράμοβιτς, ένα υβριδικό θέαμα που συνδυάζει χορό, performance art, μουσική, κινηματογράφο και πολυμέσα. Δομείται σε 13 σκηνές με αναφορές σε γυναικίους πολεμικούς χορούς και στις τελετουργίες του πένθους στα Βαλκάνια. Στην κεντρική φωτογραφία, η Μαρίνα Αμπράμοβιτς και δίπλα της ο χορογράφος Μπλενάρντ Αζίτζαί, ένα δυναμικό δίδυμο, στις πρόβες.

Εδώ μυρίζει Βαλκάνια

Η νέα παράσταση της Μαρίνας Αμπράμοβιτς σε συνεργασία με τον χορογράφο Μπλενάρντ Αζίτζαί

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΩ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«Ξέρω καλά ότι η σεξουαλικότητα, σε κάθε μορφή της, τάραζε και θα ταραξεί την κοινωνία. Όπως φαίνεται, είμαστε ακόμη γεμάτοι προκαταλήψεις για το γυμνό σώμα. Γι' αυτό δεν μπορούσα να κάνω νωρίτερα το "Balkan Erotic Epic". Επρεπε να βρω το κουράγιο. Τώρα πλέον δεν με νοιάζει. Κάνουμε αυτό που πιστεύουμε ότι είναι το καλύτερο για το έργο μας».

Η περφόρμερ και αρχιέρεια της σύγχρονης τέχνης Μαρίνα Αμπράμοβιτς και ο χορογράφος Μπλενάρντ Αζίτζαί ντυμένοι στα μαύρα εμφανίζονται στην οθόνη του υπολογιστή και η μακριά μελαχρινή κόμη και των δύο επιτείνει την αίσθηση ότι συνομιλίες με παγανιστές του Μεσαίωνα σε μια rixheleled συνέντευξη. Εκείνη όσο μεγαλώνει –του χρόνου κλείνει τα 80 της– κώνεται πιο βαθιά στις σλαβικές ρίζες της, μέσα στο χώμα, με ακατάβλητη ενέργεια: μυστικισμός, βία και διαρκής υπέρβαση των κοινωνικά αποδεκτών ορίων. Εκείνος είναι ένας ταξιδιώτης στη σύγχρονη μεταβαλλόμενη Ευρώπη, που ξεκίνησε τη διεθνή καριέρα του από τα Βαλκάνια, κάνοντας μάλιστα ένα πέρασμα από την Ελλάδα. «Πάντα έχω την επιθυμία να φύγω και να πάω εκεί όπου δεν μου επιτρέπεται. Απολαμβάνω την εργασία με νύφη», λέει.

Θεωρούν ότι ήταν γραφτό να συναντηθούν για να γίνει αυτό το έργο, η μεγαλύτερη παραγωγή που έκανε ποτέ η Αμπράμοβιτς. Στο Μάντσεστερ, σε έναν πρώην βιομηχανικό χώρο 28.000 τετραγωνικών μέτρων ξετυλίγεται ένα διαφορετικό έπος, διονυσιακό, μυστικιστικό και κθόνιο. Η παράσταση συνδυάζει χορό, περφόρμανς, μουσική, κινηματογράφο και ψηφιακά πολυμέσα. Η δομή του «Balkan Erotic Epic» περιλαμβάνει 13 σκηνές και συμμετέχουν 70 ερμηνευτές (χορευτές, μουσικοί, τραγουδιστές).

«Η συνεργασία μας ήταν κάτι που έπρεπε να συμβεί, αλλά ξεκίνησε κάπως τυχαία. Είχα προσκληθεί από τον Θεόδωρο Κουρεντζή σε ένα πάρτι και εκείνος είχε προσκαλέσει επίσης τον Λούκα (σ.σ. Κοζλοβάκ) και τον Μάρκο (σ.σ. Νικοντίγιεβιτς), που έγιναν οι συνθέτες του "Balkan Erotic Epic", σταθεροί συνεργάτες της Μαρίνας σε άλλα έργα», διηγείται ο Μπλενάρντ Αζίτζαί. «Επαιζαν μουσική κι εγώ ένιωσα τρομερή έμπνευση. Αρχισα να χορεύω, να αφήνομαι στον ρυθμό. Κάτι με κατέλαβε. Και επειδή από τη φύση μου είμαι πολύ περίεργος άνθρωπος, πήγα και μίλησα στον Λούκα. Του είπα: "Από πού είσαι; Τι είναι αυτή η μαγεία που δημιουργείτε απόψε;". Μου λέει: "Είμαι από τη Σερβία". Του λέω: "Ωραία, κι εγώ είμαι από την Αλβανία". Δεν εξήγησα ότι είμαι χορογράφος ούτε ότι ζω στο Βερολίνο. Αυτό ήταν. Δεν ξαναβρεθήκαμε».

Την ίδια περίοδο η Αμπράμοβιτς έψαχνε απεγνωσμένα χο-

ρογράφο για να ζωντανέψει τη γλώσσα της αρχαίας βαλκανικής κουλτούρας, με την οποία είχε ασχοληθεί πριν από αρκετά χρόνια, δημιουργώντας μια ολιγόλεπτη ταινία. «Ήμουν στο μηδέν. Και τότε μίλησα με τον Λούκα και του είπα: "Δεν έχω κανέναν". Και μου απάντησε: "Έχω κάποιον εξαιρετικό". Και είχε δίκιο».

Με τα τυχαία αλλά μοιραία που συμβαίνουν ακριβώς επειδή η Μαρίνα και ο Μπλενάρντ τα πιστεύουν, σε αυτό το σημείο ακριβώς η σύνδεση διακόπηκε. Ξαναρχίσαμε πιεσμένοι από τον χρόνο, μέσω μιας ψηφιακής πλατφόρμας που μας στρίμωξε στην οθόνη των κινητών τηλεφώνων μας.

«Ξέρετε τι ήταν πολύ ενδιαφέρον χθες;», ρωτάει η Μαρίνα Αμπράμοβιτς μόλις αρχίζουμε πάλι. «Η αντίδραση ορισμένων ανθρώπων στην παράσταση. Μου λένε κάτι που δεν είχα συνειδη-

τοποιήσει: "Είσαι εδώ στη Βρετανία, μπαίνεις στο Factory International και δεν βλέπεις μόνο Βαλκάνια – τα μυρίζεις κιόλας"».

– **Κυρία Αμπράμοβιτς, το έργο σας ανέκαθεν προκαλούσε, αλλά εσείς καταφέρατε να επιβάλετε τα δικά σας «σκάνδαλα» στη σύγχρονη τέχνη.**

– Δεν με ενδιαφέρει το σκάνδαλο καθαυτό. Θέλω η τέχνη να έχει δύναμη, να έχει νόημα, να σε συγκινεί, να είναι υπερβατική, να θέτει νέα ερωτήματα, να δημιουργεί νέες φόρμες. Αυτό έχει σημασία. Το σκάνδαλο είναι απλώς ένα παρεπόμενο όταν η κοινωνία δεν μπορεί να αποδεχθεί αυτό που συμβαίνει τη δεδομένη στιγμή. Όλες οι καλές ιδέες αποκτούν νόημα με τον καιρό. Η ίδια η κατασκευή του πύργου του Αίφελ ήταν σκάνδαλο. Η 5η Συμφωνία του Μπε-

τόβεν ήταν σκάνδαλο. Κι όμως, όλα αυτά έγιναν ορόσημα της Ιστορίας μας.

– **Σε μια σκηνή, 40 γυμνοί περφόρμερς σε ένα νεκροταφείο οργιάζουν με παρτενέρ σκελετούς. Άλλοτε οι γυναίκες σπκλώνουν τα φουστάνια τους και προκαλούν τη φύση να σταματήσει τη βροχή. Πιστεύετε ότι το σημερινό κοινό αντιλαμβάνεται τις αρχαίες τελετουργίες για τη ζωή και τον θάνατο; Μαρίνα Αμπράμοβιτς:** Πρώτα απ' όλα, όταν παρουσιάστηκε η «Ιεροτελεστία της Ανοιξης» του Στραβίνσκι το 1932 στο Παρίσι, ο Νιζίνσκι χόρευε έχοντας στύση μέσα στο παντελόνι του. Ήταν τεράστιο σκάνδαλο. Όμως αυτό το έργο έγινε εμβληματικό και μέρος της γλώσσας του σύγχρονου χορού. Πιστεύω ότι κάνουμε κάτι ανάλογο τώρα με

ό,τι έκανε τότε ο Στραβίνσκι και ο Νιζίνσκι. Μέσα από μια σειρά συμβολικών τελετουργικών πράξεων και αδάμαστης κίνησης, το έργο ξεδιπλώνεται ως υβρίδιο χορού, τελετουργίας και βαλκανικής λαογραφίας. Είναι γνωστό ότι οτιδήποτε καινούργιο υφίσταται άγρια κριτική. Αν δεν σε αμφισβητήσουν δεν έχεις κάνει τίποτε ενδιαφέρον.

Μπλενάρντ Αζίτζαί: Τα Βαλκάνια υπήρξαν διαρκώς τόποι σε ένταση λόγω πολιτικών και κοινωνικών συγκρούσεων. Η τέχνη υπάρχει, αλλά ακόμη δεν έχουμε τις δομές που θα μπορούσαν να τα κάνουν γνωστά σε διεθνές επίπεδο. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια σημειώνεται σημαντική πρόοδος. Με αυτό το έργο αποκαλύπτουμε το είναι μας, αυτό που είμαστε. Ταυτόχρονα, φέρνουμε στοιχεία με τα οποία άνθρωποι από άλλους πολιτισμούς μπορούν να βρουν συνδέσεις με τη δική τους ζωή. Ή και όχι. Αλλά θα βρουν και συναισθήματα.

– **Πώς χορογραφείτε και σκηνοθετείτε αυτά τα σύνθετα συναισθηματικά στιγμιότυπα, ώστε να αποφύγετε τον εντυπωσιασμό; Μπλενάρντ Αζίτζαί:** Κάθε σκηνή σε αυτό το έργο βασίζεται πάνω στην παράδοση. Προσπαθούμε να αναβιώσουμε αυτά τα ιστορικά τελετουργικά με ειλικρίνεια για να δημιουργηθεί αυθεντικό νόημα. Με τη Μαρίνα δουλέψαμε πολύ ώστε να αφαιρέσουμε κάθε ίχνος θεατρικότητας. Κάθε κίνηση πρέπει να είναι πηγαία, να προέρχεται από το ένστικτο του σώματος, από τη μνήμη, από την αναπνοή. Μοιραζόμαστε την πεποίθηση ότι το σώμα κουβαλάει αντιφάσεις –όπως την απόλαυση και τον πόνο, την έκσταση και το πένθος– χωρίς να χρειάζεται να επιλύονται. Έτσι, η χορογραφία γίνεται ένα δοχείο που τα περιέχει όλα αυτά.

Μαρίνα Αμπράμοβιτς: Ερχόμαστε από δύο εντελώς διαφορετικές αφετηρίες. Ο Μπλενάρντ προέρχεται από την παράδοση του χορού, εγώ από την παράδοση της περφόρμανς μακράς διάρκειας. Όταν αυτά τα δύο ενώνονται δημιουργείται ένα τρίτο στοιχείο πολύ ισχυρό. Επειδή το έργο διαρκεί τέσσερις ώρες, οι χορευτές μπαίνουν σε ολοένα και πιο έντονα, σχεδόν υπερβατικά βιώματα. Υπάρχει μια πολύ δυνατή στιγμή όπου οι γυναίκες δείχνουν το αιδοίο τους για να τρομάξουν τις κατοίκες – κάτι που θα μπορούσε να φανεί kits, χυδαίο, ή ακόμη και πορνογραφικό. Όμως, μέσα από το τελετουργικό που δημιουργούμε, η σκηνή μεταμορφώνεται σε κάτι ωμό, πρωτογενές. Το σώμα είναι τόπος επιθυμίας, σύγκρουσης και μεταμόρφωσης. Το κοινό στην αρχή σοκάζεται, μετά παρασύρεται. Το έργο εμβαθύνει στον ερωτισμό, όχι ως θέαμα αλλά ως μια δύναμη που αμφισβητεί τους κοινωνικούς κανόνες γύρω από τη σεξουαλικότητα, το φύλο και την εξουσία.

Συνδέσεις

Με αυτό το έργο αποκαλύπτουμε το είναι μας, αυτό που είμαστε. Ταυτόχρονα, φέρνουμε στοιχεία με τα οποία άνθρωποι από άλλους πολιτισμούς μπορούν να βρουν συνδέσεις με τη δική τους ζωή. Ή και όχι. Αλλά θα βρουν και συναισθήματα.

Μπλενάρντ Αζίτζαί

Σήμερα ολοκληρώνεται η παρουσίαση του έργου «Balkan Erotic Epic» στο Μάντσεστερ, στα Aviva Studios του Factory International. Στη συνέχεια η παραγωγή θα περιδεύσει διεθνώς (Βερολίνο, Νέα Υόρκη, Χονγκ Κονγκ) και στα τέλη Ιανουαρίου 2026 θα φιλοξενηθεί στο Gran Teatre del Liceu στη Βαρκελώνη.

Σκάνδαλο
Δεν με ενδιαφέρει το σκάνδαλο καθαυτό. Θέλω η τέχνη να έχει δύναμη, να έχει νόημα, να σε συγκινεί, να είναι υπερβατική, να θέτει νέα ερωτήματα. Το σκάνδαλο είναι απλώς ένα παρεπόμενο όταν η κοινωνία δεν μπορεί να αποδεχθεί αυτό που συμβαίνει.
Μαρίνα Αμπράμοβιτς

ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΕ ΚΥΠΡΟ & ΕΛΛΑΔΑ ΕΝΑ ΜΝΗΜΕΙΩΔΕΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΡΓΟ ΓΙΑ ΜΙΑ ΔΡΑΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΕΠΟΧΗ

«Βιβλίο της
χρονιάς 2023»

SPECTATOR,
GUARDIAN

«Ιστορικό
βιβλίο της
χρονιάς 2023»

DAILY TELEGRAPH

Αλήθειες
και μύθοι.
Το σκοτεινό
παρασκήνιο.
Τα γεγονότα
και ο
αντίκτυπός
τους σε μια
καθηλωτική
αφήγηση.

Μη χάσετε τον Β' Τόμο στις 26/10

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy

Ακολουθούν

Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ